

Č.j.

Školní vzdělávací program

pro základní vzdělávání

Aktivita

Motivace – mravnost – moudrost

Osobnost

Samostatnost

Empatie

Komunikativnost

Obsah

1. Identifikační údaje.....	4
2. Charakteristika školy.....	5
2.1 Velikost a vybavení školy.....	5
2.2 Charakteristika pedagogického sboru.....	5
2.3 Umístění školy a charakteristika žáků.....	6
2.4 Spolupráce s rodiči a s jinými subjekty.....	6
2.5 Žákovský parlament.....	6
2.6 Školní družina.....	7
2.7 Otevřená škola.....	7
2.8 Zotavovací pobyty žáků.....	7
2.9 Zaměření a cíl školy.....	7
2.10 Poskytování poradenských služeb ve škole.....	8
2.10.1 Kariérové poradenství.....	9
2.10.2 Psychologická péče.....	9
2.11 Zabezpečení žáků s SVP.....	9
2.12 Zabezpečení žáků mimořádně nadaných.....	11
2.13 Preventivní program.....	12
3. Charakteristika ŠVP.....	13
3.1 Výchovné a vzdělávací strategie na ZŠ Brno, Horácké náměstí.....	13
3.2 Ročníkové a celoškolní projekty.....	28
3.3 Začlenění průřezových témat.....	29
3.3.1 Osobnostní a sociální výchova.....	29
3.3.2 Výchova demokratického občana.....	30
3.3.3 Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech.....	30
3.3.4 Multikulturní výchova.....	31
3.3.5 Environmentální výchova.....	31
3.3.6 Mediální výchova.....	32
3.3.7 Etická výchova.....	33
3.4 Tabulka průřezových témat.....	33
3.5 Zařazení daltonské výuky.....	35
4. Učební plán.....	37
4.1 Poznámky k učebnímu plánu.....	44
5. Učební osnovy.....	45
5.1 Jazyk a jazyková komunikace.....	45
5.1.1 Český jazyk a literatura.....	45
5.1.2 Anglický jazyk.....	53
5.1.3 Další cizí jazyk.....	58
5.1.4 Německý jazyk.....	59
5.1.5 Ruský jazyk.....	61
5.1.6 Český jazyk jako druhý jazyk.....	64
5.2 Matematika a její aplikace.....	66
5.2.1. Matematika.....	68
5.3 Informační a komunikační technologie.....	71
5.3.1 Informatika.....	72
5.4 Člověk a jeho svět.....	75
5.4.1 Prvouka.....	77
5.4.2 Vlastivěda.....	77
5.4.3 Přírodověda.....	78
5.5 Člověk a společnost.....	81
5.5.1 Dějepis.....	82
5.5.2 Výchova k občanství.....	85

5.6 Člověk a příroda.....	88
5.6.1 Fyzika.....	90
5.6.2 Chemie.....	92
5.6.3 Přírodopis.....	95
5.6.4 Zeměpis.....	99
5.7 Umění a kultura.....	102
5.7.1 Hudební výchova.....	104
5.7.2 Výtvarná výchova.....	108
5.8 Člověk a zdraví.....	111
5.8.1 Člověk a zdraví.....	112
5.8.2 Tělesná výchova.....	114
5.9 Člověk a svět práce.....	118
5.9.1 Pracovní činnosti.....	118
5.10 Doplnující vzdělávací obory.....	122
5.10.1 Dramatická výchova.....	122
5.10.3 Etická výchova.....	123
6. Rozšiřující oblast.....	123
6.1 Přehled volitelných předmětů.....	123
6.2 Obsahová náplň volitelných předmětů.....	125
6.3 Přehled nepovinných předmětů.....	127
7. Hodnocení.....	127
7.1 Hodnocení žáků.....	127
7.1.1 Pravidla hodnocení a klasifikace žáka základní školy.....	127
7.1.2 Opravné zkoušky.....	127
7.1.3 Zásady klasifikace prospěchu.....	127
7.1.4 Získávání podkladů pro hodnocení a klasifikaci.....	127
7.1.5 Klasifikace a hodnocení žáků s vývojovými poruchami.....	127
7.1.6 Sebehodnocení žáků.....	127
7.1.7 Klasifikace chování a výchovná opatření.....	127
7.1.1 Pravidla hodnocení a klasifikace žáka základní školy.....	127
7.1.2 Opravné zkoušky a komisionální přezkoušení.....	130
7.1.3 Zásady klasifikace prospěchu.....	130
7.1.4 Získávání podkladů pro hodnocení a klasifikaci.....	130
7.1.5 Klasifikace a hodnocení žáků s vývojovými poruchami.....	132
7.1.6 Sebehodnocení žáků.....	133
7.1.7 Klasifikace chování a výchovná opatření.....	133
7.2 Autoevaluace školy.....	134
7.3 Vlastní hodnocení školy.....	134
7.4 Nástroje autoevaluace školy.....	135
7.5 Časové rozvržení evaluačních činností.....	136
7.6 Struktura evaluace školy podle oblastí.....	136
7.7 Pravidla a termíny vlastního hodnocení školy.....	136
7.8 Portfolia.....	136
7.8.1 Portfolio žáka.....	136
7.8.2 Portfolio pedagoga.....	137
8. Závěr.....	137

1. Identifikační údaje

Název vzdělávacího programu: ŠVP ZV AMOSEK

Součástí programu je uplatňování daltonských principů ve výuce a rozšířená výuka jazyků a sportu od 6. ročníku.

Název školy:

Základní škola Brno, Horácké náměstí,
příspěvková organizace

Adresa školy:

Horácké náměstí 13, 621 00 Brno

Zřizovatel školy:

Statutární město Brno, městská část Brno –
Řečkovice a Mokrá Hora Palackého náměstí 11,
602 00 Brno

telefon: 541 421 711

fax:541 226 124

e-mail: sekr@reckovice.brno.cz

IČO: 00225711

web: www.reckovice

Ředitel školy: Mgr. et Mgr. Ivana Melichárková

Koordinátoři ŠVP:

Mgr. Jana Krchová

Mgr. Alexandra Matrasová

PhDr. Jana Pašková

Mgr. Irena Procházková

Mgr. Libuše Švecová

Mgr. Jitka Tichá

Mgr. Miloslav Tvrz

Kontakty:

Telefon: +420 541 321 507

Fax: +420 541 321 507

e-mail: skola@zshoracke.org

web: www.zshoracke.org

IČO:

49465481

IZO:

049465481

Platnost dokumentu: od 8.6.2006

Přepřevádění dokumentu a platnost od 1.9.2023

ŠVP byl projednán školskou radou dne:

Mgr. et Mgr. Ivana Melichárková

ředitelka školy

razítko školy

2. Charakteristika školy

2.1 Velikost a vybavení školy

Základní škola Brno, Horácké náměstí 13 je plně organizovaná škola městského typu. Je umístěna ve dvou budovách vzdálených od sebe cca 5 minut chůze. Kapacita školy je 960 žáků.

Pracoviště školy: Uprkova 1a: 1. – 4. ročník, Horácké náměstí 13: 1.- 9. ročník.

Budovy základní školy jsou umístěny v klidném prostředí v oblasti Řečkovic s dobrou dostupností městské hromadné dopravy i dopravy z přilehlých částí Brna. Obě budovy mají zahradu.

Budova Horácké náměstí – je budova panelového typu, výuka zde byla zahájena 1976. V roce 2011 byla budova zateplena a provedena výměna oken a střech. V těsné blízkosti budovy je sportovní hřiště, které škola bezúplatně využívá. Přímou na pozemku školy je menší hřiště pro míčové hry a dopravní hřiště s funkční dopravní signalizací. Součástí školy jsou dvě tělocvičny, v menší z nich je položena žíněnka pro tréninky úpolových sportů (12x12 m), na které probíhá trénink sportovních skupin a je používána zpravidla pro gymnastická cvičení. K tělocvičnám patří šatny a k dispozici jsou také sprchy.

Odborné učebny budovy: chemie, biologie, fyzika, jazyková učebna, počítačové učebny, výtvarná výchova, cvičná kuchyňka a dílna s keramickou pecí. Žáci mají k dispozici také studovnu, učebnu školního psychologa a učebnu v přírodě, která je umístěna na školní zahradě. V rámci evropského projektu byla škola vybavena interaktivní technikou, dataprojektory a notebooky.

Počítačová síť školy má mimo kabelové rozvody WIFI připojení v obou budovách.

Součástí školy jsou kabinety a sborovna. V této budově je školní jídelna, která byla v roce 2003 rekonstruována a vyhovuje všem hygienickým požadavkům. Na tomto pracovišti jsou umístěna oddělení školní družiny.

Hygienická zařízení pro žáky i učitele byla v letech 2003 a 2005 celkově zrekonstruována.

Budova Uprkova – tato budova byla přiřazena ke škole v roce 1993 a vznikla přestavbou a rozšířením původní mateřské školy. K této budově patří hřiště pro míčové hry. Odborné učebny budovy: víceúčelová místnost (zde probíhá výuka tělesné výchovy 1.-3. ročníku, 4.-5. ročník má výuku tělesné výchovy v budově Horácké náměstí). Je zde výdejna stravy a oddělení školní družiny. I v této budově jsou kabinety a sborovna. V budově je řada míst, která jsou využívána jako studijní kouty pro práci dětí mimo třídy. Také tato budova je zasíťována wifi sítí a vybavena interaktivní, datovou technikou a notebooky. I u této budovy je na školní zahradě učebna v přírodě.

2.2 Charakteristika pedagogického sboru

Vzhledem k velikosti školy je pedagogický sbor početný. Vzdělání sboru je odpovídající. Také aprobovanost je vysoká. Učitelé jsou rozděleni do předmětových komisí a metodických zařízení, ve kterých spolu úzce spolupracují.

Škola zřídila od roku 2005 školní poradenské pracoviště, jehož členy jsou školní psychologové, výchovní poradci a metodici prevence, speciální pedagog a vedoucí mentorů. ŠPP úzce spolupracuje s ostatními pedagogy.

Někteří učitelé školy jsou také speciálními pedagogy a věnují se žákům se specifickými poruchami učení. Ve většině tříd působí asistenti pedagogů. V některých třídách působí i druhý pedagog.

2.3 Umístění školy a charakteristika žáků

Škola se nachází v okrajové části města. Je dobře dopravně dostupná nejen pro brněnské žáky, ale také pro žáky z nejbližšího okolí. V blízkosti je vlakové nádraží a zastávky mimobrněnských autobusů. Škola je umístěna v klidové zóně, kde ji tato doprava nezasahuje.

Žáci školy přichází jednak z městské části Řečkovice a Mokrá Hora, ale také z dalších částí Brna a část žáků dojíždí z přilehlých obcí: Jehnice, Ivanovice, Lelekovice, Česká a Kuřim.

Žáci z jiných spádových obvodů přichází hlavně z důvodu zájmu o daltonskou výuku, o jazykové a sportovní skupiny.

Ve škole se také vzdělávají žáci se speciálními vzdělávacími potřebami, kterým se věnují učitelé s aprobační speciální pedagogikou, a žáci nadaní. V některých případech jsou ve třídách asistenti pedagoga a druzí pedagogové. V souvislosti s výchovou a vzděláním těchto žáků úzce spolupracujeme s pedagogicko-psychologickými poradnami a speciálně pedagogickými centry.

2.4 Spolupráce s rodiči a s jinými subjekty

Rodiče jsou o průběhu výchovy a vzdělávání žáků a o životě školy seznamováni na třídních schůzkách a na hovorových hodinách, kavárnách pro rodiče a dnech otevřených dveří s jejichž termíny jsou seznámeni na začátku školního roku. Žáci se mohou zúčastnit hovorových hodin i se svými rodiči. Tato možnost je propagována a podporována. Rodiče mohou využít individuálních konzultací jednotlivých vyučujících. Mohou také využít konzultací výchovných poradců a školního psychologa. Škola prostřednictvím školního psychologa nabízí profesní testy pro žáky 9.ročníku.

O práci školy informuje také školní časopis Horáček, který vychází v pololetí a na konci školního roku. Rovněž naše webové, facebookové stránky, školní Youtube kanál a Instagram jsou zdrojem informací. Dobrá komunikace s rodiči je jedním z hlavních cílů školy.

Rada školy – v prosinci 2005 proběhly první volby do školské rady. Rada má šest členů a cílem školy je úzká spolupráce s radou. V prosinci 2008, 2011 a 2014 proběhly další volby.

Spolupráce školy – jsme fakultní školou spolupracující s Pedagogickou fakultou MU, máme několik cvičných fakultních učitelů pro souvislou praxi studentů a pro asistentskou praxi.

Škola byla od roku 2004 členem AČDŠ (Asociace českých daltonských škol) a v rámci této asociace spolupracovala s ostatními školami. V roce 2013 vznikla nástupnická organizace Czech Dalton, která navázala na aktivity AČDŠ. Naše škola pokračuje jako člen této organizace. Škola byla v roce 2007 zařazena do Dalton International a v roce 2008 získala certifikát Česká daltonská škola. Tento certifikát byl prodloužen v květnu 2012 a v dubnu 2016. Škola je zařazena do Sítě brněnských otevřených škol.

Úzce spolupracujeme s pedagogicko-psychologickými poradnami a speciálně pedagogickými centry.

Spolupracujeme s centrem AMAVET, které na našem dopravním hřišti organizuje dopravní výchovu pro ostatní školy.

Důležitou oblastí je spolupráce se zřizovatelem školy.

2.5 Žákovský parlament

Žákovský parlament je snahou naší školy zapojit žáky aktivně do jejího dění, otevřít jim možnosti spolupodílet se na tom, co se ve škole děje, spolurozhodovat, vyjadřovat svá přání, připomínky i kritiky, hledat nové možnosti, řešení, aktivity, vytvářet most mezi žáky a učiteli.

Žákovský parlament se setkává pravidelně každý druhý týden.

Parlament je složen ze dvou zástupců každé ze tříd prvního i druhého stupně (krom prvních tříd). Protože má naše škola dvě budovy, každá z nich má vlastní setkávání svých zástupců.

Vedení parlamentu, které ve spolupráci s vedením školy organizuje práci parlamentu a vede společná setkávání je v kompetenci angažovaných dospělých. Zápisy ze zasedání dostává každá třída. Zástupci tříd, tzv. parlamentáři, přinášejí informace svým spolužákům, kteří jsou tak do dění školy vtaženi. Společně se svými vyučujícími se zapojují do organizace aktivit pořádaných žákovským parlamentem. Program na přestávky, projekty, společenské akce, sbírky a další aktivity jsou tedy příležitostí pro všechny žáky naší školy ovlivnit zážitky spojené se vzděláváním. Dění žákovského parlamentu tak přispívá k rozvoji kvalitní týmové spolupráce a komunikaci.

Setkávání žákovského parlamentu se opírá dlouholetou tradici a úspěšné akce žáci prezentují na pravidelných zasedáních Městského parlamentu dětí a mládeže Brno, do kterého je naše škola zapojena.

2.6 Školní družina

Činnost školní družiny je úzce propojena s činností školy. Družina při své práci také uplatňuje daltonské prvky a uskutečňuje projekty ze zájmové činnosti. Pro členy družiny jsou připraveny i speciální oblasti, které děti blíže zajímají. V rámci družiny se mohou věnovat keramice, tanci, józe, sportu a rozmanitým rukodělným činnostem. Školní vzdělávací program školní družiny není součástí ŠVP Amosek, ale je samostatný.

2.7 Otevřená škola

Škola je zařazena mezi brněnské školy, které jsou zařazeny do Sítě otevřených brněnských škol. V rámci této aktivity škola poskytuje jako doplňkovou činnost volnočasové aktivity pro žáky v rámci činnosti kroužků s rozmanitým zaměřením, např. sportovním, výtvarným, studijním. Dále jsou to například různé dlouhodobé akce jako Herní doupe, spolupráce s rodiči... Jsou zde zařazeny i jednorázové akce, jako divadelní představení, turnaj deskových her, workshopy se školním psychologem a pedagogem a další.

2.8 Zotavovací pobyty žáků

Do ročních plánů činnosti jednotlivých tříd jsou zahrnuty společné zotavovací pobyty žáků. Tyto výjezdy jsou organizovány převážně v jarním období, ale organizujeme také zimní školu v přírodě s lyžováním, kde probíhá výuka základů lyžování pod vedením našich učitelů, kteří mají instruktorský kurz školního lyžování. Jednou ročně probíhá lyžařský výcvikový kurz druhého stupně přednostně pro žáky 7. ročníku.

Mimo tyto akce pořádáme adaptační výjezd pro žáky šestého ročníku, kdy vznikají nové třídní kolektivy. Na této akci se podílí mimo třídních učitelů také školní psycholog.

2.9 Zaměření a cíl školy

Naším cílem je vytvořit školu jako místo, které žáky motivuje k aktivnímu učení. Učí je schopnosti hledat a nacházet odpovědi na otázky, řešit problémy a naučit se sociálním dovednostem. To všechno odpovídá i daltonským principům, které se ve výuce používají – spolupráci, možnosti volby, odpovědnosti. Toho však můžeme docílit jen pokud vytvoříme ve škole prostředí, které v dětech vytváří pocity bezpečí, pozitivního prožívání, možnost získání zdravého sebevědomí a schopnost sebehodnocení.

Chceme žáky motivovat k celoživotnímu vzdělávání, vést je ke spolupráci a k všestranné vzájemné komunikaci, pomáhat rozvíjet jejich vlastní schopnosti a dovednosti.

Na 1. stupni je v některých třídách realizován program Začít spolu. Program Začít spolu zdůrazňuje individuální přístup k dítěti a partnerství školy, rodiny i širší společnosti v oblasti výchovy a vzdělávání. Jedná se o program, který představuje pedagogický přístup orientovaný na dítě.

K jeho specifickým patří projektové vyučování, vedení ke spoluodpovědnosti, spolupráci rodič-žák-učitel, individuální přístup k dětem a denní režim (ranní kruh – sdílení prožitků, gramotnost – nové učivo, centra aktivit – skupinová práce na projektu, nové poznatky, procvičování, hodnotící kruh – sebehodnocení).

Od 7. ročníku zařazujeme jako další jazyk vedle němčiny a ruštiny také Češtinu jako druhý jazyk, která má umožnit žákům s odlišným mateřským jazykem lepší zvládnutí češtiny jako druhého jazyka, tedy jazyka nutného pro komunikaci v jejich stávajícím prostředí.

Od šestého ročníku mají žáci možnost zvolit si rozšířenou výuku jazyků. K anglickému jazyku se zde přidává druhý cizí jazyk (nabízíme německý a ruský) v rozsahu tří hodin týdně v každém ročníku. V 8. a 9. ročníku je žákům těchto tříd nabídnut jako volitelný předmět konverzace v cizím jazyce.

Žáci mají možnost se zúčastnit zahraniční exkurze. Jazykové znalosti si mohou zdokonalit i četbou cizojazyčné literatury, která je všem zájemcům dostupná v anglické knihovně.

Ve 2.pololetí se pravidelně koná olympiáda v anglickém jazyce.

Od šestého ročníku mají žáci možnost si zvolit rozšířenou výuku tělesné výchovy. Tento program je zaměřen na úpolové sporty. Žáci tohoto programu mají mimo hodin běžné tělesné výchovy také další všeobecnou sportovní přípravu – např. gymnastiku, míčové hry, plavání. Do sportovního programu je zařazena okrajově také jízda na koni a bruslení.

Každoročně probíhá zimní soustředění, které je zaměřené na lyžování pro všeobecnou sportovní přípravu.

Sportovní program má dlouholetou tradici a žáci sportovního programu dosahují vynikajících sportovních úspěchů u nás i v zahraničí.

Ostatní žáci si volí všeobecný program a v jeho rámci volitelné předměty z nabídky školy.

2.10 Poskytování poradenských služeb ve škole

Poradenské služby zajišťuje školní poradenské pracoviště (ŠPP) zastoupené školními psychology, školním speciálním pedagogem, výchovnými poradci, metodiky prevence, mentorem a ŘŠ. Pracovníci ŠPP úzce spolupracují s třídními učiteli, speciálními pedagogy a dalšími odborníky uvnitř školy i ve vnější zdravotnické, psychologické a sociální síti (pedagogicko-psychologické poradny; OSPOD; psychiatrické léčebny; logopedická péče atd.).

Na pracovníky ŠPP a třídní učitele se mohou žáci kdykoli ve škole obrátit a požádat je o konzultaci a podporu v obtížných psychosociálních situacích. Pracovníci ŠPP pomáhají řešit konflikty mezi žáky, podporovat optimální komunikaci mezi rodiči, učiteli a žáky (mediace). Podporují rozvoj pozitivních vztahů a prevenci či řešení konfliktů v rámci třídy. Nabízí individuální pohovory rodičům v případě problémů v souvislosti s výchovou, péčí o děti, vztahem mezi rodičem a dítětem. Zaměření poradenských služeb ve škole je nejčastěji zaměřeno na:

- poradenství rodičům žáka ve výchově a vzdělávání
- poradenství žákům v oblasti učebních postupů, stylů a strategií učení
- poradenství při školní neúspěšnosti, postupy řešení neprospěchu a podpora žáků, prevence školního selhávání
- poradenství při řešení a prevenci rizikového chování – rodině a žákovi, postupy řešení ve spolupráci výchovného poradce a dalších odborníků
- poradenství pro děti i rodiče v obtížných životních situacích souvisejících s výchovou dětí
- kariérové poradenství, volba školy
- poradenství při integraci žáka se speciálními vzdělávacími potřebami, včetně žáků z odlišného kulturního prostředí a žáků se sociálním znevýhodněním
- poradenství ke vzdělávání mimořádně nadaných žáků
- spolupráce s organizacemi zabývajícími se integrací dětí cizinců
- metodická podpora učitelů v psychologických a speciálně pedagogických dovednostech při

- pedagogické práci se žáky
- poskytování informací o dalších službách poradenských zařízení a spolupráce s dalšími odbornými institucemi

Poradenství na ZŠ Horácké nám. je poskytováno při dodržování principu dostupnosti, důvěrnosti informací a respektu ke komplexnímu řešení situace, v případě potřeby je navázána úzká spolupráce s dalšími institucemi.

2.10.1 Kariérové poradenství

Kariérové poradenství je poskytováno žákům a rodičům žáků. Ve vzdělávací oblasti „Člověk a svět práce“ probíhá rozvoj žáků vzhledem k jejich profesnímu zaměření, sebepoznání, orientaci ve světě práce. Výchovní poradce ve spolupráci se školním psychologem a poradenskými zařízeními vytváří nabídku diagnostiky zaměření žáka k dalšímu vzdělávání a povolání. K dispozici jsou žákům informační materiály o středním školství a aktuální situaci na trhu práce. Výchovní poradci ve spolupráci s třídním učitelem a vedením školy zajišťují také organizaci přihlašování a přestupu k dalšímu vzdělávání.

2.10.2 Psychologická péče

Školní psycholog doplňuje tým školního poradenského pracoviště a poskytuje své služby žákům, rodičům a učitelům. Zajišťuje krizovou intervenci a individuální práci se žáky v osobních či rodinných problémech (konzultace, podpůrné vedení) i výukových potížích (prevence školního neúspěchu, strategie a hygiena učení aj.) přímo ve škole. Spolu s výchovným poradcem nabízí žákům kariérové poradenství a podílí se na péči o žáky se specifickými vzdělávacími potřebami. Kromě individuální práce se žáky se školní psycholog věnuje také systematické práci s třídními kolektivy a to jak v oblasti intervenční, tak ve spolupráci s metodikou prevence především v oblasti preventivní. Školní psycholog realizuje ve třídách programy na rozvoj sociálních dovedností žáků, vzájemné komunikace, mapování a zlepšování psychosociálního klimatu třídy a prevenci rizikových jevů. Rodičům nabízí školní psycholog konzultace při výukových a výchovných problémech dětí či obtížných psychosociálních situacích. V neposlední řadě pak školní psycholog spolupracuje s pedagogy, podporuje spolupráci třídy a třídního učitele a poskytuje pedagogům i asistentům metodické vedení.

2.11 Zabezpečení žáků s SVP

Škola je otevřená žákům se zdravotním postižením, zdravotním znevýhodněním a sociálním znevýhodněním – jiné kulturní prostředí nebo jiné životní podmínky.

Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, žáků nadaných a mimořádně nadaných upravují § 16 a 17 školského zákona a vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných.

Žákem se speciálními vzdělávacími potřebami je žák, který k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění a užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními potřebuje poskytnutí podpůrných opatření. Tito žáci mají právo na bezplatné poskytování podpůrných opatření z výčtu uvedeného v § 16 školského zákona. Podpůrná opatření realizuje škola a školské zařízení.

Podpůrná opatření se podle organizační, pedagogické a finanční náročnosti člení do pěti stupňů. Podpůrná opatření prvního stupně uplatňuje škola nebo školské zařízení i bez doporučení školského poradenského zařízení na základě plánu pedagogické podpory (PLPP). Podpůrná opatření druhého až pátého stupně lze uplatnit pouze s doporučením ŠPZ. Začlenění podpůrných opatření do jednotlivých stupňů stanoví Příloha č. 1 vyhlášky č. 27/2016 Sb.

Plán pedagogické podpory (PLPP) sestavuje třídní učitel nebo učitel konkrétního vyučovacího předmětu za pomoci výchovního poradce pro žáka od prvního stupně podpůrných opatření, a to na základě potřeb úprav ve vzdělávání nebo zapojení do kolektivu. Výchovní poradce stanoví termín

přípravy PLPP a organizuje společné schůzky s rodiči, pedagogy, vedením školy i žákem samotným s cílem stanovení např. metod práce s žákem, způsobů kontroly osvojení znalostí a dovedností. PLPP má písemnou podobu. Obsahuje popis obtíží žáka, stanovení cílů podpory a způsobů vyhodnocování naplňování plánu. S PLPP je seznámen žák, zákonný zástupce žáka a všichni vyučující. PLPP škola vyhodnocuje naplňování cílů nejpozději po 3 měsících od zahájení poskytování PO.

Individuální vzdělávací plán (IVP) zpracovává škola pro žáka od druhého stupně podpůrných opatření, a to na základě doporučení školského poradenského zařízení (ŠPZ) a žádosti zletilého žáka nebo zákonného zástupce. IVP vychází ze školního vzdělávacího programu (ŠVP). Obsahuje mj. údaje o skladbě druhů a stupňů podpůrných opatření poskytovaných v kombinaci s tímto plánem. IVP vyhodnocuje ŠPZ nejméně jedenkrát ročně.

Výchovný poradce zajistí písemný informovaný souhlas zákonného zástupce žáka, bez kterého nemůže být IVP prováděn. Výchovný poradce po podpisu IVP zákonným zástupcem žáka a získání písemného informovaného souhlasu zákonného zástupce žáka předá informace o zahájení poskytování podpůrných opatření podle IVP zástupci ředitele školy, který je zaznamená do školní matriky.

IVP sestavuje třídní učitel nebo učitel konkrétního vyučovacího předmětu za pomoci výchovného poradce. IVP má písemnou podobu. Před jeho zpracováním probíhají rozhovory s jednotlivými vyučujícími, s cílem stanovení např. metod práce s žákem, způsobů kontroly osvojení znalostí a dovedností. Výchovný poradce stanoví termín přípravy IVP a organizuje společné schůzky s rodiči, pedagogy, vedením školy i žákem samotným. Jako podpůrná opatření pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami jsou v naší škole využívána podle doporučení školského poradenského zařízení a přiznaného stupně podpory zejména:

a) v oblasti metod výuky:

- respektování odlišných stylů učení jednotlivých žáků
- metody a formy práce, které umožní častější kontrolu a poskytování zpětné vazby žákovi
- důraz na logickou provázanost a smyslnost vzdělávacího obsahu
- respektování pracovního tempa žáků a poskytování dostatečného času k zvládnutí úkolů

b) v oblasti organizace výuky:

- střídání forem a činností během výuky
- u mladších žáků využívání skupinové výuky
- postupný přechod k systému kooperativní výuky
- v případě doporučení může být pro žáka vložena do vyučovací hodiny krátká přestávka

c) zařazení předmětů speciálně pedagogické péče.

Jako podpůrná opatření pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami jsou v naší škole zařazeny podle doporučení školského poradenského zařízení a přiznaného stupně podpory tyto předměty speciálně pedagogické péče: nápravy poruch učení a podpůrné skupinky, od školního roku 2016/2017 se nazývá jednotně **speciální pedagogická péče**. Vzdělávací a výchovný obsah těchto předmětů přizpůsobujeme vzdělávacím možnostem a předpokladům žáka s přiznanými podpůrnými opatřeními v rámci IVP.

Speciální pedagogická péče je poskytována žákům 1. - 9. ročníku s přiznanými podpůrnými opatřeními od druhého stupně podpory. Péče je organizována především pro žáky, u nichž je diagnostikována dyslexie, dysgrafie, dysortografie, dyskalkulie, ADHD, poruchy autistického spektra apod. Hlavním cílem je odstranění nebo zmírnění potíží dítěte a zlepšení jeho psychického stavu. Reedukační péče odpovídá individualitě dítěte a typu poruchy. Žák za pomoci různých kompenzačních pomůcek, metodických materiálů, PC programů a speciálních metod rozvíjí oblasti, v kterých vykazuje deficity.

Speciální pedagogická péče (SPP) probíhá se **speciálním pedagogem** v rámci výuky češtiny nebo matematiky jednu hodinu týdně. Pokud to provozní možnosti dovolují, jsou do skupiny zařazeni žáci stejného ročníku.

Žákům, kterým byla a je ŠPZ doporučována **pedagogická intervence**, je od školního roku 2021/2022 nabízena individuálně formou konzultací a doučováním.

Na 1. stupni je péče zaměřena na reedukaci diagnostikovaných poruch. Speciální pedagog používá různé reedukační pomůcky, např. měkké kostky, čtecí tabulky, bzučáky, pracovní listy k rozvoji početních představ apod.

Na 2. stupni se zaměřujeme kromě reedukace diagnostikovaných poruch na posilování čtenářských dovedností, porozumění a reprodukci textu, na upevňování gramatických pravidel. Žáci se učí pracovat s gramatickými přehledy, tabulkami a mluvnickými příručkami, jsou seznamováni s algoritmy pravopisných jevů. Dále jsou využívány výukové počítačové programy. Ve spolupráci s učitelkou českého jazyka jsou připravováni na písemné práce.

Pro dyskalkuliky na 2. stupni je vytvořena hodina SPP zaměřená na reedukaci matematických dovedností. K nápravě jsou využívány pomůcky a výukové postupy doporučené PPP pro dyskalkuliky. Žáci navštěvují tuto hodinu během hodiny matematiky, vyučujícím je speciální pedagog a svoji činnost konzultuje s vyučujícím matematiky ve kmenové třídě žáka.

Jako podpůrné opatření ve třetím, čtvrtém a pátém stupni podpůrných opatření může být zařazena personální podpora – asistent pedagoga.

V případě podpůrného opatření (spočívajícího v úpravě očekávaných výstupů) pro žáky s LMP od třetího stupně podpory bude pro tvorbu IVP využívána minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů. Minimální doporučená úroveň, která je stanovena v RVP ZV pro 3., 5. a 9. ročník, bude na základě Doporučení školského poradenského zařízení rozpracována pro konkrétní ročník v IVP žáka s přiznaným podpůrným opatřením. Postup tvorby, realizace a vyhodnocování IVP je stejný jako v případě IVP ostatních žáků. IVP může být během roku upravován podle potřeb žáka. Při tvorbě IVP bude využíváno metodické podpory školního poradenského pracoviště a metodická podpora na Metodickém portále RVP.CZ.

O poskytování podpůrné péče od druhého stupně podpory rozhoduje ŠPZ, škola spolupracuje s PPP Brno, PPP Voroněžská a KPPP Brno.

Při vzdělávání žáků se sluchovým postižením spolupracuje naše škola se SPC Novoměstská 21, u žáků s tělesným postižením se SPC Kociánka 6, pro vzdělávání žáků s poruchami autistického spektra SPC Štolcova 16. Pracovníci obou institucí poskytují konzultace pravidelně dvakrát ročně nebo podle potřeby.

V případě docházky žáka s jiným postižením je kontaktováno příslušné poradenské zařízení.

2.12 Zabezpečení žáků mimořádně nadaných

Nadaným žákem se rozumí jedinec, který při adekvátní stimulaci vykazuje ve srovnání s vrstevníky vysokou úroveň v jedné či více oblastech rozumových schopností, intelektových činností nebo v pohybových, manuálních, uměleckých nebo sociálních dovednostech.

Individuální vzdělávací plán mimořádně nadaného žáka sestavuje třídní učitel ve spolupráci s učiteli vyučovacích předmětů, ve kterých se projevuje mimořádné nadání žáka, s výchovným poradcem a školským poradenským zařízením. IVP mimořádně nadaného žáka má písemnou podobu a při jeho sestavování spolupracuje třídní učitel s rodiči mimořádně nadaného žáka. Při sestavování IVP vycházíme z obsahu IVP stanoveného v § 28 vyhlášky č. 27/2016 Sb. Práce na sestavení IVP jsou zahájeny okamžitě po obdržení doporučení školského poradenského zařízení. IVP je sestaven nejpozději do jednoho měsíce od obdržení doporučení školského poradenského zařízení. Součástí IVP je termín vyhodnocení naplňování IVP a může též obsahovat i termín průběžného hodnocení IVP, je-li to účelné. IVP může být zpracován i pro kratší období než je školní rok. IVP může být doplňován a upravován v průběhu školního roku.

Výchovný poradce zajistí písemný informovaný souhlas zákonného zástupce žáka, bez kterého nemůže být IVP prováděn. Výchovný poradce po podpisu IVP zákonným zástupcem žáka a získání

písemného informovaného souhlasu zákonného zástupce žáka předá informace o zahájení poskytování podpůrných opatření podle IVP zástupci ředitele školy, který je zaznamená do školní matriky.

Při vzdělávání nadaných či mimořádně nadaných žáků naše škola spolupracuje s Pedagogickou fakultou MU Brno. Pracovníci instituce poskytují konzultace podle potřeby. Pedagogové naší školy se vzdělávají v této problematice v rámci jejich DVPP.

K provádění podpůrných opatření a úprav vzdělávacího procesu nadaných a mimořádně nadaných žáků patří například:

- předčasný nástup dítěte ke školní docházce;
- vzdělávání skupiny mimořádně nadaných žáků v jednom či více vyučovacích předmětech;
- účast žáka na výuce jednoho nebo více vyučovacích předmětů ve vyšších ročnících školy
- občasné (dočasné) vytváření skupin pro vybrané předměty s otevřenou možností volby na straně žáka;
- obohacování vzdělávacího obsahu;
- zadávání specifických úkolů, projektů;
- příprava a účast na soutěžích včetně celostátních a mezinárodních kol;
- nabídka volitelných vyučovacích předmětů, nepovinných předmětů a zájmových aktivit.

2.13 Preventivní program

Na naší škole probíhá prevence sociálně patologických jevů ve dvou etapách – na prvním a druhém stupni. Protože máme dvě pracoviště, zodpovídají za tuto problematiku celkem tři pedagogové. Pro 1. stupeň dva (jeden na Horáckém náměstí a druhý na odloučeném pracovišti Uprkova) a jeden pro 2. stupeň. Děti jsou informovány formou aktualizovaných nástěnek. Na nástěnkách je možné dohledat informace, kam a na koho se má obrátit. V případě problému mohou kromě osobního kontaktu mohou využít i schránky důvěry, které fungují i v elektronické podobě. Rodiče škola informuje pomocí webových stránek školy, kde najdou i telefonní kontakty (školní poradenské pracoviště a podpůrné organizace).

V rámci třídnických hodin probíhají závazné aktivity zaměřené na jednotlivé oblasti prevence s přihlédnutím k věkové skupině dětí. V případě nutnosti s třídním učitelem spolupracuje i metodik prevence, případně i školní psycholog a výchovný poradce. Se členy ŠPP probíhají i třídnické hodiny zaměřené na citlivá témata s větší náročností ošetření. Někdy naše škola využívá výukové programy jiných organizací. Snažíme se, aby se třídou prioritně pracoval především třídní učitel a velkou pozornost věnujeme mapování vztahů ve třídě.

Do předmětu výchova k občanství žáků 6. ročníků je zařazen dvanáctihodinový blok programu EUDAP. Tento program vyvíjelo 12 členských států Evropské unie a je zaměřen na prevenci rizikového chování dětí. U dětí je rozvíjena schopnost komunikace a zvláště asertivity. Mimo třídnické hodiny tvoří prevence nedílnou součást tematických plánů i jiných předmětů.

Podrobně je celá problematika rozpracována v Minimálním preventivním programu, který mají k dispozici zaměstnanci školy i rodiče, viz učitelský disk a webové stránky školy.

3. Charakteristika ŠVP

3.1 Výchovné a vzdělávací strategie na ZŠ Brno, Horácké náměstí

Základní vzdělávání má žákům poskytnout spolehlivý základ všeobecného vzdělání orientovaného zejména na situace blízké životu a na praktické jednání a pomoci získávat a postupně zdokonalovat klíčové kompetence. Naplňováním cílů současně dochází k získávání klíčových kompetencí.

Výchovnými a vzdělávacími strategiemi rozumíme postupy, kterými dosáhneme naplnění **cílů** základního vzdělávání a které současně vedou k osvojování a rozvoji **klíčových kompetencí**.

Klíčové kompetence

Klíčové kompetence představují souhrn vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot důležitých pro osobní rozvoj a uplatnění každého člena společnosti.

Klíčové kompetence mají žákům pomáhat při získávání základu všeobecného vzdělávání. Úroveň klíčových kompetencí získaných na základní škole není konečná, ale tvoří základ pro další celoživotní učení a orientaci v každodenním praktickém životě.

K rozvoji klíčových kompetencí žáků jsou v naší škole uplatňovány společné postupy pedagogů, které vedou současně k naplňování cílů základního vzdělávání.

Kompetence k učení – tzn. umožnit žákům osvojit si strategii učení a motivovat je pro celoživotní učení

Hlavními strategiemi **kompetence k učení** jsou kooperativní učení, rozvoj sebehodnocení žáků a práce s chybou. (Žák není za chyby trestán nebo záporně hodnocen, ale mají mu být ukazatelem toho, co ještě je třeba procvičit či zopakovat. Chyba je chápána jako běžný, přirozený projev v procesu učení, jako užitečná součást řešení problémů a jako bohatý zdroj nových poznatků. Materiály a pomůcky jsou připraveny tak, aby si dítě samo mohlo zkontrolovat správnost řešení, najít a opravit chybu – vlastní chyby tak napomáhají v dalším učení. Učitel by neměl používat negativní hodnocení, ale například nabídnout dítěti znovu tentýž materiál, aby mělo možnost si samo všimnout svých chyb a opravit je.) Žáci jsou hodnoceni i vzhledem k vlastním předchozím výkonům, aby mohl každý zažít pocit úspěchu. Individuálním přístupem k žákům maximalizujeme jejich šanci prožít úspěch.

Během výuky klademe důraz na čtení s porozuměním, práci s textem, vyhledávání informací. Žáci mají k dispozici školní knihovnu, studovnu a mohou využívat školní počítače s připojením na internet.

Žákům umožňujeme ve vhodných případech realizovat vlastní nápady, je podněcována jejich tvořivost. Žáci se zúčastňují různých soutěží a olympiád. Učíme se vytvářet takové situace, v nichž má žák radost z učení pro samotné učení a pro jeho další přínos. Zadáváme dětem zajímavé domácí úkoly.

Na konci základního vzdělávání žák (výstupy z RVP):

- vybírá a využívá pro efektivní učení vhodné způsoby, metody a strategie, plánuje, organizuje a řídí vlastní učení, projevuje ochotu věnovat se dalšímu studiu a celoživotnímu učivu
- vyhledává a třídí informace a na základě jejich pochopení, propojení a systematizace je efektivně využívá v procesu učení, tvůrčích činnostech a praktickém životě
- operuje s obecně užívanými termíny, symboly a znaky, uvádí věci do souvislostí, propojuje do širších celků poznatky z různých vzdělávacích oblastí a na základě toho si vytváří komplexnější pohled na matematické, přírodní, společenské a kulturní jevy
- samostatně pozoruje a experimentuje, získané výsledky porovnává, kriticky posuzuje a vyvozuje z nich závěry pro využití v budoucnosti
- poznává smysl a cíl učení, má pozitivní vztah k učení, posoudí vlastní pokrok a určí překážky či problémy bránící učení, naplánuje si, jakým způsobem by mohl své učení

zdokonalit, kriticky zhodnotí výsledky svého učení a diskutuje o nich

Rozpracování klíčových kompetencí na konci 5. ročníku

Metody a způsoby učení

- zná různé způsoby, s pomocí učitele zkouší a vyhodnocuje, které způsoby mu vyhovují, a při dalších úkolech používá ty, které se mu osvědčily
- slušně požádá spolužáky v bezprostředním okolí, aby se ztišili, pokud potřebuje klid, respektuje, když stejný klid potřebují naopak oni
- potřebuje-li se poradit, dohodne se na podmínkách (místo, čas, doba trvání), pokud dotyčná osoba (spolužák, učitel, jiný dospělý) nechce či nemůže hned
- ve škole dodržuje přestávky a nevyplňuje je doháněním zmeškané práce nebo domácích úkolů, na vyučování se připravuje průběžně a vhodně střídá přípravu s odpočinkem a relaxací

Výuka

- aktivně vstupuje do výuky, je-li pro něho probírané učivo málo srozumitelné, obtížné, či naopak příliš triviální, nebojí se zeptat, požádá o vysvětlení nebo o konkrétní příklady, zajímá se o možnosti získání dalších poznatků o tématu, které ho zaujalo
- přizpůsobí se různým výukovým aktivitám (individuální zkoumání, kooperativní činnosti, apod.) dle zadání učitele, ve spolupráci s učitelem navrhuje svůj způsob učení
- s porozuměním textu zpracuje pod vedením učitele přiměřeně dlouhé poznámky z učebnice či z výkladu a správně je strukturuje
- vysvětlí a uvede příklady, jak se může konkrétní učivo, informace nebo dovednost z výuky hodit v jeho osobním životě, popř. v dalším studiu nebo v různých zaměstnáních

Výsledky učení

- nebojí se přijít za učitelem a poradit se, jak by mohl své výsledky zlepšit, vyhledává podporu, radu a pomoc; v případě, že ji potřebuje, nestydí se chodit na doučování, nezlehčuje nepříznivé hodnocení ze strany učitele, ale chápe je jako podnět k další práci a učení
- nevysmívá se ostatním za nesprávné odpovědi, pokud se jich dopustí sám, nevymlouvá se na falešné příčiny
- s pomocí učitele si předem stanoví základní podmínky a kritéria, ze kterých bude jeho práce úspěšná (odevzdá úkol včas, dodrží předepsanou úpravu a rozsah, správně odpoví na zadanou otázku, v případě nejasnosti či různých možností správnost své odpovědi i postup obhájí), porovná svůj výsledek s předchozím stavem
- jednoduše popisuje, jak pracoval na určitém úkolu, co ho bavilo, co se mu dařilo, nebo v čem udělal chybu; nevyhýbá se otevřenému přiznání chyb, v případě nezvládnutí úkolu se vyrovná s negativní zpětnou vazbou
- otevřeně diskutuje s učitelem i se spolužáky o svých vědomostech a dovednostech v různých oblastech, případně požádá o radu, pomoc či doučování
- rozliší stěžejní cíle od těch méně důležitých a předem si rozvrhne čas na potřebnou přípravu, plánuje své učení

Práce s informacemi

- vypracuje jednoduchý úkol s využitím nabídnutých informačních zdrojů

Propojování a využití vědomostí

- formuluje, jaký význam má získaná informace pro běžný život, a propojuje nově získané informace s předešlými zkušenostmi

Rozpracování klíčových kompetencí na konci 9. ročníku

Metody a způsoby učení

- rozpozná, jaké metody a způsoby učení jsou pro něj nejefektivnější, a vědomě je používá

- při učení eliminuje rušivé podněty, vytváří optimální podmínky pro vlastní učení
- pro vlastní učení zvolí takové prostředí, které mu pro zvládnutí úkolu nejlépe vyhovuje, a dále je přizpůsobuje svým potřebám
- pozná, kdy je pro učení vhodné spolupracovat a komunikovat a kdy se naopak izolovat
- dodržuje psychohygienu učení – během učení a domácí přípravy pravidelně a dle svých potřeb relaxuje způsobem, který jemu samotnému vyhovuje

Výuka

- ovlivňuje postup výuky a učení tak, aby pro něj byly přínosné; aktivně žádá objasnění souvislostí s něčím, co je mu již povědomé; zajímá se o alternativní zdroje informací a sám je navrhuje, pokud je mu látka odjinud známá více než ostatním
- při učení volí takovou aktivitu, která se mu z osobního hlediska či vzhledem k charakteru úkolu jeví jako nejvýhodnější, svou volbu zdůvodní
- samostatně zpracovává výpisky i práce rozsáhlejšího formátu a charakteru
- vysvětlí smysl toho, proč si osvojuje a zpracovává různé druhy poznatků a dovedností a jak by se daly využít v jeho dalším studiu, práci nebo osobním životě, aktivně využívá poznatky a dovednosti nabyté v určitém předmětu/oblasti i v jiných předmětech/oblastech

Výsledky učení

- přezkoumává silné i slabé stránky svého učebního procesu, rozpozná překážky a problémy v učení, diskutuje o nich a takové rozhovory sám iniciuje, přijímá podporu, rady, zpětnou vazbu i kritiku a vytvoří plán dalšího zlepšování
- identifikuje vlastní chybu a zjistí její příčinu, nevnímá ji jako selhání a ostudu, nenechá se jí odradit, ale rozpozná v ní příležitost k učení, hledá a nalézá způsoby její nápravy, změní zvolenou cestu tehdy, když se přesvědčí o omylu nebo bezvýchodnost
- vytváří (či spoluvytváří) kritéria pro hodnocení své práce, ústně i písemně se ohodnotí (deníky, dotazníky sebehodnocení), průběžně tento stav aktualizuje, rozpozná vlastní pokrok i stagnaci
- přiměřeně kriticky reflektuje ústně i písemně svůj proces v učení, v případě potřeby přehodnocuje vlastní postupy v učení
- realisticky odhadne, nakolik jeho vědomosti a dovednosti dostačují pro různé úkoly, sám rozpozná, co konkrétně se ještě potřebuje naučit, formuluje otázky, kterými se zeptá na to, co neumí
- pro své učení samostatně zvolí cíl na základě svých priorit (např. budoucí studium, zaměstnání, záliby, prospěch) a dobře svou volbu zdůvodní, přijme za něj i za svůj postup osobní zodpovědnost, určí časový výhled a vystaví plán postupu učení

Propojování a využití vědomostí

- aktivně využívá různé zdroje informací, vyhodnotí a obhájí, který z použitých zdrojů je pro danou situaci nejefektivnější
- získané informace chápe včetně souvislostí a vysvětlí je (formuluje hlavní myšlenku, vyjádří vlastními slovy obsah získaných informací i jejich význam)

Kompetence k řešení problému – tzn. podněcovat žáky k tvořivému myšlení, logickému uvažování a k řešení problémů

Kompetence k řešení problémů rozvíjíme zejména učením v souvislostech, to znamená, že neučíme izolovaná data jednotlivých oborů, ale u dětí vytváříme ucelený obraz světa. Žákům jsou předkládány takové úkoly, jejichž řešení vyžaduje znalosti z více oborů lidské činnosti resp. vzdělávacích oblastí, a tudíž i více přístupů k řešení. Tyto kompetence rozvíjíme také využíváním

co největšího množství zdrojů informací – prací s knihou, internetem, praktickými pokusy, vlastním výzkumem žáků, projekty. Výuka je vedena tak, aby žáci hledali různá řešení problému, svoje řešení si dokázali obhájit. Ve vhodných oblastech vzdělávání používáme netradiční úlohy, zdrojem jsou např. testy Scia nebo Cermatu.

Při výuce motivujeme žáky v co největší míře problémovými úlohami z praktického života. Žáci si postupně zdokonalují kompetenci práce s informacemi ze všech možných zdrojů – ústních, tištěných mediálních a počítačových včetně internetu, aby je uměli vyhledávat, třídit a vhodným způsobem využívat. Žáci jsou vedeni úměrně věku k používání internetu. V projektových dnech a na škole v přírodě vedeme žáky k logickému řešení problémů. Podle svých schopností a dovedností se žáci zapojují do soutěží. Starší žáci připravují různé aktivity pro mladší spolužáky (divadlo, soutěže, Den dětí, Mikulášská besídka, dalton, vánoční zpívání, příprava dárek pro budoucí prvňáčky). Děti vedeme k aktivnímu podílu na všech fázích činnosti, na plánování, přípravě, realizaci i hodnocení.

Na konci základního vzdělávání žák (výstupy z RVP):

- vnímá nejruznější problémové situace ve škole i mimo ni, rozpozná a pochopí problém, přemýšlí o nesrovnalostech a jejich příčinách, promyslí a naplánuje způsob řešení problémů a využívá k tomu vlastního úsudku a zkušeností
- vyhledá informace vhodné k řešení problému, nachází jejich shodné, podobné a odlišné znaky, využívá získané vědomosti a dovednosti k objevování různých variant řešení, nenechá se odradit případným nezdarem a vytrvale hledá konečné řešení problému
- samostatně řeší problémy; volí vhodné způsoby řešení; užívá při řešení problémů logické, matematické a empirické postupy
- ověřuje prakticky správnost řešení problémů a osvědčené postupy aplikuje při řešení obdobných nebo nových problémových situací, sleduje vlastní pokrok při zdolávání problémů
- kriticky myslí, činí uvážlivá rozhodnutí, je schopen je obhájit, uvědomuje si zodpovědnost za svá rozhodnutí a výsledky svých činů hodnotí

Rozpracování klíčových kompetencí na konci 5. ročníku

Analýza problému

- žák pojmenuje problém sám nebo ve spolupráci s učitelem
- určí, koho a čeho se problém týká
- odhadne, co způsobuje problém
- rozpozná, zda se již s podobným problémem setkal
- identifikuje alespoň jedno místo, které je z hlediska řešení problému rizikové
- posoudí, jak by problém viděl někdo jiný

Plánování řešení

- při řešení jednoduchého problému předvídá, jaké situace by mohly nastat
- vytváří a využívá vizuální znázornění jednoduchého/známého problému
- formuluje jednoduchou hypotézu
- posoudí/zjistí, zda může jednoduchý/známý problém řešit s tím, co ví; pozná, že chybí informace nutné k vyřešení jednoduchého problému a aspoň jednu identifikuje
- navrhne možnosti, kterých by při řešení mohl použít
- formuluje s pomocí učitele, za jakých podmínek je možné zvolit dané řešení
- vybírá vhodnější řešení z navržených možností a obhájí je

Řešení problému

- samostatně nebo s pomocí učitele postupuje systematicky při řešení jednoduchého problému
- pokračuje v hledání řešení, i když byl napoprvé neúspěšný
- nečeká na hotová řešení a začíná řešit problém sám či s menší pomocí

- rozpozná a uvědomí si s menší pomocí spolužáka nebo učitele chybu v řešení a opraví ji
- pokusí se v případě jednoduchého problému vyvinout novou hypotézu, když se předchozí ukázala mylná

Experimentální práce

- navrhne jednoduchý experiment pro ověření jednoduché hypotézy
- pod vedením učitele provádí jednoduchý experiment a zaznamenává jeho postup a výsledky
- vyhodnocuje výsledky jednoduchého experimentu
- samostatně nebo s pomocí učitele či spolužáka vyvozuje závěry z poznatků získaných prostřednictvím jednoduchého experimentu

Posouzení a aplikace řešení

- posoudí s pomocí učitele, zda jeho výsledné řešení dává smysl
- využije výsledná řešení v konkrétních situacích
- srozumitelně vysvětluje své řešení
- neukvapuje se ve svých závěrech
- změní své závěry na základě nových informací
- vysvětlí konkrétní důsledky výsledných řešení – přínosy a nežádoucí dopady

Rozpracování klíčových kompetencí na konci 9. ročníku

Analýza problému

- pojmenuje problém
- rozpozná účastníky a složky problému a určí, které jsou v problému proměnné a jaké jsou jejich vztahy
- rozpozná příčinu a důsledek a vztah mezi nimi
- rozpozná, v čem je problém, který řeší, podobný či obdobný s problémem, který řešil, a určí, v čem se problémy shodují a v čem se liší
- identifikuje místa/složky v problému nebo postupu řešení, která jsou riziková
- problém analyzuje z různých hledisek

Plánování řešení

- posoudí, jak by problém viděl někdo jiný, při řešení problému předvídá, jaké situace by mohly nastat
- vytváří a využívá vizuální znázornění problému
- formuluje hypotézy na základě dostupných informací
- posoudí/zjistí, zda lze problém řešit s využitím zadaných informací; rozhodne, které informace nutné k řešení problému nejsou k dispozici
- navrhne postup, který by při řešení mohl být použit
- formuluje předpoklady podmiňující dané řešení
- vyhodnotí různé vlastní i předložené varianty řešení a rozhodne se mezi nimi

Řešení problému

- posoudí, jak by problém viděl někdo jiný
- postupuje systematicky při řešení problému, hodnotí dosažení dílčích cílů a stanovuje si další
- pokračuje v hledání řešení, i když byl napoprvé neúspěšný; zjišťuje příčiny neúspěchu a cesty k jejich odstranění
- nečeká na impulsy a hotová řešení, ale pouští se do analýzy problému sám
- diagnostikuje chyby a navrhuje nové řešení
- vyvíjí nové hypotézy poté, co se předchozí ukázaly mylné

Experimentální práce

- posoudí, jak by problém viděl někdo jiný

- navrhne experiment pro ověření hypotézy
- provádí experiment
- zaznamenává postup a výsledky empirického zkoumání
- vyhodnocuje experiment z hlediska výsledku i postupu
- vyvozuje závěry ze získaných experimentálních poznatků

Posouzení a aplikace řešení

- posoudí, jak by problém viděl někdo jiný
- posoudí, zda jeho výsledné řešení dává smysl
- aplikuje výsledná řešení v konkrétních situacích; zobecňuje výsledná řešení
- srozumitelně zdůvodňuje a obhajuje svá řešení
- závěry formuluje až po posouzení celého řešení
- změní své závěry na základě nových informací či změněných podmínek
- vysvětlí konkrétní důsledky výsledných řešení – přínosy a nežádoucí dopady, navrhuje opatření vedoucí ke zmírnění či vyloučení negativních důsledků navrhovaných řešení

Kompetence komunikativní – tzn. vést žáky k všestranné a účinné komunikaci

Kompetence komunikativní rozvíjíme vytvářením dostatečného prostoru pro vyjadřování žáků při problémovém vyučování, v komunitních kruzích, při zpracovávání školních projektů z nejrůznějších oblastí a jejich výstupů.

Vedeme žáky ke vhodné komunikaci se spolužáky, s učiteli a ostatními dospělými ve škole i mimo školu. Učíme žáky obhajovat a argumentovat vhodnou formou svůj vlastní názor a zároveň poslouchat názor jiných. Začleňujeme metody kooperativního učení a jejich prostřednictvím vedeme děti ke spolupráci při vyučování. Podporujeme komunikaci žáků obou pracovišť na společných akcích.

Na konci základního vzdělávání žák (výstupy z RVP):

- formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém sledu, vyjadřuje se výstižně, souvisle a kultivovaně v písemném i ústním projevu
- naslouchá promluvám druhých lidí, porozumí jim, vhodně na ně reaguje, účinně se zapojuje do diskuse, obhajuje svůj názor a vhodně argumentuje
- rozumí různým typům textů a záznamů, obrazových materiálů, běžně užívaných gest, zvuků a jiných informačních a komunikačních prostředků, přemýšlí o nich, reaguje na ně a tvořivě je využívá ke svému rozvoji a k aktivnímu zapojení se do společenského dění
- využívá informační a komunikační prostředky a technologie pro kvalitní a účinnou komunikaci s okolním světem
- využívá získané komunikativní dovednosti k vytváření vztahů potřebných k plnohodnotnému soužití a kvalitní spolupráci s ostatními lidmi

Rozpracování klíčových kompetencí na konci 5. ročníku

Práce s informacemi (jejich výběr, třídění)

- v textu, promluvě či jiném záznamu najde myšlenky, které jsou k zadanému úkolu klíčové, stručně je shrne
- v různých zdrojích najde informace, které souvisejí s tématem
- pod vedením učitele pozná, které informace v textu si protirečí, které se od sebe liší
- k získávání a výměně informací použije informační a komunikační prostředky nebo technologie, které ovládá
- s pomocí učitele pozná, když ho autor textu o něčem přesvědčuje manipulativním způsobem

Způsob vyjadřování

- rozšiřuje si slovní zásobu, používá správné termíny a výstižné výrazy související s tématem, vysvětlí ostatním termín, který použil, dokončuje věty

- k vyjádření používá grafických znázornění a symbolických prostředků
- srozumitelně sestaví větné celky, vypravování, při popisu nebo vyprávění postupuje chronologicky od začátku do konce, najde příčiny a následky dané situace a popíše je
- Písemný projev
- rozvíjí svou myšlenku, svůj prožitek nebo příběh podává písemně s jasnou logikou od začátku do konce, neztrácí se v podrobnostech

Ústní projev

- rozvíjí své komunikační dovednosti v mateřském jazyce
- formuluje vlastní názory, srozumitelně vysloví svou myšlenku, shrne nejdůležitější informace, souvisle a zřetelně vypráví krátký příběh nebo popisuje jednoduchou situaci, uvědomuje si přítomnost posluchačů
- rozlišuje, zda mluví se svým vrstevníkem nebo s dospělým, a přizpůsobí tomu svou mluvu
- když mluví před ostatními, sleduje jejich chování a reaguje na ně
- je učitelem veden ke kulturní úrovni komunikace, mluví nahlas a zřetelně

Naslouchání, kontakt při komunikaci

- vyslechne druhého, aniž by ho zbytečně přerušoval, udržuje s mluvčím oční kontakt
- za pomoci naváže v kolektivu nové kontakty a domluví se s osobami, které dosud neznal
- spolupracuje se spolužáky při vyučování, když něčemu nerozumí, zeptá se, jak to mluvčí myslel
- vyjadřuje se při problémovém vyučování, v komunitních kruzích, při zpracovávání školních projektů, odpoví na položenou otázku, řekne svůj názor na věc
- když s druhým nesouhlasí, řekne mu to tak, aby ho neurazil, zformuluje, proč nesouhlasí
- přihlásí se o slovo, řídí se pravidly diskuse, která si se skupinou dohodl, v diskusi mluví tak, aby mu ostatní rozuměli
- přemýšlí o názorech druhých a respektuje, že mohou mít názory odlišné od jeho, přijme, když druhý nesouhlasí s jeho názorem
- využívá různé formy komunikace, různými způsoby vyjádří své názory, pocity a myšlenky
- hájí svůj názor na věc, je ochoten svůj názor změnit na základě nových informací
- spolupodílí se na utváření pravidel komunikace ve třídě

Rozpracování klíčových kompetencí na konci 9. ročníku

Práce s informacemi (jejich výběr, třídění)

- v textu, promluvě či jiném záznamu pojmenuje hlavní myšlenky a stručně je shrne, určí klíčová místa
- vyhledává vhodné informace k řešení problémů, orientuje se v nich a ověřuje jejich správnost
- samostatně pozná, které informace v textu si protirečí nebo jsou použity manipulativně
- k získávání a výměně informací používá různé informační a komunikační prostředky a technologie
- názory na získané informace podkládá připravenými argumenty

Způsob vyjadřování

- vyjadřuje se srozumitelně, v logickém sledu, souvisle, vysvětluje více způsoby
- k vyjádření používá grafických znázornění a symbolických prostředků
- uspořádá informace podle časových, místních, příčinných a dějových souvislostí

Písemný projev

- písemně uspořádá informace uceleně, své sdělení vyjádří různými formami

Ústní projev

- s přihlédnutím k situaci a k obsahu sdělení přednáší před známým i neznámým publikem
- zvládá používání poznámek
- rozlišuje, co, kdy a komu sděluje, a použije vhodné jazykové prostředky

- mluvený projev přizpůsobí typu publika a reaguje na jeho odezvu
- mluví výrazně, přizpůsobuje tempo adresátovi, ovládá mimiku a gesta, využívá neverbální komunikace

Naslouchání, kontakt při komunikaci

- rozpozná téma a cíl diskuse, drží se tématu
- v diskusi naslouchá druhým, vhodně na ně reaguje, zapojuje se do diskuse adekvátním způsobem, obhájí svůj názor, vhodně argumentuje
- naváže sám nový kontakt, přizpůsobuje se možnostem komunikace
- klade mluvčímu doplňující otázky
- v diskusi využívá myšlenky druhých a navazuje na ně, přichází s vlastními nápady
- nesouhlasný názor vyjadřuje věcně a zdůvodní jej
- zamýšlí se nad odlišnými názory, přehodnocuje svůj názor, popř. jej upraví, přijímá, že výsledkem diskuse nemusí být shoda
- dívá se na věci z různých hledisek
- je taktní k přesvědčení a postojům ostatních, odděluje osobní pocity od reality
- rozpozná a odmítne manipulaci společensky přijatelným způsobem, sám s druhým nemanipuluje
- spolupodílí se na utváření pravidel komunikace ve třídě, popř. na úrovni celé školy

Kompetence sociální a personální – tzn. rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat a respektovat práci vlastní a druhých

Kompetence sociální a personální budujeme formami sociálního učení. Snažíme se děti zapojit do organizace činnosti školy (školní parlament a třídní komunitní kruhy). V rámci skupinového vyučování žáci přejímají různé role.

Během vzdělávání mimo jiné používáme skupinovou práci žáků, vzájemnou pomoc při učení, např. daltonskou výuku. Sociální kompetence vyvozujeme na praktických cvičeních a úkolech (v tělesné výchově, na školách v přírodě apod.). Usilujeme, aby žáci prokázali schopnost střídání rolí ve skupině. Žáky vedeme k respektování společně dohodnutých pravidel chování, na jejichž formulaci se sami podílejí. Učíme je zároveň k odmítavému postoji ke všemu, co narušuje dobré vztahy mezi žáky. Chceme žáky naučit základům kooperace a týmové práce.

Na konci základního vzdělávání žák (výstupy z RVP):

- účinně spolupracuje ve skupině, podílí se společně s pedagogy na vytváření pravidel práce v týmu, na základě poznání nebo přijetí nové role v pracovní činnosti pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce
- podílí se na utváření příjemné atmosféry v týmu, na základě ohleduplnosti a úcty při jednání s druhými lidmi přispívá k upevňování dobrých mezilidských vztahů, v případě potřeby poskytne pomoc nebo o ni požádá, přispívá k diskusi v malé skupině i k debatě celé třídy, chápe potřebu efektivně spolupracovat s druhými při řešení daného úkolu, oceňuje zkušenosti druhých lidí, respektuje různá hlediska a čerpá poučení z toho, co si druzí lidé myslí, říkají a dělají
- vytváří si pozitivní představu o sobě samém, která podporuje jeho sebedůvěru a samostatný rozvoj; ovládá a řídí svoje jednání a chování tak, aby dosáhl pocitu sebeuspokojení a sebeúcty

Rozpracování klíčových kompetencí na konci 5. ročníku

Přípravná fáze práce ve skupině

- před začátkem práce analyzuje s ostatními členy skupiny zadaný úkol
- rozdělí si ve skupině role, které jsou v zadání vymezeny, případně použije známé role
- vymezuje spolu s ostatními kritéria dobře odvedené práce nebo objasňuje ta, která skupina dostala spolu s úkolem

- připraví si svůj pracovní prostor a udržuje ho v pořádku
- snaží se dodržet termín splnění úkolu
- spolupodílí se na vytvoření pravidel spolupráce a dodržuje je; upozorní na jejich porušení

Realizace práce ve skupině

- plní jednoduché úkoly s menším počtem kroků, plní jasné role návodem a zvládne je dokončit; rozpozná, že jednoduchý úkol (jeho část) je hotov
- při potížích se svou částí práce hledá pomoc nejprve u spolužáků či v dostupných materiálech a zdrojích, nakonec požádá o radu učitele
- v případě potřeby nabízí ochotně svoji pomoc
- postará se o hotové dílo v rámci zadání nebo na pokyn učitele
- svůj pracovní prostor si průběžně udržuje v pořádku

Vyhodnocení práce ve skupině

- ze zadaných hledisek sleduje a hodnotí práci skupiny, jednotlivců i sebe dle daného modelu, s pomocí pracovního listu nebo podle kritérií připravených učitelem
- s pomocí učitele nebo podle pracovního listu navrhuje, co by se příště mělo dělat stejně a co jinak

Upevňování vztahů s druhými

- vyslovuje své ocenění nápadů a práce druhých dříve než kritiku; děkuje druhým za uznání, raduje se z úspěchu celé skupiny
- neodmítá nové nápady, ani je nekritizuje, dokud nejsou společně prozkoumány; neposmívá se, reaguje na informaci a nikoli na danou osobu
- při potížích nebo nezdaru neobviňuje druhé

Podložená volba osobních cílů

- z nabídky úkolů si vybere takové, které dokáže splnit sám nebo s pomocí skupiny
- při sebehodnocení si s pomocí učitele nebo rodiče volí cíl pro sebezlepšení a určuje, co pro to může sám udělat
- vyslechne, co mu druhí nebo učitel o jeho práci říkají, radí se s učitelem, jak zlepšit své další jednání na základě toho, co se dozvěděl ze zpětné vazby

Emoce

- snaží se nejednat impulsivně, a pokud nezvládne své jednání, omluví se za něj

Rozpracování klíčových kompetencí na konci 9. ročníku

Přípravná fáze práce ve skupině

- analyzuje ve skupině problémovou situaci a určí, co je úkolem (použije svou klíčovou kompetenci k řešení problémů)
- rozdělí si ve skupině úkol na části a přijme svou část, včetně zodpovědnosti za její plnění
- k úkolu vytváří kritéria toho, jak bude vypadat dobře odvedená práce
- stanoví s ostatními časy pro splnění úkolů (harmonogram práce), v dlouhodobém úkolu hlídá mezipřestávky i závěrečný termín
- pracuje podle zažitých pravidel spolupráce, a pokud vyvstane potřeba, pravidla pro danou situaci aktualizuje

Realizace práce ve skupině

- rozpozná, kdy je úkol (jeho etapa) hotov a že je čas přejít k další etapě; dotahuje celý úkol do konce (včetně vyhodnocení nebo úklidu apod.)
- při potížích se svou částí práce se snaží najít příčiny; při závažných potížích celé skupiny zastavuje práci a hledá, kde v dosavadním postupu došlo k chybě
- v případě potřeby nabízí svou pomoc – všimne si, kdo ji potřebuje
- samostatně (individuálně i jako člen skupiny) se postará o hotové dílo

- po skončení práce se stará o úklid

Vyhodnocení práce ve skupině

- reflektuje a hodnotí práci svého týmu, jednotlivců i sebe podle kritérií, která si skupina vytvořila ve fázi přípravy; podle potřeby projedná i další hlediska
- hledá spolu s druhými nejlepší návrhy na to, co by se příště mělo dělat stejně a co jinak

Upevňování vztahů s druhými

- vyslovuje své ocenění nápadů a práce druhých dříve než kritiku; děkuje druhým za uznání nepodléhá ambicím, třídním stereotypům nebo rivalitám ani osobním preferencím ve vztahu ke spolužákům
- vyslovuje své ocenění nápadů a práce druhých dříve než kritiku; děkuje druhým za uznání
- raduje se z úspěchu celé skupiny i tehdy, když se na něm nepodílel nebo když zvítězilo řešení, které sám neprosazoval
- zdržuje se posměšků nebo opovržení nad prací druhých, mluví o práci a jejím výsledku a nikoli o vlastnostech nebo povaze osoby
- při nezdaru nebo potížích nesvádí vinu na druhé, k příčinám nezdaru se dostává společným rozbořením postupu nebo podmínek

Podložená volba osobních cílů

- pomocí učitele si vytyčuje individuální úkoly a termíny podle své zkušenosti a vědomí svých dovedností; svá tvrzení o vlastních schopnostech dokládá příkladem některého svého výkonu
 - stanovuje si cíle pro sebezlepšení (snaží se dál rozvinout, v čem je silný, i zlepšit tam, kde je slabší) a vydrží usilovat o jejich dosažení podle svého uvážení využívá zpětnou vazbu pro své další jednání
- Emoce
- pojmenuje své emoce v daném okamžiku, omluví se při jejich nezvládnutí ve skupině, používá jednoduché postupy jak zvládat své emoce

Kompetence občanské – tzn. připravovat žáky jako svobodné a zodpovědné osobnosti, uplatňující svá práva a plnící své povinnosti

Kompetence občanské rozvíjíme hlavně učením sociálním (proces, kterým se jedinec učí přizpůsobovat se požadavkům svého prostředí a učí se technice, jak do tohoto prostředí aktivně zasahovat), socializací (úkolem školy je i začleňování jedince do společnosti – proces socializace, který probíhá po celý život), metodami sebepoznávání a seznamováním žáků s jejich právy, odpovědností a povinnostmi. Žáci jsou vedeni k tomu, aby respektovali národní, kulturní a historické tradice. Mimo jiné k tomuto je využívána přítomnost dětí cizích národností na škole nebo návštěvy zahraničních delegací.

Ve třídních kolektivech žáci společně stanovují pravidla chování. Školní řád navazuje na pravidla chování vytvořená ve třídách.

Je kladen důraz na environmentální výchovu. Žáky vedeme k třídění odpadů (sběr papíru a PET lahví), k šetření vodou a energiemi, přičemž učitelé jdou příkladem. Při ozdravných pobytech v přírodě se žáci chovají jako zodpovědné osoby. Žáky zapojujeme do projektů, kde se prakticky seznamují s kulturou jiných národů, např. projekt o zemích EU.

- Na konci základního vzdělávání žák (výstupy z RVP):
- respektuje přesvědčení druhých lidí, váží si jejich vnitřních hodnot, je schopen vcítit se do situací ostatních lidí, odmítá útlak a hrubé zacházení, uvědomuje si povinnost postavit se proti fyzickému i psychickému násilí
- chápe základní principy, na nichž spočívají zákony a společenské normy, je si vědom svých

- práv a povinností ve škole i mimo školu
- rozhoduje se zodpovědně podle dané situace, poskytne dle svých možností účinnou pomoc a chová se zodpovědně v krizových situacích i v situacích ohrožujících život a zdraví člověka
- respektuje, chrání a oceňuje naše tradice a kulturní i historické dědictví, projevuje pozitivní postoj k uměleckým dílům, smysl pro kulturu a tvořivost, aktivně se zapojuje do kulturního dění a sportovních aktivit
- chápe základní ekologické souvislosti a environmentální problémy, respektuje požadavky na kvalitní životní prostředí, rozhoduje se v zájmu podpory a ochrany zdraví a trvale udržitelného rozvoje společnosti

Rozpracování klíčových kompetencí na konci 5. ročníku

Respekt k druhým

- vyslechne názor druhých až do konce, zdržuje se odsuzujících komentářů, neposmívá se, ověřuje si, jak ostatní něco chápou, jaký názor na věc mají druzí, vyptávají se, proč si to myslí
- emocím druhých se neposmívá, nedělá opovržlivé poznámky
- při posuzování konkrétních a nepřiliš komplikovaných jevů, procesů, událostí a problémů ve svém okolí se ptá: „Jak bych se na to díval(a), kdybych byl(a) někým jiným (tím druhým, jiným žákem, učitelem, rodičem)?“
- nevyjadřuje se pohrdlivě nebo s předsudky o skupinách lidí nebo jejich příslušnících

Pravidla

- s pomocí dospělého vytváří a formuluje pravidla soužití jednotlivého společenství (třídy, kroužku), pravidla dodržuje nebo přijímá důsledky vyplývající z jejich nedodržení, vesporech se dovolává pravidel
- chová se tak, aby důsledky jeho chování neomezovaly druhé lidi a nepoškozovaly prostředí

Odmítání násilí

- v konfliktní situaci navrhuje, jak by bylo vhodné jednat – připomíná pravidla soužití, nezahajuje vážné útoky na druhé a neúčastní se jich, neponižuje druhé
- snaží se získat pomoc pro napadeného spolužáka, všímá si křivdy, neoplácí

Aktivní pomoc

- pomáhá spolužákům, i když nejsou kamarádi, učitel, rodičům, bližním, pod vedením dospělých promýšlí možnosti pomoci druhým a zapojuje se do podpory vzdálených lidí
- navrhuje, co konkrétního by třída mohla podniknout, aby byl odstraněn některý nežádoucí jev či nešvar

Samostatné jednání

- za pomoci učitele žák ve skupině posuzuje, zda má dost informací k tomu, aby se mohl rozhodnout

Respekt k právům jedince

- nad návrhy ostatních o společných záležitostech uvažuje a neodmítá je rovnou, podává své osobní návrhy k diskusi a zvážení, neodmítá realizovat přijatá řešení, i když nejsou jeho, netrucuje
- posuzuje, jak v reálné životní situaci, kterou prožil, byla respektována nebo porušována jeho práva, využije spolupráce s dospělým v situaci, kde svá práva nemůže uplatnit sám
- pokud nezná důvody pro to, co je mu jako dítěti zakázáno nebo není dopřáno, požádá o vysvětlení, které trpělivě vyslechne a respektuje

Udržitelnost života

- respektuje základní jednoduchá pravidla trvale udržitelného života

Krizové situace

- zná telefonní čísla, místa nebo osoby pro přivolání pomoci, ví, jak přivolá pomoc, případně ji poskytne
- v kritických situacích bez zmatku počká na instrukce, nebo si najde vhodnou osobu, která mu pomůže
- vyhýbá se známým nebezpečím v okolí bydliště a školy, řídí se radami a doporučeními dospělých v tom, jak předcházet rizikům (výška, hloubka, dopravní provoz, nebezpečné látky a zařízení)
- radami a doporučeními dospělých se řídí i bez jejich dohledu

Vztah ke kulturnímu dědictví

- osobní vztah k prostoru, kde žije, projevuje znalostí místa, neničením památek, výzdoby, přírody, užitečných objektů
- ke hře i spolupráci přijímá ostatní a neodmítá nikoho
- navštěvuje kulturní události v obci

Rozpracování klíčových kompetencí na konci 9. ročníku

Respekt k druhým

- názory nebo přesvědčení druhých přijímá jako možné, svůj názor předkládá také jako jeden z možných a opírá ho o argumenty
- vyjadřuje své vlastní pocity, nedotýká se citů druhých v různých situacích
- posuzuje a hodnotí jevy, procesy, události a problémy ve svém okolí z různých úhlů pohledu
- kritizuje stereotypy a předsudky použité v soukromé i ve veřejné komunikaci, snaží se jich vyvarovat

Pravidla

- se skupinou vrstevníků vytváří a formuluje pravidla potřebná pro danou situaci, v případě potřeby pravidla sám navrhuje, pravidla dodržuje nebo přijímá důsledky vyplývající z jejich nedodržení, ve sporu se dovolává pravidel
- v různých situacích, kde nejsou přesně stanovená pravidla, se chová tak, aby neobtěžoval a neškodil
- respektuje, že jeho svoboda končí tam, kde začíná svoboda druhého

Odmítání násilí

- nepoužívá násilné řešení sporů, vyjedná smír, používá v případě potřeby různá vyjádření a postupy, kterými je možné odmítnout agresi proti sobě nebo třetí osobě
- fyzickému i psychickému násilí ve škole nepřihlíží, ale podle svých možností se mu postaví

Aktivní pomoc

- aktivně pomáhá slovem i činem spolužákům i spoluobčanům, podle svých možností se zapojuje do obecně prospěšných prací na místní i širší úrovni
- nečeká, že společné problémy, které se dotýkají nyní nebo v dohledné budoucnosti i jeho života doma nebo ve škole, bude řešit někdo druhý, sám na ně upozorňuje, hledá řešení a navrhuje postupy

Samostatné jednání

- samostatně posuzuje, zda už má dost informací, aby se mohl rozhodovat
- v daném problému zvažuje pro i proti, odmítá zaujmout konečné stanovisko, pokud neměl dost času k rozvaze

Respekt k právům jednotlivce

- při rozhodování o společných záležitostech hledá a prosazuje řešení přijatelné pro všechny, hlasování přijímá jen jako východisko z nouze, i když dojde k hlasování, snaží se, aby se

- přehlasovaná menšina necítila při realizaci špatně
- v diskusi připomíná, že většinová vůle nemá ukřivdit názorové menšině ani znemožnit soužití s ní
- při střetu s požadavky dospělých, které nerespektují lidská práva jeho nebo ostatních, předkládá argumenty postavené na znalosti lidských práv
- respektuje, že v některých výjimečných situacích mohou dospělí omezit jeho práva
- podřizuje se těmto omezením i v případech, kdy nehrozí přímá kontrola

Udržitelnost života

- posuzuje své potřeby a nároky a snaží se je omezovat z hlediska trvale udržitelného života

Krizové situace

- zná a popíše i předvede některé záchranné i strategické postupy a zásady při krizových situacích (úraz, tonutí, požár, napadení útočníkem, okradení, svědectví při zločinu)
- ví, kdo v nouzové zkušenosti pomůže, a přivolá pomoc, případně ji poskytne
- poslouchá v kritických situacích bez zmatků pokyny kompetentních osob, pomůže těm, kteří sami nemohou pokyny splnit
- předvídá možná rizika i v nových situacích a prostorech a dodržuje známé zásady bezpečnosti při zábavě i práci

Vztah ke kulturnímu dědictví

- osobní vztah k prostoru, kde žije, rozšiřuje nejen na blízké okolí, ale i mimo vlast, zvažuje realisticky výhody i omezení rodiště nebo bydliště
- rozpozná a posuzuje extremistické projevy národní hrdosti s odkazem na lidská práva, nalézá souvislosti s tragickými příklady z historie i současnosti
- sleduje a vybírá si kulturní události v obci

Kompetence pracovní – tzn. pomáhat žákům poznávat a rozvíjet své schopnosti i reálné možnosti a uplatňovat získané vědomosti a dovednosti při profesní orientaci

Kompetence pracovní u žáků rozvíjíme opět formou projektové činnosti, skupinové a individuální práce. Důležitou cestou k uvědomění si důležitosti znalosti pracovních postupů a dovednosti používat pracovní nástroje v nejširším smyslu je hodnocení a sebehodnocení všech činností, které žáci provádějí. Žáky motivujeme k aktivnímu zapojení do oblasti Svět práce, k osvojování základních pracovních dovedností a návyků. Vedeme je k objektivnímu sebehodnocení a posouzení s reálnými možnostmi při profesní orientaci. Výuku doplňujeme o praktické exkurze. Výběrem volitelných předmětů pomáháme žákům při profesní orientaci. V nabídce PČ uplatňujeme genderové principy.

Na konci základního vzdělávání žák (výstupy z RVP):

- používá bezpečně a účinně materiály, nástroje a vybavení, dodržuje vymezená pravidla, plní povinnosti a závazky, adaptuje se na změněné nebo nové pracovní podmínky
- přistupuje k výsledkům pracovní činnosti nejen z hlediska kvality, funkčnosti, hospodárnosti a společenského významu, ale i z hlediska ochrany svého zdraví i zdraví ostatních, ochrany životního prostředí i ochrany kulturních a společenských hodnot
- využívá znalosti a zkušenosti získané v jednotlivých vzdělávacích oblastech v zájmu vlastního rozvoje i své přípravy na budoucnost, činí podložená rozhodnutí o dalším vzdělávání a profesním zaměření
- orientuje se v základních aktivitách potřebných k uskutečnění podnikatelského záměru a k jeho realizaci, chápe podstatu, cíl a riziko podnikání, rozvíjí své podnikatelské myšlení

Rozpracování klíčových kompetencí na konci 5. ročníku

Plánování

- pod vedením učitele je veden k rozvoji smyslu pro povinnost pravidelnou přípravou

na výuku

- s pomocí učitele si žák předem naplánuje postupy ke splnění úkolu, hledá i postupy vlastní, doplňuje neúplné postupy
- snaží se dodržet dohodnutý termín dokončení práce; reflektuje, zda měl dost času na svoji práci
- pro vlastní činnost si vybere z nabídky učitele takové materiály a nástroje, které nejlépe odpovídají úkolu, připraví si je
- připraví si svůj učební prostor

Vlastní práce

- pracuje podle daných a osvědčených postupů či návodů; při pochybnostech v řešení se obrací o radu ke svým spolužákům a učiteli
- organizuje práci ve skupině
- při výuce vnímá podnětné a tvořivé prostředí
- udržuje si svůj učební prostor v pořádku
- pod vedením učitele se snaží odvést co nejlepší práci úměrnou k věku a jeho schopnostem; je odpovědný za výsledek své práce, při práci sleduje termín splnění úkolu a zohledňuje doporučení ohledně dodržení termínu
- pracuje úsporně (šetří energií, materiálem, chrání ŽP)
- dodržuje vymezená pravidla, chrání své zdraví i zdraví ostatních; dodržuje bezpečnostní pravidla při práci
- podle předlohy či s pomocí učitele zaznamenává, či případně vysvětlí svůj pracovní postup
- s pomocí učitele minimalizuje rizika při různých činnostech

Hodnocení

- s pomocí učitele porovnává dílčí činnosti s předem stanovenými kritérii a navrhuje úpravy, které vedou ke zlepšení
- společně s učitelem i spolužáky pojmenuje příčiny úspěchu či neúspěchu a stanoví úpravy, které vedou ke zlepšení výsledku
- dle kritérií a s pomocí učitele ohodnotí práci vlastní i práce ostatních spolužáků
- rozpozná kvalitní a dobře splněný úkol
- s pomocí učitele zjišťuje, jaký vliv mají výrobní postupy, které používá, na kvalitu životního prostředí

Profese

- uvědomuje si, jaké činnosti ho těší, které mu jdou, které naopak ne
- poznává různé obory lidského konání a různých profesí; učí se v nich orientovat
- poznává možnosti uplatnění svých schopností a dovedností v různých činnostech
- dokáže prezentovat svoji práci přiměřeně ke svému věku
- s pomocí učitele vysvětlí na jednoduchých příkladech základní etické normy podnikání

Rozpracování klíčových kompetencí na konci 9. ročníku

Plánování

- pravidelně a cílevědomě se připravuje na výuku
- samostatně si naplánuje vlastní postupy; zvládne za pomoci vytvořených jednotlivých kroků dospět k cíli, chápe souvislosti mezi jednotlivými kroky
- sám si rozvrhne práci tak, aby zvládl učitelem daný časový limit; zpětně reflektuje vlastní odhady
- sám navrhne materiály, nástroje či postupy, které nejlépe odpovídají pracovnímu úkolu
- připraví si svůj učební prostor

Vlastní práce

- pracuje podle daných a osvědčených postupů a návodů; pracuje dle nich postupně

- a systematicky; při pochybnostech v řešení se obrací o radu ke svým spolužákům a učiteli
- organizuje práci ve skupině
- při výuce vnímá podnětné a tvořivé prostředí, které si sám zvládne i vytvořit
- udržuje si svůj učební prostor v pořádku, samostatně odvádí co nejlepší práci a nese za ni plnou odpovědnost
- úkoly plní ve stanoveném termínu a sám si kontroluje jeho dodržení
- pracuje úsporně; vyžaduje úspornou práci i od ostatních (šetří el. energii, materiálem, chrání životní prostředí)
- dodržuje vymezená pravidla, chrání své zdraví i zdraví ostatních; dodržuje bezpečnostní pravidla
- samostatně zaznamenává své pracovní postupy, průběžně je vyhodnocuje a je schopen je vysvětlit ostatním; využívá své zkušenosti
- plně si uvědomuje rizika při různých činnostech, předchází jim a sám je minimalizuje

Hodnocení

- svoji činnost samostatně porovnává dle předem stanovených kritérií, vyhodnotí ji a na tomto základě navrhne úpravy vedoucí k zefektivnění jeho činnosti
- rozpozná kvalitní a dobře splněný úkol
- dle předem stanovených kritérií zhodnotí práci vlastní i práci ostatních spolužáků
- pro vlastní činnosti volí takové výrobní postupy, které jsou nejšetrnější ve vztahu k životnímu prostředí

Profese

- využívá svých získaných znalostí a dovedností k tomu, aby konkrétně a reálně odhadl své možnosti dalšího vzdělávání a profesního zaměření
- získává potřebné informace o případné budoucí profesi a snaží se ji posuzovat z různých hledisek vzhledem ke svým předpokladům a možnostem
- analyticky uvažuje o možnostech podnikání ve svém prostředí; seznamuje se s konkrétními podnikatelskými aktivitami od záměrů až po jejich realizaci

Podnikatelské myšlení

- na základě získaných zkušeností a vědomostí se orientuje v základních aktivitách, které se týkají podnikatelského záměru
- asertivně obhájí svoji práci a vyžaduje za ni adekvátní ocenění
- sám vysvětlí a zhodnotí na modelových příkladech dodržování etických norem v podnikání

3.2 Ročníkové a celoškolní projekty

Škola se pravidelně zapojuje do projektů.

Žáci jsou vedeni k ekologickému způsobu života např. i tím, že se dlouhodobě podílejí na sběru PET lahví a papíru pro jejich recyklaci.

Žáci se účastní ekologických pořadů.

Každoročně připravujeme Den Země, při kterém využíváme materiály získané při spolupráci s DEV Lipka.

Ve školním roce 2007/2008 získala škola finanční prostředky na realizaci environmentální výchovy. V rámci podpory z Rozvojového programu MŠMT: Podpora environmentálního vzdělávání výchovy a osvěty (EVVO) ve školách v roce 2008 byla zřízena přírodní učebna na pracovišti Uprkova a vybavena potřebnými výukovými pomůckami a literaturou. V roce 2009 se podobným způsobem pokračovalo na zahradě u budovy Horácké náměstí.

Na základě finanční podpory zřizovatele všechny třídy mohou třídit odpad do vybraných tašek a ukládat do vybraných kontejnerů.

Žáci mají k dispozici hry EKOPOLIS a HRAJ O ZEMI. Aktivitu se využívají v běžné výuce a volitelných předmětech. (zastaralé)

Na dopravním hřišti probíhá dopravní výchova cyklistů organizované centrem AMAVET.

V rámci projektu Šablony může škola financovat školního psychologa.

Také se účastníme **projektu Zdravé zuby**.

Velmi aktivizující je projekt žáků devátých ročníků, kterým uzavírají svoji školní docházku. Ve dvoučlenných skupinách se zabývají problematikou, zajímavostmi a aktuálním děním v místě svého bydliště a školy. Své výsledky prezentují před komisí, svými vrstevníky i mladšími spolužáky.

Dvakrát během školního roku zařazujeme do výuky **celoškolní projekt** navazující tematicky na průřezová témata. Každé průřezové téma se v průběhu školní docházky v projektech objeví většinou dvakrát. Na projektu spolupracují žáci všech ročníků, jsou propojena obě pracoviště – Horácké náměstí a Uprkova. Projekt je založen na aktivním přístupu žáků k vlastnímu učení. Žáci se mohou podílet na volbě tématu projektu, jsou zodpovědní za přípravu a realizaci jednotlivých kroků při řešení projektu, pracují v týmu – rozvíjejí se jejich sociální dovednosti a socializační procesy, komunikační schopnosti a dovednosti. Žáci se učí prezentovat výsledky své práce.

Celým školním rokem prolíná **ročníkové projektové vyučování, daltonské bloky, skupinové práce**.

Skupinové práce v nižších ročnících navazují na témata z prvouky, českého jazyka a matematiky. Děti si při nich prohlubují znalosti z těchto předmětů, ale využívají i dovednosti z výtvarné výchovy a pracovních činností. Součástí jsou nejen zábavné úkoly, ale i rozšiřující cvičení, na jejichž vypracování je nutná spolupráce dětí ve skupině. Postupně se v dalších ročnících žáci učí pracovat s literaturou, encyklopediemi, Internetem, kde si vyhledávají údaje potřebné pro kvalitní zpracování skupinové práce.

Projektové vyučování je využíváno dle možností téměř ve všech předmětech. Žáci pracují ve dvojicích, trojicích, ve čtyřčlenných skupinkách či více početných týmech. Projekty dávají žákům možnost využívat intelektuální dovednosti vyššího řádu – např. tvořivost, laterální myšlení (způsob uvažování, který je osvobozen od předem připravených postupů a dovoluje řešit problém netradičním způsobem), hodnocení, analýzu a syntézu. Projekty posilují schopnost žáků učit se z různých zdrojů, řešit problémy běžného života. Pěstují manuální dovednosti žáků. Přírozenou cestou rozvíjejí také sociální a komunikační dovednosti žáků, vyučování získává výrazný aktivizující ráz. Žák si v průběhu práce na projektu neosvojuje již hotové, uspořádané poznatky, ale je uváděn do situací, které umožňují, aby poznatky svou badatelsko-výzkumnou činností konstruoval. U projektu není tedy důležitý pouze výsledný produkt, ale především žákova cesta

k němu.

Uskutečňujeme společné **daltonské dílny několika ročníků obou pracovišť**, např. vánoční a velikonoční dílny, třídy bez hranic. Žáci si sami volí úkoly, na kterých budou pracovat, místo pro práci, pomůcky a spolupracovníky. Toto činnostní učení je vhodným prostředkem pro překonání izolace jednotlivých vyučovacích předmětů a k získání celistvosti poznání. Pozitivně působí na utváření osobnosti žáka.

E-twinning je mezinárodní projekt, který podporuje spolupráci mezi evropskými školami všech stupňů. Na portále E-twinning si školy najdou svou partnerskou školu, dohodnou se, na jakém projektu budou spolupracovat a jaké prostředky budou využívat (videokonference, tvorba webových stránek, prezentace v Power Point atd.), pak požádají o zaregistrování svého projektu své Národní centrum a získají Certifikát o spolupráci. Každý rok mohou také své projekty přihlašovat do soutěže o Certifikát kvality projektu a vyhrát zajímavé ceny.

Do projektu E-twinning se naše škola zapojila v březnu 2007. Realizace projektů probíhají dle podmínek a možností školy (na základě získání odpovídající partnerské školy) a jsou realizovány na základě výše uvedeného (tzn. ne každý školní rok).

Materiály děti umísťují na naše společné e-twinningové stránky, komentáře a popisky píšou anglicky. Pracují v tzv. twinspace prostředí, které jim umožňuje poznat děti z jiných zemí a navázat tak nová přátelství.

3.3 Začlenění průřezových témat

Průřezová témata reprezentují ve vzdělávacím programu okruhy aktuálních problémů současného světa a jsou nedílnou součástí základního vzdělání. Tvoří důležitý formativní prvek, dávají příležitost pro individuální uplatnění žáků i pro jejich vzájemnou spolupráci a pomáhají rozvíjet osobnost žáka především v oblasti postoju a hodnot.

Tematické okruhy průřezových témat procházejí napříč vzdělávacími oblastmi a umožňují propojení vzdělávacích oborů. Abychom této možnosti využili co možná nejlépe, nevytváříme pro průřezová témata samostatné předměty, ale začleňujeme je do jiných vyučovacích předmětů. Průřezová témata realizujeme také formou projektů, ve kterých musí žáci používat znalosti a dovednosti z různých oborů. Účinnost výchovného působení průřezových témat je posilována využíváním dalších vhodných příležitostí, se kterými se žáci setkávají mimo školu (např. filmových a divadelních představení, televizních pořadů, výstav, exkurzí, besed atd.).

Zařazení jednotlivých tematických okruhů průřezových témat je vždy součástí charakteristiky vzdělávací oblasti a jednotlivá témata jsou uvedena v tabulkách vyučovacích předmětů. Pro lepší orientaci je přehled všech témat a jejich okruhů uveden v tabulce, viz 3.4.

V etapě základního vzdělávání jsou vymezena tato průřezová témata:

- Osobnostní a sociální výchova
- Výchova demokratického občana
- Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech
- Multikulturní výchova
- Environmentální výchova
- Mediální výchova

3.3.1 Osobnostní a sociální výchova

Průřezové téma ***Osobnostní a sociální výchova*** klade důraz na rozvoj člověka a jeho osobnosti ve vztahu k ostatním lidem i k sobě samému.

Na I. stupni se zaměřujeme na individualitu dítěte, uvědomování si svých možností vzhledem k ostatním, hledání vlastního místa ve skupině a na utváření vztahů ke spolužákům i dospělým.

Prostřednictvím společně stanovených pravidel vytváříme u dětí schopnost převzít

zodpovědnost za své chování a plnění úkolů vyplývajících z práce ve škole.

Druhý stupeň navazuje rozvojem sociálních schopností a dovedností jedince – komunikační schopnosti, prezentovat asertivním způsobem svůj názor, vyslechnout druhé.

OSV reflektuje osobnost žáka, jeho individuální potřeby i zvláštnosti. Moderními výukovými metodami vedeme žáky k návodům, jak řešit obtížnější životní situace. Specifické pro osobnostní a sociální výchovu je, že žáci se dovednostem učí sami na sobě, na konkrétní žakovské skupině. Jejím smyslem je pomáhat každému žákovi hledat vlastní cestu k životní spokojenosti založené na dobrých vztazích k sobě samému i k dalším lidem a světu. Průřezové téma se prolíná většinou předmětů.

3.3.2 Výchova demokratického občana

Průřezové téma *Výchova demokratického občana* má mezioborový a multikulturní charakter. V obecné rovině představuje syntézu hodnot spravedlnosti, tolerance a odpovědnosti, v konkrétní rovině pak hlavně rozvoj kritického myšlení, vědomí svých práv a povinností a porozumění demokratickému uspořádání společnosti a demokratickým způsobům řešení konfliktů a problémů.

Výchova demokratického občana má vybavit žáka základní úrovní občanské gramotnosti. Občanskou gramotností rozumíme orientaci ve složitostech, problémech a konfliktech otevřené, demokratické a pluralitní společnosti, aby žáci byli způsobilí konstruktivně řešit problémy, tzn. aby uměli řešit problémy se svou lidskou důstojností, respektem k druhým, ohledem na zájem celku, vědomím svých práv a povinností, svobod a odpovědností, se znalostí a dovedností uplatňovat zásady slušné komunikace a demokratických způsobů řešení. Průřezové téma se prolíná většinou předmětů.

Tematické okruhy :

Občanská společnost a škola

- vytváří demokratickou atmosféru ve třídě
- uplatňuje demokratické principy a hodnoty v každodenním životě školy (projekty, práce ve skupině)
- aktivně se zapojuje do školní žakovské rady, třídní samosprávy, podílí se na vytváření a dodržování pravidel ve třídě

Občan, občanská společnost a stát

- zná svá práva a povinnosti, umí je přiměřeně věku uplatňovat
- je odpovědný za své postoje a činy, má zájem o celkové dění v místě bydliště
- uvědomuje si základní principy a hodnoty demokratického politického systému
- respektuje vztahy k jiným identitám
- rozpoznává příčiny nedorozumění a zdroje konfliktů

Formy participace občanů v politickém životě

- vnímá obec jako základní jednotku samosprávy státu
- uvědomuje si existenci společenských organizací a hnutí ve své obci

Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování

- vnímá rozdíl demokracie, zná její principy (spravedlnost, právo, morálka)
- chápe význam Ústavy jako základního zákona země
- snaží se demokraticky řešit konflikty ve třídě i v osobním životě

3.3.3 Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

Průřezové téma *Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech* akcentuje ve vzdělávání evropskou dimenzi, která podporuje globální myšlení a mezinárodní porozumění. Je to princip prostupující celým základním vzděláním. Podstatnou součástí evropské dimenze v základním vzdělávání je výchova budoucích evropských občanů jako zodpovědných a tvořivých osobností, v dospělosti schopných mobility a flexibility v občanské a pracovní sféře i při rozhodování o svém budoucím osobním životě.

Toto téma rozvíjí vědomí evropské identity při respektování identity národní. Otevírá žákům širší horizonty poznání a perspektivy života v evropském a mezinárodním prostoru a seznamuje je s možnostmi, které jim tento prostor poskytuje.

Průřezové téma prolíná všemi vzdělávacími oblastmi, integruje a prohlubuje poznatky a umožňuje uplatnit dovednosti, které si žáci osvojili v jednotlivých vzdělávacích oborech. Podporuje ve vědomí a jednání žáků tradiční evropské hodnoty, k nimž patří humanismus, svobodná lidská vůle, morálka, uplatňování práva a osobní zodpovědnost spolu s racionálním uvažováním, kritickým myšlením a tvořivostí. Průřezové téma se prolíná většinou předmětů.

Realizace průřezového tématu je pravidelně představována projektem Evropský den jazyků. Projekt má nejen seznámit žáky s jedinečnostmi jednotlivých zemí Evropy, ale současně je upozornit na sounáležitost České republiky mezi společenství evropských národů i na jedinečnost Česka v tomto společenství.

3.3.4 Multikulturní výchova

Průřezové téma *Multikulturní výchova* v základním vzdělávání umožňuje žákům seznamovat se s rozmanitostí různých kultur - tradicemi a hodnotami. Na pozadí této rozmanitosti si pak budou moci žáci lépe uvědomovat i svoji vlastní kulturu, tradice a hodnoty.

Multikulturní výchova zprostředkovává poznání vlastního kulturního zakotvení a porozumění odlišným kulturám. Rozvíjí smysl pro spravedlnost, solidaritu a toleranci, vede k chápání a respektování neustále se zvyšující sociokulturní rozmanitosti. U menšinového etnika rozvíjí jeho kulturní specifika a současně poznávání kultury celé společnosti, majoritní většinu seznamuje se základními specifiky ostatních národností žijících ve společném státě, u obou skupin pak pomáhá nacházet společné body pro vzájemné respektování, společné aktivity a spolupráci.

Multikulturní výchova se dotýká i mezilidských vztahů ve škole, vztahů mezi učiteli a žáky, mezi žáky navzájem, mezi školou a rodinou, mezi školou a místní komunitou. Škola jako prostředí, v němž se setkávají žáci z nejrůznějšího sociálního a kulturního zázemí, by měla zabezpečit takové klima, kde se budou všichni cítit rovnoprávně, kde budou v majoritní kultuře úspěšní i žáci minorit a žáci majority budou poznávat kulturu svých spolužáků – příslušníků minorit. Takové klima přispěje ke vzájemnému poznávání obou skupin, ke vzájemné toleranci, k odstraňování nepřátelství a předsudků vůči „nepoznanému“. Průřezové téma se prolíná většinou předmětů.

3.3.5 Environmentální výchova

Průřezové téma *Environmentální výchova* vychází z komplexního pojmání vztahu člověka k životnímu prostředí, za něž je považováno vše – od nejbližšího okolí po biosféru planety. Propojuje tak hlediska přírodovědná, sociální, technicko-ekonomická i estetická.

Environmentální výchova vede jedince k pochopení komplexnosti a složitosti vztahů člověka a životního prostředí, tj. k pochopení nezbytnosti postupného přechodu k udržitelnému rozvoji společnosti a k poznání významu odpovědnosti za jednání společnosti i každého jedince. Umožňuje sledovat a uvědomovat si dynamicky se vyvíjející vztahy mezi člověkem a prostředím při přímém poznávání aktuálních hledisek ekologických, ekonomických, vědeckotechnických, politických a občanských, hledisek časových (vztahů k budoucnosti) i prostorových (souvislostí mezi lokálními, regionálními a globálními problémy), i možnosti různých variant řešení environmentálních problémů. Vede jedince k aktivní účasti na ochraně a utváření prostředí a ovlivňuje v zájmu udržitelnosti rozvoje lidské civilizace životní styl a hodnotovou orientaci žáků. Průřezové téma se prolíná většinou předmětů. **EVVO je podrobně rozpracován ve zvláštní příloze.**

Cílem je vychovat občana, dodržujícího zákony a který současně ví, jak se v přírodě pohybovat a objevovat její krásu či zajímavosti.

3.3.6 Mediální výchova

V základním vzdělávání průřezové téma **Mediální výchova** nabízí základní poznatky a dovednosti týkající se mediální komunikace a práce s médii. Mediální výchova není naukou o tvorbě mediálního obsahu, je naukou o tom, jak obsahu správně rozumět. Mediální výchova má vazbu na vzdělávací oblasti Člověk a společnost, Jazyk a jazyková komunikace a Informační a komunikační technologie. Průřezové téma se prolíná většinou předmětů.

Zpracování výstupů žáka k jednotlivým tematickým okruhům

Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení

- využívá médií jako zdroje informací a naplnění volného času, vytváří si představu o roli médií v každodenním životě regionu, v klíčových společenských situacích a v demokratické společnosti
- seznamuje se s internetovým zpravodajstvím, reklamními prvky, rozvíjí schopnost analytického přístupu k mediálním obsahům a kritický odstup od nich
- orientuje se v odborném textu, odlišuje podstatné od nepodstatného
- vnímá různé typy psaných a mluvených jazykových prostředků, vybírá vhodné tvary pro různé komunikativní styly
- rozlišuje mezi bulvární a významnou mediální informací, vyhodnocuje obsah a věrohodnost
- rozšiřuje si znalosti o současném dění, vhodně argumentuje, zapojuje se do diskusí
- rozlišuje podobu hudby vážné a populární, vnímá vliv médií na kulturu
- interpretace vztahu mediálních sdělení a reality
- při vyhledávání na internetu hodnotí, srovnává fakta, rozlišuje podstatné od nepodstatného, data ověřuje pomocí různých věrohodných zdrojů, dbá na správnost a přesnost získaných i vytvářených dat
- zapojuje se do mediální komunikace (školní časopis), chápe význam médií jako zdroje informací, kvalitní zábavy a naplnění volného času
- srovnává získané údaje z reklam s praktickými zkušenostmi a teoretickými znalostmi
- rozlišuje realitu od fikce, zaujímá vlastní postoj a názor k příslušné problematice

Stavba mediálních sdělení

- aktivně sleduje zpravodajství a sestavuje vlastní
- rozlišuje důležité informace od méně podstatných
- pracuje aktivně s denním tiskem

Vnímání autora mediálních sdělení

- seznamuje se s osobní i oficiální www tvorbou různých autorů či skupin, vnímá stylizační rozdílnost, srovnává kvality daných sdělení, obohacuje svou slovní zásobu a své znalosti studiem internetových děl
- rozeznává manipulativní chování v oblasti komunikace
- volí vhodná slova, vyjadřuje se přesně, komunikačně správně, vystihuje příslušnou problematiku
- vnímá hudebně zaměřené pořady jako zdroj informací a kvalitní zábavy

Fungování a vliv médií ve společnosti

- chápe význam internetu v životě jedince, organizací, uvědomuje si celosvětovou provázanost a důležitost tohoto média, zná základní možnosti financování internetového média
- využívá mediálních služeb k získání informací, ověřuje pravdivost informací masmédií
- rozlišuje nebezpečné vlivy na vlastní názor v medializovaném sdělení

Práce v realizačním týmu

- rozvíjí se a realizuje se při práci ve školním časopisu a rozhlase
- přebírá odpovědnost za práci svou i za práci kolektivu, odhaduje a rozděluje si čas do jednotlivých etap

Tvorba mediálního sdělení

- volí při mluveném i psaném projevu vhodné výrazové prostředky, svým projevem zaujme čtenáře a posluchače

- Průřezová témata jsou ještě podrobněji zpracována v příloze.

Jednotlivá témata **Etické výchovy** jsou zařazena na 1.stupni do předmětu Prvouka (1. a 2.ročník) a Člověk a příroda (5.ročník), na 2.stupni do předmětu Výchova k občanství (VII. a VIII. ročník), Český jazyk (VI., VIII. a IX.), Člověk a zdraví (VIII.ročník). Dále je soustavně realizována v Pelíšcích na 2.stupni a třídnických hodinách (komunitních kruzích) na 1.stupni.

[illegible]

[illegible]

PT / tematické okruhy	Čj	Aj	Nj	M	Inf	Vo	D	Prv	Čč	Čp	F	Ch	Př	Z	Hv	Vv	Čz	Tv	Pč	Th 6.-9.	Proj. 6.-9.	D v	OsK
-interpretace vztahu mediálních sdělení a reality	5 9																						
-stavba mediálních sdělení	9																						
-vnímání autora mediálních sdělení	9																						
-fungování a vliv médií ve společnosti	5 9																						
-tvorba mediálních sdělení	5 9																						
-práce v realizačním týmu	9																						

Pozn. Vyznačené tematické okruhy jsou závazné pro dané předměty v uvedených ročnících. V některých předmětech jsou probírány jako rozšiřující a jsou uvedeny pouze v tabulkách předmětů. Dodatečně doplněná etická výchova je v samostatné příloze. Je zařazena do prvouky v 1. a 2.ročníku, člověk a čas v 5.ročníku, českém jazyce v 6., 8. a 9.ročníku, ve výchově k občanství v 6. a 7.ročníku, v Čz v 8.ročníku.

3.5 Zařazení daltonské výuky

Hlavní myšlenkou daltonské výuky je podporování aktivní práce žáků. Je zde kladen důraz na rozvoj samostatnosti a zodpovědnosti za svou práci. Žáci jsou vedeni k hodnocení své práce.

Základem daltonu jsou tři principy: zodpovědnost, samostatnost, spolupráce.

Ve výuce jsou stanoveny úkoly, které by měl žák v daném čase zvládnout. Žáci si volí pořadí úkolů, spolupracovníky a někdy i místo, kde budou pracovat. Po splnění plánu si žáci mohou ve zbývajícím čase zvolit z nabídky dané učitelem na základě svého zájmu činnost, které se chtějí věnovat. Jsou to připravené úkoly, zaměřené na opakování a rozvíjení učiva, nebo zájmové činnosti, které vedou k rozvoji osobnosti dítěte.

Děti jsou v daltonské výuce vedeny k větší samostatnosti, smysluplnému plánování práce, zodpovědnosti za svou práci, k hodnocení své práce. Během daltonské výuky dochází k trvalejšímu upevňování vědomostí, neboť nejvíce se žák naučí a nejlépe si zapamatuje, když k poznání dospěje samostatně a případně se o své poznání podělí se spolužáky. V daltonské výuce se učitel může dětem ve větší míře individuálně věnovat a efektivně diferencovat výuku pro různé úrovně schopností žáků.

1.stupeň

Prvky daltonského vyučování samostatnost, zodpovědnost, spolupráce jsou na 1. stupni naší školy uplatňovány v daltonských blocích, které probíhají ve všech třídách ve všech předmětech podle týdenních plánů, podle věkových předpokladů dětí.

Samostatnost – děti si volí z připravených úkolů z různých předmětů a zpracují je podle svých schopností samostatně nebo ve skupinách s pomocí literatury, spolužáků nebo učitele.

Zodpovědnost – evidenci splněných úkolů provedou většinou prostřednictvím daltonských deníků nebo písemných týdenních plánů. Práce na samostatných i skupinových úkolech je

motivující a vede děti k zodpovědnosti za kvalitně odvedenou práci.

Kvalita práce je hodnocena většinou slovně ihned v závěru bloku dětmi i učitelem a následně počtem bodů za kvalitu odvedené práce, jejichž evidence souvisí s další motivací žakovských učebních činností. Žáci jsou vedeni v rámci daltonské výuky k vlastnímu hodnocení splněných úkolů, k plánování práce a stanovování si cílů.

Spolupráce– snažíme se o stále častější zařazování daltonských bloků využívajících prostupnost učiva mezi jednotlivými ročníky s důrazem na pomoc a spolupráci nejen mezi spolužáky ve třídě, ale i mezi žáky různých tříd (jak paralelních tříd, tak i mezi ročníky), se zaměřením na mezipředmětové vztahy, opakování učiva, rozšiřující učivo, vzájemnou pomoc a spolupráci apod.

Rozvoj daltonského vyučování postupuje od kratších daltonských bloků v 1. ročníku až po delší daltonské bloky ve vyšších ročnících podle náročnosti učiva a s přihlédnutím ke schopnostem žáků. Principy daltonského vyučování přirozeně prostupují i do vyučování v klasických hodinách a umožňují tak dětem jejich individuální rozvoj prostřednictvím nabídky rozšiřujících a nadstandardních úkolů.

V rámci spolupráce mezi třídami a oběma pracovišti organizujeme vzájemné vánoční a velikonoční besídky a dílny nebo zajímavé akce ke Dni dětí, Dni Země, Čarodějnice, projektové dny apod.

2.stupeň

Na druhém stupni žáci navazují na daltonské vyučování prvního stupně. Výuka je však organizována odlišně vzhledem k rozvrhu hodin.

Od 6. do 9. ročníku jsou daltonské hodiny zařazovány do jazyků, matematiky i většiny naukových předmětů pravidelně několikrát v průběhu školního roku. Výjimku tvoří v některých ročnících pouze naukové předměty s jednohodinovou týdenní dotací, jsou využívány daltonské prvky.

V 9. ročníku jsou hodiny zaměřeny zejména na český jazyk a matematiku a upevňování učiva ve vybraných naukových předmětech.

Daltonské vyučování je stejně jako na prvním stupni zaměřeno na získávání nových poznatků, upevňování učiva i vytváření projektových prací a jejich prezentaci na principech daltonského vyučování.

4. Učební plán

I. stupeň

Vzdělávací oblast	Vzdělávací obory	Vyučované předměty	1.r.	2.r.	3.r.	4.r.	5.r.	Z toho disponibilní	Celkem
Jazyk a Jazyková komunikace	Český jazyk a literatura	Český jazyk a literatura	9	9	8	7	7	7	40
Jazyk a Jazyková komunikace	Cizí jazyk	Anglický jazyk	0	0	3	3	3	0	9
Matematika a její aplikace		Matematika	5	5	5	5	5	5	25
Informační a komunikační technologie		Informatika	0	0	0	1	1	0	2
Člověk a jeho svět		Prvouka	2	2	3	0	0	1	7
Člověk a jeho svět		Přírodověda	0	0	0	2	2	2	4
Člověk a jeho svět		Vlastivěda	0	0	0	2	2	1	4
Umění a kultura	Hudební výchova	Hudební výchova	1	1	1	1	1	0	5
Umění a kultura	Výtvarná výchova	Výtvarná výchova	1	1	1	2	2	0	7
Člověk a zdraví	Tělesná výchova	Tělesná výchova	2	2	2	2	2	0	10
Člověk a svět práce	Člověk a svět práce	Pracovní činnosti	1	1	1	1	1	0	5
Celkem			21	21	24	26	26	16	118

II. stupeň – jazyková skupina

6. - 8. ročník pro školní rok 2023/24

Vzdělávací oblast	Vzdělávací obory	Vyučované předměty	6.r.	7.r.	8.r.	9.r.	Z toho disponibilní	Celkem	Součet za oblast
Jazyk a jazyková komunikace	Český jazyk a literatura	Český jazyk a literatura	4	4	5	4	2	17	41
	Cizí jazyk	Anglický jazyk	3	3	3	3	0	12	
	Další cizí jazyk	Další cizí jazyk	3	3	3	3	6	12	
Matematika a její aplikace		Matematika	5	4	4	4	2	17	17
Informační a komunikační technologie		Informatika	1	1	1	1	0	4	4
Člověk a společnost	Dějepis	Dějepis	2	1	2	2	1	7	11
	Výchova k občanství	Výchova k občanství	1	1	1	1		4	
Člověk a příroda	Fyzika	Fyzika	2	2	2	1	1	7	23
	Chemie	Chemie	0	0	2	2	1	4	
	Přírodopis	Přírodopis	1	2	2	1	1	6	
	Zeměpis	Zeměpis	2	2	1	1	0	6	
Umění a kultura	Hudební výchova	Hudební výchova	1	1	0	1	0	3	9
	Výtvarná výchova	Výtvarná výchova	2	1	1	2	0	6	
Člověk a zdraví	Člověk a zdraví	Člověk a zdraví	0	1	1	1	1	3	11
	Tělesná výchova	Tělesná výchova	2	2	2	2		8	
Člověk a svět práce	Člověk a svět práce	Pracovní činnosti	1	1	1	1	1	4	4
Rozšiřující oblast	Volitelné předměty	Volitelné předměty	0	0	1	1	2	2	2
Celkem			30	29	32	31	18	122	122

II. stupeň – jazyková skupina

9. ročník 2023/2024:

Vzdělávací oblast	Vzdělávací obory	Vyučované předměty	6.r.	7.r.	8.r.	9.r.	Z toho disponibilní	Celkem	Součet za oblast
Jazyk a jazyková komunikace	Český jazyk a literatura	Český jazyk a literatura	4	4	5	4	2	17	41
	Cizí jazyk	Anglický jazyk	3	3	3	3	0	12	
	Další cizí jazyk	Další cizí jazyk	3	3	3	3	6	12	
Matematika a její aplikace		Matematika	5	4	4	4	2	17	17
Informační a komunikační technologie		Informatika	1	0	0	1	1	2	2
Člověk a společnost	Dějepis	Dějepis	2	2	2	2	1	8	12
	Výchova k občanství	Výchova k občanství	1	1	1	1		4	
Člověk a příroda	Fyzika	Fyzika	2	2	2	1	1	7	23
	Chemie	Chemie	0	0	2	2	1	4	
	Přírodopis	Přírodopis	1	2	2	1	0	6	
	Zeměpis	Zeměpis	2	2	1	1	0	6	
Umění a kultura	Hudební výchova	Hudební výchova	1	1	1	1	0	4	10
	Výtvarná výchova	Výtvarná výchova	2	1	1	2	0	6	
Člověk a zdraví	Člověk a zdraví	Člověk a zdraví	0	1	1	1	1	3	11
	Tělesná výchova	Tělesná výchova	2	2	2	2		8	
Člověk a svět práce	Člověk a svět práce	Pracovní činnosti	1	1	1	1	1	4	4
Rozšiřující oblast	Volitelné předměty	Volitelné předměty	0	0	1	1	2	2	2
Celkem			30	29	32	31	18	122	122

II. stupeň – všeobecná skupina

6. - 8. ročník: pro školní rok 2023/24

Vzdělávací oblast	Vzdělávací obory	Vyučované předměty	6.r.	7.r.	8.r.	9.r.	Z toho disponibilní	Celkem	Součet za oblast
Jazyk a jazyková komunikace	Český jazyk a literatura	Český jazyk a literatura	4	4	5	4	2	17	35
	Cizí jazyk	Anglický jazyk	3	3	3	3	0	12	
	Další cizí jazyk	Další cizí jazyk	-	2	2	2	0	6	
Matematika a její aplikace		Matematika	5	4	4	4	2	17	17
Informační a komunikační technologie		Informatika	1	1	1	1	0	4	4
Člověk a společnost	Dějepis	Dějepis	2	1	2	2	1	7	11
	Výchova k občanství	Výchova k občanství	1	1	1	1		4	
Člověk a příroda	Fyzika	Fyzika	2	2	2	1	1	7	23
	Chemie	Chemie	0	0	2	2	1	4	
	Přírodopis	Přírodopis	1	2	2	1	1	6	
	Zeměpis	Zeměpis	2	2	1	1	0	6	
Umění a kultura	Hudební výchova	Hudební výchova	1	1	0	1	0	3	9
	Výtvarná výchova	Výtvarná výchova	2	1	1	2	0	6	
Člověk a zdraví	Člověk a zdraví	Člověk a zdraví	0	1	1	1	1	3	11
	Tělesná výchova	Tělesná výchova	2	2	2	2		8	
Člověk a svět práce	Člověk a svět práce	Pracovní činnosti	1	1	1	1	1	4	4
Rozšiřující oblast	Volitelné předměty	Volitelné předměty	3	1	2	2	8	8	8
Celkem			30	29	32	31	18	122	122

II. stupeň – všeobecná skupina

9. ročník 2023/2024:

Vzdělávací oblast	Vzdělávací obory	Vyučované předměty	6.r.	7.r.	8.r.	9.r.	Z toho disponibilní	Celkem	Součet za oblast
Jazyk a jazyková komunikace	Český jazyk a literatura	Český jazyk a literatura	4	4	5	4	2	17	35
	Cizí jazyk	Anglický jazyk	3	3	3	3	0	12	
	Další cizí jazyk	Další cizí jazyk	-	2	2	2	0	6	
Matematika a její aplikace		Matematika	5	4	4	4	2	17	17
Informační a komunikační technologie		Informatika	1	0	0	1	1	2	2
Člověk a společnost	Dějepis	Dějepis	2	2	2	2	1	8	12
	Výchova k občanství	Výchova k občanství	1	1	1	1		4	
Člověk a příroda	Fyzika	Fyzika	2	2	2	1	1	7	23
	Chemie	Chemie	0	0	2	2	1	4	
	Přírodopis	Přírodopis	1	2	2	1	0	6	
	Zeměpis	Zeměpis	2	2	1	1	0	6	
Umění a kultura	Hudební výchova	Hudební výchova	1	1	1	1	0	4	10
	Výtvarná výchova	Výtvarná výchova	2	1	1	2	0	6	
Člověk a zdraví	Člověk a zdraví	Člověk a zdraví	0	1	1	1	1	3	11
	Tělesná výchova	Tělesná výchova	2	2	2	2		8	
Člověk a svět práce	Člověk a svět práce	Pracovní činnosti	1	1	1	1	1	4	4
Rozšiřující oblast	Volitelné předměty	Volitelné předměty	3	1	2	2	8	8	8
Celkem			30	29	32	31	18	122	122

II. stupeň – sportovní skupina

6. - 8. ročník: školní rok 2023/24

Vzdělávací oblast	Vzdělávací obory	Vyučované předměty	6.r.	7.r.	8.r.	9.r.	Z toho disponibilní	Celkem	Součet za oblast
Jazyk a jazyková komunikace	Český jazyk a literatura	Český jazyk a literatura	4	4	5	4	2	17	35
	Cizí jazyk	Anglický jazyk	3	3	3	3	0	12	
	Další cizí jazyk	Další cizí jazyk	-	2	2	2	0	6	
Matematika a její aplikace		Matematika	5	4	4	4	2	17	17
Informační a komunikační technologie		Informatika	1	1	1	1	0	4	4
Člověk a společnost	Dějepis	Dějepis	2	1	2	2	1	7	11
	Výchova k občanství	Výchova k občanství	1	1	1	1		4	
Člověk a příroda	Fyzika	Fyzika	2	2	2	1	1	7	23
	Chemie	Chemie	0	0	2	2	1	4	
	Přírodopis	Přírodopis	1	2	2	1	1	6	
	Zeměpis	Zeměpis	2	2	1	1	0	6	
Umění a kultura	Hudební výchova	Hudební výchova	1	1	0	1	0	3	9
	Výtvarná výchova	Výtvarná výchova	2	1	1	2	0	6	
Člověk a zdraví	Člověk a zdraví	Člověk a zdraví	0	1	1	1	9	3	19
	Tělesná výchova	Tělesná výchova	4	4	4	4		16	
Člověk a svět práce	Člověk a svět práce	Pracovní činnosti	1	1	1	1	1	4	4
Rozšiřující oblast	Volitelné předměty	Volitelné předměty	0	0	0	0	0	0	0
Celkem			29	30	32	31	18	122	122

II. stupeň – sportovní skupina

9. ročník 2023/2024:

Vzdělávací oblast	Vzdělávací obory	Vyučované předměty	6.r.	7.r.	8.r.	9.r.	Z toho disponibilní	Celkem	Součet za oblast
Jazyk a jazyková komunikace	Český jazyk a literatura	Český jazyk a literatura	4	4	5	4	2	17	35
	Cizí jazyk	Anglický jazyk	3	3	3	3	0	12	
	Další cizí jazyk	Další cizí jazyk	-	2	2	2	0	6	
Matematika a její aplikace		Matematika	5	4	4	4	2	17	17
Informační a komunikační technologie		Informatika	1	0	0	0	0	1	1
Člověk a společnost	Dějepis	Dějepis	2	2	2	2	1	8	12
	Výchova k občanství	Výchova k občanství	1	1	1	1		4	
Člověk a příroda	Fyzika	Fyzika	2	2	2	1	1	7	23
	Chemie	Chemie	0	0	2	2	1	4	
	Přírodopis	Přírodopis	1	2	2	1	0	6	
	Zeměpis	Zeměpis	2	2	1	1	0	6	
Umění a kultura	Hudební výchova	Hudební výchova	1	1	1	1	0	4	10
	Výtvarná výchova	Výtvarná výchova	2	1	1	2	0	6	
Člověk a zdraví	Člověk a zdraví	Člověk a zdraví	0	1	1	1	10	3	20
	Tělesná výchova	Tělesná výchova	5	4	4	4		17	
Člověk a svět práce	Člověk a svět práce	Pracovní činnosti	1	1	1	1	1	4	4
Rozšiřující oblast	Volitelné předměty	Volitelné předměty	0	0	0	0	0	0	0
Celkem			30	30	32	30	18	122	122

4.1 Poznámky k učebnímu plánu

Rámcový učební plán (RUP) pro základní vzdělávání závazně stanovuje:

- začlenění vzdělávacích oblastí a vzdělávacích oborů do základního vzdělávání na 1. stupni (v 1.–5. ročníku) a na 2. stupni (v 6.–9. ročníku)
- minimální časovou dotaci pro jednotlivé vzdělávací oblasti (vzdělávací obory) na daném stupni základního vzdělávání
- rozsah a způsob využití disponibilní časové dotace
- celkovou povinnou časovou dotaci pro 1. a 2. stupeň základního vzdělávání
- povinnost zařadit a realizovat se všemi žáky na daném stupni průřezová témata
- poznámky ke vzdělávacím oblastem (vzdělávacím oborům) v RUP
- poznámky ke vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami
- musí být dodržena celková povinná časová dotace na daném stupni základního vzdělávání (118, resp. 122 hodin)
- nesmí být překročena maximální týdenní hodinová dotace stanovená pro jednotlivé ročníky základního vzdělávání školským zákonem (1. a 2. ročník 22 hodin, 3.–5. ročník 26 hodin, 6. a 7. ročník a odpovídající ročníky víceletých středních škol 30 hodin, 8. a 9. ročníky a odpovídající ročníky víceletých středních škol 32 hodin)
- současně se stanovuje minimální týdenní hodinová dotace pro jednotlivé ročníky základního vzdělávání takto: 1. a 2. ročník 18 hodin, 3.–5. ročník 22 hodin, 6. a 7. ročník a odpovídající ročníky víceletých středních škol 28 hodin, 8. a 9. ročníky a odpovídající ročníky víceletých středních škol 30 hodin

Tabulky počtu hodin učebního plánu podle oblastí a oborů vycházejících z RVP ZV uvádí počet hodin ve vazbě na jednotlivé oblasti RVP.

Průřezová témata jsou zařazována a realizována se všemi žáky v průběhu vzdělávání na daném stupni. Jsou povinnou součástí základního vzdělávání.

Na konci 5. ročníku se žák, respektive rodiče žáka po dohodě s třídním učitelem, učitelem cizího jazyka u učitelem tělesné výchovy, rozhodne o zařazení do příslušné skupiny v rámci šestého ročníku. V rámci jedné třídy může být kombinováno několik skupin

Žáci se zájmem o cizí jazyk si zvolí jazykovou skupinu. Tito žáci mají od šestého ročníku zařazen druhý cizí jazyk – německý nebo ruský, v rozsahu tří hodin týdně.

Žáci se zájmem o sport si zvolí sportovní skupinu. Tito žáci mají od šestého ročníku zvýšenou hodinovou dotaci předmětu tělesná výchova. Žáci s nevyhraněným zájmem o cizí jazyk nebo sport si zvolí běžnou skupinu.

Od sedmého ročníku běžné skupiny a sportovní skupiny je do výuky žáků běžných a sportovních skupin zařazen druhý cizí jazyk – německý, v rozsahu dvou hodin v každém ročníku. Volitelné předměty si žák volí podle svého zájmu. V běžné skupině od šestého ročníku, a v jazykové skupině od osmého ročníku. Sportovní skupina volitelné předměty nemá.

Disponibilní časová dotace je použita na prvním stupni k navýšení hodin ve vzdělávací oblasti Jazyk a jazyková komunikace, Matematika a její aplikace, Člověk a jeho svět. Na druhém stupni jsou v rámci disponibilních hodin posíleny oblasti Jazyk a jazyková komunikace, Matematika a její aplikace, Člověk a společnost, Člověk a zdraví, Člověk a svět práce, předměty fyzika a chemie z oblasti Člověk a příroda. Pro volitelné předměty je na druhém stupni v běžné skupině vyčleněno 8 hodin a v jazykové skupině 2 hodiny.

5. Učební osnovy

5.1 Jazyk a jazyková komunikace

Charakteristika vzdělávací oblasti

Vzdělávací oblast Jazyk a jazyková komunikace zaujímá stěžejní postavení ve výchovně vzdělávacím procesu. Dobrá úroveň jazykové kultury patří k podstatným znakům všeobecné vyspělosti absolventa základního vzdělávání. Jazyková výuka, jejímž cílem je zejména podpora rozvoje komunikačních kompetencí, vybavuje žáka takovými znalostmi a dovednostmi, které mu umožňují správně vnímat různá jazyková sdělení, rozumět jim, vhodně se vyjadřovat a účinně uplatňovat i prosazovat výsledky svého poznávání.

Obsah vzdělávací oblasti Jazyk a jazyková komunikace se realizuje ve vzdělávacích oborech Český jazyk a literatura, Cizí jazyk a Další cizí jazyk. Kultivace jazykových dovedností a jejich využívání je nedílnou součástí všech vzdělávacích oblastí.

Cílové zaměření vzdělávací oblasti

Vzdělávání v dané vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáka k:

- pochopení jazyka jako prostředku historického a kulturního vývoje národa, a tedy jako důležitého sjednocujícího činitele národního společenství;
- pochopení jazyka a jako důležitého nástroje celoživotního vzdělávání;
- rozvíjení pozitivního vztahu k mateřskému jazyku a jeho chápání jako zdroje pro rozvoj osobního i kulturního bohatství;
- rozvíjení pozitivního vztahu k mnohojazyčnosti a respektování kulturní rozmanitosti;
- vnímání a postupnému osvojování jazyka jako prostředku k získávání a předávání informací, k vyjádření jeho potřeb i prožitků a ke sdělování názorů;
- zvládnutí běžných pravidel mezilidské komunikace daného kulturního prostředí a rozvíjení pozitivního vztahu k jazyku v rámci interkulturní komunikace;
- samostatnému získávání informací z různých zdrojů a k zvládnutí práce s jazykovými a literárními prameny i s texty různého zaměření;
- získávání sebevědomí při vystupování na veřejnosti a ke kultivovanému projevu jako prostředku prosazení sebe sama;
- individuálnímu prožívání slovesného uměleckého díla, ke sdílení čtenářských zážitků, k rozvíjení pozitivního vztahu k literatuře i k dalším druhům umění založených na uměleckém textu a k rozvíjení emocionálního a estetického vnímání.

5.1.1 Český jazyk a literatura

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové, časové a organizační vymezení:

Český jazyk a literatura má mezi vyučovacími předměty stěžejní postavení. Dovednosti, které si v jeho rámci žáci osvojují, jsou důležité nejen pro vzdělávání v rámci oblasti Jazyk a jazyková komunikace, ale umožňují získávání poznatků ve všech dalších oborech.

Vyučovací předmět Český jazyk a literatura je vyučován ve všech ročnících I. i II. stupně. Jeho obsahem je naplňování očekávaných výstupů vzdělávacího oboru Český jazyk a literatura stanovených Rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání a související očekávané výstupy průřezových témat.

Vzdělávací obsah předmětu Český jazyk a literatura má komplexní charakter, ale pro přehlednost je rozdělen do tří složek, tedy výchovy slohové (komunikační), jazykové a literární. V 1. a 2. třídě je dále vyčleněno psaní. V našem ŠVP se snažíme o co nejúžší propojení těchto

složek, neboť právě v tom spočívá efektivita výuky. Toto pojetí přirozeně klade zvýšené nároky na učitele, na druhé straně jim však přináší určitou volnost a svobodu ve volbě učiva, dílčích témat a zejména metodických postupů pro naplňování očekávaných výstupů, respektive klíčových kompetencí.

Časová dotace předmětu na prvním stupni je v 1. a 2. třídě 9 hodin týdně, ve 3. třídě 8 hodin týdně a ve 4. a 5. třídě 7 hodin týdně.

Úkolem, který stojí před žáky 1. stupně, je naučit se číst a psát. Pro úspěšné komunikování slovem i písmem je nezbytné, aby žáci zvládli základy pravopisu (zejména pravopis vyjmenovaných slov a slov příbuzných) a tvarosloví a aby tyto znalosti a dovednosti měli dostatečně upevněné. Jádrem jazykové výchovy bude tedy spočívat v základech mluvnice a pravopisu. Syntaktické učivo se bude probírat tak, aby žáci pochopili základní principy stavby výpovědi. Takto se vytváří vhodné východisko pro rozvíjení komunikačních dovedností, jež mohou žáci uplatňovat nejen v běžném životě, ale zejména ve školní výuce.

Výuka na 1. stupni probíhá většinou ve kmenových třídách, někdy v učebně informatiky, školní knihovně, studovně. Výjimečně pracujeme v terénu, zejména při komunikační a slohové výchově.

Na 2. stupni je našim hlavním cílem cestou rozvoje jasného, přehledného a srozumitelného vyjadřování vést žáky k přesnému a logickému myšlení, prohlubovat jejich obecné intelektové dovednosti. Literární výchovu považujeme za složku výuky, jež by rozhodně neměla představovat pouhé „čtení literárních textů“, ale tvořivou komunikaci s literaturou. Žáci budou na vhodně vybraných textech nejen procvičovat své čtenářské schopnosti, ale postupně jsou vedeni i k aktivnímu porozumění, jeho smyslovému vnímání a následné interpretaci textu jako celku i jeho detailů z různých pohledů, v nejrůznějších souvislostech a vztazích. Logickým vyústěním budou pokusy žáků o vlastní literární tvorbu, tedy efektivní propojování výuky a výchovy literární a slohové.

Výuka probíhá v kmenových třídách. Tam, kde je to vhodné, dělí se žáci do skupin. Některá témata, zejména z oblasti literatury, se realizují formou krátkodobých projektů. Dalším způsobem naplňování cílů předmětu jsou návštěvy knihoven, práce s knihou a texty na internetu. Důraz je kladen na rozvoj komunikačních dovedností, tomu je podřízena i výuka gramatiky.

V komunikační a slohové výchově je hlavním cílem rozvíjení komunikačních schopností žáků, jejich tvořivosti a fantazie. Klademe důraz na čtení s porozuměním, práci s textem, vyhledávání informací. Umožňujeme žákům realizovat vlastní nápady při tvorbě školního časopisu.

V jazykové výchově žáci získávají vědomosti a dovednosti potřebné k osvojování spisovné podoby českého jazyka. Učí se poznávat a rozlišovat jeho další formy. Cílem je naučit žáky jasně, přehledně a srozumitelně se vyjadřovat ústně i písemně, komunikovat s okolním světem.

V literární výchově žáci poznávají prostřednictvím četby základní literární druhy, učí se vnímat jejich specifické znaky a formulovat vlastní názory o přečteném díle. Také se učí rozlišovat literární fikci od skutečnosti. Postupně získávají a rozvíjejí základní čtenářské návyky i schopnosti tvořivé recepce, interpretace a produkce literárního textu. Literární výchova má za cíl humanizaci žákovy osobnosti, rozvíjení jeho citů, pochopení mezilidských vztahů, rozpoznání dobra a zla, rozvoj estetického cítění, rozpoznání literárních hodnot od braků, podněcování žáků k četbě (aby jí dali přednost před televizními programy, videokazetami a počítačovými hrami).

Upřednostňovanou formou realizace předmětu je vyučovací hodina, zařazujeme krátkodobé i dlouhodobé projekty. Do vyučovacího předmětu Český jazyk a literatura je kromě jiných zařazeno průřezové téma **Mediální výchova** (kritické čtení a vnímání mediálních sdělení, tvorba mediálních sdělení, interpretace vztahu mediálních sdělení a reality, stavba mediálních sdělení, vnímání autora mediálních sdělení, fungování a vliv médií ve společnosti, práce v realizačním týmu).

Jako stěžejní metody volíme ty, které podporují samostatnost a spolupráci dětí, vlastní aktivitu a tvořivost, utřídění informací a hledání jejich souvislostí, vyhodnocování a řešení problémů,

formulování a ověřování vlastních názorů. Metody a formy práce by měly být účelně střídány, jsou závazné pro všechny vyučující daného předmětu. Budeme zařazovat dále uvedené metody a formy práce:

Aktivizační metoda (vyučovací proces je doplněn o vlastní zkušenosti žáků), četba textu, kritické čtení, přednes, dramatizace, poslech, práce s chybou, sebekontrola, sebehodnocení, metoda názornosti, demonstrační ukázka, doplňování, opis, přepis, dialog, rozhovor, referát, psaní osnovy, text k ilustraci, ilustrace k textu.

Výklad s využitím dosavadních znalostí žáků, samostatná práce, práce ve skupině, projektové vyučování, návštěva knihovny, výuka ve studovně, komunikační kruh, práce na PC, práce s odbornou literaturou, forma hry.

Hodinová dotace na 2. stupni: v 8. ročníku pět vyučovacích hodin, v 6., 7. a 9. ročníku po čtyřech vyučovacích hodinách. Dále je výuka doplněna o práce na dlouhodobých projektech, cvičení z mluvnice pro 9. ročník. Učivo v literatuře je přizpůsobeno požadavkům na výstupy po jednotlivých obdobích. V 6. a 7. ročníku se zaměřujeme na zdokonalení čtenářských dovedností, porozumění textu a práci s textem. V 8. a 9. ročníku jsou navíc zařazovány přehledy vývoje literatury české i cizí.

Výchovné a vzdělávací strategie

K rozvoji klíčových kompetencí jsou v hodinách českého jazyka uplatňovány tyto společné postupy:

Kompetence k učení

Učitel

- klade důraz na pozitivní motivaci žáka
- používá vhodné učební pomůcky (slovníky, jazykové příručky, encyklopedie, tabule gramatických přehledů) a audiovizuální techniku
- předkládá dostatek informačních zdrojů z učebnic a pracovních textů
- vede žáka k autokorekci chyb
- na praktických příkladech blízkých žákovi vysvětluje smysl a cíl učení a posiluje pozitivní vztah k učení
- podporuje samostatnost a tvořivost ve výuce, rozlišuje základní (nezbytné, klíčové, kmenové) učivo a učivo rozšiřující (doplňující)
- učí žáka vyhledávat, zpracovávat a používat potřebné informace v literatuře a na internetu
- uplatňuje individuální přístup k žákovi
- motivuje k učení – snaží se cíleně vytvářet takové situace, v nichž má žák radost z učení
- rozvíjí u žáka dovednosti potřebné k osvojování učiva
- vede žáka k vyhledávání informací souvisejících s učivem v různých pramenech
- předkládá žákovi možnosti používání osvojených dovedností z jazykového vzdělávání v jiných oblastech
- vede žáka k systematickému vedení a ukládání informací
- vede žáka k aplikaci naučených pravidel pravopisu a jejich vzájemnému propojování
- seznamuje žáka s mluvnickými a literárními termíny souvisejícími s probíraným učivem

Rozpracování kompetence k učení na konci 5. ročníku

Žák

- využívá vhodné učební pomůcky a audiovizuální techniku (tabule gramatických přehledů, Pravidla českého pravopisu, encyklopedie, slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost)
- je pozitivně naladěný k práci
- snaží se o autokorekci chyb
- učí se samostatnosti a tvořivosti
- rozvíjí své dovednosti potřebné k osvojování učiva

- cvičí se ve vyhledávání, zpracování a používání potřebných informací v literatuře a na internetu
- podílí se na vyhledávání informací souvisejících s učivem v různých pramenech
- používá osvojené dovednosti z jazykového vzdělávání v jiných oblastech
- potřebuje-li se poradit, dohodne se na podmínkách (místo, čas, doba trvání), pokud dotyčná osoba (spolužák, učitel, jiný dospělý) nemůže hned
- aktivně vstupuje do výuky, je-li pro něho probírané učivo málo srozumitelné, obtížné, či naopak příliš triviální, nebojí se zeptat, požádá o vysvětlení nebo o konkrétní příklady, zajímá se o možnosti získání dalších poznatků o tématu, které ho zaujalo
- s porozuměním textu zpracuje pod vedením učitele přiměřeně dlouhé poznámky z učebnice či z výkladu a správně je strukturuje
- nebojí se přijít za učitelem a poradit se, jak by mohl své výsledky zlepšit, vyhledává podporu, radu a pomoc, v případě že ji potřebuje, nestydí se chodit na doučování, nezlehčuje nepříznivé hodnocení ze strany učitele, ale chápe jako podnět k další práci a učení
- ve škole dodržuje přestávky a nevyplňuje je doháněním zmeškané práce nebo domácích úkolů, na vyučování se připravuje průběžně a vhodně střídá přípravu s odpočinkem a relaxací
- s porozuměním textu zpracuje pod vedením učitele přiměřeně dlouhé poznámky z učebnice či z výkladu a správně je strukturuje
- s pomocí učitele si předem stanoví základní podmínky a kritéria, ze kterých bude jeho práce úspěšná (odevzdá úkol včas, dodrží předepsanou úpravu a rozsah, daný jeho schopnostmi, správně odpoví na zadanou otázku, v případě nejasnosti či různých možností správnost své odpovědi i postup obhájí), porovná svůj výsledek s předchozím stavem

Rozpracování kompetence k učení na konci 9. ročníku

Žák

- ve škole dodržuje přestávky a nevyplňuje je doháněním zmeškané práce nebo domácích úkolů, na vyučování se připravuje průběžně a vhodně střídá přípravu s odpočinkem a relaxací
- je pozitivně motivován, poznává smysl a cíl učení, posuzuje vlastní pokroky
- využívá vhodné učební pomůcky (slovníky, jazykové příručky, encyklopedie, tabule gramatických přehledů)
- čerpá z různých informačních zdrojů, např. z učebnic a pracovních textů
- koriguje svoje chyby
- z praktických příkladů jemu blízkých chápe smysl a cíl učení a posiluje svůj pozitivní vztah k učení
- je samostatný a tvořivý
- ve výuce rozlišuje základní (nezbytné, klíčové, kmenové) učivo a učivo rozšiřující (doplňující)
- vyhledává, zpracovává a používá potřebné informace v literatuře a na internetu
- systematicky si vede a ukládá informace
- aplikuje naučená pravidla pravopisu a vzájemně je propojuje
- seznamuje se s mluvnickými a literárními termíny souvisejícími s probíraným učivem
- vytváří (či spoluvytváří) kritéria pro hodnocení své práce, ústně i písemně se ohodnotí (deníky, dotazníky sebehodnocení), průběžně tento stav aktualizuje, rozpozná vlastní pokrok i stagnaci
- vytváří (či spoluvytváří) kritéria pro hodnocení své práce, ústně i písemně se ohodnotí (deníky, dotazníky sebehodnocení), průběžně tento stav aktualizuje, rozpozná vlastní pokrok i stagnaci

Kompetence k řešení problémů

Učitel

- motivuje žáka k samostatnému řešení daného problému, napomáhá mu hledat další řešení
- zadává úkoly k posílení schopnosti žáka využívat vlastních zkušeností

- předkládá modelové situace a vede žáka k jejich optimálnímu řešení
- klade důraz na analýzu přečtených textů a kritické posouzení jejich obsahu, porovnání jevů, zjištění shod a odlišností, třídění podle hledisek, zobecnění
- podporuje samostatnost, tvořivost a logické myšlení
- podporuje týmovou spolupráci při řešení problémů
- využívá co největšího množství zdrojů informací – práci s knihou, internetem, vlastní výzkum žáka, projekty
- vede žáka k tomu, aby samostatně nalézal pravidla, kterými se řídí probírané mluvnické jevy
- vede žáka k tomu, aby uměl nalézat chyby v textu a odůvodnit správné řešení
- vede žáka k vyhledávání informací při zpracování referátů

Rozpracování kompetence k řešení problémů na konci 5. ročníku

Žák

- samostatně řeší přiměřeně náročný problém, hledá další řešení
- při řešení problémů využívá vlastní zkušenosti
- analyzuje přečtený text, posoudí obsah, zjistí shody a odlišnosti, vybere podstatné
- snaží se o samostatnost, tvořivost a logické myšlení
- řeší problémy v týmu
- pokouší se nalézat pravidla, kterými se řídí probírané mluvnické jevy
- nalézá chyby v přiměřeném textu a odůvodní správné řešení
- vyhledává informace při zpracování referátů

Rozpracování kompetence k řešení problémů na konci 9. ročníku

Žák

- samostatně řeší dané problémy, hledá další řešení
- využívá vlastních zkušeností
- řeší předkládané modelové situace
- provádí analýzu přečtených textů a kritické posouzení jejich obsahu, porovnání jevů, zjištění shod a odlišností, třídění podle hledisek, zobecnění
- snaží se o samostatné, tvořivé a logické myšlení
- při řešení problémů využívá týmové spolupráce
- využívá co největšího množství zdrojů informací – práci s knihou, internetem, vlastní výzkum, projekty
- samostatně hledá pravidla, kterými se řídí probírané mluvnické jevy
- hledá chyby v textu a odůvodňuje správné řešení
- vyhledává informace při zpracování referátů

Kompetence komunikativní

Učitel

- se zaměřuje na rozvíjení komunikačních dovedností žáka v mateřském jazyce
- podporuje různé formy komunikace
- klade důraz na kulturní úroveň komunikace
- netoleruje agresivní, hrubé, vulgární a nezdvořilé projevy chování žáka
- vede žáka k vyjádření svých názorů a myšlenek, např. při publikaci ve školním časopise, při prezentaci projektů
- připravuje žáka na zvládnutí komunikace s jinými lidmi v obtížných a ohrožujících situacích
- učí žáka naslouchat druhým jako nezbytný prvek účinné mezilidské komunikace
- vytváří dostatečný prostor pro vyjadřování žáka při problémovém vyučování, v komunitních kruzích, při zpracovávání školních projektů
- začleňuje metody kooperativního učení, vede žáka ke spolupráci při vyučování
- vede žáka ke správné formulaci obsahu sdělení v rámci probíraných žánrů
- nabízí žákovi dostatek příležitostí k porozumění probíraných literárních textů
- pomocí literárního i gramatického učiva rozšiřuje slovní zásobu žáka
- vede žáka ke správné, srozumitelné stavbě větných celků, k vyprávění

- vede žáka k formulování vlastních názorů při diskusi

Rozpracování kompetence komunikativní na konci 5. ročníku

Žák

- rozvíjí své komunikační dovednosti v mateřském jazyce
- využívá různé formy komunikace
- je učitelem veden ke kulturní úrovni komunikace
- vyjadřuje své názory a myšlenky, např. při prezentaci projektů
- zvládá komunikaci s jinými lidmi v obtížných a ohrožujících situacích
- naslouchá druhým
- vyjadřuje se při problémovém vyučování, v komunitních kruzích, při zpracovávání školních projektů
- spolupracuje se spolužáky při vyučování
- pomocí literárního i gramatického učiva si rozšiřuje slovní zásobu
- srozumitelně sestaví větné celky, vypravování
- formuluje vlastní názory při diskusi
- v textu, promluvě či jiném záznamu najde klíčové myšlenky a stručně je shrne v různých zdrojích najde informace
- pod vedením učitele pozná, které informace v textu si protiřečí, které se od sebe liší, které jsou použity manipulativně
- svou myšlenku podává písemně s jasnou logikou od začátku do konce, neztrácí se v podrobnostech

Rozpracování kompetence komunikativní na konci 9. ročníku

Žák

- rozvíjí svoje komunikační dovednosti v mateřském jazyce
- komunikuje v různých formách
- klade důraz na kulturní úroveň komunikace
- nevyjadřuje se agresivně, hrubě, vulgárně a nezdvořile
- vyjadřuje své názory a myšlenky, např. při publikaci ve školním časopise, při prezentaci projektů
- připravuje se na zvládnutí komunikace s jinými lidmi v obtížných a ohrožujících situacích
- učí se naslouchat druhým jako nezbytný prvek účinné mezilidské komunikace
- spolupracuje při vyučování
- správně formuluje obsah sdělení v rámci probíraných žánrů
- pomocí literárního i gramatického učiva si rozšiřuje slovní zásobu
- při vypravování používá srozumitelnou stavbu větných celků
- formuluje vlastní názory při diskusi

Kompetence sociální a personální

Učitel

- formuluje vlastní názory při diskusi
- zařazuje práci ve skupině a klade důraz na vytvoření pravidel práce v týmu (organizace práce, rozdělení rolí, spolupráce, ohleduplnost, úcta)
- podporuje vzájemnou pomoc žáků, vytváří situace, kdy se žáci vzájemně potřebují
- upevňuje v žácích vědomí, že ve spolupráci lze lépe naplňovat osobní i společné cíle
- podporuje integraci žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do třídních kolektivů
- uplatňuje individuální přístup k talentovaným žákům (rozšiřující úkoly), ale i k žákům s poruchami učení (spolupráce se speciálním pedagogem)
- vnáší přátelskou atmosféru do procesu výuky
- důsledně vyžaduje dodržování společně dohodnutých pravidel chování
- posiluje sebedůvěru žáka a jeho samostatný rozvoj
- vytváří příležitosti k tomu, aby žák mohl diskutovat v malých skupinách i v rámci celé třídy
- vede žáka k tomu, aby dokázal požádat o pomoc

- umožňuje žákovi podílet se na vytváření pravidel pro metody práce používané ve výuce

Rozpracování kompetence sociální a personální na konci 5. ročníku

Žák

- pracuje ve skupině, podílí se na vytvoření pravidel práce v týmu
- přijme pomoc od spolužáků, požádá o pomoc, sám poskytne pomoc či radu ostatním
- dodržuje společně dohodnutá pravidla chování
- diskutuje v malých skupinách i v rámci celé třídy
- spolupodílí se na vytvoření pravidel spolupráce a dodržuje je; upozorní na jejich porušení
- v případě potřeby nabízí ochotně svoji pomoc
- vyslovuje své ocenění nápadů a práce druhých dříve než kritiku; děkuje druhým za uznání, raduje se z úspěchu celé skupiny
- ze zadaných hledisek sleduje a hodnotí práci skupiny, jednotlivců i sebe dle daného modelu, s pomocí pracovního listu nebo podle kritérií připravených učitelem
- neodmítá nové nápady, ani je nekritizuje, dokud nejsou společně prozkoumány; neposmívá se, reaguje na informaci a nikoli na danou osobu

Rozpracování kompetence sociální a personální na konci 9. ročníku

Žák

- spoluvytváří pravidla práce v týmu (organizace práce, rozdělení rolí, spolupráce, ohleduplnost, úcta)
- využívá pomoci spolužáka v případě potřeby
- je si vědom, že ve spolupráci lze lépe naplňovat osobní i společné cíle
- podporuje integraci žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do třídních kolektivů
- důsledně dodržuje společně dohodnutá pravidla chování
- posiluje sebedůvěru v sebe samého
- využívá příležitosti k tomu, aby mohl diskutovat v malých skupinách i v rámci celé třídy
- požádá o pomoc
- podílí se na vytváření pravidel pro metody práce používané ve výuce

Kompetence občanské

Učitel

- respektuje věkové, intelektové, sociální a etnické zvláštnosti žáka
- podporuje u žáka projevy pozitivních postojů k uměleckým dílům, k ochraně kulturního dědictví a ocenění našich tradic
- aktivně zapojuje žáka do kulturního dění účastí na kulturních akcích, popř. účastí na jejich organizování a účastí v soutěžích
- netoleruje agresivní chování a odmítnutí požadované pomoci
- důsledně dbá na dodržování pravidel chování ve škole
- vede žáka k sebeúctě a k úctě k druhým lidem
- na konkrétních příkladech v literárních textech demonstruje pozitivní a negativní projevy chování lidí
- seznamuje žáka s naším slovesným dědictvím a vysvětluje mu jeho význam
- podporuje v žákovi potřebu literárního projevu, recitace, četby
- zařazuje do výuky literární témata související s regionem, čímž posiluje jeho identifikaci s rodným krajem

Rozpracování kompetence občanské na konci 5. ročníku

Žák

- aktivně se zapojuje do kulturního dění účastí na kulturních akcích, popř. účastí na jejich organizování a účastí v soutěžích
- dodržuje pravidla chování ve škole
- ctí sám sebe i druhé

Rozpracování kompetence občanské na konci 9. ročníku

Žák

- projevuje pozitivní postoje k uměleckým dílům, k ochraně kulturního dědictví a ocenění našich tradic
- aktivně se zapojuje do kulturního dění, účastí na kulturních akcích, popř. účastí na jejich organizování a účastí v soutěžích
- netoleruje agresivní chování
- důsledně dbá na dodržování pravidel chování ve škole
- uctivě se chová k druhým lidem
- na konkrétních příkladech v literárních textech demonstruje pozitivní a negativní projevy chování lidí
- seznamuje se s naším slovesným dědictvím a chápe jeho význam
- má potřebu literárního projevu, recitace, četby, identifikuje se s rodným krajem

Kompetence pracovní

Učitel

- rozvíjí u žáka smysl pro povinnost vyžadováním přípravy na výuku
- kontroluje samostatné práce žáka
- kvalitně odvedenou práci vždy pochválí, žádnou práci netrestá – tím vede žáka k pozitivnímu vztahu k práci
- při výuce vytváří podnětné a tvořivé pracovní prostředí
- důsledně vede žáka k dodržování vymezených pravidel, ochraně zdraví a k plnění svých povinností
- vede žáka k dodržování hygienických pravidel pro čtení a psaní
- vede žáka k přípravě a udržování jeho učebního prostoru
- vede žáka k organizaci práce ve skupině a ohodnocení práce vlastní a ostatních

Rozpracování kompetence pracovní na konci 5. ročníku

Žák

- pravidelně se připravuje na vyučování
- důsledně dodržuje vymezená pravidla k ochraně zdraví a k plnění svých povinností
- dodržuje hygienická pravidla pro čtení a psaní
- připravuje si a udržuje svůj učební prostor
- organizuje práci ve skupině a hodnotí práci vlastní a ostatních

Rozpracování kompetence pracovní na konci 9. ročníku

Žák

- uvědomuje si povinnost pravidelné přípravy na výuku
- má pozitivní vztah k práci
- dodržuje vymezená pravidla, chrání své zdraví i zdraví ostatních, plní své povinnosti
- dodržuje hygienická pravidla pro čtení a psaní
- rozvíjí přípravu a udržuje učební prostor
- organizuje práci ve skupině, ohodnotí práci svou i ostatních

5.1.2 Anglický jazyk

Charakteristika vyučovacího předmětu

Požadavky na vzdělávání v cizích jazycích formulované v RVP ZV vycházejí ze Společného evropského referenčního rámce pro jazyky, který popisuje různé úrovně ovládání cizího jazyka. Vzdělávání v Cizím jazyce předpokládá dosažení úrovně A2, vzdělávání v Dalším cizím jazyce předpokládá dosažení úrovně A1 (podle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky).

Vzdělávání v Cizím jazyce předpokládá dosažení úrovně A2, vzdělávání v Dalším cizím jazyce předpokládá dosažení úrovně A1 (podle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky).

Úspěšnost jazykového vzdělávání jako celku je závislá nejen na výsledcích vzdělávání v jazyce mateřském a v cizích jazycích, ale závisí i na tom, do jaké míry se jazyková kultura žáků stane předmětem zájmu i všech ostatních oblastí základního vzdělávání.

Úroveň A2: Žák – rozumí větám a často používaným výrazům vztahujícím se k oblastem, které se ho bezprostředně týkají (např. základní informace o něm/ní a jeho/její rodině, o nakupování, místopisu a zaměstnání). Komunikuje prostřednictvím jednoduchých a běžných úloh, jež vyžadují jednoduchou a přímou výměnu informací o známých a běžných skutečnostech. Popíše jednoduchým způsobem svou vlastní rodinu, bezprostřední okolí a záležitostí týkající se jeho nejnáléhavějších potřeb.

Úroveň A1: Žák – rozumí známým každodenním výrazům a zcela základním frázím, jejichž cílem je vyhovět konkrétním potřebám, a tyto výrazy a fráze používá. Představí sebe a ostatní a klade jednoduché otázky týkající se informací osobního rázu, např. o místě, kde žije, o lidech, které zná, a věcech, které vlastní, a na podobné otázky odpovídá. Jednoduchým způsobem se domluví, mluví-li partner pomalu a jasně a je ochoten mu pomoci.

Obsahové, časové a organizační vymezení

Anglický jazyk je vyučován ve 3. až 9. ročníku. Jeho obsahem je naplňování očekávaných výstupů vzdělávacího oboru Cizí jazyk a souvisejících tematických okruhů průřezových témat Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání.

Cílem předmětu anglický jazyk na 1. stupni je především probuzení zájmu o studium cizího jazyka a vytváření pozitivního vztahu k tomuto předmětu. Poskytujeme žákům základ slovní zásoby a běžných konverzačních frází, na jednoduchých textech budujeme čtenářské dovednosti a schopnost rozlišení grafické a mluvené podoby jazyka a na nich pak postupně budujeme schopnost psát. Zejména v počátcích výuky upřednostňujeme poslech, čtení a mluvení před psaním. Děti získávají cit pro melodii jazyka, který je velmi důležitý pro porozumění jeho mluvené podoby, pomocí mnoha říkanek a písní. Jakmile děti zvládnou příslušné gramatické pojmy v předmětu český jazyk a literatura, začínáme je učit i v jazyce anglickém (např. slovní druhy, časování sloves).

Výuka anglického jazyka na 1. stupni má časovou dotaci 3 vyučovací hodiny týdně.

Žáci jsou rozděleni do skupin dle počtu.

Na 2. stupni se v tomto předmětu žákům poskytují kromě základní slovní zásoby také podmínky pro vznik čtenářských dovedností a především rozumových schopností pro rozlišení grafické a mluvené podoby jazyka, na nichž se následně osvojuje schopnost psát.

Důraz je kladen např. na čtení s porozuměním, práci s textem a vyhledávání informací. Soustavně dochází k osvojování citu pro melodii jazyka (vyprávění, písně, atd.), což je nezbytně nutné k porozumění mluvené obdoby jazyka. Zvláštní pozornost je věnována komunikaci, která je jedním s předních cílů výuky.

Výuka gramatiky v „anglickém jazyce“ začíná většinou po osvojení příslušné látky v mateřském jazyce (slovní druhy, časování sloves, atd.), což prověří vyučující daného předmětu.

Výuka na 2. stupni má časovou dotaci 3 hodiny týdně ve všech ročnících.

Na konci 5. ročníku se žák, respektive rodiče žáka, po dohodě s třídním učitelem a učitelem cizího jazyka, rozhodne o zařazení do příslušné třídy šestého ročníku. Žáci se zájmem o cizí jazyk si zvolí jazykovou skupinu (o zařazení rozhodne úspěšné zvládnutí testu nebo ústního pohovoru). Tito žáci mají od šestého ročníku zařazen druhý cizí jazyk – německý nebo ruský, v rozsahu tří hodin týdně.

Od sedmého ročníku běžné třídy skupiny a sportovní třídy skupiny je žákovi nabídnut další cizí jazyk – německý nebo ruský, v rozsahu dvou hodin v každém ročníku.

6. – 9. ročníky mají časovou dotaci anglického jazyka 3 hodiny týdně.

Běžné a sportovní třídy skupiny si osvojují učivo v menším rozsahu. Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami probíhá dle IVP nebo PLPP.

Volitelné předměty pro 7.-9. ročník

Cvičení z anglického jazyka (7. - 9. ročník)

Výuka je organizována dle požadavků a znalostí žáků a je koncipována především na základě procvičování gramatických oblastí „anglického jazyka“ formou různorodých cvičení, testů apod. Učitel používá metody, které vedou především k upevnění doposud probrané látky. Může také samozřejmě do výuky zahrnout oblasti, které jsou například požadovány z hlediska „přijímacích zkoušek“ na střední školu.

Konverzace z anglického jazyka (8. - 9. ročník)

Výuka je také samozřejmě organizována s ohledem na požadavky a znalosti žáků a soustřeďuje se především na procvičení a upevnění slovní zásoby v propojení s komunikační složkou jazyka.

V tomto předmětu si žáci rozšiřují nejen slovní zásobu, ale jsou také vedeni ke srovnávání různých pohledů na svět, k diskuzi o rozličných tématech, ke schopnosti adekvátně zareagovat v různých reálných situacích i k poznávání historie a kultury především anglicky mluvících zemí.

Všechny formy hodin výuky „anglického jazyka“ (klasická, konverzační i cvičení) se soustředí především na připravenost žáka být jazykově (ať již ústně či písemně) aktivní ve svém životě a k úspěšnosti ve studiu na této škole.

Výuka probíhá v kmenových třídách, příp. v jazykové učebně, učebně informatiky, školní knihovně, studovně či mimo školní budovu (návštěva divadla, atd.).

Výukou anglického jazyka se prolíná zejména průřezové téma **Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech** (jsme Evropané, Evropa a svět nás zajímá, objevujeme Evropu a svět).

Výchovně vzdělávací strategie

K rozvoji klíčových kompetencí budou v hodinách anglického jazyka uplatňovány tyto společné postupy:

Kompetence k učení (pochopit důležitost schopnosti komunikovat anglicky pro další studium, soukromý profesní život, propojovat probraná témata i jazykové jevy)

Učitel

- překládá žákovi látku propojeně, systematicky a v souvislostech, s ohledem na mezipředmětové vztahy
- podporuje samostatnost, tvořivost a motivaci
- používá vhodné pomůcky a názorné příklady
- dle potřeby uplatňuje individuální přístup k žákovi

Rozpracování kompetence k učení na konci 5. ročníku

Žák

- se seznamuje s používáním vhodných učebních pomůcek (slovníky, jazykové příručky, encyklopedie, tabule gramatických přehledů) a audiovizuální technikou
- využívá dostatek informačních zdrojů z učebnic a pracovních textů usiluje o samostatnost a tvořivost v procesu vyučování
- učí se vyhledávat, zpracovávat a používat potřebné informace v literatuře (časopisy, slovníky, popřípadě na internetu)
- systematicky se snaží vést a ukládat informace
- aplikuje naučená pravidla pravopisu a vzájemně je propojuje

Rozpracování kompetence k učení na konci 9. ročníku

Žák

- se snaží o pochopení důležitosti schopnosti komunikovat anglicky pro další studium, soukromý i profesní život, a propojení probraných témat i jazykových jevů s realitou
- samostatně tvoří, logicky přemýšlí, systematicky vede a uchovává informace
- aplikuje naučená pravidla pravopisu, vzájemně je propojuje a snaží se o autokorekci chyb
- používá vhodné pomůcky (slovníky, jazykové příručky, encyklopedie, tabule gramatických přehledů, audiovizuální techniku) a názorných příkladů
- vyhledává, zpracovává a využívá informace z literatury, internetu aj. médií

Kompetence k řešení problémů (řešit jednoduché problémové situace v cizojazyčném prostředí, nebát se mluvit anglicky s cizím člověkem, naučit se opsat obsah myšlenky, chybí-li slovní zásoba)

Učitel

- zařazuje do vyučování pátrací aktivity, kdy žák může mluvit pouze anglicky (doplňuje dotazníky na základě ústně zjištěných informací, dostane na záda připevněné lístečky s tím, čím je: zvíře, známá osoba, školní předmět, nábytek)
- motivuje žáka před prázdninami, kdo přijede se zážitky, jak si anglicky objednal jídlo v restauraci, či koupil zmrzlinu
- zařazuje do výuky soutěže, kdy žák popisuje zvířata, předměty (je to velké, hnědé, skáče to...)
- zařazuje do výuky texty s chybami a mezerami, které má žák opravit a doplnit
- vede žáka ke schopnosti slovně opsat věc, myšlenku či situaci
- klade důraz na analýzu (porovnávání, zjištění shod a odlišností) různých situací
- využívá vhodné zdroje informací (internet, atd.)

Rozpracování kompetence k řešení problému na konci 5. ročníku

Žák

- se snaží samostatně řešit daný problém, což mu napomáhá hledat další řešení
- usiluje o samostatnost, tvořivost
- řeší úkoly v týmové spolupráci
- využívá co největšího množství zdrojů informací – práci s knihou, internetem, vlastní výzkum žáka, projekty
- nalézá chyby v textu a odůvodňuje správné řešení

Rozpracování kompetence k řešení problému na konci 9. ročníku

Žák

- řeší jednoduché problémové situace v cizojazyčném prostředí, komunikuje v cizím jazyce s anglicky mluvící osobou, popíše obsah myšlenky (i v situaci, chybí-li slovní zásoba, ...)
- ve vyučování řeší tzv. „zjišťovací aktivity“, kdy žák může komunikovat jen v cizím jazyce (např. vyplňování dotazníků na základě ústně zjištěných informací - na záda připevněné lístečky s názvem, čím žák je – např. zvíře, známá osoba, školní předmět, nábytek)
- účastní se soutěží ve výuce (např. ústní či písemný popis lidí, zvířat či věcí - je to velké, hnědé, skáče to...)
- řeší cvičení k upevnění probrané látky (např. žák vyplňuje texty s mezerami, opravuje chyby)

v textu, ...)

- slovně opíše věc, myšlenku či situaci
- provádí analýzu různých situací (porovnávání, zjištění shod a odlišností) a přečtených textů
- využívá vhodné zdroje informací (např. Internet, ...)
- snaží se samostatně zjistit pravidla pro mluvnické jevy a odůvodnit jejich správnost

Kompetence komunikativní (porozumět jednoduchému sdělení v anglickém jazyce, umět zformulovat jednoduché myšlenky anglicky, rozumět promluvě i přiměřenému textu v anglickém jazyce, využívat dovednosti osvojené v anglickém jazyce k navázání kontaktu či vztahu)

Učitel

- mluví co nejvíce na žáka anglicky (pokyny, otázky, jednoduchá konverzace)
- umožní žákovi nahrávání jeho vyjadřování se v angličtině na video či audio
- zajistí žákovi častý poslech nahrávek rodilými mluvčími
- motivuje žáka ke konverzaci na cestách a předem tyto situace ve výuce simuluje
- vytváří modelové situace a vede žáka k jejich řešení
- pomocí cvičení i četby literatury rozšiřuje slovní zásobu žáka
- vede žáka ke gramaticky, výslovnostně, intonačně a moderně správné tvorbě větných celků

Rozpracování kompetence komunikativní na konci 5. ročníku

Žák

- učí se naslouchat druhým a schopnosti reagovat
- učí se spolupraci při výuce
- snaží se o správnou formulaci obsahu sdělení v rámci probíraných témat při práci s textem, knihou, časopisem nebo návštěvou divadelního představení si žák rozšiřuje slovní zásobu
- snaží se o jednoduché vyprávění

Rozpracování kompetence komunikativní na konci 9. ročníku

Žák

- snaží se o porozumění jednoduchému sdělení v cizím jazyce (písemnému i ústnímu)
- zformuluje jednoduché myšlenky v cizím jazyce, využije dovednosti osvojené v cizím jazyce v realitě (např. navázání kontaktu, vztahu, ...)
- komunikuje kulturně a dle možností co nejvíce v cizím jazyce (např. pokyny, otázky, jednoduchá konverzace) v různých formách (včetně komunikace těla)
- poslouchá nahrávky rodilých mluvčích
- rozšiřuje si slovní zásobu
- co nejčastěji se snaží o styk s reálným použitím cizího jazyka (např. audio/video nahrávky, četba literatury, konverzace na témata běžného života, ...)
- připravuje se ke konverzaci na cestách, řeší tzv. „modelové situace“
- ověřuje si a rozšiřuje pomocí konverzace, různých cvičení i četby literatury slovní, gramatickou oblast i vlastní konverzační schopnosti
- naslouchá druhým (nezbytný prvek mezilidské komunikace)

Kompetence sociální a personální (v jednoduchých situacích vyžádat a poskytnout pomoc, radu)

Učitel

- simuluje reálné situace jak požádat o pomoc, radu či naopak ji poskytnout
- vede žáka k podílení se na společném úkolu při skupinové práci
- aplikuje individuální i skupinovou formu práce
- podporuje integraci žáků s poruchami učení i jinak handicapované (spolupráce se speciálním pedagogem, psychologem)
- uplatňuje individuální přístup k talentovaným žákům
- kontroluje kulturní úroveň komunikace (úcta, zdvořilost, naslouchání druhým, atd.)
- analyzuje situace lidského chování
- respektuje intelektové, věkové, sociální a etnické zvláštnosti žáka

- posiluje sebedůvěru a samostatný rozvoj žáka
- podporuje spoluúčast žáka na výuce
- **uplatňuje dodržování pravidel slušného chování**

Rozpracování kompetence sociální a personální na konci 5. ročníku

Žák

- pomáhá spolužákům s překladem a porozuměním textů
- snaží se spolupracovat i se spolužáky se specifickými poruchami učení
- vnáší přátelskou atmosféru do procesu výuky
- snaží se diskutovat v malých skupinách i v rámci celé třídy
- požádá o pomoc spolužáka i učitele

Rozpracování kompetence sociální a personální na konci 9. ročníku

Žák

- osvojuje si nezbytné reakce v základních životních situacích (např. jak požádat či poskytnout pomoc, radu, ...)
- zapojuje se do skupinové práce a podílí se na společném úkolu
- pomáhá spolužákům
- posiluje svoji sebedůvěru a samostatný rozvoj

Kompetence občanské (získat představu o zvycích v anglicky mluvících zemích a porovnávat je se zvyky našimi)

Učitel

- vede žáka ke sledování reálií (video, audio, literatura), ke čtení cizojazyčných časopisů a čerpání informací o životě v jiných zemích
- podporuje pozitivní vztah ke kultuře a historii (ochrana kulturního dědictví atd.)
- analyzuje texty o rodné zemi, její historii i současnosti
- Rozpracování kompetence občanské na konci 5. ročníku

Žák

- rozvíjí se v oblasti literárního projevu, recitace, četby

Rozpracování kompetence občanské na konci 9. ročníku

Žák

- získává představy o zvycích v anglicky mluvících zemích a porovnává je se zvyky v rodné zemi
- čte (např. časopisy, ...), seznamuje se s informacemi o životě, historii i současnosti, příp. i fikci (např. povídky, ...) aj. z anglicky mluvících zemí
- má pozitivní vztah ke kultuře a historii i současnosti nejen anglicky mluvících zemí
- analyzuje informace o své rodné zemi i ostatních zemích celého světa

Kompetence pracovní (samostatně pracovat s různými druhy slovníků)

Učitel

- vede žáka k samostatnému vyhledávání informací, neznámých výrazů a jejich dalších významů
- rozvíjí u žáka smysl pro povinnost, pořádek a odpovědnost
- kontroluje samostatné práce žáka
- oceňuje snahu a pracovitost žáka
- vede žáka k dodržování hygienických pravidel pro všechny oblasti výuky
- **zařazuje projekty, na kterých žáci průběžně pracují a nesou za ně zodpovědnost**

Rozpracování kompetence pracovní na konci 5. ročníku

Žák

- připravuje a udržuje svůj učební prostor
- organizuje práci ve skupině a hodnotí práci vlastní i ostatních

Rozpracování kompetence pracovní na konci 9. ročníku

Žák

- samostatně vyhledává informace, neznámé výrazy a jejich další význam (práce s různými druhy slovníků - jednojazyčný, dvojjazyčný, výkladový, obrazový,)
- samostatně kontroluje svou práci
- dodržuje hygienická pravidla ve všech oblastech výuky

Metody a formy práce

Na 1. stupni jsou založeny na pozorování, poslechu, imitaci, tvořivých činnostech a hře. Výuka je výrazně propojena s mateřským jazykem, s hudební, pohybovou, výtvarnou a dramatickou výchovou (hraní rolí, dramatická improvizace). Je tak vytvářen pozitivní vztah k jazyku. Učitel hojně využívá nahrávek, říkanek, básniček, písniček aj. textů v interpretaci rodilých mluvčích. Začínáme děti seznamovat se skupinovou, samostatnou a projektovou prací.

Na 2. stupni jsou uplatňovány metody podporující tvořivost, samostatnost (individuální úkol), párová (dvojice) a skupinová spolupráce v kolektivu. Metody a formy práce jsou s ohledem na danou situaci efektivně střídány.

Poslechové cvičení, písemné práce (testy, slohové práce), četba, konverzace jsou účelně střídány. Aktivizační metoda (uplatnění vlastní zkušenosti žáka), sebereflexe, referáty, soutěže, hry a dramatizace, práce s mapami (gramatickými, politickými, zeměpisnými aj.), použití audia, videa, PC programů pro výuku cizího jazyka.

Důraz při osvojování látky je kladen nejen na její důsledné opakování procvičování, moderní komunikaci (internet, literatura, různorodé učebnice a slovníky, modelové situace, atd.), ale také na domácí přípravu žáka, přičemž samostatná výuka i příprava žáka může být vedena nejen ve třídě, ale i mimo ni.

5.1.3 Další cizí jazyk

Charakteristika vyučovacího předmětu

Požadavky na vzdělávání v cizích jazycích formulované v RVP ZV vycházejí ze Společného evropského referenčního rámce pro jazyky, který popisuje různé úrovně ovládání cizího jazyka. Vzdělávání v Cizím jazyce předpokládá dosažení úrovně A2, vzdělávání v Dalším cizím jazyce předpokládá dosažení úrovně A1 (podle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky).

Úspěšnost jazykového vzdělávání jako celku je závislá nejen na výsledcích vzdělávání v jazyce mateřském a v cizích jazycích, ale závisí i na tom, do jaké míry se jazyková kultura žáků stane předmětem zájmu i všech ostatních oblastí základního vzdělávání.

Úroveň A2: Žák – rozumí větám a často používaným výrazům vztahujícím se k oblastem, které se ho bezprostředně týkají (např. základní informace o něm/ní a jeho/její rodině, o nakupování, místopisu a zaměstnání). Komunikuje prostřednictvím jednoduchých a běžných úloh, jež vyžadují jednoduchou a přímou výměnu informací o známých a běžných skutečnostech. Popíše jednoduchým způsobem svou vlastní rodinu, bezprostřední okolí a záležitostí týkající se jeho nejnáléhavějších potřeb.

Úroveň A1: Žák – rozumí známým každodenním výrazům a zcela základním frázím, jejichž cílem je vyhovět konkrétním potřebám, a tyto výrazy a fráze používá. Představí sebe a ostatní a klade jednoduché otázky týkající se informací osobního rázu, např. o místě, kde žije, o lidech, které zná, a věcech, které vlastní, a na podobné otázky odpovídá. Jednoduchým způsobem se domluví, mluví-li partner pomalu a jasně a je ochoten mu pomoci.

Obsahové, časové a organizační vymezení

Německý jazyk je v jazykových skupinách vyučován od 6. do 9. ročníku vždy 3 hodiny týdně.

V ostatních skupinách, kde je němčina nabízena jako další cizí jazyk, je v sedmém, osmém a devátém ročníku po dvou hodinách. Jeho obsahem je naplňování očekávaných výstupů vzdělávacího oboru Druhý cizí jazyk.

5.1.4 Německý jazyk

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové, časové a organizační vymezení

Němčina jako další cizí jazyk je vyučována od 6. ročníku v časové dotaci 3 hodiny týdně ve speciálně sestavené jazykové třídě rozdělené při dostatečném počtu žáků na dvě skupiny. Cílem výuky je získávání zájmu o cizí jazyk a utváření pozitivního vztahu k tomuto předmětu, osvojení jazykových znalostí a dovedností a aktivní využití komunikace v cizím jazyce, získání schopnosti číst texty v cizím jazyce, porozumění (jazykově i obsahově) přiměřeně náročnému ústnímu sdělení na úrovni osvojených znalostí, poznání kultury zemí příslušné jazykové oblasti, vyhledávání informací a práce s nimi, pochopení významu znalosti cizích jazyků pro osobní a profesní život.

Vyučování německého jazyka probíhá v těsné návaznosti na celou řadu ostatních předmětů – český a anglický jazyk, zeměpis, přírodopis, člověk a zdraví, výchova k občanství, tělesná a hudební výchova. Převládajícími metodami výuky jsou poslech nahrávek s rodilými mluvčími, samostatná, skupinová a projektová práce, práce na PC. K objasnění gramatiky je použito souvislostí s ostatními jazyky – češtinou i angličtinou. Do některých konverzačních témat je zařazena práce s pracovními listy, do kterých jsou zařazeny daltonske prvky – žáci hledají odpovědi a řeší úkoly pomocí dostupných materiálů.

Do vyučovacího předmětu německý jazyk je zařazeno průřezové téma **Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (jsme Evropané).**

Výchovné a vzdělávací strategie

K rozvoji klíčových kompetencí budou v hodinách německého jazyka uplatňovány tyto společné postupy:

Kompetence k učení

Učitel

- nabízí žákovi aktivační metody, které ho povedou k samostatné práci s dvojjazyčnými a výkladovými slovníky
- vytváří žákovi dostatek komunikačních příležitostí pro používání německého jazyka
- při řešení úkolů a cvičení z učebních materiálů ponechá žákovi prostor pro vlastní postup práce, k nalezení nejvhodnějšího postupu k osvojení si nové látky a různé formy učení se cizímu jazyku
- pozitivní motivaci umožní žákovi vidět smysl učení
- zadává úkoly, jejichž splnění je v jeho silách

Rozpracování kompetence k učení na konci 9. ročníku

Žák

- samostatně pracuje s dvojjazyčnými a výkladovými slovníky
- komunikuje v němčině
- při řešení úkolů a cvičení z učebních materiálů hledá nejvhodnější postup k osvojení si nové látky a různé formy učení se cizímu jazyku
- aplikuje naučená pravidla pravopisu, vzájemně je propojuje a snaží se o autokorekci chyb

Kompetence k řešení problémů

Učitel

- vede žáka k porovnání stavby německého, anglického a českého jazyka, vyhledávání shod

- a odlišností a jejich respektování
- předkládá žákovi konkrétní situace, k jejichž zvládnutí je nezbytné použití německého jazyka nebo jeho porozumění
- vede žáka k uplatňování dosud osvojené slovní zásoby a logických úvah při odvozování neznámých výrazů v kontextu
- zařazováním motivačních úkolů umožní žákovi projevit nabyté znalosti a individuálně používat i vědomosti z jiných předmětů, vlastní fantazii, schopnosti improvizovat, adekvátně reagovat v dané nebo neočekávané situaci, dotazovat se, ověřovat informace, vyjádřit a obhájit svůj názor

Rozpracování kompetence k řešení problému na konci 9. ročníku

Žák

- porovnává stavbu německého, anglického a českého jazyka, vyhledává shody a odlišnosti
- řeší jednoduché problémové situace v cizojazyčném prostředí, komunikuje v cizím jazyce s německy mluvící osobou
- řeší cvičení k upevnění probrané látky (např. žák vyplňuje texty s mezerami, opravuje chyby v textu...)
- slovně opíše věc, myšlenku či situaci
- provádí analýzu různých situací (porovnávání, zjištění shod a odlišností) a přečtených textů
- využívá vhodné zdroje informací (např. Internet, ...)
- snaží se samostatně zjistit pravidla pro mluvnické jevy a odůvodnit jejich správnost

Kompetence komunikativní

Učitel

- nabízí žákovi dostatek možností k porozumění německy vedeného rozhovoru a německy psaným jednoduchým textům
- vede žáka, aby se nebál používat i nedokonale zvládnutý cizí jazyk, ale pěstuje v něm i schopnost autokorekce
- vytváří podmínky pro procvičování různých způsobů komunikace v německém jazyce – dialog, písemné vyjadřování, interpretace slyšeného nebo přečteného materiálu, interview a tvoření otázek

Rozpracování kompetence komunikativní na konci 9. ročníku

Žák

- snaží se o porozumění jednoduchému sdělení v cizím jazyce (písemnému i ústnímu), schopnosti zformulovat jednoduché myšlenky v cizím jazyce a využití dovedností osvojených v cizím jazyce v realitě (např. navázání kontaktu, vztahu, ...)
- komunikuje kulturně a dle možností co nejvíce v cizím jazyce (např. pokyny, otázky, jednoduchá konverzace) v různých formách (včetně komunikace těla)
- poslouchá nahrávky rodilých mluvčích
- rozšiřuje si slovní zásobu
- co nejčastěji se snaží o styk s reálným použitím cizího jazyka (např. audio/video nahrávky, četba literatury, konverzace na témata běžného života, ...)
- připravuje se ke konverzaci na cestách; ve výuce jsou vytvářeny tzv. „modelové situace“ a žák je řeší
- ověřuje si a rozšiřuje pomocí konverzace, různých cvičení i četby literatury slovní, gramatickou oblast i vlastní konverzační schopnosti
- naslouchá druhým

Kompetence sociální a personální

Učitel

- zadává úkoly, ve kterých žák pracuje samostatně, ve dvojicích či skupinkách, kde si

pomáhají, doplňují se, podílejí se na společné práci, uplatňují své dovednosti, zodpovídají za svou práci celému kolektivu

- vytváří situace, ve kterých si žák uvědomí potřebu vzájemného respektu a pomoci mezi lidmi z různého kulturního a jazykového prostředí

Rozpracování kompetence sociální a personální na konci 9. ročníku

Žák

- osvojuje si nezbytné reakce v základních životních situacích (např. jak v požádat či poskytnout pomoc, radu, ...)
- zapojuje se (kromě individuální formy práce) i do skupinové formy práce a podílí se na společném úkolu (lepší naplňování osobních i společných cílů)
- pomáhá spolužákům

Kompetence občanské

Učitel

- zadává témata, ve kterých žák vyjadřuje svůj názor a zaujímá stanovisko k problémům společenským, sociálním, kulturním či ekologickým
- vybízí žáka k zamýšlení a vnímání jiných kulturních, etických a duševních hodnot lidí, žijících v jiném jazykovém prostředí, vede ho k toleranci odlišného způsobu života, zvyků, tradic a víry jiných zemí, případně minorit v nich žijících

Rozpracování kompetence občanské na konci 9. ročníku

Žák

- získává představy o zvycích v německy mluvících zemích a porovnává je se zvyky v rodné zemi žáka
- seznamuje se s informacemi o životě, historii i současnosti
- analyzuje informace o své rodné zemi i ostatních německy mluvících zemích

Kompetence pracovní

Učitel

- vede žáka k uvědomělému a správnému používání studijních materiálů a jazykových příruček a slovníků pro samostatné studium
- pěstuje v žákovi vědomí, že se musí učit pravidelně a motivací pro něj má být zvládnutý cizí jazyk, nikoliv známky

Rozpracování kompetence pracovní na konci 9. ročníku

Žák

- samostatně pracuje s dvojjazyčnými a výkladovými slovníky
- komunikuje v němčině
- samostatně vyhledává informace, neznámé výrazy a jejich další význam (práce s různými druhy slovníků)
- žák si samostatně kontroluje svou práci (např. Překlad, ...)
- vyjadřuje a obhajuje svůj názor

5.1.5 Ruský jazyk

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové, časové a organizační vymezení

Ruština jako další cizí jazyk je vyučována od 6. ročníku v časové dotaci 3 hodiny týdně ve speciálně sestavené jazykové třídě.. Cílem výuky je získávání zájmu o cizí jazyk a utváření pozitivního vztahu k tomuto předmětu, osvojení jazykových znalostí a dovedností a aktivní využití komunikace v cizím jazyce, získání schopnosti číst texty v cizím jazyce, porozumění (jazykově

i obsahově) přiměřeně náročnému ústnímu sdělení na úrovni osvojených znalostí, poznání kultury zemí příslušné jazykové oblasti, vyhledávání informací a práce s nimi, pochopení významu znalosti cizích jazyků pro osobní a profesní život. Vyučování ruského jazyka probíhá v těsné návaznosti na celou řadu ostatních předmětů – český a anglický jazyk, zeměpis, přírodopis, člověk a zdraví, výchova k občanství, tělesná a hudební výchova. Převládajícími metodami výuky jsou poslech nahrávek s rodilými mluvčími, samostatná, skupinová a projektová práce. K objasnění gramatiky je použito souvislosti s mateřským jazykem – češtinou. Do některých konverzačních témat je zařazena práce s pracovními listy, do kterých jsou zařazeny daltonske prvky – žáci hledají odpovědi a řeší úkoly pomocí dostupných materiálů.

Ruský jazyk je zařazen poprvé do výuky ve školním roce 2010/2011 jako 2.cizí jazyk v 6.ročníku s tříhodinovou dotací týdně a v 7.ročníku jako volitelný předmět s dvouhodinovou dotací. K výuce je použita stejná učebnice a pracovní sešit. Pro oba ročníky byly vypracovány stejné učební tabulky a tematické plány. Po ukončení jednoho roku výuky budou plány upraveny dle potřeby.

Do vyučovacího předmětu ruský jazyk je zařazeno průřezové téma **Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (jsme Evropané).**

Výchovné a vzdělávací strategie

K rozvoji klíčových kompetencí budou v hodinách ruského jazyka uplatňovány tyto společné postupy:

Kompetence k učení

Učitel

- nabízí žákovi aktivační metody, které ho povedou k samostatné práci s dvojjazyčnými a výkladovými slovníky
- vytváří žákovi dostatek komunikačních příležitostí pro používání ruského jazyka
- při řešení úkolů a cvičení z učebních materiálů ponechá žákovi prostor pro vlastní postup práce, k nalezení nejvhodnějšího postupu k osvojení si nové látky a různé formy učení se cizímu jazyku
- pozitivní motivací umožní žákovi vidět smysl učení
- zadává úkoly, jejichž splnění je v jeho silách

Rozpracování kompetence k učení na konci 9. ročníku

Žák

- samostatně pracuje s dvojjazyčnými a výkladovými slovníky komunikuje v ruštině
- při řešení úkolů a cvičení z učebních materiálů hledá nejvhodnější postup k osvojení si nové látky a různé formy učení se cizímu jazyku
- aplikuje naučená pravidla pravopisu, vzájemně je propojuje a snaží se o autokorekci chyb

Kompetence k řešení problémů

Učitel

- vede žáka k porovnání stavby ruského, anglického a českého jazyka, vyhledávání shod a odlišností a jejich respektování
- předkládá žákovi konkrétní situace, k jejichž zvládnutí je nezbytné použití ruského jazyka nebo jeho porozumění
- vede žáka k uplatňování dosud osvojené slovní zásoby a logických úvah při odvozování neznámých výrazů v kontextu
- zařazováním motivačních úkolů umožní žákovi projevit nabyté znalosti a individuálně používat i vědomosti z jiných předmětů, vlastní fantazii, schopnosti improvizovat, adekvátně reagovat v dané nebo neočekávané situaci, dotazovat se, ověřovat informace, vyjádřit a obhájit svůj názor

Rozpracování kompetence k řešení problému na konci 9. ročníku

Žák

- porovnává stavbu ruského, anglického a českého jazyka, vyhledává shody a odlišnosti
- řeší jednoduché problémové situace v cizojazyčném prostředí, komunikuje v cizím jazyce s ruskými mluvčími osobou
- řeší cvičení k upevnění probrané látky (např. žák vyplňuje texty s mezerami, opravuje chyby v textu...)
- slovně opíše věc, myšlenku či situaci
- provádí analýzu různých situací (porovnávání, zjištění shod a odlišností) a přečtených textů
- využívá vhodné zdroje informací (např. internet, ...)
- snaží se samostatně zjistit pravidla pro mluvnické jevy a odůvodnit jejich správnost

Kompetence komunikativní

Učitel

- nabízí žákovi dostatek možností k porozumění rusky vedeného rozhovoru a rusky psaným jednoduchým textům
- vede žáka, aby se nebál používat i nedokonale zvládnutý cizí jazyk, ale pěstuje v něm i schopnost autokorekce
- vytváří podmínky pro procvičování různých způsobů komunikace v ruském jazyce – dialog, písemné vyjadřování, interpretace slyšeného nebo přečteného materiálu, interview a tvoření otázek

Rozpracování kompetence komunikativní na konci 9. ročníku

Žák

- snaží se o porozumění jednoduchému sdělení v cizím jazyce (písemnému i ústnímu), schopnosti zformulovat jednoduché myšlenky v cizím jazyce a využití dovedností osvojených v cizím jazyce v realitě (např. navázání kontaktu, vztahu, ...)
- komunikuje kulturně a dle možností co nejvíce v cizím jazyce (např. pokyny, otázky, jednoduchá konverzace) v různých formách (včetně komunikace těla)
- poslouchá nahrávky rodilých mluvčích
- rozšiřuje si slovní zásobu
- co nejčastěji se snaží o styk s reálným použitím cizího jazyka (např. audio/video nahrávky, četba literatury, konverzace na témata běžného života, ...)
- připravuje se ke konverzaci na cestách; ve výuce jsou vytvářeny tzv. „modelové situace“ a žák je řeší
- ověřuje si a rozšiřuje pomocí konverzace, různých cvičení i četby literatury slovní, gramatickou oblast i vlastní konverzační schopnosti
- naslouchá druhým

Kompetence sociální a personální

Učitel

- zadává úkoly, ve kterých žák pracuje samostatně, ve dvojicích či skupinkách, kde si pomáhají, doplňují se, podílejí se na společné práci, uplatňují své dovednosti, zodpovídají za svou práci celému kolektivu
- vytváří situace, ve kterých si žák uvědomí potřebu vzájemného respektu a pomoci mezi lidmi z různého kulturního a jazykového prostředí

Rozpracování kompetence sociální a personální na konci 9. ročníku

Žák

- osvojuje si nezbytné reakce v základních životních situacích (např. jak požádat či poskytnout pomoc, radu, ...)
- zapojuje se (kromě individuální formy práce) i do skupinové formy práce a podílí se na společném úkolu (lepší naplňování osobních i společných cílů)
- pomáhá spolužákům

Kompetence občanské

Učitel

- zadává témata, ve kterých žák vyjadřuje svůj názor a zaujímá stanovisko k problémům společenským, sociálním, kulturním či ekologickým
- vybízí žáka k zamýšlení a vnímání jiných kulturních, etických a duševních hodnot lidí, žijících v jiném jazykovém prostředí, vede ho k toleranci odlišného způsobu života, zvyků, tradic a víry jiných zemí, případně minorit v nich žijících

Rozpracování kompetence občanské na konci 9. ročníku

Žák

- získává představy o zvycích v rusky mluvících oblastech a porovnává je se zvyky v rodné zemi žáka
- seznamuje se s informacemi o životě, historii i současnosti
- analyzuje informace o své rodné zemi i ostatních rusky mluvících oblastech

Kompetence pracovní

Učitel

- vede žáka k uvědomělému a správnému používání studijních materiálů a jazykových příruček a slovníků pro samostatné studium
- pěstuje v žákovi vědomí, že se musí učit pravidelně a motivací pro něj má být zvládnutý cizí jazyk, nikoliv známky

Rozpracování kompetence pracovní na konci 9. ročníku

Žák

- samostatně vyhledává informace, neznámé výrazy a jejich další význam (práce s různými druhy slovníků)
- žák si samostatně kontroluje svou práci (např. Překlad, ...)
- vyjadřuje a obhajuje svůj názor

5.1.6 Český jazyk jako druhý jazyk

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové, časové a organizační vymezení

Čeština pro cizince jako druhý cizí jazyk je vyučována od 7. ročníku v časové dotaci 2 hodiny týdně ve speciálně sestavené jazykové skupině. Cílem výuky je postupné osvojování českého jazyka pro cizince a snižování jazykové bariéry pro žáky s jiným mateřským jazykem. Přispívá ke zvýšení komunikačních schopností jednotlivců jak v jejich osobním životě, tak v dalším studiu a v budoucím pracovním uplatnění. Umožňuje jim také poznávat a chápat odlišnosti ve způsobu života i jejich kulturních tradic země, ve které aktuálně žijí. Prohlubuje vzájemné porozumění a toleranci. Po ukončení jednoho roku výuky budou plány upraveny dle potřeby.

Do vyučovacího předmětu český jazyk pro cizince je zařazeno průřezové téma **Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (jsme Evropané).**

Výchovné a vzdělávací strategie

K rozvoji klíčových kompetencí budou v hodinách ruského jazyka uplatňovány tyto společné postupy:

Kompetence k učení

Učitel

- nabízí žákovi aktivační metody, které ho povedou k samostatné práci s dvojazyčnými a výkladovými slovníky
- vytváří žákovi dostatek komunikačních příležitostí pro používání českého jazyka
- při řešení úkolů a cvičení z učebních materiálů ponechá žákovi prostor pro vlastní postup

práce, k nalezení nejvhodnějšího postupu k osvojení si nové látky a různé formy učení se cizímu jazyku

- pozitivní motivací umožní žákovi vidět smysl učení
- zadává úkoly, jejichž splnění je v jeho silách

Rozpracování kompetence k učení na konci 9. ročníku

Žák

- samostatně pracuje s dvojjazyčnými a výkladovými slovníky komunikuje v češtině
- při řešení úkolů a cvičení z učebních materiálů hledá nejvhodnější postup k osvojení si nové látky a různé formy učení se cizímu jazyku
- aplikuje naučená pravidla pravopisu, vzájemně je propojuje a snaží se o autokorekci chyb

Kompetence k řešení problémů

Učitel

- vede žáka k porovnání stavby českého, ukrajinského a anglického jazyka, vyhledávání shod a odlišností a jejich respektování
- vede žáka k uplatňování dosud osvojené slovní zásoby a logických úvah při odvozování neznámých výrazů v kontextu
- zařazováním motivačních úkolů umožní žákovi projevit nabyté znalosti a individuálně používat i vědomosti z jiných předmětů, vlastní fantazii, schopnosti improvizovat, adekvátně reagovat v dané nebo neočekávané situaci, dotazovat se, ověřovat informace, vyjádřit a obhájit svůj názor

Rozpracování kompetence k řešení problému na konci 9. ročníku

Žák

- porovnává stavbu ukrajinského a českého jazyka, vyhledává shody a odlišnosti
- řeší jednoduché problémové situace v cizojazyčném prostředí, komunikuje v cizím jazyce s česky mluvící osobou
- řeší cvičení k upevnění probrané látky (např. žák vyplňuje texty s mezerami, opravuje chyby v textu...)
- slovně opíše věc, myšlenku či situaci
- provádí analýzu různých situací (porovnávání, zjištění shod a odlišností) a přečtených textů
- využívá vhodné zdroje informací (např. internet, ...)
- snaží se samostatně zjistit pravidla pro mluvnické jevy a odůvodnit jejich správnost

Kompetence komunikativní

Učitel

- nabízí žákovi dostatek možností k porozumění česky vedeného rozhovoru a česky psaným jednoduchým textům
- vede žáka, aby se nebál používat i nedokonale zvládnutý cizí jazyk, ale pěstuje v něm i schopnost autokorekce
- vytváří podmínky pro procvičování různých způsobů komunikace v českém jazyce – dialog, písemné vyjadřování, interpretace slyšeného nebo přečteného materiálu, interview a tvoření otázek

Rozpracování kompetence komunikativní na konci 9. ročníku

Žák

- snaží se o porozumění jednoduchému sdělení v cizím jazyce (písemnému i ústnímu), schopnosti zformulovat jednoduché myšlenky v cizím jazyce a využití dovedností osvojených v cizím jazyce v realitě (např. navázání kontaktu, vztahu, ...)
- komunikuje kulturně a dle možností co nejvíce v cizím jazyce (např. pokyny, otázky, jednoduchá konverzace) v různých formách (včetně komunikace těla)
- poslouchá nahrávky rodilých mluvčích
- rozšiřuje si slovní zásobu
- co nejčastěji se snaží o styk s reálným použitím cizího jazyka (např. audio/video nahrávky, četba literatury, konverzace na témata běžného života, ...)
- připravuje se ke konverzaci na cestách; ve výuce jsou vytvářeny tzv. „modelové situace“ a žák je řeší

- ověřuje si a rozšiřuje pomocí konverzace, různých cvičení i četby literatury slovní, gramatickou oblast i vlastní konverzační schopnosti

- naslouchá druhým

Kompetence sociální a personální

Učitel

- zadává úkoly, ve kterých žák pracuje samostatně, ve dvojicích či skupinkách, kde si pomáhají, doplňují se, podílejí se na společné práci, uplatňují své dovednosti, zodpovídají za svou práci celému kolektivu

- vytváří situace, ve kterých si žák uvědomí potřebu vzájemného respektu a pomoci mezi lidmi z různého kulturního a jazykového prostředí

Rozpracování kompetence sociální a personální na konci 9. ročníku

Žák

- osvojuje si nezbytné reakce v základních životních situacích (např. jak v požádat či poskytnout pomoc, radu, ...)
- zapojuje se (kromě individuální formy práce) i do skupinové formy práce a podílí se na společném úkolu (lepší naplňování osobních i společných cílů)
- pomáhá spolužákům

Kompetence občanské

Učitel

- zadává témata, ve kterých žák vyjadřuje svůj názor a zaujímá stanovisko k problémům společenským, sociálním, kulturním či ekologickým
- vybízí žáka k zamýšlení a vnímání jiných kulturních, etických a duševních hodnot lidí, žijících v jiném jazykovém prostředí, vede ho k toleranci odlišného způsobu života, zvyků, tradic a víry jiných zemí, případně minorit v nich žijících

Rozpracování kompetence občanské na konci 9. ročníku

Žák

- získává představy o zvycích v rusky mluvících oblastech a porovnává je se zvyky v rodné zemi žáka
- seznamuje se s informacemi o životě, historii i současnosti
- analyzuje informace o své rodné zemi i ostatních rusky mluvících oblastech

Kompetence pracovní

Učitel

- vede žáka k uvědomělému a správnému používání studijních materiálů a jazykových příruček a slovníků pro samostatné studium
- pěstuje v žákovi vědomí, že se musí učit pravidelně a motivací pro něj má být zvládnutý cizí jazyk, nikoliv známky

Rozpracování kompetence pracovní na konci 9. ročníku

Žák

- samostatně vyhledává informace, neznámé výrazy a jejich další význam (práce s různými druhy slovníků)
- žák si samostatně kontroluje svou práci (např. Překlad, ...)
- vyjadřuje a obhajuje svůj názor

5.2 Matematika a její aplikace

Charakteristika vzdělávací oblasti

Vzdělávací oblast Matematika a její aplikace je v základním vzdělávání založena především na aktivních činnostech, které jsou typické pro práci s matematickými objekty a pro užití matematiky v reálných situacích. Poskytuje vědomosti a dovednosti potřebné v praktickém životě a umožňuje tak získávat matematickou gramotnost. Pro tuto svoji nezastupitelnou roli prolíná celým základním vzděláváním a vytváří předpoklady pro další úspěšné studium.

Vzdělávání klade důraz na důkladné porozumění základním myšlenkovým postupům a

pojům matematiky a jejich vzájemným vztahům. Žáci si postupně osvojují některé pojmy, algoritmy, terminologii, symboliku a způsoby jejich užití.

Vzdělávací obsah vzdělávacího okruhu Matematika a její aplikace je rozdělen na čtyři tematické okruhy. V tematickém okruhu *Číslo a početní operace* na prvním stupni, na který navazuje a dále ho prohlubuje na druhém stupni tematický okruh *Číslo a proměnná*, si žáci osvojují aritmetické operace v jejich třech složkách: dovednost provádět operaci, algoritmické porozumění (proč je operace prováděna předloženým postupem) a významové porozumění (umět operaci propojit s reálnou situací). Učí se získávat číselné údaje měřením, odhadováním, výpočtem a zaokrouhlováním. Seznamují se s pojmem proměnná a s její rolí při matematizaci reálných situací.

V dalším tematickém okruhu *Závislosti, vztahy a práce s daty* žáci rozpoznávají určité typy změn a závislostí, které jsou projevem běžných jevů reálného světa, a seznamují se s jejich reprezentacemi. Uvědomují si změny a závislosti známých jevů, docházejí k pochopení, že změnou může být růst i pokles a že změna může mít také nulovou hodnotu. Tyto změny a závislosti žáci analyzují z tabulek, diagramů a grafů, v jednoduchých případech je konstruují a vyjadřují matematickým předpisem. Zkoumání těchto závislostí směřuje k pochopení pojmu funkce.

V tematickém okruhu *Geometrie v rovině a v prostoru* žáci určují a znázorňují geometrické útvary a geometricky modelují reálné situace, hledají podobnosti a odlišnosti útvarů, které se vyskytují všude kolem nás, uvědomují se vzájemné polohy objektů v rovině, učí se porovnávat, odhadovat, měřit délku, na II. Stupni velikost úhlu, obvod a obsah (resp. povrch a objem), zdokonalovat svůj grafický projev. Zkoumání tvaru a prostoru vede žáky k řešení polohových a metrických úloh a problémů, které vycházejí z běžných životních situací.

Důležitou součástí matematického vzdělávání jsou *Nestandardní aplikační úlohy a problémy*, jejichž řešení může být do značné míry nezávislé na znalostech a dovednostech školské matematiky, ale při němž je nutné uplatnit logické myšlení. Žáci se učí řešit problémové situace a úlohy z běžného života, pochopit a analyzovat problém, utřídit údaje a podmínky, provádět situační náčrty, řešit optimalizační úlohy.

Žáci se učí využívat prostředky výpočetní techniky (především kalkulátory, vhodný počítačový software, určité typy výukových programů) a používat některé další pomůcky, což umožňuje přístup k matematice i žákům, kteří mají nedostatky v numerickém počítání a v rýsovacích technikách. Zdokonalují se rovněž v samostatné a kritické práci se zdroji informací.

Cílové zaměření vzdělávací oblasti

Vzdělávání v dané vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáka k:

- využívání matematických poznatků a dovedností v praktických činnostech – odhady, měření a porovnávání velikostí a vzdáleností
- rozvíjení paměti žáků prostřednictvím numerických výpočtů a osvojováním si nezbytných matematických vzorců a algoritmů
- rozvíjení kombinatorického a logického myšlení, ke kritickému usuzování a srozumitelné a věcné argumentaci prostřednictvím řešení matematických problémů
- rozvíjení abstraktního a exaktního myšlení osvojováním si a využíváním základních matematických pojmů a vztahů, k poznávání jejich charakteristických vlastností a na základě těchto vlastností k určování a zařazování pojmů
- vytváření zásoby matematických nástrojů (početních operací, algoritmů, metod řešení úloh) a k efektivnímu využívání osvojeného matematického aparátu
- vnímání složitosti reálného světa a jeho porozumění; k rozvíjení zkušenosti s matematickým modelováním (matematizací reálných situací), k vyhodnocování matematického modelu a hranic jeho použití; k poznání, že realita je složitější než její matematický model, že daný model může být vhodný pro různorodé situace a jedna situace může být vyjádřena různými

modely

- provádění rozboru problému a plánu řešení, odhadování výsledků, volbě správného postupu k vyřešení problému a vyhodnocování správnosti výsledku vzhledem k podmínkám úlohy nebo problému
- přesnému a stručnému vyjadřování užíváním matematického jazyka včetně symboliky, prováděním rozborů a zápisů při řešení úloh a ke zdokonalování grafického projevu
- rozvíjení spolupráce při řešení problémových a aplikovaných úloh vyjadřujících situace z běžného života a následně k využití získaného řešení v praxi; k poznávání možností matematiky a skutečnosti, že k výsledku lze dospět různými způsoby
- rozvíjení důvěry ve vlastní schopnosti a možnosti při řešení úloh, k soustavné sebekontrolě při každém kroku postupu řešení, k rozvíjení systematickosti, vytrvalosti a přesnosti, k vytváření dovednosti vyslovovat hypotézy na základě zkušenosti nebo pokusu a k jejich ověřování nebo vyvracení pomocí protipříkladů

5.2.1. Matematika

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové, časové a organizační vymezení

Pro uvedený předmět je vhodné zachovávat název Matematika od 1. až do 9. ročníku. Vzdělávací oblast předmětu je zaměřena na aktivní činnost pro práci s matematickými objekty a užití matematiky v reálných situacích. Obsah předmětu je zaměřen na důkladné porozumění základním myšlenkovým postupům a pojmům a jejich vzájemným vztahům a pracovním a bezpečným návykům při práci.

Časová dotace předmětu matematika na 1. stupni je 5 hodin týdně. Výuka probíhá v mateřských třídách. Vyučující mohou využívat tablety s výukovým softwarem. Je možnost využívat odbornou učebnu informatiky. Některé aplikační úlohy lze realizovat i v přírodě při praktických činnostech. Využíváme mezipředmětové vztahy s předměty Prvouka – Člověk a čas, Člověk a příroda a TV a pracujeme se zkušenostmi a poznatky z praxe.

Ve všech třídách jsou při výuce matematiky používány aktivizující metody: konstruktivistická metoda, výuka matematiky metodou Hejného i standardní výuka. Tyto metody jsou využívány tak, aby žáci měli možnost se rozvíjet dle svých schopností a vedle matematických dovedností a znalostí bylo rozvinuto i logické myšlení, matematická a čtenářská gramotnost. Hlavní charakteristikou jsou vhodně volené gradované úlohy vedoucí žáky k objevování nových zákonitostí a procesů pomocí individuální i skupinové práce a komunikace mezi žáky. Role učitele spočívá v tvorbě příznivého pracovního klimatu, diferencovaném zadávání přiměřených úloh a řízení třídní diskuze. Učitel svůj výklad omezuje.

Vzdělávací obsah matematiky na 1. stupni:

I. období: a) číslo a početní operace

b) závislosti, vztahy a práce s daty

c) geometrie v rovině a v prostoru

II. období: a) číslo a početní operace

b) závislosti, vztahy a práce s daty

c) geometrie v rovině a v prostoru

d) nestandardní aplikační úkoly

Časová dotace předmětu na 2. stupni jsou 4 hodiny týdně v 7.- 9. ročníku, 5 hodin týdně v 6. ročníku.

Ve všech ročnících jsou při výuce matematiky používány aktivizující metody: konstruktivistická metoda, výuka matematiky metodou prof. Hejného a standardní výuka. Tyto metody jsou využívány tak, aby žáci měli možnost se rozvíjet dle svých schopností a vedle matematických dovedností a znalostí bylo rozvinuto i logické myšlení, matematická a čtenářská gramotnost. Hlavní charakteristikou jsou vhodně volené gradované úlohy vedoucí žáky k objevování nových zákonitostí a procesů pomocí individuální i skupinové práce a komunikace mezi žáky. Role učitele spočívá v tvorbě příznivého pracovního klimatu, diferencovaném zadávání přiměřených úloh a řízení třídní diskuze. Učitel svůj výklad omezuje.

Výuka je realizována především v domovských třídách, dále je využívána učebna informatiky.

Vzdělávací obsah matematiky na 2. stupni: práce s číslem, početní operace, práce s proměnnou, geometrie v rovině a v prostoru, závislosti, vztahy, práce s daty, nestandardní a problémové úlohy.

Na prvním i druhém stupni při vyučování používáme tyto metody a formy práce: frontální výuka, samostatná práce žáků, prvky daltonske výuky, skupinová práce, práce s učebnicí, s matematickými modely, demonstrační ukázky, užívání jiných knih než učebnic, pracovní listy, aktivizační metoda, četba matematického textu s porozuměním, doplňování, práce s chybou, práce na PC, formulace matematických úloh, matematické hry, projektová práce, diskuze.

Výchovné a vzdělávací strategie

K rozvoji klíčových kompetencí budou v hodinách matematiky uplatňovány tyto společné postupy:

Kompetence k učení

Učitel

- vybaví žáka vhodnými učebnicemi, materiály a zdroji
- vede žáka ke čtení matematického textu s porozuměním
- žákovi stanoví jasný cíl činnosti, používá vhodné naváděcí otázky
- vede žáka k aktivnímu přístupu, tj. plánování úkolů a postupů
- rozvíjí u žáka schopnost zhodnotit věcnost a správnost řešení, schopnost spolupráce s ním i se žáky, využívá při výuce aktuálních událostí
- materiály a pomůcky chystá také tak, aby si žák mohl zkontrolovat správnost řešení, najít a opravit chybu – vlastní chyby tak pomáhají k učení
- individuálním přístupem a strukturalizací učiva nabízí šanci prožití úspěchu každému žákovi, což motivuje k dalšímu učení

Rozpracování kompetence k učení na konci 5. ročníku

Žák

- využívá vhodné učebnice, materiály a zdroje, potřebné k výuce
- čte matematický text s porozuměním
- při stanovení jasného cíle nebo činnosti odpovídá dle navádějících otázek
- aktivně přistupuje k plánování úkolů a postupů
- je schopen zhodnotit věcnost a správnost řešení, najít a opravit vlastní chyby
- zná různé způsoby, s pomocí učitele zkouší a vyhodnocuje, které způsoby mu vyhovují, a při dalších úkolech používá ty, které se mu osvědčily

Rozpracování kompetence k učení na konci 9. ročníku

Žák

- je vybaven vhodnými učebnicemi, materiály a zdroji
- je schopen čtení matematického textu s porozuměním
- si sám stanoví jasný cíl činnosti
- je schopen aktivního přístupu, tj. plánování úkolů a postupů
- má rozvinutou schopnost zhodnotit věcnost a správnost řešení

- spolupracuje se spolužáky
- dokáže si zkontrolovat správnost řešení, najít a opravit

Kompetence k řešení problémů

Učitel

- vede žáka k umění posoudit reálnost výsledků
- žáka vlastním příkladem i návodnými doplňujícími otázkami vede k dovednosti kladení správných otázek k věci
- zadává úkoly způsobem, který umožní volbu různých postupů
- zadává úkoly, které mají více správných a funkčních řešení
- společnou analýzou vede k samostatnému vyhledávání informací k optimalizaci praktických postupů

Rozpracování kompetence k řešení problémů na konci 5. ročníku

Žák

- snaží se správně klást věcné otázky
- zvolí si různé postupy řešení úkolů
- samostatně posuzuje reálnost svých výpočtů

Rozpracování kompetence k řešení problémů na konci 9. ročníku

Žák

- ovládá dovednosti kladení správných otázek k věci
- je schopen volby různých postupů
- je schopen více správných a funkčních řešení
- dokáže posoudit reálnost výsledků, umí samostatně vyhledávat informace k optimalizaci praktických postupů

Kompetence komunikativní

Učitel

- zadává vhodné úkoly, kde se uplatní vzájemná komunikace žáků k danému úkolu
- využívá názorů, námětů a zkušeností žáka
- nabízí žákům dostatek prostoru pro slovní vyjádření a vysvětlení daných matematických úvah a postupů takovým způsobem, aby byly srozumitelné ostatním
- učí žáky naslouchat prezentaci řešení druhých

Rozpracování kompetence komunikativní na konci 5. ročníku

Žák

- při plnění úkolů vzájemně komunikuje s ostatními spolužáky
- využívá názorů a zkušeností ostatních spolužáků
- své matematické úvahy a postupy srozumitelně vysvětluje ostatním
- naslouchá prezentaci řešení druhých

Rozpracování kompetence komunikativní na konci 9. ročníku

Žák

- uplatňuje vzájemnou komunikaci mezi žáky k danému úkolu
- využívá názorů, námětů a zkušeností ostatních žáků
- je schopen slovního vyjádření a vysvětlení daných matematických úvah a postupů takovým způsobem, aby byly srozumitelné ostatním žákům
- umí naslouchat prezentaci řešení druhých

Kompetence sociální a personální

Učitel

- během vzdělávání mimo jiné zařazuje skupinovou práci žáků, daltonskou výuku
- vede děti k respektování společně dohodnutých pravidel při této práci a odmítavému postoji ke všemu, co narušuje práci skupiny

- respektuje společně dohodnutá pravidla a nenarušuje práci skupiny

Rozpracování kompetence sociální a personální na konci 5. ročníku

Žák

- si během vzdělávání osvojil pravidla pro skupinovou práci, daltonskou výuku
- respektuje společně dohodnutá pravidla při práci
- pracuje ve skupině a nenarušuje její práci

Rozpracování kompetence sociální a personální na konci 9. ročníku

Žák

- si během vzdělávání osvojil skupinovou práci, daltonskou výuku
- respektuje společně dohodnutá pravidla při práci a odmítavě se staví ke všemu, co narušuje práci skupiny
- pracuje ve skupině se smyslem pro týmovou práci

Kompetence pracovní

Učitel

- vhodně zadává neúplné postupy řešení pro doplnění žákem
- dbá na důsledné dodržování pravidel – jde sám příkladem
- vyžaduje správný způsob užití materiálů, techniky, vybavení
- hodnocením a sebehodnocením vede žáka k přesnosti při zpracování úkolu a k odpovědnosti za výsledek vlastní práce

Rozpracování kompetence pracovní na konci 5. ročníku

Žák

- doplňuje neúplné postupy řešení zadané učitelem
- využívá materiálů a techniky předložené učitelem
- je odpovědný za výsledek vlastní práce

Rozpracování kompetence pracovní na konci 9. ročníku

Žák

- dokáže vhodně doplnit neúplné postupy řešení
- důsledně dodržuje pravidla
- správným způsobem užívá materiálů, techniky, vybavení
- přesně zpracovává zadání úkolu a je odpovědný za výsledek vlastní práce

5.3 Informační a komunikační technologie

Charakteristika vzdělávací oblasti

Vzdělávací oblast **Informační a komunikační technologie** umožňuje všem žákům dosáhnout základní úrovně informační gramotnosti – získat elementární dovednosti v ovládání výpočetní techniky a moderních informačních technologií, orientovat se ve světě informací, tvořivě pracovat s informacemi a využívat je při dalším vzdělávání i v praktickém životě. Vzhledem k narůstající potřebě osvojení si základních dovedností práce s výpočetní technikou byla vzdělávací oblast Informační a komunikační technologie zařazena jako povinná součást základního vzdělávání na 1. a 2. stupni. Získané dovednosti jsou v informační společnosti nezbytným předpokladem uplatnění na trhu práce i podmínkou k efektivnímu rozvíjení profesní i zájmové činnosti.

Zvládnutí výpočetní techniky, zejména rychlého vyhledávání a zpracování potřebných informací pomocí internetu a jiných digitálních médií, umožňuje realizovat metodu „učení kdekoliv a kdykoliv“, vede k žádoucímu odlehčení paměti při současné možnosti využít mnohonásobně většího počtu dat a informací než dosud, urychluje aktualizaci poznatků a vhodně doplňuje standardní učební texty a pomůcky. Dovednosti získané ve vzdělávací oblasti Informační a komunikační technologie umožňují žákům aplikovat výpočetní techniku s bohatou škálou vzdělávacího software a informačních zdrojů ve všech vzdělávacích oblastech celého základního

vzdělávání. Tato aplikační rovina přesahuje rámec vzdělávacího obsahu vzdělávací oblasti Informační a komunikační technologie, a stává se součástí všech vzdělávacích oblastí základního vzdělávání.

Cílové zaměření vzdělávací oblasti Vzdělávání v dané vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáka k:

- volbě různých postupů poznání úlohy informací a informačních činností a k využívání moderních informačních a komunikačních technologií
- porozumění toku informací, počínaje jejich vznikem, uložením na médium, přenosem, zpracováním, vyhledáváním a praktickým využitím
- schopnosti formulovat svůj požadavek a využívat při interakci s počítačem algoritmické myšlení
- porovnávání informací a poznatků z většího množství alternativních informačních zdrojů, a tím k dosahování větší věrohodnosti vyhledaných informací
- využívání výpočetní techniky, aplikačního i výukového software ke zvýšení efektivity své učební činnosti a racionálnější organizaci práce
- tvořivému využívání softwarových a hardwarových prostředků při prezentaci výsledků své práce
- pochopení funkce výpočetní techniky jako prostředku simulace a modelování přírodních i sociálních jevů a procesů
- respektování práv k duševnímu vlastnictví při využívání SW
- zaujetí odpovědného, etického přístupu k nevhodným obsahům vyskytujícím se na internetu či jiných médiích
- šetrné práci s výpočetní technikou

5.3.1 Informatika

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové, časové a organizační vymezení

Pro uvedený předmět je vhodné zachovávat název **informatika** ve všech ročnících, kde se předmět vyučuje. Vzdělávací oblast předmětu je zaměřena na poznání úlohy informací, porozumění toku informací, porovnávání informací a poznatků z většího množství informačních zdrojů, využívání výpočetní techniky, respektování práv k duševnímu vlastnictví.

Předmět informatika je vyučován na 1. stupni ve 4. a 5. ročníku 1 hodinu týdně a na 2. stupni 1 hodinu týdně v 6. ročníku všech tříd a v 9. ročníku běžných a jazykových tříd do školního roku 2020/2021, dále pak postupně s touto dotací ve všech ročnících 2. stupně. Výuka probíhá v odborné učebně, třída je rozdělena na skupiny.

Předmět informatika dává prostor všem žákům porozumět tomu, jak funguje počítač a informační systémy. Zabývá se automatizací, programováním, optimalizací činností, reprezentací dat v počítači, kódováním a modely popisujícími reálnou situaci nebo problém. Dává prostor pro praktické aktivní činnosti a tvořivé učení se objevováním, spoluprací, řešením problémů, projektovou činností. Pomáhá porozumět světu kolem nich, jehož nedílnou součástí digitální technologie jsou.

Hlavní důraz je kladen na rozvíjení žákovy informatického myšlení s jeho složkami abstrakce, algoritmizace a dalšími. Praktickou činnost s tvorbou jednotlivých typů dat a s aplikacemi vnímáme jako prostředek k získání zkušeností k tomu, aby žák mohl poznávat, jak počítač funguje, jak reprezentuje data různého typu, jak pracují informační systémy a jaké problémy informatika řeší.

Škola klade důraz na rozvíjení digitální gramotnosti v ostatních předmětech, k tomu přispívá informatika svým specifickým dílem.

Výuka probíhá na počítačích či notebookech s myší, buď v PC učebně, nebo v běžné učebně s přenosnými notebooky, s připojením k internetu. Některá témata probíhají bez počítače.

V řadě činností preferujeme práci žáků ve dvojicích u jednoho počítače, aby docházelo k diskusi a spolupráci. Žák nebo dvojice pracuje individuálním tempem.

Výuka je orientována činnostně, s aktivním žákem, který objevuje, experimentuje, ověřuje své hypotézy, diskutuje, tvoří, řeší problémy, spolupracuje, pracuje projektově, konstruuje své poznání.

Průřezové téma realizované při výuce informatiky je **Mediální výchova** (kritické čtení a vnímání mediálních sdělení, tvorba mediálního sdělení).

Výchovné a vzdělávací strategie

K rozvoji klíčových kompetencí budou v hodinách informatiky uplatňovány tyto společné postupy:

Kompetence k učení

Učitel

- vybaví žáka vhodnými učebnicemi, materiály a zdroji
- vede žáka ke čtení odborného textu s porozuměním
- žákovi stanoví jasný cíl činnosti, používá vhodné naváděcí otázky
- vede žáka k aktivnímu přístupu, tj. plánování úkolů a postupů
- rozvíjí u žáka schopnost zhodnotit věcnost a správnost řešení, schopnost spolupráce s ním i se žáky, využívá při výuce aktuálních událostí
- materiály a pomůcky chystá také tak, aby si žák mohl zkontrolovat správnost řešení, najít a opravit chybu – vlastní chyby tak pomáhají k učení
- individuálním přístupem a strukturalizací učiva nabízí šanci prožití úspěchu každému žákovi, což motivuje k dalšímu učení

Rozpracování kompetence k učení na konci 5. ročníku

Žák

- používá vhodné učebnice, materiály a jiné zdroje
- používá vhodné návodné otázky
- aktivně přistupuje k problému
- hodnotí věcnost a správnost řešení, spolupracuje se spolužáky
- kontroluje správnost řešení, najde a opraví chybu – vlastní chyby tak pomáhají k učení
- prožívá úspěch díky individuálnímu přístupu, což motivuje k dalšímu učení

Rozpracování kompetence k učení na konci 9. ročníku

Žák

- používá vhodné učebnice, materiály a jiné zdroje
- čte odborný text s porozuměním
- stanoví si jasný cíl činnosti, používá vhodné návodné otázky
- aktivně přistupuje k problému, tj. plánuje úkoly a postupy
- hodnotí věcnost a správnost řešení, spolupracuje se spolužáky, využívá při výuce aktuálních událostí
- kontroluje správnost řešení, najde a opraví chybu – vlastní chyby tak pomáhají k učení
- prožívá úspěch díky individuálnímu přístupu a strukturalizací učiva, což motivuje k dalšímu učení

Kompetence k řešení problémů

Učitel

- vlastním příkladem i návodnými doplňujícími otázkami vede žáka k dovednosti kladení správných otázek k věci
- zadává úkoly způsobem, který umožní volbu různých postupů
- zadává úkoly, které mají více správných a funkčních řešení
- společnou analýzou vede žáka k umění posoudit reálnost výsledků vede žáka

k samostatnému vyhledávání informací, k optimalizaci praktických postupů

Rozpracování kompetence k řešení problémů na konci 5. ročníku

Žák

- klade správné otázky k věci
- při řešení úkolů volí vhodné postupy
- odhadne výsledek
- samostatně vyhledává informace

Rozpracování kompetence k řešení problémů na konci 9. ročníku

Žák

- klade správné otázky k věci
- při řešení úkolů volí vhodné postupy
- umí posoudit reálnost výsledků
- samostatně vyhledává informace

Kompetence komunikativní

Učitel

- zadává vhodné úkoly, kde se uplatní vzájemná komunikace žáků k danému úkolu
- využívá názorů, námětů a zkušeností žáka
- nabízí žákům dostatek prostoru pro slovní vyjádření a vysvětlení daných matematických úvah a postupů takovým způsobem, aby byly srozumitelné ostatním
- učí žáky naslouchat prezentaci řešení druhých

Rozpracování kompetence komunikativní na konci 5. ročníku

Žák

- vzájemně komunikuje se spolužáky při řešení daného úkolu
- využívá názor a svých zkušeností
- naslouchá při prezentaci řešení druhých

Rozpracování kompetence komunikativní na konci 9. ročníku

Žák

- vzájemně komunikuje se spolužáky při řešení daného úkolu
- využívá názor a svých zkušeností
- naslouchá při prezentaci řešení druhých

Kompetence sociální a personální

Učitel

- během vzdělávání mimo jiné zařazuje skupinovou práci žáků, daltonskou výuku
- vede děti k respektování společně dohodnutých pravidel při této práci a odmítavému postoji ke všemu, co narušuje práci skupiny

Rozpracování kompetence sociální a personální na konci 5. ročníku

Žák

- pracuje ve skupině, kde přejímá svoji roli, respektuje společně dohodnutá pravidla a odmítá vše, co narušuje práci skupiny

Rozpracování kompetence sociální a personální na konci 9. ročníku

Žák

- pracuje ve skupině, kde přejímá svoji roli, respektuje společně dohodnutá pravidla a odmítá vše, co narušuje práci skupiny

Kompetence pracovní

Učitel

- vhodně zadává neúplné postupy řešení pro doplnění žákem
- dbá na důsledné dodržování pravidel – jde sám příkladem

- vyžaduje správný způsob užití materiálů, techniky, vybavení
- hodnocením a sebehodnocením vede
- žáka k přesnosti při zpracování úkolu a k odpovědnosti za výsledek vlastní práce

Rozpracování kompetence pracovní na konci 5. ročníku

Žák

- dbá na důsledné dodržování pravidel
- správně užívá materiály, techniky, vybavení
- snaží se o hodnocení, sebehodnocení a přesnosti při zpracování úkolu, je odpovědný za výsledek vlastní práce

Rozpracování kompetence pracovní na konci 9. ročníku

Žák

- dbá na důsledné dodržování pravidel
- správně užívá materiály, techniky, vybavení
- snaží se o hodnocení, sebehodnocení a přesnosti při zpracování úkolu, je odpovědný za výsledek vlastní práce

5.4 Člověk a jeho svět

Charakteristika vzdělávací oblasti

Vzdělávací oblast **Člověk a jeho svět** je jedinou vzdělávací oblastí Rámcově vzdělávacího programu, která je koncipována pouze pro 1. stupeň základního vzdělávání.

Tato komplexní oblast vymezuje vzdělávací obsah týkající se člověka, rodiny, společnosti, vlasti, přírody, kultury, techniky, zdraví, bezpečí a dalších témat. Uplatňuje pohled do historie i současnosti a směřuje k dovednostem pro praktický život. Svým široce pojatým syntetickým (integrovaným) obsahem spoluutváří povinné základní vzdělávání na 1. stupni.

Vzdělávání v oblasti *Člověk a jeho svět* rozvíjí poznatky, dovednosti a prvotní zkušenosti žáků získané ve výchově v rodině a v předškolním vzdělávání. Žáci se učí pozorovat a pojmenovávat věci jevy a děje, jejich vzájemné vztahy a souvislosti, utváří se tak jejich prvotní ucelený obraz světa. Poznávají sebe i své nejbližší okolí a postupně se seznamují s místně i časově vzdálenějšími osobami i jevy a se složitějšími ději. Učí se vnímat lidi, vztahy mezi nimi, všítat si podstatných věcných stránek i krásy lidských výtvořů a přírodních jevů, soustředěně je pozorovat, přemýšlet o nich a chránit je. Na základě poznání sebe, svých potřeb a porozumění světu kolem sebe se žáci učí vnímat základní vztahy ve společnosti, porozumět soudobému způsobu života, jeho přednostem i problémům (včetně situací ohrožení), učí se vnímat současnost jako výsledek minulosti a východisko do budoucnosti. Při osvojování poznatků a dovedností ve vzdělávací oblasti *Člověk a jeho svět* se žáci učí vyjadřovat své myšlenky, poznatky a dojmy, reagovat na myšlenky, názory a podněty jiných.

Podmínkou úspěšného vzdělávání v dané oblasti je vlastní prožitek žáků vycházející z konkrétních nebo modelových situací při osvojování potřebných dovedností, způsobů jednání a rozhodování. K tomu významně přispívá i osobní příklad učitelů. Propojení této vzdělávací oblasti s reálným životem a s praktickou zkušeností žáků se stává velkou pomocí i ve zvládání nových životních situací i nové role školáka, pomáhá jim při nalézání jejich postavení mezi vrstevníky a při upevňování pracovních i režimových návyků.

Vzdělávací oblast tak připravuje základy pro specializovanější výuku ve vzdělávacích oblastech *Člověk a společnost*, *Člověk a příroda* a ve vzdělávacím oboru *Výchova ke zdraví*.

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru *Člověk a jeho svět* je členěn do pěti tematických okruhů. Propojováním tematických okruhů je možné vytvářet v ŠVP různé varianty vyučovacích předmětů a jejich vzdělávacího obsahu 1).

V tematickém okruhu *Místo, kde žijeme* se žáci učí na základě poznávání nejbližšího okolí,

vztahů a souvislostí v něm chápat organizaci života v rodině, ve škole, v obci, ve společnosti. Učí se do tohoto každodenního života vstupovat s vlastní aktivitou a představami, hledat nové i zajímavé věci a bezpečně se v tomto světě pohybovat. Důraz je kladen na praktické poznávání místních a regionálních skutečností a na utváření přímých zkušeností žáků (např. v dopravní výchově). Různé činnosti a úkoly by měly přirozeným způsobem probudit v žácích kladný vztah k místu jejich bydliště, postupně rozvíjet jejich národní cítění a vztah k naší zemi.

V tematickém okruhu *Lidé kolem nás* si žáci postupně osvojují a upevňují základy vhodného chování a jednání mezi lidmi, uvědomují si význam a podstatu pomoci a solidarity mezi lidmi, vzájemné úcty, snášenlivosti a rovného postavení mužů a žen. Poznávají, jak se lidé sdružují, baví, jakou vytvářejí kulturu. Seznamují se se základními právy a povinnostmi, se světem financí, ale i s problémy, které provázejí soužití lidí, celou společnost nebo i svět (globální problémy). Celý tematický okruh tak směřuje k prvotním poznatkům a dovednostem budoucího občana demokratického státu.

V tematickém okruhu *Lidé a čas* se žáci učí orientovat v dějích a v čase. Poznávají, jak a proč se čas měří, jak události postupují v čase a utvářejí historii věcí a dějů. Učí se poznávat, jak se život a věci vyvíjejí a jakým změnám podléhají v čase. V tematickém okruhu se vychází od nejznámějších událostí v rodině, obci a regionu a postupuje se k nejdůležitějším okamžikům v historii naší země. Podstatou tematického okruhu je vyvolat u žáků zájem o minulost, o kulturní bohatství regionu i celé země. Proto je důležité, aby žáci mohli samostatně vyhledávat, získávat a zkoumat informace z dostupných zdrojů, především pak od členů své rodiny i od lidí v nejbližším okolí, aby mohli společně navštěvovat památky, sbírky regionálních i specializovaných muzeí, veřejnou knihovnu atd.

V tematickém okruhu *Rozmanitost přírody* žáci poznávají Zemi jako planetu sluneční soustavy, kde vznikl a rozvíjí se život. Poznávají velkou rozmanitost i proměnlivost živé i neživé přírody naší vlasti. Jsou vedeni k tomu, aby si uvědomili, že Země a život na ní tvoří jeden nedílný celek, ve kterém jsou všechny hlavní děje ve vzájemném souladu a rovnováze, kterou může člověk snadno narušit a velmi obtížně obnovovat. Na základě praktického poznávání okolní krajiny a dalších informací se žáci učí hledat důkazy o proměnách přírody, učí se využívat a hodnotit svá pozorování a záznamy, sledovat vliv lidské činnosti na přírodu, hledat možnosti, jak ve svém věku přispět k ochraně přírody, zlepšení životního prostředí a k trvale udržitelnému rozvoji.

V tematickém okruhu *Člověk a jeho zdraví* žáci poznávají především sebe na základě poznávání člověka jako živé bytosti, která má své biologické a fyziologické funkce a potřeby. Poznávají zdraví jako stav bio-psycho-sociální rovnováhy života. Žáci se seznamují s tím, jak se člověk vyvíjí a mění od narození do dospělosti, co je pro člověka vhodné a nevhodné z hlediska denního režimu, hygieny, výživy, mezilidských vztahů atd. Získávají základní poučení o zdraví a nemocech, o zdravotní prevenci a poskytování první pomoci. Osvojují si bezpečné chování a vzájemnou pomoc v různých životních situacích, včetně mimořádných událostí, které ohrožují zdraví jedinců i celých skupin obyvatel. Žáci si postupně uvědomují, jakou odpovědnost má každý člověk za své zdraví a bezpečnost i za zdraví jiných lidí. Žáci docházejí k poznání, že zdraví je důležitá hodnota v životě člověka.

Potřebné vědomosti a dovednosti ve vzdělávacím oboru *Člověk a jeho svět* získávají žáci především tím, že pozorují názorné pomůcky, přírodu a činnosti lidí, hrají určené role, řeší modelové situace atd.

Cílové zaměření vzdělávací oblasti

Vzdělávání v dané vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáka k:

- utváření pracovních návyků v jednoduché samostatné i týmové činnosti
- orientaci v problematice peněz a cen a k odpovědnému spravování osobního rozpočtu
- orientaci ve světě informací a k časovému a místním propojování historických, zeměpisných a kulturních informací

- rozšiřování slovní zásoby v osvojovaných tématech, k pojmenovávání pozorovaných skutečností a k jejich zachycení ve vlastních projevech, názorech a výtvorech
- poznávání a chápání rozdílů mezi lidmi, ke kulturnímu a tolerantnímu chování a jednání na základě **respektu** a společně vytvořených a přijatých nebo obecně uplatňovaných pravidel soužití, k plnění povinností a společných úkolů
- samostatnému a sebevědomému vystupování a jednání, k efektivní komunikaci v méně běžných situacích, k bezpečné komunikaci prostřednictvím elektronických médií, k poznávání a ovlivňování své jedinečnosti (možností a limitů)
- utváření ohleduplného vztahu k přírodě i kulturním výtvorům a k hledání možností aktivního uplatnění při jejich ochraně
- přirozenému vyjadřování pozitivních citů ve vztahu k sobě i okolnímu prostředí
- objevování a poznávání všeho, co jej zajímá, co se mu líbí a v čem by v budoucnu mohl uspět
- poznávání podstaty zdraví i příčin jeho ohrožení, vzniku nemocí a úrazů a jejich předcházení
- poznávání a upevňování preventivního chování, účelného rozhodování a jednání v různých situacích ohrožení vlastního zdraví a bezpečnosti i zdraví a bezpečnosti druhých, včetně chování při mimořádných událostech

Vzájemným propojením těchto okruhů jsme vytvořili tři vyučovací předměty, ve kterých je realizován vzdělávací obsah tohoto vzdělávacího oboru.

Předměty nesou tyto názvy: 1.– 3. ročník ... **Prvouka**

4. – 5. ročník ... **Vlastivěda**

4. – 5. ročník ... **Přírodověda**

5.4.1 Prvouka

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové, časové a organizační vymezení

Prvouka je předmět vyučovaný v prvních třech ročnících v časové dotaci: 1. a 2. ročník 2 hod./týdně, 3. ročník 3 hod./týdně. Rozvíjí poznatky, dovednosti a prvotní zkušenosti žáků získané ve výchově v rodině a v předškolním vzdělávání. Součástí předmětu jsou části vlastivědná, zahrnující dějepisné, zeměpisné a etické učivo, a přírodopisná, fyzikální, astronomická a ekologická zákonitosti.

Při výuce částečně realizujeme obsah dramatické výchovy, českého jazyka – slohu, matematiky a světa práce. Na prvouku navazuje ve čtvrtém ročníku Vlastivěda a Přírodověda.

5.4.2 Vlastivěda

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové, časové a organizační vymezení

Vlastivěda je předmět, který je vyučován ve 4. a 5. ročníku 2 hodiny týdně. Předmět členíme na část zeměpisnou a dějepisnou. Ve 4. ročníku v části zeměpisné poznáváme Českou republiku, mapu. V 5. ročníku probíráme Evropu a její státy. Poskytujeme žákům dostatek časového prostoru ke vstřebání látky včetně výletů, exkurzí, návštěv muzeí, výstav atd. Součástí předmětu je i dějepisná část s učivem o etice a chování lidí. Program předmětu je postaven na elementárních znalostech z prvouky s cílem vybavit žáky základními vědomostmi pro předmět dějepis. Při výuce částečně realizujeme obsah dramatické výchovy, českého jazyka – slohu, matematiky, výtvarné výchovy a světa práce. Veškerá výuka je založena na činnostním – tvořivém učení, praktických, experimentálních pokusech, pozorování, vyhodnocování. Žáci tak aplikují své nabyté vědomosti a dovednosti v praxi. Mezi převládající životní kompetence patří řešení problému, občan, komunikace, city, učení, zdraví.

5.4.3 Přírodověda

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové, časové a organizační vymezení

Přírodověda je předmět, který je vyučován ve 4. a 5. ročníku 2 hod. týdně. Tématické okruhy tohoto předmětu jsou navzájem úzce propojeny, vždy se váží k člověku, přírodě, bydlišti, místní lokalitě.

Chceme, aby tato oblast poskytovala žákům především možnost poznat přírodní zákonitosti. Poznání zákonitostí totiž znamená poznávání souvislostí a vztahů mezi fakty. To nám umožní jejich lepší vysvětlení a hlubší porozumění, z toho plyne i větší šance na jejich praktické využití.

Program předmětu je postaven na elementárních znalostech, které žáci získali v prvouce i v dalších předmětech (matematika, český jazyk, literární výchova) a současně naší prioritou je vybavit žáky základními vědomostmi a dovednostmi pro předměty – přírodopis, fyzika, chemie, zeměpis. Téma jsou propojena se znalostmi a dovednostmi z oblasti dramatické výchovy, výtvarné výchovy, výchovy ke zdraví a oblasti člověk a jeho práce.

Kromě vzdělávacího obsahu jsou ve vyučovacích předmětech Prvouka, Vlastivěda a Přírodověda realizována i průřezová témata **Environmentální výchova, Osobnostně sociální výchova, Výchova demokratického občana, Multikulturní výchova** a okrajově ostatní průřezová témata.

K nejčastějším metodám a formám patří kooperativní, aktivizační a projektová výuka, komunitní kruhy, skupinové práce, samostatné práce, výklad s využitím dosavadních znalostí žáků, daltonské bloky, projekty, pokusy, vycházky, besedy, exkurze, práce a pozorování na zahradách obou pracovišť, chov drobných živočichů ve školním zvěřinci, referát, aktuality, křížovky, pexeso, kvízy, soutěže, práce s mapou, práce na PC, práce s videozáznamy, metodou vzájemného vyučování, názornosti, čtením a psaním ke kritickému myšlení, vše s důrazem na žákovu autoevaluaci, vyhledávání a práci s informacemi z různých dostupných zdrojů. Nadaní žáci vyhledávají nadstavbové informace, žákům se SPU zadáváme úkoly přiměřené jejich schopnostem, při skupinové práci rozdělujeme role.

Na výuku v hodinách navazují různé akce: např. návštěvy institucí, exkurze, tématické výlety, vycházky, divadelní představení, dlouhodobé i krátkodobé projekty, besedy s ekology, veterináři, zdravotníky, lesními inženýry, pobytové akce, setkávání, akademie atd.

Klíčové kompetence nejsou založeny na vědomostech, ale především aktivitách. Jsou výrazem schopnosti chovat se kompetentně v určité situaci.

Výchovné a vzdělávací strategie

K rozvoji klíčových kompetencí budou v hodinách předmětu Člověk a jeho svět uplatňovány tyto společné postupy:

Kompetence k učení

Učitel

- vede žáka k aktivnímu vyhledávání a třídění informací, jejich propojování a systematizaci
- vede žáka k samostatnému pozorování a porovnávání získaných výsledků
- umožňuje žákovi poznávat smysl a cíl učení a posuzovat vlastní pokrok
- na základě prožitku úspěchu vede žáka k potřebě dalšího studia a celoživotního vzdělávání
- zajistí studijní materiály a zdroje
- společně se žákem formuluje cíl činnosti úkolu
- vede žáka k plánování úkolů a postupů
- předkládá žákovi dostatek spolehlivých zdrojů

- vede žáka k vyhledávání informací v různých pramenech a jejich využívání ve svém dalším studiu
- zařazuje vycházky a žákovi tak umožní praktickou aplikaci dovedností
- používá audiovizuální techniku, využívá aktuálních událostí u nás i ve světě k aktualizaci výkladu a vede žáky k hledání příčin, souvislostí a důsledků

Rozpracování kompetence k učení na konci 5. ročníku

Žák

- vyhledává a třídí si informace, které navzájem propojuje a systematizuje
- se snaží o samostatné pozorování a porovnávání získaných výsledků
- pod vedením učitele poznává smysl a cíl učení, posuzuje vlastní pokroky
- na základě prožitku úspěchu cítí potřebu dalšího studia a celoživotního vzdělávání
- se spoluúčastní na získávání studijních materiálů a plánování úkolů a postupů

Kompetence k řešení problému

Učitel

- vybízí žáka, aby kladl otázky k věci
- zadává problémové úkoly či úlohy rozvíjející tvořivost
- zadává úkoly způsobem, který umožňuje volbu různých postupů
- vede žáka k tomu, aby vnímal problémové situace ve škole i mimo ni, učí ho rozpoznávat a chápat problémy a nesrovnalosti
- předkládá žákovi různé zdroje informací, které mohou vést k řešení problému, k jejich ověřování a srovnávání
- vede žáka k ověřování správnosti řešení problému

Učitel rozvíjí tuto kompetenci zejména učením v souvislostech, to znamená, že neučí izolovaná data jednotlivých oborů, ale u dětí vytváří ucelený obraz světa. Využívá co největšího množství zdrojů informací - práci s knihou, internetem, praktické pokusy, projekty, vlastní výzkum žáků. Při výuce motivuje učitel žáky problémovými úlohami z praktického života. V projektových dnech a na školách v přírodě vede žáky k logickému řešení problémů.

Rozpracování kompetence k řešení problémů na konci 5. ročníku

Žák

- zvládá klást cílené otázky k dané věci
- dle svých možností se snaží řešit problémové úkoly či úlohy rozvíjející tvořivost
- pod vedením učitele je schopen vnímat problémové situace ve škole i mimo ni, učí se je rozpoznávat a chápat problémy a nesrovnalosti
- ověřuje si správnost řešení problému

Kompetence komunikativní

Učitel

- rozvíjí u žáka dovednost správně, výstižně a logicky formulovat své myšlenky a názory na lidskou společnost, přírodní jevy a historické události
- seznamuje žáka s různými typy textů a obrazových materiálů o probíraných tématech
- vede žáka k využívání širokých možností informačních a komunikačních prostředků
- zadává úkoly, při kterých žáci spolupracují a komunikují
- se zajímá o názory, náměty a zkušenosti žáka
- umožňuje, aby si žák i učitel vzájemně sdělovali své pocity a názory.

Učitel poskytuje dostatečný prostor pro vyjadřování žáků při problémovém vyučování, v komunitních kruzích, při zpracování školních projektů a jejich výstupů. Vede žáky ke vhodné komunikaci se spolužáky, učiteli, ostatními dospělými jak ve škole tak mimo ni. Učí žáky obhajovat

svůj názor a zároveň naslouchat názoru jiných.

Rozpracování kompetence komunikativní na konci 5. ročníku

Žák

- pokouší se správně, výstižně a logicky formulovat své myšlenky a názory na lidskou společnost, přírodní jevy a historické události
- využívá různé druhy textů a obrazových materiálů o probíraných tématech
- využívá široké možnosti informačních a komunikačních prostředků
- spolupracuje a komunikuje s kolektivem
- je schopen si vzájemně sdělovat své pocity a názory se spolužáky i s učitelem

Kompetence sociální a personální

Učitel

- vede žáka ke schopnosti pracovat ve skupinách a umožňuje jim podílet se na vytváření pravidel a vede je k jejich dodržování
- buduje individuálním přístupem sebedůvěru žáka a jeho samostatný rozvoj
- se zajímá, jak žákovi vyhovuje způsob výuky

Učitel navodí situace, které vedou k vědomí odlišnosti každého jednotlivce a budou rozvíjet vědomí vlastních možností ovlivňovat své chování, postoje, zdraví. Učitel vede žáka k respektování společně dohodnutých pravidel chování, na jejichž formulaci se podílel.

Rozpracování kompetence sociální a personální na konci 5. ročníku

Žák

- pracuje ve skupinách, podílí se na vytváření pravidel a snaží se o jejich dodržování
- důsledně dodržuje dohodnutá pravidla při výuce

Kompetence občanské

Učitel

- umožňuje diferencované výkony podle individuálních schopností žáka
- ve výuce reflektuje společenské a třídní dění
- na základě příkladů z historie vede žáka k respektování přesvědčení druhých lidí
- vede žáka k chápání základních vztahů v různých ekosystémech a souvisejících environmentálních problémech
- ukazuje žákovi význam jednotlivých složek životního prostředí i prostředí jako celku

Učitel zařazuje do výuky témata o místním regionu a demonstruje na příkladech z okolí školy, tímto posiluje identifikaci žáka s místem bydliště. Nabízí též žákovi dostatek příležitostí k pochopení práv a povinností souvisejících se zdravím, partnerskými a rodinnými vztahy i dostatek modelových situací k získání dovedností ochránit své zdraví v krizových situacích. Učitel vede žáky k tomu, aby respektovali národní, kulturní a historické tradice. Učitel též klade důraz na environmentální výchovu – nabádá k třídění odpadů, k šetření vodou a energiemi, přičemž jde žákům příkladem. Vede žáky k osobní zodpovědnosti za stav přírody.

Rozpracování kompetence občanské na konci 5. ročníku

Žák

- chápe nutnost respektování přesvědčení druhých lidí a reflektování společenského a třídního dění
- orientuje se v základních vztazích v různých ekosystémech a souvisejících environmentálních problémech
- cítí osobní zodpovědnost za stav přírody

Kompetence pracovní

Učitel

- seznámí žáka s vlastnostmi některých materiálů, nástrojů, techniky a vybavení
- poukazuje na možná zdravotní a hygienická rizika při práci a vede žáka k jejich eliminaci
- vede žáka k práci podle návodu, předem stanoveného postupu a umožňuje mu hledat vlastní postup
- důsledně vyžaduje dodržování dohodnutých termínů dokončení práce

Učitel nabízí dostatek situací k propojení problematiky hygieny a ochrany zdraví s otázkami ochrany a zdraví při práci i zájmové činnosti. Vede žáka k vlastnímu uplatnění při realizaci různých činností (turnaje, akce třídy...). Učitel vede své žáky k organizaci práce ve skupinách a k hodnocení práce vlastní a ostatních. Učitel doplňuje výuku o praktické exkurze a motivuje žáky k osvojování základních pracovních návyků a dovedností

Rozpracování kompetence pracovní na konci 5. ročníku

Žák

- udržuje učební prostor v pořádku, rozvíjí se smysl pro povinnost, hodnotí svou práci

5.5 Člověk a společnost

Charakteristika vzdělávací oblasti

Vzdělávací oblast Člověk a společnost v základním vzdělávání vybavuje žáka znalostmi a dovednostmi potřebnými pro jeho aktivní zapojení do života demokratické společnosti. Vzdělávání směřuje k tomu, aby žáci poznali dějinné, sociální a kulturně historické aspekty života lidí v jejich rozmanitosti, proměnlivosti a ve vzájemných souvislostech. Seznamuje žáky s vývojem společnosti a s důležitými společenskými jevy a procesy, které se promítají do každodenního života a mají vliv na utváření společenského klimatu. Zaměřuje se na utváření pozitivních občanských postojů, rozvíjí vědomí přináležitosti k evropskému civilizačnímu a kulturnímu okruhu a podporuje přijetí hodnot, na nichž je současná demokratická Evropa budována, **včetně kolektivní obrany**.

Důležitou součástí vzdělávání v dané vzdělávací oblasti je prevence rasistických, xenofobních a extrémistických postojů, výchova k toleranci a respektování lidských práv, k rovnosti mužů a žen a výchova k úctě k přírodnímu a kulturnímu prostředí i k ochraně uměleckých a kulturních hodnot. **Tato vzdělávací oblast přispívá také k rozvoji finanční gramotnosti a k osvojení pravidel chování při běžných rizikových situacích i při mimořádných událostech.**

Ve vzdělávací oblasti Člověk a společnost se u žáků formují dovednosti a postoje důležité pro aktivní využívání poznatků o společnosti a mezilidských vztazích v občanském životě. Žáci se učí rozpoznávat a formulovat společenské problémy v minulosti i současnosti, zjišťovat a zpracovávat informace nutné pro jejich řešení, nacházet řešení a vyvozovat závěry, reflektovat je a aplikovat v reálných životních situacích.

Vzdělávací oblast Člověk a společnost zahrnuje vzdělávací obory Dějepis a Výchova k občanství. Ve svém vzdělávacím obsahu navazuje přímo na vzdělávací oblast Člověk a jeho svět. Přesahy dané vzdělávací oblasti se promítají i do jiných vzdělávacích oblastí a do celého života školy a mají přímou vazbu zejména na společenskovědní část vzdělávacího oboru *Zeměpis*.

Cílové zaměření vzdělávací oblasti

Vzdělávání v dané vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáka k:

- rozvíjení zájmu o současnost a minulost vlastního národa i jiných kulturních společenství, utváření a upevňování vědomí přináležitosti k evropské kultuře
- odhalování kořenů společenských jevů, dějů a změn, promýšlení jejich souvislostí a vzájemné podmíněnosti v reálném a historickém čase
- hledání paralel mezi minulými a současnými událostmi a jejich porovnávání s obdobnými či

odlišnými jevy a procesy v evropském a celosvětovém měřítku

- utváření pozitivního hodnotového systému opřeneho o historickou zkušenost
- rozlišování mýtů a skutečnosti, rozpoznávání projevů a příčin subjektivního výběru a hodnocení faktů i ke snaze o objektivní posouzení společenských jevů současnosti i minulosti
- vytváření schopnosti využívat jako zdroj informací různorodé verbální i neverbální texty společenského a společenskovedního charakteru
- rozvíjení orientace v mnohotvárnosti historických, sociokulturních, etických, politických, právních a ekonomických faktů tvořících rámec každodenního života; k poznávání a posuzování každodenních situací a událostí ve vzájemných vazbách a širších souvislostech včetně souvislostí mezinárodních a globálních
- úctě k vlastnímu národu i k jiným národům a etnikům; k rozvíjení respektu ke kulturním či jiným odlišnostem (zvláštnostem) lidí, skupin i různých společenství
- uplatňování aktivního přístupu k ochraně zdraví, života, majetku při běžných, rizikových i mimořádných událostech i poznávání otázek obrany státu
- získávání orientace v aktuálním dění v ČR, EU, NATO a ve světě, k rozvíjení zájmu o veřejné záležitosti
- utváření vědomí vlastní identity a identity druhých lidí, k rozvíjení realistického sebepoznávání a sebehodnocení, k akceptování vlastní osobnosti i osobnosti druhých lidí
- orientaci v problematice peněz a cen a k odpovědnému spravování osobního (rodinného) rozpočtu s ohledem na měnící se životní situaci
- utváření pozitivních vztahů k opačnému pohlaví v prostředí školy i mimo školu, k rozpoznávání stereotypního nahlížení na postavení muže a ženy v rodině, v zaměstnání i v politickém životě, k vnímání předsudků v nazírání na roli žen ve společnosti
- rozpoznávání názorů a postojů ohrožujících lidskou důstojnost nebo odporujících základním principům demokratického soužití; ke zvyšování odolnosti vůči myšlenkové manipulaci
- uplatňování vhodných prostředků komunikace k vyjadřování vlastních myšlenek, citů, názorů a postojů, k zaujímání a obhajování vlastních postojů a k přiměřenému obhajování svých práv.

Vzdělávací oblast zahrnuje tyto vyučovací předměty: **Dějepis a Výchova k občanství.**

5.5.1 Dějepis

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové, časové a organizační vymezení

Výuka českých dějin navazuje na znalosti osvojené v předmětu Vlastivěda na 1. stupni ZŠ. Předmět **Dějepis** je vyučován ve všech ročnících 2. stupně ZŠ v dotaci 2 hodiny týdně. Důraz je položen především na hlubší poznání vlastního národa (a regionu jižní Morava) v kontextu s evropským vývojem. Výjimku tvoří pouze učivo v druhém pololetí 6.ročníku – *Antika*. Dále jsou preferovány dějiny kultury (vědy, techniky, způsobu života, náboženství, umění) a přínosu jednotlivých států, oblastí a civilizací pro rozvoj vzdělanosti.

Sledovaným cílem je zasadit funkčním způsobem národní dějiny do celku dějin zejména evropských, ale i světových a nastínit obecné dějinné vývojové tendence. Učivo by si žáci měli trvale osvojit, a tím by mělo přispívat ke komplexnějšímu pohledu na historii, k hlubšímu poznání jednotlivých období, k pochopení vzájemných vztahů mezi dějinami regionu, národa, okolních zemí, světa a k rozvoji jejich samostatného a kritického myšlení.

Výuka dějepisu by především měla vést u žáků k podchycení a rozvíjení zájmu o současnost a minulost vlastního národa i jiných národů, k uvědomování si sounáležitosti s evropskou i světovou kulturou.

Ve vzdělávacím obsahu předmětu dějepis jsou částečně realizována tato **průřezová témata** a jejich tematické okruhy :

Výchova k myšlení v evropských souvislostech – jsme Evropané, Evropa a svět nás zajímá, objevujeme Evropu a svět

Výchova demokratického občana – principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování, formy participace občanů v politickém životě, občan, občanská společnost a stát.

Multikulturní výchova – kulturní diferenciaci, lidské vztahy, etnický původ, princip sociálního smíru a solidarity.

Environmentální výchova – základní podmínky života, lidské aktivity a problémy životního prostředí, vztah člověka k prostředí.

Žák by si měl osvojit dovednosti práce s dokumenty a využívat je jako zdroj informací. Měl by se naučit orientovat se v historických, etických, politických i dalších faktech. Na jejich základě si potom utvářet svůj vlastní hodnotový systém, který by měl umět přiměřeně obhájit.

Těmto cílům odpovídají formy práce, vyučovací metody a pracovní postupy. Mezi nejobvyklejší patří práce s učebnicí (i alternativní), historickými mapami, dokumenty a odbornou literaturou. Využíváme i dramatizaci, ukázky z historické literatury i beletrie, vybrané scény z historických filmů, filmy dokumentární i výukové. Součástí výuky dějepisu jsou i návštěvy v muzeích - stálé expozice i tematické výstavy, prohlídky kulturních památek i dějepisné exkurze. Žáci využívají prostředky výpočetní techniky, kde se učí prostřednictvím výukových programů hledat souvislosti a upevňují si získané poznatky. Nedílnou součástí výuky je projektové vyučování i celoškolní projektové dny.

Při výuce je uplatňován diferencovaný přístup k dětem s SPU, pracují podle svého individuálního plánu, zohledňuje se zejména práce s mapou a časovou osou.

Výchovné a vzdělávací strategie

K rozvoji klíčových kompetencí budou v hodinách dějepisu uplatňovány tyto společné postupy:

Kompetence k učení

Učitel

- předkládá žákovi dostatek spolehlivých informačních zdrojů, které mu umožní poznání dějin vlastního národa (regionu) v kontextu s evropským vývojem
- nabízí žákovi řadu aktivačních metod, které mu přiblíží problematiku dějin kultury a přínosu jednotlivých států, oblastí a civilizací pro rozvoj vzdělanosti (historické vycházky, exkurze, besedy, projektová výuka)
- vede žáka k posouzení vlastního pokroku a kritickému hodnocení svých výsledků v rámci autoevaluace v předmětu

Rozpracování kompetence k učení na konci 9. ročníku

Žák

- je schopen na základě spolehlivých informačních zdrojů poznávat dějiny vlastního národa (regionu) v kontextu s evropským vývojem
- aktivně se účastní akcí i projektů, které mu přiblíží problematiku dějin kultury a přínos jednotlivých států, oblastí a civilizací pro rozvoj vzdělanosti (historické vycházky, exkurze, besedy, projektová výuka)
- ústně i písemně posoudí vlastní pokrok, kriticky hodnotí své výsledky v rámci autoevaluace v předmětu

Kompetence k řešení problémů

Učitel

- vede žáka k využívání získaných vědomostí k řešení problému, např. při práci ve společenskovědním semináři, či při zpracování seminárních a projektových prací

- učí žáka kriticky myslet, činit uvážlivá rozhodnutí a schopnosti svá rozhodnutí obhájit

Rozpracování kompetence k řešení problémů na konci 9. ročníku

Žák

- využívá získaných vědomostí k řešení problému např. při práci ve společensko-vědním semináři, či při zpracování seminárních a projektových prací
- postupuje systematicky při řešení problému, činí uvážlivá rozhodnutí a je schopen svá rozhodnutí obhájit

Kompetence komunikativní

Učitel

- umožňuje žákovi při diskusích na daná témata formulovat a vyjadřovat své myšlenky
- učí ho vyjadřovat se výstižně a v logickém sledu (např. při ústních referátech)
- nabízí žákovi dostatek možností v řízené diskusi naslouchat druhým, vhodně na ně reagovat, účinně se zapojovat do diskuse, obhajovat svůj názor a vhodně argumentovat
- umožňuje žákovi poznávat různé typy textů (mapy, grafy, diagramy) a dokumentů (video, film, obrazy)
- vede žáka i k využívání neverbální komunikace v rámci dramatizace či živých obrazů historických událostí pomocí skupinové práce a projektové výuky vede žáka ke komunikaci ve skupin

Rozpracování kompetence komunikativní na konci 9. ročníku

Žák

- v diskusi formuluje a vyjadřuje své myšlenky
- vyjadřuje se výstižně a v logickém sledu (např. při ústních referátech)
- v řízené diskusi naslouchá druhým, vhodně na ně reaguje, účinně se zapojuje do diskuse, obhajuje svůj názor a vhodně argumentuje
- poznává různé typy textů (mapy, grafy, diagramy) a dokumentů (video, film, obrazy)
- využívá neverbální komunikaci v rámci dramatizace či živých obrazů historických událostí
- při skupinové práci a projektové výuce dokáže komunikovat s ostatními spolužáky

Kompetence sociální a personální

Učitel

- navozuje dostatek situací, které umožní žákovi účinně spolupracovat ve skupině a ovlivňovat kvalitu společné práce
- umožňuje žákovi podílet se na utváření prostředí v týmu, na základě ohleduplnosti a přispívat k upevňování mezilidských vztahů (daltonská výuka, projekty)

Rozpracování kompetence sociální a personální na konci 9. ročníku

Žák

- spolupracuje ve skupině, hledá faktory ovlivňující kvalitu práce
- podílí se na utváření prostředí v týmu na základě ohleduplnosti a přispívá k upevňování mezilidských vztahů (daltonská výuka, projekty)

Kompetence občanské

Učitel

- učí žáka respektovat, chránit a ocenit naše tradice a kulturní a historické dědictví při návštěvách muzeí, výstav, historických a kulturních památek
- vede ho k aktivnímu zapojování se do kulturního dění ve městě (obci) v soutěžích, výstavách
- rozvíjí u žáka chápání základních principů zákonů a společenských norem a chování se podle nich
- vede žáka k pochopení základních ekologických souvislostí vyvozených z historie

Rozpracování kompetence občanské na konci 9. ročníku

Žák

- respektuje, chrání a oceňuje naše tradice a kulturní a historické dědictví při návštěvách muzeí, výstav, historických a kulturních památek
- aktivně se zapojuje do kulturního dění ve městě (obci) na soutěžích a výstavách
- chápe základní principy zákonů a společenských norem a chová se podle nich
- chápe základní ekologické souvislosti vyvozené z historie

Kompetence pracovní

Učitel

- vede žáka k využití znalostí a zkušeností z jednotlivých vzdělávacích oblastí v zájmu svého rozvoje a přípravy na budoucnost zadáváním samostatných prací a úkolů

Rozpracování kompetence pracovní na konci 9. ročníku

Žák

- využívá své znalosti a zkušenosti z jednotlivých vzdělávacích oblastí v zájmu svého rozvoje a přípravy na budoucnost, při řešení samostatných prací a úkolů

5.5.2 Výchova k občanství

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové, časové a organizační vymezení

Předmět je vyučován na 2. stupni, navazuje na výuku předmětů Prvouka a Vlastivěda v dotaci 1 hodina týdně v 6., 7., 8. a 9. ročníku. Výuka je realizována v kmenových třídách, učebně výpočetní techniky a naší studovně (zejména při využití metody komunikačního kruhu a dramatizace).

Vzdělávací obor Výchova k občanství se zaměřuje na vytváření kvalit, které souvisejí s orientací žáků v sociální realitě a s jejich začleňováním do různých společenských vztahů a vazeb. Otevírá cestu k realistickému sebepoznání a poznávání osobnosti druhých lidí a k pochopení vlastního jednání i jednání druhých lidí v kontextu různých životních situací. Seznamuje žáky se vztahy v rodině a širších společenstvích, s hospodářským životem **a rozvíjí jejich orientaci ve světě financí. Přibližuje žákům úkoly** důležitých politických institucí a orgánů, **včetně činností armády, a ukazuje možné** způsoby zapojení jednotlivců do občanského života. Učí žáky respektovat a uplatňovat mravní principy a pravidla společenského soužití a přebírat odpovědnost za vlastní názory, chování a jednání i jejich důsledky. Rozvíjí občanské a právní vědomí žáků, posiluje smysl jednotlivců pro osobní i občanskou odpovědnost a motivuje žáky k aktivní účasti na životě demokratické společnosti.

Předmět Výchova k občanství je stěžejním předmětem pro průřezová témata **Výchova demokratického občana, Osobnostní a sociální výchovu** a některé tematické okruhy **Multikulturní výchovy** (princip sociálního smíru, kulturní difference).

Učebním plánem výchovy k občanství prostupuje snaha o rozvoj všech životních kompetencí, zejména kompetence k učení, k řešení problémů a kompetence komunikativní. Dále rozvíjíme, s přihlédnutím k věku žáků, kompetence sociální a personální, kompetence občanské a pracovní.

K dosažení cílů volíme formy a metody výuky, které žákům umožní zvládnout dané učivo i kompetence. Jsou to zejména aktivizační metoda, projektové práce, referáty a dramatizace. Je využívána také práce ve skupině, práce na PC i výuka ve studovně. Úvodní část každé vyučovací hodiny je věnována prezentaci a komentářům k nejdůležitějším událostem domácím i zahraničním – naplňuje se tak obsah průřezového tématu – mediální výchova.

V rámci výuky navštěvujeme vzdělávací a kulturní akce (přednášky, besedy, filmová

představení, výstavy a exkurze). Tyto akce napomáhají hlubšímu chápání souvislostí a umožňují lepší orientaci v problematice dnešního světa.

Výchovné a vzdělávací strategie

K rozvoji klíčových kompetencí budou v hodinách výchovy k občanství uplatňovány tyto společné postupy:

Kompetence k učení

Učitel

- rozvíjí u žáka dovednosti potřebné k osvojování učiva
- vede žáka k vyhledávání, třídění informací z různých pramenů a zdrojů
- seznamuje žáka s obecně používanými znaky, termíny, symboly oboru výchova k občanství a vede jej k jejich správnému používání

Rozpracování kompetence k učení na konci 9. ročníku

Žák

- získává dovednosti potřebné k osvojování učiva k vyhledávání, třídění informací vyhledává, třídí informace z různých pramenů a zdrojů
- seznamuje se s obecně používanými znaky, termíny, symboly oboru výchova k občanství a správně je používá
- rozpozná, jaké metody a způsoby učení jsou pro něj nejefektivnější, a vědomě je používá
- při učení eliminuje rušivé podněty, vytváří optimální podmínky pro vlastní učení, pro vlastní učení zvolí takové prostředí, které mu pro zvládnutí úkolu nejlépe vyhovuje, a dále je přizpůsobuje svým potřebám
- pozná, kdy je pro učení vhodné spolupracovat a komunikovat a kdy se naopak izolovat
- přezkoumává silné i slabé stránky svého učebního procesu, rozpozná překážky a problémy v učení, diskutuje o nich a takové rozhovory sám iniciuje, přijímá podporu, rady, zpětnou vazbu i kritiku a vytvoří plán dalšího zlepšování

Kompetence k řešení problémů

Učitel

- rozvíjí u žáka dovednosti potřebné k osvojování učiva
- vede žáka vnímat nejrozličnější společenské problémy v souvislostech
- učí žáka kriticky posuzovat události i názory, vyjadřovat se k nim a svá rozhodnutí obhájit
- rozvíjí schopnost posuzovat věci z různých úhlů pohledu

Rozpracování kompetence k řešení problémů na konci 9. ročníku

Žák

- vnímá nejrozličnější společenské problémy v souvislostech
- kriticky posuzuje události i názory, vyjadřuje se k nim a svá rozhodnutí obhájí schopnost posuzovat věci z různých úhlů pohledu

Kompetence komunikativní

Učitel

- nabízí žákovi možnost souvisle a výstižně formulovat své názory
- vede žáka k potřebě vyslechnout odlišný názor a k schopnosti ho akceptovat
- seznamuje žáka s používáním různých informačních a komunikačních prostředků jako nástrojů poznání
- pomocí skupinové práce a projektové výuky vede žáka ke komunikaci ve skupině

Rozpracování kompetence komunikativní na konci 9. ročníku

Žák

- souvisle a výstižně formuluje své názory

- vyslechne odlišný názor a je schopen ho akceptovat
- používá různé informační a komunikační prostředky jako nástroje poznání
- prostřednictvím skupinové práce a projektové výuky komunikuje ve skupině

Kompetence sociální a personální

Učitel

- vede žáka k chápání významu práce v týmu a rozdílu s prací samostatnou
- umožňuje žákovi podílet se na utváření prostředí v týmu, na základě ohleduplnosti a přispívat k upevňování mezilidských vztahů (např. daltonská výuka, projekty)
- vytváří příležitosti, aby se žák naučil diskutovat, a to jak v menších skupinách, tak v rámci třídy
- umožní žákovi vyzkoušet si ve skupině různé role

Rozpracování kompetence sociální a personální na konci 9. ročníku

Žák

- chápe význam práce v týmu a rozdíl s prací samostatnou
- podílí se na utváření prostředí v týmu, na základě ohleduplnosti a přispívá k upevňování mezilidských vztahů (např. daltonská výuka, projekty)
- učí se diskutovat a to jak v menších skupinách, tak v rámci třídy si ve skupině vyzkouší různé role

Kompetence občanské

Učitel

- rozvíjí u žáka dovednosti potřebné k osvojování učiva
- učí žáka respektovat, chránit a ocenit naše tradice a kulturní a historické dědictví
- vede ho k hrdosti na materiální i duchovní odkaz předků
- vede žáka k respektování společenských norem a zákonů, seznamuje žáka i s možnými sankcemi
- seznamuje žáka s problematikou občanské společnosti, vede ho k pocitu spoluodpovědnosti za dění ve společnosti
- pomáhá nacházet nenásilné cesty k řešení konfliktů
- vede žáka k respektování menšin, ke snášenlivosti národnostní, rasové, náboženské i sociální

Rozpracování kompetence občanské na konci 9. ročníku

Žák

- respektuje, chrání a oceňuje naše tradice a kulturní a historické dědictví
- je hrdý na materiální i duchovní odkaz předků
- respektuje společenské normy a zákony, seznamuje se i s možnými sankcemi
- seznamuje se s problematikou občanské společnosti, má pocit spoluodpovědnosti za dění ve společnosti
- snaží se nacházet nenásilné cesty k řešení konfliktů
- respektuje menšiny, je snášenlivý k jiným národům, rasám, náboženstvím i sociálně odlišným skupinám obyvatelstva

Kompetence pracovní

Učitel

- vede žáka k autoevaluaci i k objektivnímu hodnocení týmové práce
- umožňuje žákovi rozvíjet své myšlení a nacházet různá řešení
- vytváří příležitosti jak nacházet způsoby využití znalostí získaných ve škole i mimo ni, pro svůj rozvoj

Rozpracování kompetence pracovní na konci 9. ročníku

Žák

- snaží se o autoevaluaci i objektivní hodnocení týmové práce
- rozvíjí své myšlení a nachází různá řešení
- hledá způsoby využití znalostí získaných ve škole i mimo ni pro svůj rozvoj

V rámci výuky navštěvujeme vzdělávací a kulturní akce (přednášky, besedy, filmová představení, výstavy a exkurze). Tyto akce napomáhají hlubšímu chápání souvislostí a umožňují lepší orientaci v problematice dnešního světa.

5.6 Člověk a příroda

Charakteristika vzdělávací oblasti

Vzdělávací oblast **Člověk a příroda** zahrnuje okruh problémů spojených se zkoumáním a aktivním poznáváním přírody. Poskytuje žákům prostředky a metody pro hlubší porozumění přírodním faktům a zákonitostem (např. na základě pozorování a pokusů). Umožňuje jim lépe pochopit a využívat současné technologie a pomáhá jim orientovat se v běžném životě. Žáci poznávají přírodu jako systém, jehož součásti jsou vzájemně propojeny, působí na sebe a ovlivňují se. Osvětluje žákům postavení člověka v přírodě, ukazuje na závislost člověka na přírodě a jejích zdrojích (obnovitelných i neobnovitelných). Podporuje u žáků ekosystémové myšlení a seznamuje je se zásadami trvale udržitelného rozvoje. Takové poznání vede k pochopení nutnosti udržování přírodní rovnováhy pro existenci živých soustav, včetně člověka. V této vzdělávací oblasti dostávají žáci příležitost poznávat přírodu jako systém, jehož součásti jsou vzájemně propojeny, působí na sebe a ovlivňují se. Na takovém poznání je založeno i pochopení důležitosti udržování přírodní rovnováhy pro existenci živých soustav i člověka, včetně možných ohrožení plynoucích z přírodních procesů, z lidské činnosti a zásahů člověka do přírody. Vzdělávací oblast také významně podporuje vytváření otevřeného myšlení (přístupného alternativním názorům), kritického myšlení a logického uvažování.

Vzdělávací oblast významně podporuje vytváření otevřeného myšlení (přístupného alternativním názorům), kritického myšlení a logického uvažování.

Cílové zaměření vzdělávací oblasti

- Vzdělávání v dané vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáka k:
- rozvíjí u žáka zkoumání přírodních faktů a jejich souvislostí s využitím různých empirických metod poznávání (pozorování, měření, experiment) i různých metod racionálního uvažování;
- potřebě klást si otázky o průběhu a příčinách různých přírodních procesů, které mají vliv i na ochranu zdraví, životů, životního prostředí a majetku, správně tyto otázky formulovat a hledat na ně adekvátní odpovědi;
- způsobu myšlení, které vyžaduje ověřování vyslovovaných domněnek o přírodních faktech více nezávislými způsoby;
- posuzování důležitosti, spolehlivosti a správnosti získaných přírodovědných dat pro potvrzení nebo vyvrácení vyslovovaných hypotéz či závěrů;
- zapojování do aktivit směřujících k šetrnému chování k přírodním systémům, ke svému zdraví i zdraví ostatních lidí;
- porozumění souvislostem mezi činnostmi lidí a stavem přírodního a životního prostředí;
- uvažování a jednání, která preferují co nejefektivnější využívání zdrojů energie v praxi, včetně co nejširšího využívání jejich obnovitelných zdrojů, zejména pak slunečního záření, větru, vody a biomasy;
- utváření dovedností vhodně se chovat při kontaktu s objekty či situacemi potenciálně či aktuálně ohrožujícími životy, zdraví, majetek nebo životní prostředí lidí.

Do vzdělávací oblasti Člověk a příroda patří vzdělávací obory **Fyzika, Chemie, Přírodopis a Zeměpis.**

5.6.1 Fyzika

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové, časové a organizační vymezení

Předmět navazuje na výuku zejména matematiky a na vzdělávací oblast Člověk a jeho svět na prvním stupni. Vyučuje se od šestého do osmého ročníku v dotaci 2 hodiny týdně, v 9. ročníku v dotaci 1 hodina týdně. Výuka probíhá většinou ve speciální učebně fyziky. Obsahově se člení do několika oblastí, které se kryjí s obory tzv. klasické fyziky. Poskytuje prostředky pro hlubší porozumění přírodním zákonitostem a vytváří potřebný základ pro lepší orientaci v praktickém životě a porozumění principům v současnosti využívaných technologií.

Fyzika podporuje samostatné myšlení žáků, vede je k rozboru problémů souvisejících s přírodními jevy, rozvíjí schopnost analýzy i syntézy poznatků. Velký důraz je kladen na praktické získávání poznatků a dovedností. Při skupinové práci je mimo jiné rozvíjena schopnost vzájemného respektování. Předmět vede k pochopení komplexnosti vztahů člověka a přírodního prostředí a rozvíjení environmentálního povědomí.

Do fyziky je okrajově včleněno průřezové téma **Environmentální výchova** (vztah člověka k prostředí, základní podmínky života, lidské aktivity a problémy životního prostředí).

Ve výuce jsou voleny takové formy a metody výuky, které žákům umožňují optimální zvládnutí učiva, především aktivizující činnosti podporující samostatnost a tvořivost – problémové vyučování, skupinové a laboratorní práce, badatelsky orientovaná výuka. Volené formy umožňují individuální přístup a respektování osobnosti a příp. poruch učení žáků.

Výchovné a vzdělávací strategie

K rozvoji klíčových kompetencí budou v hodinách fyziky uplatňovány tyto společné postupy:

Kompetence k učení

Učitel

- klade důraz na pozitivní motivaci žáka
- používá vhodné učební pomůcky
- vede žáka k autokorekci chyb
- podporuje samostatnost a tvořivost
- učí žáka vyhledávat, zpracovávat a používat potřebné informace
- uplatňuje individuální přístup k žákovi
- zdůrazňuje možnosti využití osvojených dovedností v praxi

Rozpracování kompetence k učení na konci 9. ročníku

Žák

- přijímá především pozitivní motivaci
- používá vhodné učební pomůcky
- zvládá úměrně věku autokorekci chyb
- při práci projevuje samostatnost a tvořivost
- vyhledává, zpracovává a používá potřebné informace
- využívá individuální přístup učitele zná možnosti využití osvojených dovedností v praxi

Kompetence k řešení problémů

Učitel

- motivuje žáka k samostatnému řešení problémů více způsoby
- zadává úkoly, ve kterých žák využívá vlastních zkušeností
- vede žáka k posouzení reálnosti výsledku

- využívá co největšího počtu zdrojů informací
- samostatně řeší problémy více způsoby

Rozpracování kompetence k řešení problémů na konci 9. ročníku

Žák

- při řešení úkolů využívá vlastních zkušeností
- dokáže posoudit reálnost výsledku
- využívá co největšího počtu zdrojů informací

Kompetence komunikativní

Učitel

- využívá názorů, námětů a zkušeností žáka
- vede žáka ke skupinové diskusi o problému
- vede žáka ke správné prezentaci poznatků

Rozpracování kompetence komunikativní na konci 9. ročníku

Žák

- vede žáka k posouzení reálnosti výsledku
- využívá názorů, námětů a zkušeností
- ve skupině diskutuje o problému
- správně prezentuje poznatky

Kompetence sociální a personální

Učitel

- zařazuje práci ve skupině a prvky daltonské výuky
- podporuje vzájemnou pomoc žáků
- podporuje integraci žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do třídních kolektivů
- uplatňuje individuální přístup k talentovaným žákům i k žákům s poruchami učení
- vede žáka k tomu, aby dokázal požádat o pomoc

Rozpracování kompetence sociální a personální na konci 9. ročníku

Žák

- zvládá práci ve skupině s prvky daltonské výuky
- přijímá i poskytuje vzájemnou pomoc mezi spolužáky
- se speciálními vzdělávacími potřebami je integrován do třídního kolektivu
- talentovaný i s poruchami učení využívá individuálního přístupu učitelů
- dokáže požádat o pomoc

Kompetence občanské

Učitel

- respektuje věkové, intelektové, sociální a etnické zvláštnosti žáka
- netoleruje nevhodné chování a bezdůvodné odmítnutí požadované pomoci
- důsledně dbá na dodržování pravidel chování ve škole
- vede žáka k sebeúctě a k úctě k druhým lidem

Rozpracování kompetence občanské na konci 9. ročníku

Žák

- respektuje věkové, intelektové, sociální a etnické zvláštnosti spolužáků i učitelů
- netoleruje nevhodné chování a bezdůvodné odmítnutí požadované pomoci
- respektuje a dodržuje pravidla chování ve škole
- projevuje sebeúctu a k úctě k druhým lidem

Kompetence pracovní

Učitel

- rozvíjí u žáka smysl pro povinnost vyžadováním přípravy na výuku, shromažďováním materiálů
- kontroluje samostatné práce žáka
- kvalitně odvedenou práci pochválí
- vede ke správnému používání pomůcek
- vede žáka k dodržování hygienických pravidel
- vede žáka k organizaci práce ve skupině a ohodnocení práce vlastní i ostatních

Rozpracování kompetence pracovní na konci 9. ročníku

Žák

- vede žáka k posouzení reálnosti výsledku
- úměrně věku projevuje smysl pro povinnost, přípravu na výuku, shromažďování materiálů
- úměrně věku pracuje samostatně
- přijímá hodnocení odvedené práce
- správně používá pomůcek
- dodržuje hygienická pravidla
- organizuje práce ve skupině a ohodnotí práci vlastní i ostatních

5.6.2 Chemie

Charakteristika vyučovacího předmětu

V učebních osnovách vyučovacího předmětu, který vychází ze vzdělávacího oboru Chemie, je vhodné v učivu upravit terminologii klasifikace jedovatých látek v souladu s platnými předpisy tak, jak je uvedeno v učivu vzdělávacího oboru Chemie (H- a P- věty, piktogramy a jejich význam).

Obsahové, časové a organizační vymezení

Předmět **Chemie** je vyučován na naší škole v 8. a 9. ročníku v časové dotaci 2 hodiny týdně v odborné učebně. Navazuje na přírodovědné učivo prvního stupně a jeho součástí je environmentální výchova, která vede žáky k pochopení vztahu člověka a životního prostředí a k aktivní účasti na ochraně životního prostředí.

Výuka je zaměřena především na tyto klíčové kompetence – tvořivost, komunikace, řešení problému, praktickým dovednostem a ochraně zdraví. Do výuky začleňujeme laboratorní práce, kde jsou upřednostňovány metody skupinové práce, problémového vyučování a velký důraz je kladen na samostatnou a tvořivou práci žáků. Výsledkem těchto činností jsou projekty, které žáci samostatně nebo ve skupinách zpracovávají a prezentují. Do předmětu jsou zařazovány prvky daltonské výuky.

Učivo vede žáky k poznávání chemických látek a reakcí a jejich souvislosti s praktickým životem. Získávají informace o bezpečném a účelném zacházení s chemickými látkami a učí se chránit přírodu a vlastní zdraví.

Výuka je řízena tak, aby žáci postupně:

- získávali základní poznatky z různých oborů chemie
- osvojovali si dovednosti spojené s pozorováním vlastností látek a chemických reakcí, s prováděním jednoduchých chemických pokusů a učili se nacházet vysvětlení chemických jevů, zdůvodňovat vyvozené závěry a uvádět je do širších souvislostí s praktickým využitím
- poznávali zásady bezpečné práce s chemikáliemi
- byli seznamováni s mnohostranným využitím chemie v nejrůznějších oblastech lidské činnosti (zemědělství, průmysl, energetika, zdravotnictví, potravinářství a výživa člověka)

Všechny tyto způsoby a metody podporují rozvoj poznávacích schopností žáka a učí ho hledat souvislosti a řešit problémy, které souvisejí s praktickým životem a poznáváním přírody.

Předmět chemie se opírá o tato průřezová témata **Environmentální výchova** (vztah člověka k prostředí, základní životní podmínky, energie, přírodní zdroje, lidské aktivity a problémy životního prostředí) a **Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech** (globální zdravotní problémy obyvatel, závažnost ochrany přírody).

Výchovné a vzdělávací strategie

K rozvoji klíčových kompetencí budou v hodinách chemie uplatňovány tyto společné postupy:

Kompetence k učení

Učitel

- společně s žákem formuluje cíl činnosti úkolu
- vede žáka k plánování úkolů a postupů

Rozpracování kompetence k učení na konci 9. ročníku

Žák

- vede žáka k posouzení reálnosti výsledku
- formuluje cíl činnosti úkolu
- plánuje úkoly a postupy
- přiměřeně kriticky reflektuje ústně i písemně svůj proces v učení, v případě potřeby přehodnocuje vlastní postupy v učení

Kompetence k řešení problémů

Učitel

- vede žáka k posouzení reálnosti výsledku
- na základě pokusů vybízí žáka, aby kladl otázky k věci
- zadává úkoly způsobem, který umožňuje volbu různých postupů
- zařazuje metody, při kterých dochází k objevům, řešením a závěrům žák sám
- zadává úkoly, při kterých žák kombinuje informace z různých zdrojů
- umožňuje žákovi spoluvytvářet kritéria hodnocení

Rozpracování kompetence k řešení problémů na konci 9. ročníku

Žák

- vede žáka k posouzení reálnosti výsledku
- na základě pokusů klade otázky k věci
- je schopen zvolit různé postupy
- samostatně dochází k objevům, řešením a závěrům
- kombinuje informace z různých zdrojů
- spoluvytváří kritéria hodnocení

Kompetence komunikativní

Učitel

- vede žáka k posouzení reálnosti výsledku
- vytváří příležitosti pro vzájemnou komunikaci žáků k danému úkolu
- zadává úkoly na bázi skupinové práce
- dává prostor, názorům, námětům a zkušenostem žáků

Rozpracování kompetence komunikativní na konci 9. ročníku

Žák

- vede žáka k posouzení reálnosti výsledku
- vytváří příležitosti pro vzájemnou komunikaci žáků k danému úkolu
- zadává úkoly na bázi skupinové práce
- dává prostor, názorům, námětům a zkušenostem žáků

Kompetence sociální a personální

Učitel

- se zajímá, jak žákům vyhovuje způsob výuky

Rozpracování kompetence sociální a personální na konci 9. ročníku

Žák

- vyjádří svůj názor ohledně způsobu výuky

Kompetence občanské

Učitel

- zadává úkoly odpovídající individuálním schopnostem žáka

Rozpracování kompetence občanské na konci 9. ročníku

Žák

- plní úkoly odpovídající jeho individuálním schopnostem

Kompetence pracovní

Učitel

- vede žáka ke správnému způsobu používání chemického skla
- důsledně vyžaduje dodržování pravidel a bezpečnosti práce s chemikáliemi
- kontroluje dokončení práce ve stanoveném termínu

Rozpracování kompetence pracovní na konci 9. ročníku

Žák

- používá správným způsobem chemické sklo
- dodržuje pravidla a bezpečnosti práce s chemikáliemi
- schopen dokončit práci ve stanoveném termínu

5.6.3 Přírodopis

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové, časové a organizační vymezení

Vyučovací předmět **Přírodopis** je součástí vzdělávací oblasti Člověk a příroda a je realizován v 6., 7., 8. a 9. ročníku. Navazuje na předměty vyučované v předešlých ročnících: **Prvouka** a **Člověk a příroda**. Jeho obsahová náplň je částečně propojena také se vzdělávacími oblastmi Člověk a zdraví a Člověk a společnost.

Hodinová dotace v jednotlivých ročnících je následující: 6. ročník – jedna vyučovací hodina týdně, 7. a 8. ročník po dvou vyučovacích hodinách týdně a 9. ročník – jedna vyučovací hodina týdně. Výuka probíhá v kmenových třídách, dle možností v odborné učebně přírodopisu, a přímo v terénu (školní zahrada a okolí školy). Do výuky jsou zařazovány aktivizační metody a formy práce, metody posilování čtenářské gramotnosti, kritického myšlení. Součástí výuky jsou laboratorní práce, praktická cvičení a badatelsky orientovaná výuka. Do výuky jsou dle možností zařazovány výukové projekty, návštěvy výukových programů (DDM Lužánky, SEV Lipka a její odloučená pracoviště, ZOO Brno), muzeí (Moravské zemské muzeum), exkurzí a výstav souvisejících s aktuálně probíraným učivem.

Vybraní žáci školy se každoročně účastní soutěží s přírodovědnou tematikou: Biologická olympiáda, Ptačí den pro školy a další dle aktuální nabídky.

Tematické okruhy v jednotlivých ročnících:

6. ročník

Obecná biologie (základní projevy živých organismů, pozorování přírody, buňka – základní stavba, výživa, rozdíl mezi rostlinnou a živočišnou buňkou, ekosystémy), systematické dělení organismů (základní charakteristika jednotlivých říší), říše: houby (základní systematické třídění podle stavby těla, výskyt, význam, využití, poznávání vybraných druhů hub), říše: rostliny (stavba těla, systematické třídění, výskyt, význam, využití, poznávání vybraných druhů rostlin).

Biologie hub – houby bez plodnic – základní charakteristika, pozitivní a negativní vliv na člověka a živé organismy, houby s plodnicemi – stavba, výskyt, význam, zásady sběru, konzumace a první pomoc při otravě houbami, lišejníky – stavba, symbióza, výskyt a význam.

Biologie rostlin – anatomie a morfologie rostlin – stavba a význam jednotlivých částí těla vyšších rostlin (kořen, stonek, list, květ, semeno, plod), fyziologie rostlin – základní principy fotosyntézy, dýchání, růstu, rozmnožování, systém rostlin – poznávání a zařazování daných zástupců běžných druhů řas, mechorostů, kaprad'orostů (plavuně, přesličky, kapradiny), nahosemenných a krytosemenných rostlin (jednoděložných a dvouděložných); jejich vývoj a využití hospodářsky významných zástupců, význam rostlin a jejich ochrana.

7. ročník

Biologie živočichů – stavba těla, stavba a funkce jednotlivých částí těla – živočišná buňka, tkáň, orgány, orgánové soustavy, organismy jednobuněčné a mnohobuněčné, rozmnožování, vývoj, vývin a systém živočichů – významní zástupci jednotlivých skupin živočichů – prvoci, bezobratlí (žahavci, ploštěnci, hlísti, měkkýši, kroužkovci, členovci), strunatci (paryby, ryby, obojživelníci, plazi, ptáci,) rozšíření, význam a ochrana živočichů – hospodářsky a epidemiologicky významné druhy, péče o vybrané domácí živočichy, chov domestikovaných živočichů, živočišná společenstva, projevy chování živočichů.

8. ročník

Biologie živočichů – stavba těla, stavba a funkce jednotlivých částí těla – živočišná buňka, tkáň, orgány, orgánové soustavy, organismy jednobuněčné a mnohobuněčné, rozmnožování, vývoj, vývin a systém živočichů – významní zástupci skupiny savců, rozšíření, význam a ochrana živočichů – hospodářsky a epidemiologicky významné druhy, péče o vybrané domácí živočichy, chov

domestikovaných živočichů, živočišná společenstva, projevy chování živočichů.

Obecná biologie a genetika – dědičnost a proměnlivost organismů – podstata dědičnosti a přenos dědičných informací, gen, křížení.

Biologie člověka – fylogeneze a ontogeneze člověka – rozmnožování člověka, anatomie a fyziologie stavba a funkce jednotlivých částí lidského těla, orgány, orgánové soustavy (opěrná, pohybová, oběhová, dýchací, trávicí, vylučovací, rozmnožovací, řídící), vyšší nervová činnost, hygiena duševní činnosti, nemoci, úrazy a prevence – příčiny, příznaky, praktické zásady a postupy při léčení běžných nemocí; závažná poranění a život ohrožující stavy, epidemie, životní styl – pozitivní a negativní dopad prostředí a životního stylu na zdraví člověka.

9. ročník

Neživá příroda – Země – vznik a stavba Země, nerosty a horniny – vznik, vlastnosti, kvalitativní třídění, praktický význam a využití zástupců, určování jejich vzorků, principy krystalografie, vnější a vnitřní geologické procesy – příčiny a důsledky.

Půdy – složení, vlastnosti a význam půdy pro výživu rostlin, její hospodářský význam pro společnost, nebezpečí a příklady její devastace, možnosti a příklady rekultivace, vývoj zemské kůry a organismů na Zemi – geologické změny, vznik života, výskyt typických organismů a jejich přizpůsobování prostředí, geologický vývoj a stavba území ČR – Český masiv, Karpaty, podnebí a počasí ve vztahu k životu – význam vody a teploty prostředí pro život, ochrana a využití přírodních zdrojů, význam jednotlivých vrstev ovzduší pro život, vlivy znečištěného ovzduší a klimatických změn na živé organismy a na člověka, mimořádné události způsobené přírodními vlivy – příčiny vzniku mimořádných událostí, přírodní světové katastrofy, nejčastější mimořádné přírodní události v ČR (povodně, větrné bouře, sněhové kalamity, laviny, náledí) a ochrana před nimi.

Základy ekologie – organismy a prostředí – vzájemné vztahy mezi organismy, mezi organismy a prostředím; populace, společenstva, přirozené a umělé ekosystémy, potravní řetězce, rovnováha v ekosystému, ochrana přírody a životního prostředí – globální problémy a jejich řešení, chráněná území.

Ve všech ročnících je zařazováno téma **praktické pozorování přírody**, při kterých žáci uplatňují praktické metody pozorování přírody a dodržují pravidla bezpečnosti práce a chování v přírodě. Pracují s klíči, atlasy a materiály školní přírodopisné sbírky.

V předmětu jsou dále uplatňována tato **průřezová témata**:

Environmentální výchova – vede jedince k pochopení komplexnosti a složitosti vztahů člověka a životního prostředí. Umožňuje pochopení nezbytnosti postupného přechodu společnosti k trvale udržitelnému rozvoji a vede k poznání významu vlastní odpovědnosti za chování a jednání každého jedince i celé společnosti. Sleduje vztahy mezi člověkem a životním prostředím, přičemž vnímá člověka jako součást přírody a ukazuje na jeho závislost na ní. Seznamuje žáka s jednotlivými environmentálními problémy a vede ho k poznávání různých hledisek, která souvisí s jejich řešením. Umožňuje žákovi aktivně se podílet na ochraně životního prostředí.

Tematické okruhy:

Ekosystémy – les, pole, vodní zdroje, moře a tropický deštný les, lidské sídlo – město – vesnice, kulturní krajina.

Základní podmínky života – voda, ovzduší, půda, ochrana biologických druhů, ekosystémy – biodiverzita, energie, přírodní zdroje.

Lidské aktivity a problémy životního prostředí – zemědělství a životní prostředí, ekologické zemědělství; doprava a životní prostředí, průmysl a životní prostředí, odpady a hospodaření s odpady, ochrana přírody a kulturních památek, změny v krajině, dlouhodobé programy zaměřené

k růstu ekologického vědomí veřejnosti a akce.

Vztah člověka k prostředí – naše obec, aktuální (lokální) ekologický problém, prostředí a zdraví, nerovnoměrnost života na Zemi.

Vzdělávání v tomto předmětu vede žáka k:

- zájmu o přírodu (živou i neživou), poznání jednotlivých ekosystémů, vztahů v nich, i poznávání jednotlivých organismů (životní prostředí, vnější stavba těla, postavení v rámci ekosystému)
- poznání postavení člověka v přírodě a jeho závislosti na ní (obnovitelné a neobnovitelné zdroje), ukazuje negativní vlivy lidské společnosti na přírodu
 - ekosystémovému myšlení
- aktivní ochraně životního prostředí, zdravému životnímu stylu a ochraně zdraví v každodenním životě, racionálnímu chování v krizových situacích
 - dodržování zásad trvale udržitelného rozvoje
- vyhledávání a třídění informací, správnému formulování otázek a hledání adekvátních odpovědí, uvědomění si, že daný úkol může mít více variant řešení
 - práci a komunikaci v týmu (stanovení pravidel práce, jejich respektování, rozdělení práce v rámci skupiny)
- vyjádření svých vlastních názorů a jejich obhájení
- využívání získaných poznatků v praktickém životě
- osvojení si obecně užívaných biologických termínů, symbolů a znaků

Výchovné a vzdělávací strategie

K rozvoji klíčových kompetencí budou v hodinách přírodopisu uplatňovány tyto společné postupy:

Kompetence k učení

Učitel

- vede žáky k aktivnímu pozorování přírody a provádění jednoduchých pokusů (samostatně i pod vedením učitele) pro získání, ověření, upevnění a prohloubení získaných poznatků
- předává žákům různými metodami a formami práce nové informace, vyvozuje na základě příkladů obecné závěry, nebo naopak uplatňuje obecné závěry na konkrétních příkladech
- ukazuje vhodné způsoby učení vedoucí k osvojení požadovaných poznatků
- umožňuje práci s různými druhy informací, ukazuje možnosti rozlišení podstatného od vedlejšího, třídění informací, jejich srovnávání a ověřování, vyvozování závěrů a na jejich základě hledání nových řešení zadaných problémů
- podporuje žáky v užívání nově získaných poznatků v praxi, správné biologické terminologie, symbolů a zkratk
- vede žáky k sebehodnocení
- poukazuje na souvislosti s jinými příbuznými obory (chemie, zeměpis, fyzika,...)
- nabízí doplňkové informace v podobě výukových programů, exkurzí a projektové výuky

Rozpracování kompetence k učení na konci 9. ročníku

Žák

- vyhledává a pracuje (třídí, ověřuje, vyvozuje, zobecňuje, konkretizuje,...) se spolehlivými zdroji informací, na jejichž základě poznává zákonitosti a souvislosti v přírodě – vytváří si komplexní pohled na přírodu
- aktivně pozoruje přírodu a provádí jednoduché pokusy pro ověření, upevnění a prohloubení získaných poznatků
- přiměřeně kriticky reflektuje ústně i písemně svůj proces v učení, v případě potřeby přehodnocuje vlastní postupy v uplatnění při učení nebo řešení zadaného problému
- získává doplňkové informace v podobě výukových programů, exkurzí a projektové výuky
- užívá nově získané poznatky v praktickém životě, správně užívá základní biologickou

terminologii, symboly a značky

Kompetence k řešení problémů

Učitel

- zadává takové úkoly, které vycházejí ze získaných poznatků, mají různé možnosti řešení a jsou spjaté s praxí
- vede žáky k využívání svých zkušeností a hledání nových postupů při řešení zadaných úkolů
- vede žáka ke kritickému myšlení, uvážlivému rozhodování a obhájení svých názorů a ověření správnosti vlastních výsledků
- používá skupinovou práci pro řešení složitějších problémů

Rozpracování kompetence k řešení problémů na konci 9. ročníku

Žák

- získané poznatky a vlastní zkušenosti využívá k řešení určitých problémů, užívá různé postupy při řešení problémů, ověřuje správnost svých výsledků i zvolených metod
- kriticky myslí, uvážlivě se rozhoduje a obhajuje své názory a myšlenky
- složitější problémy řeší ve skupině, na jejíž práci se aktivně podílí
- využívají nové postupy řešení v praktickém životě

Kompetence komunikativní

Učitel

- vede žáky ke komunikaci a diskuzím na téma související s probíraným učivem ve vyučovacím předmětu přírodopis
- umožňuje a pomáhá žákovi formulovat a vyjadřovat svoje názory a myšlenky (výstižně, v logickém sledu a faktické správnosti)
- vede žáka k tomu, aby umožnil druhým vyjádřit své názory a byl ochoten jim naslouchat, reagovat na ně a zapojovat se do diskuse adekvátním způsobem při respektování daných pravidel
- při skupinové práci a projektech podporuje všechny členy skupiny k aktivní komunikaci, umožňuje jim prezentovat výsledky jejich práce před ostatními žáky a o sporných výsledcích diskutovat

Rozpracování kompetence komunikativní na konci 9. ročníku

Žák

- aktivně diskutuje na vybraná témata s přírodopisným zaměřením
- formuluje a vyjadřuje svoje názory a myšlenky (výstižně, v logickém sledu a faktické správnosti)
- umožňuje druhým vyjádřit své názory a je ochoten jim naslouchat, reagovat na ně a zapojovat se do diskuse adekvátním způsobem
- při skupinové práci komunikuje se všemi členy skupiny, prezentuje výsledky skupiny a o sporných výsledcích diskutuje

Kompetence sociální a personální

Učitel

- navozuje dostatek situací, které umožní žákovi efektivně pracovat ve skupině (rozdělení práce ve skupině, určení jednoho nebo více žáků, kteří za práci skupiny odpovídají) a volí úkoly při práci ve skupině tak, aby podporoval ty předpoklady žáků, ve kterých vynikají
- umožňuje žákovi podílet se na utváření společného prostředí, vede ho k upevňování vzájemných mezilidských vztahů (daltonská výuka, projektové vyučování)
- vede žáka k objektivní autoevaluaci a kritickému pohledu na své vlastní výkony
- vede žáka k poznání, že každý člověk je zodpovědný za své chování, činy a skutky
- předává své zkušenosti žákům a je ochoten poučit se z jejich zkušeností

Rozpracování kompetence sociální a personální na konci 9. ročníku

Žák

- efektivně pracuje ve skupině (podílí se na společně zadané práci, je schopen prosazovat svůj názor, být odpovědný za práci celé skupiny a využívat své předpoklady při práci ve skupině)
- podílí se na utváření společného prostředí, upevňuje vzájemné mezilidské vztahy (daltonská výuka, projektové vyučování)
- je veden k objektivní autoevaluaci a kritickému pohledu na své vlastní výkony
- je si vědom, že každý je zodpovědný za své chování, činy a skutky

Kompetence občanské

Učitel

- vede žáky k dodržování zákonů a pravidel souvisejících s kvalitou životního prostředí, ochranou přírody a péčí o jejich zdraví
- vede žáka k aktivnímu zapojování do dění ve své obci – soutěže, řešení specifických problémů – v souvislosti s přírodopisem – např. ochrana přírody a životního prostředí – odpadové hospodářství atd.

Rozpracování kompetence občanské na konci 9. ročníku

Žák

- dodržuje zákony a pravidla související s kvalitou životního prostředí, ochranou přírody a péčí o jejich zdraví
- aktivně se zapojuje do dění ve své obci

Kompetence pracovní

Učitel

- v hodinách přírodopisu dohlíží na dodržování bezpečnostních a hygienických pravidel při pracovních činnostech
- vede žáky k rozplánování zadaného úkolu a průběžně kontroluje výsledky práce

Rozpracování kompetence pracovní na konci 9. ročníku

Žák

- dokáže chránit své zdraví a pracovat v souladu s pravidly a podmínkami danými možnostmi učebny (školy), řádem učebny a pokyny vyučujícího
- svědomitě vykonávají zadanou práci a hodnotí výsledky své práce i z hlediska ochrany zdraví a životního prostředí

5.6.4 Zeměpis

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové, časové a organizační vymezení

Výuka předmětu **Zeměpis** navazuje na předměty 1. stupně Prvouku a Vlastivědu. Je vyučován ve všech ročnících 2. stupně základní školy. V 6. a 7. ročníku v jazykové, sportovní i běžné třídě dvě hodiny týdně. V 8. a 9. ročníku v jazykové, sportovní i běžné třídě 1 hodinu týdně.

Do výuky jsou zařazovány aktivizační metody a formy práce, metody posilování čtenářské gramotnosti, kritického myšlení.

Učivo je rozděleno do několika tematických celků: *vesmír, kartografie, fyzická geografie, sociální geografie, regionální geografie se zaměřením na modelové regiony světa, Evropu a Českou republiku*. Probírané učivo má přímou vazbu na vyučovací předměty dějepis, výchova k občanství a zdravému životnímu stylu a přírodopis.

Tematické okruhy v jednotlivých ročnících:

6. ročník – Země jako vesmírné těleso, komunikační geografický a kartografický jazyk

Geografická kartografie a topografie, krajinná sféra, systém přírodní sféry na planetární úrovni, ochrana člověka při ohrožení zdraví a života.

Obyvatelstvo světa, světové hospodářství, makroregiony světa.

Světadíly, oceány, Modelové regiony světa – Arktida, Austrálie a Oceánie.

Cvičení a pozorování v terénu místní krajiny, geografické exkurze.

7. ročník – Regiony světa

Světadíly, oceány, makroregiony světa.

Afrika, Amerika, Austrálie a Oceánie, Asie – fyzickogeografická sféra, krajinný vztah příroda a společnost životního prostředí.

Společenské a hospodářské prostředí, obyvatelstvo světa, socioekonomická sféra, světové hospodářství, modelové regiony světa, globalizační společenské, politické a hospodářské procesy, regionální společenské, politické a hospodářské útvary.

8. ročník – Regiony světa

Světadíly, oceány, makroregiony světa.

Evropa – fyzickogeografická sféra, krajinný vztah příroda a společnost životního prostředí.

Společenské a hospodářské prostředí, socioekonomická sféra, životní prostředí.

Společenské a hospodářské prostředí, obyvatelstvo světa, socioekonomická sféra, světové hospodářství, modelové regiony světa, globalizační společenské, politické a hospodářské procesy, regionální společenské, politické a hospodářské útvary.

9. ročník – Česká republika

Zeměpisná poloha, rozloha, členitost, přírodní poměry a zdroje; obyvatelstvo: základní geografické, demografické a hospodářské charakteristiky, sídelní poměry; rozmístění hospodářských aktivit, sektorová a odvětvová struktura hospodářství; transformační společenské, politické a hospodářské procesy a jejich územní projevy a dopady; hospodářské a politické postavení České republiky v Evropě a ve světě, zapojení do mezinárodní dělby práce a obchodu.

Místní region, regiony České republiky.

Globalizační společenské, politické a hospodářské procesy – aktuální společenské, sídelní, politické a hospodářské poměry současného světa, sídelní systémy, urbanizace, suburbanizace.

Regionální společenské, politické a hospodářské útvary – porovnávací kritéria: národní a mnohonárodnostní státy, části států, správní oblasti, kraje, města, aglomerace; hlavní a periferní hospodářské oblasti světa; politická, bezpečnostní a hospodářská seskupení (integrace) států; geopolitické procesy, hlavní světová konfliktní ohniska

Zeměpis se rovněž v mnoha výstupech hlouběji zabývá tematickými okruhy průřezového tématu **Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech** (Evropa a svět nás zajímá) a okrajově **Environmentální výchovou** (základní podmínky života, ekosystémy, lidské aktivity a problémy životního prostředí, vztah člověka k prostředí), **Multikulturní výchovou** (multikulturalita, kulturní difference, lidské vztahy, etnický původ).

Výchovné a vzdělávací strategie

K rozvoji klíčových kompetencí budou v hodinách zeměpisu uplatňovány tyto společné postupy:

Kompetence k učení

Učitel

- klade důraz na pozitivní motivaci žáka
- používá vhodné učební pomůcky (encyklopedie, mapy, atlasy, audiovizuální techniku)
- předkládá dostatek informačních zdrojů z učebnic a doplňkových textů
- podporuje samostatnost a tvořivost
- ve výuce rozlišuje základní učivo a učivo rozšiřující
- učí žáka vyhledávat, zpracovávat a používat potřebné informace v literatuře, v atlase, v časopisech, v denním tisku a na internetu

Rozpracování kompetence k učení na konci 9. ročníku

Žák

- používá vhodné učební pomůcky (encyklopedie, mapy, atlasy, audiovizuální techniku)
- pracuje s informačními zdroji z učebnic a doplňkových textů
- pracuje samostatně a tvořivě
- ve výuce rozlišuje základní učivo a učivo rozšiřující
- vyhledává, zpracovává a používá potřebné informace v literatuře, v atlase, v časopisech, v denním tisku a na internetu
- přiměřeně kriticky reflektuje ústně i písemně svůj proces v učení, v případě potřeby přehodnocuje vlastní postupy v učení

Kompetence k řešení problémů

Učitel

- motivuje žáka k samostatnému řešení problémů
- podporuje týmovou spolupráci při řešení problémů

Rozpracování kompetence k řešení problémů na konci 9. ročníku

Žák

- pracuje samostatně
- podporuje týmovou spolupráci při řešení problémů

Kompetence komunikativní

Učitel

- vede žáka ke správné formulaci obsahu sdělení probíraného tématu
- vede žáka k vyjádření svých názorů a myšlenek při diskuzi

Rozpracování kompetence komunikativní na konci 9. ročníku

Žák

- správně formuluje obsah sdělení probíraného tématu
- vyjadřuje své názory a myšlenky při diskuzi

Kompetence sociální a personální

Učitel

- zařazuje práci ve skupině, vytváří příležitosti k tomu, aby žák mohl diskutovat v malých skupinách i v rámci celé třídy
- vede žáka k důslednému dodržování dohodnutých pravidel při výuce

Rozpracování kompetence sociální a personální na konci 9. ročníku

Žák

- pracuje ve skupině, diskutuje v malých skupinách i v rámci celé třídy
- důsledně dodržuje dohodnutá pravidla při výuce

Kompetence občanské

Učitel

- zařazuje do výuky témata týkající se regionu
- podporuje u žáka projevování pozitivního vztahu k ochraně přírody i kulturních památek

Rozpracování kompetence občanské na konci 9. ročníku

Žák

- se orientuje v tématech týkajících se regionu
- projevuje pozitivního vztahu k ochraně přírody i kulturních památek

Kompetence pracovní

Učitel

- vede žáka k přípravě a udržování učebního prostoru, k rozvíjení smyslu pro povinnost vyžadováním přípravy na výuku a k hodnocení své práce

Rozpracování kompetence pracovní na konci 9. ročníku

Žák

- udržuje učební prostor v pořádku, rozvíjí se smysl pro povinnost, hodnotí svou práci

5.7 Umění a kultura

Charakteristika vzdělávací oblasti

Tato vzdělávací oblast přináší žákům možnost nazírat na svět, historické souvislosti a každodenní život z hlediska uměleckého. Vzdělávání v této oblasti by mělo vést žáky k poznávání různých druhů uměleckého vyjádření, ke schopnosti vyjádřit pomocí uměleckých prostředků své vlastní chápání světa, ke tvořivosti v nonverbálním vyjadřování (tón, zvuk, barva, tvar, gesto..) a k vnímání uměleckého díla s výsledným estetickým účinkem.

Dále by žák měl být schopen hledat vazby a provázanosti mezi jednotlivými druhy umění, chápat kulturní potřeby ostatních lidí a přistupovat k nim s tolerancí a porozuměním.

V oblasti základního vzdělávání je **Umění a kultura** zastoupena vzdělávacími obory **Hudební výchova a Výtvarná výchova**.

Na 1. stupni ZŠ se žáci seznamují s uměleckým vyjadřováním svých pocitů, dojmů a zkušeností, učí se chápat a poznávat sdělení uměleckých děl.

Na 2. stupni ZŠ dochází k upevňování a prohlubování uměleckých dovedností, k vnímání kultury v širších souvislostech (historických a společenských). Žáci nacházejí inspiraci na poli dramatické, literární, filmové a vůbec multimediální tvorby. Při hledání originálních výrazových prostředků na základě společně zvolených témat se využívají projekty. Přinášejí možnost originálnějšího sebevyjádření.

Hudební výchova vede žáka prostřednictvím vokálních, instrumentálních, hudebně pohybových a poslechových činností k porozumění hudebnímu umění, k aktivnímu vnímání hudby a zpěvu a jejich využívání jako svébytného prostředku komunikace. V etapě základního vzdělávání se tyto hudební činnosti stávají v rovině produkce, recepce a reflexe obsahovými doménami hudební výchovy. Hudební činnosti jako činnosti vzájemně se propojující, ovlivňující a doplňující rozvíjejí ve svém komplexu celkovou osobnost žáka, především však vedou k rozvoji jeho hudebnosti – jeho hudebních schopností, jež se následně projevují individuálními hudebními dovednostmi – sluchovými, rytmickými, pěveckými, intonačními, instrumentálními, hudebně pohybovými, hudebně tvořivými a poslechovými. Prostřednictvím těchto činností žák může uplatnit svůj individuální hlasový potenciál při sólovém, skupinovém i sborovém zpěvu, své individuální

instrumentální dovednosti při souborové hře a doprovodu zpěvního projevu, své pohybové dovednosti při tanci a pohybovém doprovodu hudby a v neposlední řadě je mu dána příležitost „interpretovat“ hudbu podle svého individuálního zájmu a zaměření.

Obsahem vokálních činností je práce s hlasem, při níž dochází ke kultivaci pěveckého i mluvního projevu v souvislosti s uplatňováním a posilováním správných pěveckých návyků.

Obsahem instrumentálních činností je hra na hudební nástroje a jejich využití při hudební reprodukci i produkci.

Obsahem hudebně pohybových činností je ztvárňování hudby a reagování na ni pomocí pohybu, tance a gest.

Obsahem poslechových činností je aktivní vnímání (percepce) znějící hudby, při níž žák poznává hudbu ve všech jejích žánrových, stylových i funkčních podobách, učí se hudbu analyzovat a interpretovat. Výtvarná výchova pracuje s vizuálně obraznými znakovými systémy, které jsou nezastupitelným nástrojem poznávání a prožívání lidské existence. Tvořivý přístup k práci s nimi při tvorbě, vnímání a interpretaci vychází zejména z porovnávání dosavadní a aktuální zkušenosti žáka a umožňuje mu uplatňovat osobně jedinečné pocity a prožitky. Výtvarná výchova přistupuje k vizuálně obraznému vyjádření (a to jak samostatně vytvořenému, tak přejatému) nikoliv jako k pouhému přenosu reality, ale jako k prostředku, který se podílí na způsobu jejího přijímání a zapojování do procesu komunikace. V etapě základního vzdělávání je výtvarná výchova postavena na tvůrčích činnostech – tvorbě, vnímání a interpretaci. Tyto činnosti umožňují rozvíjet a uplatnit vlastní vnímání, cítění, myšlení, prožívání, představivost, fantazii, intuici a invenci. K jejich realizaci nabízí výtvarná výchova vizuálně obrazné prostředky (dále jen prostředky) nejen tradiční a ověřené, ale i nově vznikající v současném výtvarném umění a v obrazových médiích. Tvůrčími činnostmi (rozvíjením smyslové citlivosti, uplatňováním subjektivity a ověřováním komunikačních účinků) založenými na experimentování je žák veden k odvaze a chuti uplatnit osobně jedinečné pocity a prožitky a zapojit se na své odpovídající úrovni do procesu tvorby a komunikace.

Obsahem rozvíjení smyslové citlivosti jsou činnosti, které umožňují žákovi rozvíjet schopnost rozeznávat podíl jednotlivých smyslů na vnímání reality a uvědomovat si vliv této zkušenosti na výběr a uplatnění vhodných prostředků pro její vyjádření.

Obsahem uplatňování subjektivity jsou činnosti, které vedou žáka k uvědomování si a uplatňování vlastních zkušeností při tvorbě, vnímání a interpretaci vizuálně obrazných vyjádření.

Obsahem ověřování komunikačních účinků jsou činnosti, které umožňují žákovi utváření obsahu vizuálně obrazných vyjádření v procesu komunikace a hledání nových i neobvyklých možností pro uplatnění výsledků vlastní tvorby, děl výtvarného umění i děl dalších obrazových médií.

Cílové zaměření vzdělávací oblasti

Vzdělávání v dané vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáka k:

- pochopení umění jako specifického způsobu poznání a k užívání jazyka umění jako svébytného prostředku komunikace
- chápání umění a kultury v jejich vzájemné provázanosti jako neoddělitelné součásti lidské existence; k učení se prostřednictvím vlastní tvorby opírající se o subjektivně jedinečné vnímání, cítění, prožívání a představy; k rozvíjení tvůrčího potenciálu, kultivování projevů a potřeb a k utváření hierarchie hodnot
- spoluvytváření vstřícné a podnětné atmosféry pro tvorbu, pochopení a poznání uměleckých hodnot v širších sociálních a kulturních souvislostech, k tolerantnímu přístupu k různorodým kulturním hodnotám současnosti a minulosti i kulturním projevům a potřebám různorodých skupin, národů a národností
- uvědomování si sebe samého jako svobodného jedince; k tvořivému přístupu ke světu,

k možnosti aktivního překonávání životních stereotypů a k obohacování emocionálního života

- zaujímání osobní účasti v procesu tvorby a k chápání procesu tvorby jako způsobu nalézání a vyjadřování osobních prožitků i postojů k jevům a vztahům v mnohotvárném světě

5.7.1 Hudební výchova

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové, časové a organizační vymezení

Pro uvedený předmět je zachován ve všech ročnících 1. stupně název **Hudební výchova**. Časová dotace v 1. - 5. ročníku je jedna hodina týdně.

Vyučování probíhá na 1. stupni převážně v mateřských třídách, kde je k dispozici keyboard, nebo v učebně s klasickým klavírem. Vyučovací předmět zachovává ve všech ročnících II. stupně název Hudební výchova. Časová dotace v 6. - 9. ročníku je jedna hodina týdně. Vyučování probíhá na II. stupni v odborné učebně hudební výchovy, kde je k dispozici piano, keyboard Yamaha, kytara, Orffův instrumentář, bonga a hifi věž a dataprojektor.

Cílem předmětu na 1. stupni je rozvíjení přirozené hudebnosti žáků a získání vztahu k hudbě jako jedné ze složek umění. Rozvíjení probíhá v aktivním zpěvu, poslechu hudby, v rytmickém pohybu a ve hře na hudební nástroje s důrazem na spojení s aktivitami žáků ve školách se základní uměleckou činností. Ve výuce je třeba zařadit i využívání Orffova instrumentáře, který je ve škole k dispozici. Dále je možné využít k poslechu hudby případně i k jiným aktivitám audiovizuálních pomůcek. Cílem předmětu na 2. stupni je upevňování, prohlubování a rozšiřování hudebních schopností, dovedností a vědomostí získaných na 1. stupni ZŠ. Tyto aktivity se uskutečňují ve čtyřech činnostech: vokálních, instrumentálních, hudebně pohybových a poslechových.

Obsah předmětu na 1. stupni je těsně spojen s některými tématy prvouky (Člověk a příroda, Člověk a čas), českého jazyka, výtvarné výchovy, tělesné výchovy, pracovních činností.

V rámci zájmové činnosti na škole spolupracujeme s hudební školou LIDL MUSIC, která rozšiřuje poznatky z oblasti hudební výchovy pro žáky zvláště nadané. V rámci hudební výchovy navštěvujeme také hudební koncerty a představení. Poznatky žáků z hudební výchovy, resp. z rozšiřujících činností uplatňujeme při různých kulturních akcích školy. Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu Hudební výchova na 2. stupni je spojen s některými tématy vzdělávacích oblastí Člověk a zdraví (pohyb, tanec), Jazyk a jazyková komunikace (texty písní, rytmizace slov...), Člověk a společnost (dějiny hudby na pozadí historických souvislostí), Člověk a příroda (fyzikální vlastnosti tónů, hudební technika...).

Předmět hudební výchova souvisí i s dispozicemi lidí obecně, s chápáním hudby jako umění resp. s aktivním přístupem k hudbě jako umění. Ne každý člověk, tedy i ne každý žák, má stejné dispozice k pasivnímu i aktivnímu zabudování hudební výchovy do rozvíjení obecného vzdělávání v oblasti hudby. Během celé výuky na 1. stupni se snažíme o to, abychom žáky od předmětu neodradili a abychom hledali metody a formy práce žákům přijatelné. I na 2. stupni z předpokladu, že ne každý žák má stejné dispozice a nadání k vlastnímu hudebnímu vyjadřování a snažíme se hledat takové metody a formy práce, abychom žákům jejich mnohdy složitou cestu vedoucí k objevování a chápání hudby neznepříjemnili.

Kromě vzdělávacího obsahu jsou v předmětu na 1. i 2. stupni okrajově realizována průřezová témata **Osobnostní a sociální výchova** (kreativita).

Výchovné a vzdělávací strategie

K rozvoji klíčových kompetencí budou v hodinách hudební výchovy uplatňovány tyto společné postupy:

Kompetence k učení

Učitel

- vybaví žáka vhodnými učebnicemi a pomůckami
- vysvětlí žákovi jasný cíl činnosti a odpovídající formy a metody práce
- používá audiovizuální techniku
- vede žáka k praktické činnosti a využívání vlastního hlasu
- vede žáka ke správnému chápání hudby jako jedné složky kultury s důrazem na kulturu

národní

- vybaví žáka odpovídajícími učebnicemi a pomůckami
- vede žáka k rozumění cíle hudebních činností
- u žáka rozvíjí hudební prožitek, začleňuje sebehodnocení a šanci prožít úspěch (pěvecký projev)
- umožní žákovi realizaci vlastních hudebních nápadů
- vede žáka k chápání hudby jako jedné složky umění s důrazem na hudbu národní

Rozpracování kompetence k učení na konci 5. ročníku

Žák

- používá vhodné učebnice a pomůcky, kterými ho vybaví učitel
- seznámí s cílem činnosti, formami a metodami práce a chápe je
- používá audiovizuální techniku
- praktickými činnostmi využívá vlastního hlasu

Rozpracování kompetence k učení na konci 9. ročníku

Žák

- využívá vhodné učebnice a pomůcky
- jasně chápe cíl činnosti a odpovídající formy a metody práce
- se praktickými činnostmi a využíváním vlastního hlasu aktivně zapojuje do výuky
- správně chápe hudbu jako jednu ze složek kultury s důrazem na kulturu národní
- rozumí cílům hudebních činností
- prožívá hudbu, je schopen ji hodnotit; je schopen hodnotit i vlastní hudební projev a prožít úspěch (pěvecký projev)
- může realizovat vlastní hudební nápady
- chápe hudbu jako složku umění s důrazem na hudbu národní

Kompetence k řešení problémů

Učitel

- vede žáka, aby kladl otázky k věci
- seznamuje žáka s různými formami a druhy pěvecké kultury, přitom využívá dosavadních dovedností žáka
- vede žáka k vhodnému formulování volených otázek, tím se rozvíjejí poznatky i méně aktivnějších žáků
- formou soutěží vede žáka k posuzování vlastních výkonů v oblasti dosahování pěveckých dovedností
- vede žáka k samostatnému získávání informací v různých oblastech hudebního umění
- podává ucelený obraz vývoje hudby v souvislosti s vývojem společnosti
- učitel směřuje žáka k vyvozování (na základě vědomostí z jiných oborů) odrazu společenského života v umění
- učitel vede žáka k samostatnému získávání informací v různých oblastech hudby
- učitel zapojuje žáka podle jeho schopností do pěveckých soutěží

Rozpracování kompetence k řešení problémů na konci 5. ročníku

Žák

- klade otázky k věci
- seznamuje se s různými formami a druhy pěvecké kultury, přitom využívá svých

dosavadních dovedností

- spolupracuje s učitelem, reaguje na vhodně volené otázky
- žáci jsou vedeni k samostatnému získávání informací v různých oblastech hudebního umění samostatně řeší přiměřeně náročný problém, hledá další řešení

Rozpracování kompetence k řešení problémů na konci 9. ročníku

Žák

- klade otázky k věci
- zná různé formy a druhy pěvecké kultury, využívá svých dosavadních dovedností
- vhodně formuluje otázky, tím se rozvíjejí poznatky i méně aktivnějších žáků
- je formou soutěží schopen posuzovat vlastní výkony v oblasti pěveckých dovedností
- samostatně získává informace z různých oblastí hudebního umění
- má ucelený obraz o vývoji hudby v souvislosti s vývojem společnosti
- je schopen vyvodit (na základě vědomostí z jiných oborů) odraz společenského života v umění
- se podle svých schopností zapojuje do pěveckých soutěží

Kompetence komunikativní

Učitel

- vede žáka k plnění úkolů, při kterých žáci spolupracují (výkon pěveckého souboru, tvoření dramatických projektů)
- vede žáka ke sdělování osobních pocitů a názorů při hodnocení díla
- při aktivních činnostech (zpěv, hra na flétnu) vede žáka k otázkám problematiky zdraví
- vede žáka k plnění úkolů, při kterých spolupracují (hudební vystoupení, vyhledávání informací)
- motivuje žáka v hodinách ke sdělování pocitů a názorů z uměleckého díla (poslechové činnosti)
- pomáhá žákovi vhodně formulovat své názory a argumentovat, vyslechnout názory druhých

Rozpracování kompetence komunikativní na konci 5. ročníku

Žák

- plní úkoly, při kterých spolupracuje s ostatními mezi sebou a učitelem při tvorbě pěveckého souboru a dramatických projektů
- v hodinách se žáci při hodnocení díla snaží sdělovat své osobní pocity, názory a zážitky
- při aktivních činnostech (zpěv, hra na flétnu) žáci dbají otázek problematiky zdraví

Rozpracování kompetence komunikativní na konci 9. ročníku

Žák

- plní úkoly, při kterých se spolužáky spolupracuje (výkon pěveckého souboru, tvoření dramatických projektů, vyhledávání informací)
- sděluje osobní pocity a názory při hodnocení díla
- je při aktivních činnostech (zpěv, hra na flétnu) veden k otázkám problematiky zdraví
- je motivován ke sdělování pocitů a názorů z uměleckého díla (poslechové činnosti)
- formuluje své názory a vhodně argumentuje, umí vyslechnout názory druhých

Kompetence sociální a personální

Učitel

- sleduje úspěšnost žáka, oceňuje pokroky v činnostech hudebního vzdělání
- navozuje situace, při kterých si žák uvědomuje různý stupeň nadání k praktickým i teoretickým činnostem
- sleduje úspěšnost žáka, oceňuje pokroky a tvůrčí činnost v hudebním vzdělávání
- vede žáka ke spolupráci při přípravě hudebního vystoupení
- podněcuje žáka k vnímání různého stupně nadání k praktickým činnostem ve třídě

Rozpracování kompetence sociální a personální na konci 5. ročníku

Žák

- sleduje svoji úspěšnost a oceňuje pokroky sebe i svých spolužáků v činnostech hudebního vzdělání
- v kolektivu si uvědomuje rozdílný stupeň nadání k praktickým i teoretickým činnostem

Rozpracování kompetence sociální a personální na konci 9. ročníku

Žák

- je oceňován za pokroky a tvůrčí činnost v hudebním vzdělávání
- si uvědomuje různý stupeň nadání k praktickým i teoretickým činnostem
- spolupracuje při přípravě hudebního vystoupení
- vnímá různý stupeň nadání k praktickým činnostem ve třídě

Kompetence občanské

Učitel

- vede žáka k využívání poznatků z předmětu hudební výchova v aktivní tvorbě programů hudebních a divadelních akademií školy, při vystoupeních v místě bydliště ve spolupráci s obecním úřadem
- vede žáka k respektování národních kulturních tradic
- motivuje žáka k aktivnímu podílení na hudebních vystoupeních školy, v místě bydliště, ve spolupráci s obecním úřadem, reprezentují svou třídu a školu za hranicemi města a kraje

Rozpracování kompetence občanské na konci 5. ročníku

Žák

- využívá svých poznatků z předmětu hudební výchova v aktivní tvorbě, programů hudebních a divadelních akademií školy, při vystoupeních v místě bydliště ve spolupráci s obecním úřadem

Rozpracování kompetence občanské na konci 9. ročníku

Žák

- využívá poznatků z předmětu hudební výchova v aktivní tvorbě programů hudebních a divadelních akademií školy, při vystoupeních ve spolupráci s obecním úřadem v místě bydliště
- respektuje národní kulturní tradice
- aktivně se podílí na hudebních vystoupeních školy, v místě bydliště ve spolupráci s obecním úřadem, reprezentuje svou třídu a školu za hranicemi města a kraje

Kompetence pracovní

Učitel

- vede žáka ke správnému užívání materiálů souvisejících s hudební výchovou např. Orffův instrumentář, správných technik, poslechu hudby
- vede žáky k plnění úkolů podle úrovně nadání
- vede žáka k náležitému využívání hudebních nástrojů, ke správné technice hry na jednoduché nástroje
- vede žáka v hodinách k aktivnímu zapojení do činností vedoucích k získávání dovedností hry na rytmičné nástroje
- zadává žákovi úkoly podle úrovně hudebního nadání

Rozpracování kompetence pracovní na konci 5. ročníku

Žák

- při aktivních činnostech (pěvecký soubor, akademie...) užívá materiály, které jsou k dispozici v inventáři školy (Orffův instrumentář, klávesy...)
- žák se zapojuje do činností podle úrovně nadání

Rozpracování kompetence pracovní na konci 9. ročníku

Žák

- správně užívá materiálů souvisejících s hudební výchovou, např. Orffův instrumentář,

- správných technik hry a zpěvu, poslechu hudby
- plní úkoly podle úrovně nadání
- náležitě využívá hudebních nástrojů a správné techniky hry na jednoduché nástroje
- se v hodinách aktivně zapojuje do činností vedoucích k získávání dovedností hry na rytmické nástroje

Hudební výchova stojí především na využívání **aktivizačních metod** – aktivní zpěv, aktivní tvorba hudebních programů. Přitom se s výhodou využívá skupinové práce. Důležitá je i metoda prožitku, návštěva divadel, koncertů apod. V hojné míře používá učitel audiovizuální techniku. Formou hry se více než kdy jindy dosahuje úspěchů v práci.

5.7.2 Výtvarná výchova

Charakteristika vzdělávacího předmětu

Obsahové, časové a organizační vymezení

Předmět vyučujeme na 1. stupni v prvním období, tj. 1., 2., 3. ročníku 1 hodinu týdně.

Ve druhém období 4. a 5. ročník 2 hodiny týdně. Na druhém stupni předmět vyučujeme dvě hodiny týdně v 6. a 9. ročníku, jednu hodinu týdně v 7. a 8. ročníku (7. ročník dvojhodinový úsek 1krát za 14 dní. 9. ročníky se věnují několikaměsíčnímu projektu – tvorba videa – sociálního spotu (skupinová práce).

Výuka na obou stupních probíhá podle charakteru práce v kmenových třídách nebo ve specializované učebně výtvarné výchovy, jsou využívány různé prostory školy (chodby), ale i okolí školy. V 8. – 9. ročníku mohou některé hodiny výtvarné výchovy probíhat v učebně informatiky. Žáci se mohou seznámit se základy počítačové typografie. Toto pracoviště je určeno i pro činnost zájmových kroužků. Navíc během školního roku vybíráme výukové programy, které svým zaměřením zpestřují hodiny výtvarné výchovy. Jedná se o neobvyklé a náročnější techniky, které si žádají speciálnější vybavení. K prohloubení estetického vnímání navštěvujeme výstavy výtvarných děl, galerie, kino Art a jejich animační programy.

Obsah učiva výtvarné výchovy souvisí s náplní téměř všech předmětů. Minimum z dějin vývoje estetického ideálu umění pomáhá pochopit historii, výtvarné cítění motivuje žáka při jeho vlastní práci a rozhodování, estetický názor hraje důležitou roli při formování hodnotového žebříčku. Výtvarné ztvárnění živých organismů prohlubuje znalosti na přírodovědecké úrovni.

Ve výtvarné výchově žáci střídají různé výtvarné techniky, poznávají různé materiály a jejich vlastnosti, podněcující jejich fantazii. Velmi důležitá je organizace práce jednotlivce i ve skupině, odpovídající formátu a technice. Učitel dle možností upozorňuje žáky na zásadní umělecká díla naší i minulé doby, svým výkladem, vhodně zvolenými tématy, se snaží žáky motivovat a inspirovat k výtvarné činnosti.

Žákovi je umožněno uplatňovat osobní jedinečné pocity a prožitky. Snažíme se o co nejširší rozvíjení fantazie a originality, osobní posun v autentickém výtvarném projevu, nebazírujeme pedanticky na manuální zručnosti, dokonalosti v detailech, čistotě práce. Ve výtvarné výchově má žák možnost se podílet jednotlivými smysly na vnímání reality a uvědomit se vliv této zkušenosti.

V předmětu se kromě vlastního vzdělávacího obsahu okrajově realizují části vzdělávacích obsahů průřezových témat. Průřezová témata rozvíjená ve výtvarné výchově pomáhají žákům ujasnit si, co je pro ně hodnotné a žádoucí, pomáhají hledat estetickou krásu či neobvyklost, v blízkém okolí i v přírodě.

Osobnostní a sociální výchova (kreativita), **Environmentální výchova** (vztah člověka k prostředí). Pro realizaci průřezových témat zařazujeme do výuky ta témata, která respektují aktuální potřeby žáků a vycházejí ze vzájemné domluvy s nimi.

Výchovné a vzdělávací strategie

Výchovné a vzdělávací postupy, které v tomto předmětu směřují k utváření a rozvoji klíčových kompetencí:

Z výchovných a vzdělávacích kompetencí je kladen důraz na tvořivost, vyjádření sebe sama, soustředí se na schopnost vcítění a porozumění, klademe důraz na spolupráci, komunikaci, duševní hygienu atd.

Kompetence k učení

Učitel

- nabízí řady výtvarných technik, které žáka zaujmou a podnítí
- vede žáka k vytváření komplexnějšího pohledu na společenské a kulturní jevy
- umožní žákovi samostatně pozorovat a experimentovat s barvami, porovnávat a kriticky posuzovat výsledek, důraz na vlastní originální postupy a kreativní přístup k práci
- hodnotí vytvořené práce a diskutuje s žákem o ní

Rozpracování kompetence k učení na konci 5. ročníku

Žák

- vybírá z nabídky výtvarných technik, které ho zaujmou a podnítí
- vytváří si komplexnější pohled na společenské a kulturní jevy
- samostatně pozoruje a experimentuje s barvami, porovnává a kriticky posuzuje výsledek, klade důraz na vlastní originální postupy a kreativní přístup k práci
- vytvořené práce hodnotí a diskutuje o nich s ostatními

Rozpracování kompetence k učení na konci 9. ročníku

Žák

- nabízí řady výtvarných technik, které žáka zaujmou a podnítí
- vede žáka k vytváření komplexnějšího pohledu na společenské a kulturní jevy
- samostatně pozoruje a experimentuje s barvami, porovnává a kriticky posuzuje výsledek, klade důraz na vlastní originální postupy a kreativní přístup k práci
- hodnotí vytvořené práce a diskutuje s žákem o ní

Kompetence k řešení problémů

Učitel

- vede žáka k rozpoznání a pochopení nesrovnalosti, promyšlení si způsobu řešení dle vlastního úsudku
- vede žáka k odhalení problému, neodrazení nezdarem
- vede žáka ke sledování pokroku při zdokonalování dovedností

Rozpracování kompetence k řešení problémů na konci 5. ročníku

Žák

- rozpoznává a chápe nesrovnalosti, promýšlí způsob řešení dle vlastního úsudku
- odhaluje problém, nenechá se odradit nezdarem
- sleduje pokrok při zdokonalování dovedností

Rozpracování kompetence k řešení problémů na konci 9. ročníku

Žák

- rozpoznává a chápe nesrovnalosti, promýšlí si způsoby řešení dle vlastního úsudku
- snaží se o odhalení problému
- sleduje vlastní pokrok při zdokonalování dovedností

Kompetence komunikativní

Učitel

- vede žáka k výtvarnému vyjádření své myšlenky v logickém sledu
- vede žáka k účinnému zapojení do diskuse před započatím práce
- vede žáka k tvořivému využívání komunikačních prostředků a technologií postupu

Rozpracování kompetence komunikativní na konci 5. ročníku

Žák

- vyjadřuje své myšlenky v logickém sledu
- účinně se zapojuje do diskuse před započatím práce
- tvořivě využívá komunikačních prostředků a technologií postupu

Rozpracování kompetence komunikativní na konci 9. ročníku

Žák

- výtvarně vyjadřuje své myšlenky v logickém sledu
- účinně se zapojuje do diskuse před započatím práce
- tvořivě využívá komunikačních prostředků a technologií postupu

Kompetence sociální a personální

Učitel

- vede žáka ke spolupráci ve skupině nebo ve dvojici
- vede žáka k podílení se na přípravě a úklidu pracovního místa v týmu, poskytnutí pomoci
- vede žáka k podřízení se při práci většině, respektování názorů druhých

Rozpracování kompetence sociální a personální na konci 5. ročníku

Žák

- spolupracuje ve skupině nebo ve dvojici
- podílí se na přípravě a úklidu pracovního místa v týmu, poskytuje pomoc
- podřizuje se při práci většině, respektuje názory druhých

Rozpracování kompetence sociální a personální na konci 9. ročníku

Žák

- spolupracuje ve skupině nebo ve dvojici
- podílí se na přípravě a úklidu pracovního místa v týmu, poskytuje pomoc
- podřizuje se při práci většině, respektuje názory druhých

Kompetence občanské

Učitel

- vede žáka k ocenění estetického prostředí ve škole, podílení se na něm a neničení práce druhých

Rozpracování kompetence občanské na konci 5. ročníku

Žák

- oceňuje estetické prostředí ve škole, podílí se na něm a neničí práci druhých

Rozpracování kompetence občanské na konci 9. ročníku

Žák

- oceňuje estetické prostředí ve škole, podílí se na něm a neničí práci druhých

Kompetence pracovní

Učitel

- vede žáka k bezpečnému a účinnému používání materiálů, nástrojů a jiného vybavení při práci
- vede žáka k ochraně svého zdraví i zdraví jiných, ochrana životního prostředí
- vede žáka ke snaze odvést co nejlepší práci úměrnou schopnostem a věku

Rozpracování kompetence pracovní na konci 5. ročníku

Žák

- bezpečně a účinně používá materiály, nástroje a jiné vybavení při práci
- ochraňuje své zdraví i zdraví jiných, chrání životní prostředí
- snaží se odvést co nejlepší práci úměrnou schopnostem a věku

Rozpracování kompetence pracovní na konci 9. ročníku

Žák

- bezpečně a účinně používá materiál, nástroje a jiné vybavení při práci
- chrání své zdraví i zdraví jiných, ochraňuje životní prostředí
- snaží odvést co nejlepší práci úměrnou schopnostem a věku

5.8 Člověk a zdraví

Charakteristika vzdělávací oblasti

Zdraví člověka je chápáno jako vyvážený stav tělesné, duševní a sociální pohody. Je utvářeno a ovlivňováno mnoha aspekty, jako je styl života, zdravotně preventivní chování podporující zdraví, kvalita mezilidských vztahů, kvalita životního prostředí, bezpečí člověka atd. Protože je zdraví základním důležitým předpokladem pro aktivní a spokojený život a pro optimální pracovní výkonnost, stává se poznávání a praktické ovlivňování rozvoje podpory a ochrany zdraví jednou z priorit základního vzdělávání.

Vzdělávací oblast Člověk a zdraví přináší základní podněty pro pozitivní ovlivňování zdraví (poznatky, činnosti, způsoby chování), s nimiž se žáci seznamují, učí se je využívat a aplikovat ve svém životě. Vzdělávání v této vzdělávací oblasti směřuje především k tomu, aby žáci poznávali sami sebe jako živé bytosti, aby pochopili hodnotu zdraví, způsob smysl zdravotní prevence jeho ochrany i hloubku problémů spojených s nemocí či jiným poškozením zdraví. Žáci se seznamují s různým nebezpečím, které ohrožuje různými riziky, která ohrožují zdraví v běžných i mimořádných situacích, osvojují si dovednosti a způsoby chování (rozhodování), které vedou k zachování či posílení zdraví, a získávají potřebnou míru odpovědnosti za zdraví vlastní i zdraví jiných. Jde tedy z velké části o poznávání zásadních životních hodnot, o postupné utváření postojů nim a o aktivní jednání v souladu s nimi. Naplnění těchto záměrů je v základním vzdělávání nutné postavit na účinné motivaci a na činnostech a situacích posilujících zájem žáků o problematiku zdraví.

Při realizaci této vzdělávací oblasti je třeba klást důraz především na praktické dovednosti a jejich aplikace v modelových situacích i v každodenním životě školy. Proto je velmi důležité, aby celý život školy byl ve shodě s tím, co se žáci o zdraví učí a co z pohledu zdraví potřebují. Zpočátku musí být vzdělávání silně ovlivněno kladným osobním příkladem učitele, jeho všestrannou pomocí a celkovou příznivou atmosférou ve škole. Později přistupuje důraz i na větší samostatnost a odpovědnost žáků v jednání, rozhodování a činnostech souvisejících se zdravím. Takto chápané vzdělávání je základem pro vytváření aktivních přístupů žáků k rozvoji i ochraně zdraví.

Vzdělávací oblast Člověk a zdraví je vymezena a realizována v souladu s věkem žáků ve vzdělávacích oborech Výchova ke zdraví a Tělesná výchova, do níž je zahrnuta i zdravotní tělesná výchova. Vzdělávací obsah oblasti Člověk a zdraví prolíná do ostatních vzdělávacích oblastí, které jej obohacují nebo využívají (aplikují), a do života školy.

Cílové zaměření vzdělávací oblasti

Vzdělávání v této vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáků tím, že vede žáky k:

- poznávání zdraví jako důležité hodnoty v kontextu dalších životních hodnot;
- pochopení zdraví jako vyváženého stavu tělesné, duševní i sociální pohody a k vnímání radostných prožitků z činností podpořených pohybem, příjemným prostředím a atmosférou příznivých vztahů;

- poznávání člověka jako biologického jedince závislého v jednotlivých etapách života na způsobu vlastního jednání a rozhodování, na úrovni mezilidských vztahů i na kvalitě prostředí;
- získávání základní orientace v názorech na to, co je zdravé a co může zdraví prospět, i na to, co zdraví ohrožuje a poškozuje;
- využívání osvojených preventivních postupů pro ovlivňování zdraví v denním režimu, k upevňování způsobů rozhodování a jednání v souladu s aktivní podporou zdraví v každé životní situaci i k poznávání a využívání míst souvisejících s preventivní ochranou zdraví;
- propojování činností a jednání souvisejících se zdravím a zdravými mezilidskými vztahy se základními etickými a morálními postoji, s volným úsilím atd.;
- chápání zdatnosti, dobrého fyzického vzhledu i duševní pohody jako významného předpokladu výběru profesní dráhy, partnerů, společenských činností atd.;
- ochraně zdraví a životů při každodenních rizikových situacích i mimořádných událostech a k využívání osvojených postupů spojených s řešením jednotlivých mimořádných událostí;
- aktivnímu zapojování do činností podporujících zdraví a do propagace zdravotně prospěšných činností ve škole i v obci.

Vzdělávací oblast **Člověk a zdraví** je vymezena a realizována v souladu s věkem žáků ve vzdělávacích oborech **Člověk a zdraví** a **Tělesná výchova**.

5.8.1 Člověk a zdraví

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové, časové a organizační vymezení

Vzdělávací obor Výchova ke zdraví vede žáky k aktivnímu rozvoji a ochraně zdraví v propojení všech jeho složek (sociální, psychické a fyzické) a učí je být za ně odpovědný. Svým vzdělávacím obsahem navazuje na obsah vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět a prolíná do ostatních vzdělávacích oblastí. Žáci si osvojují zásady zdravého životního stylu a jsou vedeni k jejich uplatňování ve svém životě i k osvojování účelného chování při ohrožení v každodenních i rizikových situacích i při mimořádných událostech. Vzhledem k individuálnímu i sociálnímu rozměru zdraví je vzdělávací obor Výchova ke zdraví obsahuje výchovu k mezilidským vztahům a je velmi úzce propojen s průřezovým tématem Osobnostní a sociální výchova. Žáci si rozšiřují a prohlubují poznatky o sobě i vztazích mezi lidmi, partnerských vztazích, manželství a rodině, škole a společenství vrstevníků.

Předmět **Člověk a zdraví** je vyučován na naší škole v 7., 8., a 9. ročníku v časové dotaci 1 hodina týdně. Náplň učiva, zvláště co se týká prevence sociálně patologických jevů, se stává náplní i třídnických hodin, aby došlo k průběžnému odkrývání a řešení problému v jednotlivých třídách. K výuce slouží kromě klasických tříd i studovna a učebna chemie s multimediálním zařízením.

Nejčastějšími metodami a formami výuky jsou dialog, skupinová práce, problémové vyučování, hry na posílení komunikativních schopností. Její nezbytnou součástí jsou také návštěvy různých preventivních programů a aktivit. Do výuky je zařazována i dramatická výchova, kdy žáci samostatně vytvářejí modelové situace, na kterých se učí správně reagovat.

Výchova ke zdraví vede žáky k uvědomění si sama sebe i druhých, co se týče osobnosti člověka z hlediska duševního, fyzického, citového, společenského a duchovního zdraví. Žáci se učí otevřeně, jasně a výstižně vyjadřovat a respektovat pravidla diskuse. Získají základní informace, co se týče zdravého životního stylu. Uvědomují si možná rizika civilizačních chorob a cítí zodpovědnost za svůj sexuální život. V oblasti drogové problematiky získávají přehled o legálních a ilegálních drogách a uvědomí si nebezpečí drogové závislosti.

Výchova ke zdraví významně přispívá k rozvoji poznání mladého člověka a k jeho plnohodnotnému začlenění do společnosti.

Výukou se prolínají téměř některá **průřezová témata**, zvláště pak **Osobnostní a sociální výchova** (psychohygienu, komunikace, kooperace a kompetice, řešení problémů a rozhodovací dovednosti), a okrajově **Mediální výchova** (fungování a vliv médií ve společnosti).

Výchovné a vzdělávací strategie

K rozvoji klíčových kompetencí budou v hodinách výchovy ke zdraví uplatňovány tyto společné postupy:

Kompetence k učení

Učitel

- zajistí studijní materiály a zdroje
- umožňuje žákovi prezentovat výsledky jeho práce
- upevňuje u žáků schopnost komunikace a jasné formulace názoru

Rozpracování kompetence k učení na konci 9. ročníku

Žák

- prezentuje výsledky své práce
- komunikuje a jasně formuluje své názory
- dodržuje psychohygienu učení – během učení a domácí přípravy pravidelně a dle svých potřeb relaxuje způsobem, který jemu samotnému vyhovuje

Kompetence k řešení problémů

Učitel

- vede žáka ,aby se pomocí příkladů z praktického života dovedl správně rozhodnout
- vybízí žáka , aby kladl otázky k věci
- zadává úkoly, kdy žák kombinuje informace z různých zdrojů
- vede žáka k prozkoumávání pohledů a názorů lišící se od jeho vlastního

Rozpracování kompetence k řešení problémů na konci 9. ročníku

Žák

- dokáže se s pomocí příkladů z praktického života správně rozhodnout
- klade otázky k dané problematice
- je schopen kombinovat informace z různých zdrojů
- zabývá se názory lišící se od jeho vlastního

Kompetence komunikativní

Učitel

- dává žákovi dostatečný prostor při vyjadřování názoru pomocí problémového vyučování
- vede žáka ke schopnosti obhajovat a argumentovat vhodnou formou svůj názor a zároveň poslouchat názor jiných

Rozpracování kompetence komunikativní na konci 9. ročníku

Žák

- pomocí problémového vyučování vyjadřuje svůj názor
- obhajuje a argumentuje vhodnou formou svůj názor a zároveň poslouchá názor jiných

Kompetence sociální a personální

Učitel

- vytváří příležitost ke spolupráci v komunitním kruhu nebo v menších skupinách
- přiřazuje různé role pracovní skupině a provádí důslednou prevenci šikany a násilí

Rozpracování kompetence sociální a personální na konci 9. ročníku

Žák

- spolupracuje v komunitním kruhu nebo v menších skupinách
- je schopen vytvářet různé role v pracovní skupině a chápe negativní důsledky šikany a násilí

Kompetence občanské

Učitel

- vede k otevřenosti vůči spolužákům, solidaritě s druhými a k rozvíjení kritických postojů, k negativním postojům ve škole i ve skutečnosti

Rozpracování kompetence občanské na konci 9. ročníku

Žák

- rozvíjí své kritické postoje, vnímá lidi kolem sebe a kritizuje negativní jevy ve škole i ve společnosti

Kompetence pracovní

Učitel

- vede žáka aktivnímu rozvíjení všech složek zdraví člověka a k uvědomění si jejich vzájemné propojenosti

Rozpracování kompetence pracovní na konci 9. ročníku

Žák

- aktivně rozvíjí ve vzájemné propojenosti všechny složky svého zdraví

5.8.2 Tělesná výchova

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové, časové a organizační vymezení

Vzdělávací obor Tělesná výchova jako součást komplexnějšího vzdělávání žáků v problematice zdraví směřuje na jedné straně k poznání vlastních pohybových možností a zájmů, na druhé straně je vhodné usilovat o to, aby předkládané názory nebyly v příkrém rozporu s názory zákonných zástupců žáků k poznávání účinků konkrétních pohybových činností na tělesnou zdatnost, duševní a sociální pohodu. Pohybové vzdělávání postupuje od spontánní pohybové činnosti žáků k činnosti řízené a výběrové, jejímž smyslem je schopnost samostatně ohodnotit úroveň své zdatnosti a řadit do denního režimu pohybové činnosti pro uspokojování vlastních pohybových potřeb i zájmů, pro optimální rozvoj zdatnosti a výkonnosti, pro regeneraci sil a kompenzaci různého zatížení, pro podporu zdraví a ochranu života. Předpokladem pro osvojování pohybových dovedností je v základním vzdělávání žákův prožitek z pohybu a z komunikace při pohybu, dobře zvládnutá dovednost pak zpětně kvalitu jeho prožitku umocňuje. V tělesné výchově je velmi důležité motivační hodnocení žáků, které vychází ze somatotypu žáka a je postaveno na posuzování osobních výkonů každého jednotlivce a jejich zlepšování – bez paušálního porovnávání žáků podle výkonových norem (tabulky, grafy aj.), které neberou v úvahu růstové a genetické předpoklady a aktuální zdravotní stav žáků.

Obsahem tělesné výchovy je rozvíjení pohybových schopností a nadání žáků, odhalování a korekce oslabení pohybových schopností žáků. Žáci by měli chápat význam TV pro zdraví člověka jako možnost relaxace a kompenzace po fyzické i psychické zátěži, dbát na správné držení těla, osvojit si hygienické návyky a dbát na bezpečnost při sportu spojenou s čistotou a estetickým vnímáním pohybu a prostředí. Rozvoj pohybových schopností a dovedností žáků by měl být všestranný, spojený s co nejširším spektrem pohybových činností s ohledem na potřeby, schopnosti a zájem žáků, tak aby zahrnoval činnosti z atletiky, gymnastiky, pohybové a sportovní hry, turistiku, plavání, lyžování, bruslení a další sportovní aktivity dle zájmu žáků a možností školy. Všechny činnosti by měly směřovat k ochraně zdraví jednotlivce i kolektivu a k ochraně životního prostředí.

Charakteristické pro pohybové vzdělávání je rozpoznávání a rozvíjení pohybového nadání, které předpokládá diferenciaci činností i hodnocení výkonů žáků. Neméně důležité je odhalování zdravotních oslabení žáků a jejich korekce v běžných i specifických formách pohybového učení – v povinné tělesné výchově, případně ve zdravotní tělesné výchově. Proto se nedílnou součástí tělesné výchovy stávají korektivní a speciální vyrovnávací cvičení, která jsou podle potřeby preventivně využívána v hodinách tělesné výchovy pro všechny žáky nebo jsou zadávána žákům se zdravotním oslabením místo činností, které jsou kontraindikací jejich oslabení.

Školám se současně doporučuje vyrovnávat pohybový deficit žáků III. (příp. II.) zdravotní skupiny a jejich potřebu korektivních cvičení zařazováním povinného či volitelného předmětu, jehož obsah vychází z tematického okruhu Zdravotní tělesná výchova (jako adekvátní náhradu povinné tělesné výchovy nebo jako rozšíření pohybové nabídky). Tato nabídka vychází ze situace v moderní společnosti, která v mnohém život usnadňuje, ale paradoxně tím vyvolává už v dětském věku četná zdravotní oslabení, která je nutné napravovat a korigovat (z nedostatku intenzivního a vhodně zaměřeného pohybu, z dlouhodobého setrvávání ve statických polohách, z nadměrného příjmu potravy v nevhodné skladbě, z nekvalitního ovzduší, z četných stresových situací, nepříznivých sociálních vztahů atd.). Základní vzdělávání tak reaguje na poznatky lékařů, že zdravotních oslabení v celé populaci přibývá a zdravotně oslabené dítě potřebuje větší množství spontánních i cíleně zaměřených pohybových aktivit než dítě zdravé. Účast ve zdravotní tělesné výchově vede žáky k poznání charakteru jejich zdravotního oslabení i míry a rozsahu omezení některých činností. Současně předkládá konkrétní způsoby ovlivňování zdravotních oslabení (speciální cvičení, všestranně zaměřené pohybové činnosti, relaxační techniky, plavání atd.) a jejich zařazování do denního režimu žáka.

Tělesná výchova na 1. stupni naší školy je zpravidla realizována ve dvou vyučovacích hodinách týdně v tělocvičně školy nebo na školním hřišti, dále mohou být dle potřeb zařazovány tělovýchovné chvilky, vycházky, školní i mimoškolní sportovní soutěže. Plavání je zařazováno ve druhém pololetí 2. ročníku a prvním pololetí 3. ročníku. V lednu a únoru mají bruslení 4. a 5. ročníky. Dále se žáci prvního stupně zúčastňují lyžařského výcviku.

Ve výuce jsou zařazovány metody pozorování, sebehodnocení a sebekontroly, vzájemné vyučování, cvičení ve skupinách, hry, metoda prožitku, metoda výkladu, instruktáže, práce s odbornou literaturou, dialog, rozhovor, srovnávání a třídění dat, metoda názornosti a problémového učení.

Do předmětu se přirozeně prolíná učivo českého jazyka (lidová říkadla, pojmenování částí lidského těla, vedení rozhovoru a správné vyjadřování), učivo hudební výchovy (melodie, rytmus, zesilování, zeslabování, taneční krok, lidové písně), učivo matematiky (měření, porovnávání, jednoduché početní operace, orientace v tabulkách výsledků), učivo z oblasti člověk a jeho svět (pojmenování částí lidského těla, bezpečnost, ochrana zdraví, zdravý životní styl, mezilidské vztahy, chování v dopravních prostředcích, vztah k přírodě, fyzická zdatnost a její rozvoj).

Na 2. stupni je předmět vyučován ve všech ročnících v časové dotaci 2 hod. týdně, ve sportovních skupinách 5 hod. týdně (sportovní skupiny v 6. a 8. ročníku 5 hod, v 7. ročníku 4 hod. TV, 9. ročníku 4 hod. týdně TV). Převažující formou realizace je vyučovací hodina. Kromě toho je předmět realizován v blocích. Kurzy plavání pro sportovní skupiny probíhají od září do června jedenkrát týdně, LVK pro sportovní skupiny probíhá v období leden až únor, dále pro sportovní skupiny je během zimy jednohodinový kurz bruslení, v jarních měsících probíhá jednodenní výuka jezdeckví. LVK se také během zimy nabízí 5. a 7. ročníkům. Dále na škole probíhají během školního roku sportovní soutěže tříd. Pro výběr 6. ,7., 8. ročník bude zařazena nepovinná výuka TV (míčové hry a gymnastika). Výuka probíhá v tělocvičně míčové (velké), gymnastika (malá tělocvična s žíněnkou), na hřišti, v parku, dle sportu na ledové ploše či bazénu atd.

Cílem je získat kladný vztah k fyzickým aktivitám a sportu, vytvářet návyky zdravého životního stylu vedoucí k utužování zdraví a zdravého životního stylu vůbec. Dále dodržování sportovní etiky, pravidel, jednání fair-play. Obsah předmětu se realizuje též ve zdravotní tělesné

výchově (vyrovnávací cviky, posilování, ...). Úzké mezipředmětové vztahy nalezneme v přírodopise (znalost svalových skupin, první pomoc, péče o tělo,) a v hudební výchově (rytmizace, cvičení s hudbou)

Další používané formy a metody: ukázka, výklad, pokus – omyl, frontální, skupinová a individuální výuka.

V hodinách tělesné výchovy je okrajově realizováno průřezové téma **Osobnostní a sociální výchova** (psychohygiena) a **Enviromentální výchova** (vztah člověka k prostředí).

K rozvoji klíčových kompetencí budou v hodinách tělesné výchovy uplatňovány tyto společné postupy:

Kompetence k učení

Učitel

- používá jasných a správných pojmů a terminologie při organizaci TV
- vede žáka k odhalování vlastních možností, posuzování kvality svého výkonu i výkonů spolužáků, k odhalování chyb a nedostatků a stanovování možností jejich nápravy
- umožňuje žákovi pochopení pravidel, organizace i správného předvedení pohybové činnosti pomocí nákresů, schémat, obrázků, případně i filmové ukázky

Rozpracování kompetence k učení na konci 5. ročníku

Žák

- rozumí pojmům a terminologii při organizaci TV
- jednoduše zhodnotí kvalitu svého výkonu i výkonu spolužáků
- chápe pravidla, organizaci a správně předvede pohybovou činnost podle nákresu, jednoduchého popisu

Rozpracování kompetence k učení na konci 9. ročníku

Žák

- používá správnou terminologii TV
- odhaluje vlastní možnosti, posuzuje kvalitu svého výkonu i výkonů spolužáků, odhaluje chyby a nedostatky
- chápe pravidla, organizaci i správně předvede pohybové činnosti

Kompetence k řešení problémů

Učitel

- vede žáka tak, aby na základě teoretických poznatků, schémat, nákresů a pozorování dospěl k co nejkvalitnějšímu výsledku
- pomáhá žákovi řešit problémy vzniklé při sportu, zvláště pak adekvátně reagovat na zranění své i spolužáků

Rozpracování kompetence k řešení problémů na konci 5. ročníku

Žák

- řeší problémy vzniklé při sportu, reaguje v situaci zranění sebe i spolužáka

Rozpracování kompetence k řešení problémů na konci 9. ročníku

Žák

- snaží se dospět k co nejkvalitnějšímu výsledku
- řeší problémy vzniklé při sportu, zvláště pak adekvátně reagovat na zranění své i spolužáků

Kompetence komunikativní

Učitel

- vytváří příležitosti pro vzájemnou komunikaci žáků při vzájemném hodnocení výkonu, odhalování příčin nedostatků a stanovování cest k jejich odstranění
- vede žáka ke spolupráci při řešení zadávaných úkolů, zajímá se o názory, náměty a zkušenosti dětí

Rozpracování kompetence komunikativní na konci 5. ročníku

Žák

- spolupracuje při řešení zadávaných úkolů
- komunikuje při vzájemném hodnocení výkonu

Rozpracování kompetence komunikativní na konci 9. ročníku

Žák

- vzájemně komunikuje, hodnotí výkon, odhaluje příčiny nedostatků
- spolupracuje při řešení zadávaných úkolů, zajímá se o názory, náměty a zkušenosti ostatních spolužáků

Kompetence sociální a personální

Učitel

- nabízí žákovi dostatek příležitostí ke spolupráci ve družstvech
- umožňuje mu aktivně se podílet na tvorbě pravidel, ale i hodnocení jejich dodržování
- vede ho k zodpovědnosti za kvalitu vlastního výkonu v souvislosti se zodpovědností za kvalitu výkonu celého družstva (skupiny)
- podporuje aktivity vedoucí k organizaci her a soutěží, dá žákům dostatečný prostor k jejich realizaci
- umožňuje žákovi vnímat odlišnosti každého člověka a navozuje pocit vlastní zodpovědnosti za péči o své zdraví

Rozpracování kompetence sociální a personální na konci 5. ročníku

Žák

- spolupracuje v družstvech
- aktivně se podílí na tvorbě pravidel, ale i hodnocení jejich dodržování
- zhodnotí kvalitu vlastního výkonu v souvislosti se zodpovědností za kvalitu výkonu celého družstva (skupiny)
- vnímá odlišnosti každého člověka a uvědomuje si zodpovědnost za péči o své zdraví

Rozpracování kompetence sociální a personální na konci 9. ročníku

Žák

- spolupracuje ve družstvech
- podílí se na tvorbě pravidel dodržuje je
- zodpovídá za kvalitu vlastního výkonu i výkonu celého družstva (skupiny)
- aktivně se účastní organizace her a soutěží
- vnímá odlišnosti každého člověka a navozuje pocit vlastní zodpovědnosti za své zdraví

Kompetence občanské

Učitel

- vede žáka k zodpovědnému přístupu k bezpečnosti a péči o zdraví své i zdraví ostatních sportovní aktivity a návyky
- směřuje k osvojení zdravého životního stylu a k ochraně životního prostředí

Rozpracování kompetence občanské na konci 5. ročníku

Žák

- osvojuje si zodpovědný přístup k bezpečnosti a péči o zdraví své i zdraví ostatních
- směřuje k osvojení zdravého životního stylu a k ochraně životního prostředí

Rozpracování kompetence občanské na konci 9. ročníku

Žák

- zodpovědně přistupuje k bezpečnosti a péči o zdraví své i zdraví ostatních spolužáků
- si osvojil zásady zdravého životního stylu a ochrany životního prostředí

Kompetence pracovní

Učitel

- důsledně dbá na udržování pořádku a hygieny a dodržování pravidel bezpečnosti při přípravě a používání nářadí a náčiní
- nabízí dostatek příležitostí pro srovnání péče o zdraví při pracovní a zájmové činnosti
- nabízí žákovi dostatečný prostor pro uplatnění při realizaci různých činností, organizaci práce ve skupině, k hodnocení práce vlastní i ostatních
- vede žáka k povinnosti seznámit se s pravidly a řídit se jimi

Rozpracování kompetence pracovní na konci 5. ročníku

Žák

- dodržuje pořádek a pravidla hygieny
- seznamuje se s pravidly a řídí se jimi
- uplatňuje se při realizaci různých činností, organizaci práce ve skupině, hodnocení práce vlastní i ostatních

Rozpracování kompetence pracovní na konci 9. ročníku

Žák

- důsledně dbá na udržování pořádku a hygieny a dodržuje pravidla bezpečnosti při přípravě a používání nářadí a náčiní
- hodnotí práci vlastní i ostatních
- ovládá pravidla a řídí se jimi

5.9 Člověk a svět práce

Charakteristika vzdělávací oblasti

Oblast Člověk a svět práce postihuje široké spektrum pracovních činností a technologií, vede žáky k získání základních uživatelských dovedností v různých oborech lidské činnosti a přispívá k vytváření životní a profesní orientace žáků.

Koncepce vzdělávací oblasti Člověk a svět práce vychází z konkrétních životních situací, v nichž žáci přicházejí do přímého kontaktu s lidskou činností a technikou v jejich rozmanitých podobách a širších souvislostech. Získávají tak praktické pracovní dovednosti a návyky, čímž tato oblast přispívá k uplatnění člověka v dalším životě.

5.9.1 Pracovní činnosti

Charakteristika vzdělávacího předmětu

Obsahové, časové a organizační vymezení

Předmět **Pracovní činnosti** vyučujeme od prvního do devátého ročníku s časovou dotací na prvním i druhém stupni 1 hodina týdně v každém ročníku.

Na prvním stupni je předmět formálně členěn na 4 tematické okruhy, jejichž témata jsou obsažena v každém z pěti ročníků: *práce s drobným materiálem, konstrukční činnosti, pěstitelské práce a příprava pokrmů.*

Na druhém stupni projdou žáci těmito tematickými okruhy:

6. ročník – Pěstitelské práce a chovatelství

7. ročník – Práce s technickými materiály, Příprava pokrmů

8. ročník – Finační gramotnost (1.pol), Provoz a ekonomika domácnosti (2.pol), vybrané kapitoly ze Světa práce – volba povolání

Vzdělávací obsah je určen všem žákům (tedy chlapcům i dívkám bez rozdílu). Výuka probíhá v kmenových třídách nebo ve cvičné kuchyňce, v dílně, v odborné učebně fyziky i ve zvířetníku, dále pak v přírodě, na školní zahradě a v rámci výukových programů v zařízeních mimo školu. Upřednostňovanou formou realizace předmětu je vyučovací hodina, na druhém stupni jsou některé okruhy (vaření, dílny) realizovány v devadesátiminutových blocích. Na prvním stupni se výuka občas realizuje v krátkodobých projektech.

Při výuce se žáci učí pracovat s různými materiály a osvojují si základní pracovní dovednosti a návyky důležité pro jejich další život. Klademe důraz na rozvoj jejich tvořivosti i manuální zručnosti. Učí se plánovat, organizovat a hodnotit pracovní činnost samostatně i v týmu. Ve všech tematických okruzích jsou žáci soustavně vedeni k dodržování zásad bezpečnosti a hygieny při práci, k dodržování pravidel společenského chování, komunikaci i spolupráci.

V předmětu se kromě vlastního vzdělávacího obsahu realizují části vzdělávacího obsahu průřezového tématu **Osobnostní a sociální výchova** (sebeorganizace, mezilidské vztahy, řešení problémů, praktická etika) a **Environmentální výchova** (vztah člověka k prostředí, základní podmínky pro život, lidské aktivity a problémy životního prostředí).

Jako stěžejní metody volíme ty, které podporují samostatnost a spolupráci dětí, vlastní aktivitu a tvořivost, vyhodnocování a řešení problémů, formulování a ověřování vlastních názorů, utřídění informací a hledání jejich souvislostí.

Výchovné a vzdělávací strategie

K rozvoji klíčových kompetencí budou v hodinách pracovních činností uplatňovány tyto společné postupy:

Kompetence k učení

Učitel

- vede žáka k provedení práce podle návodu
- vede žáka k plánování činností při práci s technickými materiály a při přípravě pokrmů
- předkládá dostatečné množství příkladů pro pochopení technické dokumentace jednoduchých zařízení
- vede žáka k poznávání výhod pořizování náčrtu při nejrůznějších činnostech
- vede žáka k poznávání vlastností materiálů a surovin, jejich použitelnosti

Rozpracování kompetence k učení na konci 5. ročníku

Žák

- poznává vlastností materiálů a surovin, jejich použitelnost
- provádí práce podle návodu
- plánuje činnosti při práci s technickými materiály a při přípravě pokrmů
- poznává výhody pořizování náčrtu při nejrůznějších činnostech
- poznává vlastnosti materiálů a surovin, jejich použitelnosti

Rozpracování kompetence k učení na konci 9. ročníku

Žák

- poznává vlastnosti materiálů a surovin, jejich použitelnost
- pracuje podle návodu
- plánuje činnost při práci s technickými materiály a při přípravě pokrmů
- snaží se pro pochopit technickou dokumentaci jednoduchých zařízení
- využívá náčrty při nejrůznějších činnostech
- poznává vlastnost materiálů a surovin, jejich použitelnost

- vysvětlí smysl toho, proč si osvojuje a zpracovává různé druhy poznatků a dovedností a jak by se daly využít v jeho dalším studiu, práci nebo osobním životě, aktivně využívá poznatky a dovednosti nabyté v určitém předmětu/oblasti i v jiných předmětech/oblastech

Kompetence k řešení problémů

Učitel

- vede žáka k uvědomění si potřeby praktického ověřování řešení problémů
- podporuje žáka v aplikaci řešení při obdobných zadáních a v hledání nových způsobů využití dovedností, vede ho při práci s technickými materiály a přípravě pokrmů
- předkládá dostatečné množství příkladů pro uplatnění na trhu práce
- otevírá prostor pro zodpovědné rozhodování o vlastní profesní orientaci
- seznamuje žáka s možnostmi poradenství v oblasti volby dalšího studia, profesní orientace

Rozpracování kompetence k řešení problémů na konci 5. ročníku

Žák

- uvědomuje si potřeby praktického ověřování řešení problémů
- snaží se aplikovat řešení při obdobných zadáních a v hledání nových způsobů využití dovedností při práci s technickými materiály a přípravě pokrmů

Rozpracování kompetence k řešení problémů na konci 9. ročníku

Žák

- pracuje podle návodu, plánuje činnosti při práci s technickými materiály a při přípravě pokrmů
- snaží se pro pochopit technickou dokumentaci jednoduchých zařízení
- využívá náčrty při nejrůznějších činnostech
- poznává vlastnosti materiálů a surovin, jejich použitelnosti

Kompetence komunikativní

Učitel

- vede žáky k účinné komunikaci při práci s ostatními spolužáky
- seznamuje žáky s přesným významem pojmů vztahujících se k práci s technickými materiály a při přípravě pokrmů
- vysvětluje pojmy související s volbou povolání
- předkládá dostatek podnětů a příležitostí pro vlastní prezentaci žáků

Rozpracování kompetence komunikativní na konci 5. ročníku

Žák

- účinně komunikuje při práci s ostatními spolužáky
- seznamuje se s přesným významem pojmů vztahujících se k práci s technickými materiály a při přípravě pokrmů
- využívá dostatek podnětů a příležitostí pro vlastní prezentaci

Rozpracování kompetence komunikativní na konci 9. ročníku

Žák

- komunikuje při práci s technickými materiály
- seznamuje se s přesným významem pojmů se vztahem k práci s technickými materiály a při přípravě pokrmů
- vysvětluje pojmy související s volbou povolání
- prezentuje svou práci

Kompetence sociální a personální

Učitel

- vytváří příležitosti ke spolupráci ve dvojici a v malé skupině
- přiřazuje různé role v pracovní skupině a zprostředkuje tak jejich prožívání navozuje zážitek uvědomování si potřeby ohleduplnosti na pracovišti

Rozpracování kompetence sociální a personální na konci 5. ročníku

Žák

- spolupracuje ve dvojici a v malé skupině
- je si vědom potřeby ohleduplnosti na pracovišti

Rozpracování kompetence sociální a personální na konci 9. ročníku

Žák

- spolupracuje ve dvojici a v malé skupině
- zastává různé role v pracovní skupině
- uvědomuje si potřebu ohleduplnosti na pracovišti

Kompetence občanské

Učitel

- otevírá prostor pro pochopení vlivu různých činností člověka na životní prostředí a spoluzodpovědnosti za jeho ochranu
- umožňuje tvořivý přístup žáka k plnění zadaných témat

Rozpracování kompetence občanské na konci 5. ročníku

Žák

- snaží se pochopit vliv různých činností člověka na životní prostředí a spoluzodpovědnosti za jeho ochranu
- tvořivě přistupuje k plnění zadaných témat

Rozpracování kompetence občanské na konci 9. ročníku

Žák

- chápe vliv různých činností člověka na životní prostředí a spoluzodpovědnosti za jeho ochranu
- tvořivě přistupuje k plnění zadaných témat

Kompetence pracovní

Učitel

- vede žáka k uvědomělému, správnému a bezpečnému používání všech používaných nástrojů a materiálů
- vede žáka ke snaze o provedení práce v co nejlepší kvalitě
- předkládá srovnání hospodárnosti různých postupů, které vedou k témuž cíli
- pomáhá vyhledávat možná rizika při různých činnostech a hledat cesty k jejich minimalizaci
- seznamuje s konkrétními podnikatelskými aktivitami od záměrů až po jejich realizaci

Rozpracování kompetence pracovní na konci 5. ročníku

Žák

- uvědoměle správně a bezpečně používá všechny nástroje a materiály
- snaží se o provedení práce v co nejlepší kvalitě
- vyhledává možná rizika při různých činnostech a hledá cesty k jejich minimalizaci

Rozpracování kompetence pracovní na konci 9. ročníku

Žák

- uvědoměle správně a bezpečně používá všechny nástroje a materiály
- správně a bezpečně používá všechny používané nástroje a materiály
- snaží se o provedení práce v co nejlepší kvalitě
- srovnává hospodárnost různých postupů, které vedou k témuž cíli

- vyhledává možná rizika při různých činnostech a hledá cesty k jejich minimalizaci
- seznamuje se s konkrétními podnikatelskými aktivitami od záměrů až po jejich realizace

5.10 Doplnující vzdělávací obory

Doplnující vzdělávací obory, které nejsou povinnou součástí základního vzdělávání, jeho vzdělávací obsah pouze doplňují a rozšiřují. Doplnující vzdělávací obory je možné využít pro všechny nebo jen pro některé žáky jako povinný nebo volitelný vzdělávací obsah. Očekávané výstupy uvedené v Doplnujících vzdělávacích oborech nestanovují závaznou úroveň a jsou pouze doporučené pro formulování výstupů v učebních osnovách v ŠVP.

5.10.1 Dramatická výchova

Dramatická výchova svým obsahem patří mezi esteticko-výchovné předměty vedle výchovy výtvarné, hudební a literární. Zahrnuje spontánní nebo improvizované jednání, různě strukturované hry a cvičení určených k prezentaci v rámci třídy. V dramatické výchově se vytváříme a zkoumáme lidské jednání, včetně našeho vlastního, a poznáváme, jak probíhá a kam až může vést. Porovnáváme svá individuální stanoviska se stanovisky druhých. Konflikty, které jsou jádrem dramatických improvizací, vedou proces vpřed.

Dramatické výchova směřuje ve svých důsledcích k výchově osobnosti, která je schopna orientovat se sama v sobě i v okolním světě, a zejména v mezilidských vztazích, je si vědoma své hodnoty a je schopna se dále rozvíjet. Vede jedince k osobnostnímu a sociálnímu rozvoji prostřednictvím prvků a postupů dramatického umění. Žák má možnost si vyzkoušet na základě dramatické improvizace různé životní situace a stát se „chvilkovým hercem“. Všechny tyto aktivity mu pomohou v rozvíjení zdraví člověka ve všech složkách jeho osobnosti. Dramatická výchova je kromě Výchovy k občanství důležitým předmětem pro průřezová témata **Výchova demokratického občana a Osobnostní a sociální výchovu.**

Specifickými cíli dramatické výchovy jsou zvláště:

- naučit se funkčně používat prostředky dramatického výrazu a celý tvůrčí proces práce s tématem
- porozumět zvoleným tématům, ujasnit si k nim vlastní postoj a zjistit postoje ostatních
- používat prostředky dramatické výchovy ke sdělení získaných poznatků,
- porozumět sdělení jiných.

Tímto způsobem žák s pomocí učitele a ostatních spolužáků

- získává jistotu při uplatňování svých schopností, zejména v komunikaci verbální i neverbální (v obou rovinách - sdělování i naslouchání)
- učí se pracovat a tvořit ve skupině a dosahovat společných výsledků
- poznává a hodnotí sám sebe, prozkoumává mezilidské vztahy a vytváří si postoje k sobě samému, ostatním, ke světu.

Obsahové, časové a organizační vymezení

Dramatická výchova je volitelný předmět nabízený žákům 6. a 7. ročníku v rozsahu jedné hodiny týdně. Předmět vyučujeme v sedmém ročníku s časovou dotací 1 hodina týdně.

5.10.3 Etická výchova

Charakteristika vzdělávacího předmětu

Etická výchova vytváří celou řadu mezipředmětových vztahů. Ve vzdělávací oblasti Jazyk a jazyková komunikace ve vzdělávacím oboru Český jazyk a literatura navazuje etická výchova na učivo naslouchání, mluvený projev, písemný projev a tvořivé činnosti s literárním. Ve vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět navazuje na učivo domov, škola, rodina, soužití lidí, chování lidí, základní globální problémy, ohleduplné chování k přírodě, ochrana přírody, partnerství, rodičovství a základy sexuální výchovy. Ve vzdělávací oblasti Člověk a společnost ve vzdělávacím oboru Výchova k občanství navazuje na učivo naše škola, obec, region, kraj, lidská setkání, vztahy mezi lidmi, zásady lidského soužití, podobnost a odlišnost lidí, osobní rozvoj, vnitřní svět člověka a lidská práva. Ve vzdělávací oblasti Člověk a zdraví ve vzdělávacím oboru Výchova ke zdraví navazuje na učivo vztahy mezi lidmi a formy soužití, změny v životě člověka a jejich reflexe, zdravý způsob života a péče o zdraví, rizika ohrožující zdraví a jejich prevence a osobnostní a sociální rozvoj. Z průřezových témat navazuje především na vzdělávací obsah osobnostní a sociální výchovy, multikulturní výchovy, environmentální výchovy a mediální výchovy.

Etická výchova žáka především vede: k navázání a udržování uspokojivých vztahů, k vytvoření si pravdivé představy o sobě samém, k tvořivému řešení každodenních problémů, k formulaci svých názorů a postojů na základě vlastního úsudku s využitím poznatků z diskuse s druhými, ke kritickému vnímání vlivu vzorů při vytváření vlastního světonázoru, k pochopení základních environmentálních a ekologických problémů a souvislostí moderního světa.

Doplňující vzdělávací obor etická výchova u žáka rozvíjí: sociální dovednosti, které jsou zaměřeny nejen na vlastní prospěch, ale také na prospěch jiných lidí a celé společnosti, na samostatné pozorování s následným kritickým posouzením a vyvozením závěrů pro praktický život, samostatnost při hledání vhodných způsobů řešení problémů, správné způsoby komunikace, respekt k hodnotám, názorům a přesvědčení jiných lidí, schopnost vcítit se do situací ostatních lidí, pozitivní představu o sobě samém a schopnost účinné spolupráce.

Obsahové, časové a organizační vymezení

Jednotlivá témata **Etické výchovy** jsou zařazena na 1.stupni do předmětu Prvouka (1. a 2.ročník) a Člověk a příroda (5.ročník), na 2.stupni do předmětu Výchova k občanství (VII. a VIII.ročník), Český jazyk (VI., VIII. a IX.), Člověk a zdraví (VIII.ročník). Dále je soustavně realizována v Pelíšcích na 2.stupni a třídnických hodinách na 1.stupni.

6. Rozšiřující oblast

6.1 Přehled volitelných předmětů

Zařazení volitelných předmětů do učebního plánu školy sleduje individuální rozvoj žáka podle jeho zájmu. Výstupy a učivo volitelných předmětů je součástí ŠVP a tematických plánů. Nabídka předmětů kopíruje jednotlivé vzdělávací oblasti školního vzdělávacího plánu. O zařazení do volitelných předmětů rozhoduje žák, respektive jeho rodiče, po dohodě s třídním učitelem a učitelem cizího jazyka. Žák si vybere předměty, které bude navštěvovat z aktualizované nabídky pro daný školní rok na období celého školního roku. Počet volitelných předmětů vypsanych vedením školy ve školním roce je závislé od počtu žáků v daných ročnících. Počty hodin volitelných předmětů v jednotlivých ročnících jsou uvedeny v tabulkách učebních plánů – kapitola 4.

Nabízené volitelné předměty:

Vzdělávací oblast	volitelný předmět	6. r	7. r	8. r	9.r
Jazyk a jazyková komunikace	Cvičení z českého jazyka			1	1
	Konverzace v anglickém jazyce			1	1
	Cvičení z anglického jazyka		1	1	1
Matematika a její aplikace	Cvičení z matematiky			1	1
Člověk a zdraví	Míčové hry	1	1	1	
	Gymnastika	1	1	1	
Doplňující vzdělávací obory	Dramatická výchova	1			
	MIU (Metoda instrumentálního uvědomování)	1	1		
	Výchova k hodnotám	1	1		
	Polytechnika a podnikavost	1			

6.2 Obsahová náplň volitelných předmětů

Cvičení z českého jazyka je volitelný předmět nabízený žákům 8. a 9. ročníku v rozsahu 1 hodiny týdně. Jeho základem je prohlubování znalostí v tomto oboru. Žákům umožňuje získat větší přehled i nové informace. Rozšíří si slovní zásobu, získají jistotu v komunikaci a procvičí se v tvůrčím psaní. Toto vše jim pomůže mnohem snadněji zvládnout přijímací zkoušky na střední školy.

Cvičení z anglického jazyka je volitelný předmět nabízený žákům 7. až 9. ročníku v rozsahu 1 hodiny týdně, organizovaný dle požadavků a znalostí žáků, je koncipován především na základě procvičování gramatických oblastí „anglického jazyka“ formou různorodých cvičení, testů apod. Učitel používá metody, které vedou především k upevnění doposud probrané látky. Může také samozřejmě do výuky zahrnout oblasti, které jsou například požadovány z hlediska přijímacích zkoušek na střední školu.

Konverzace v anglickém jazyce je volitelný předmět nabízený žákům 8. a 9. ročníku v rozsahu 1 hodiny týdně, vyučovaný s ohledem na požadavky a znalosti žáků a soustřeďuje se především na procvičení a upevnění slovní zásoby v propojení s gramatickou oblastí jazyka. V tomto předmětu si žáci rozšiřují nejen slovní zásobu (včetně správné výslovnosti a intonace), ale jsou také vedeni ke srovnávání různých pohledů na svět, k diskusi o rozličných tématech, ke schopnosti adekvátně zareagovat v různých reálných situacích i k poznávání historie a kultury především anglicky mluvících zemí.

Německý jazyk je vyučován od 7. ročníku 2 hodiny týdně. Cílem výuky je získat zájem žáků o druhý cizí jazyk, ovládnout čtení a upevňování komunikačních dovedností. Má žáky seznámit se zvláštnostmi výslovnosti, uvědomit si rozdíly a shody německého, anglického a českého jazyka. Žáci si osvojí základní tematickou slovní zásobu, zvládnou jednoduchá gramatická pravidla časování a skloňování, zvládnou čtení jednoduchých textů s porozuměním a získají znalosti pro základy konverzace.

Ruský jazyk je vyučován od 7. ročníku 2 hodiny týdně. Cílem výuky je získat zájem žáků o druhý cizí jazyk, naučit se a používat azbuku, zvládnout čtení a psaní, upevňování komunikačních dovedností. Má žáky seznámit se zvláštnostmi výslovnosti, rozdíly v psaní písmen, uvědomit si podobnost ruského a českého jazyka. Žáci si osvojí základní tematickou slovní zásobu, zvládnou jednoduchá gramatická pravidla časování a skloňování, zvládnou čtení jednoduchých textů s porozuměním a získají znalosti pro základy konverzace.

Cvičení z matematiky je volitelný předmět nabízený žákům 8. a 9. ročníku v rozsahu 1 hodiny týdně, zaměřený na prohloubení dovedností v oboru matematika s důrazem na aplikační úlohy popisující běžné situace života a technické praxe. Se zdatnějšími žáky jsou řešeny i obtížnější úlohy vhodné pro další studium na střední škole.

Cvičení z přírodopisu je volitelný předmět nabízený žákům 6. ročníku v rozsahu 1 hodiny týdně, zaměřený na prohlubování znalostí a souvislostí z oboru přírodopis. V hodinách budou žáci řešit úkoly přiměřené jejich věku, budou provádět jednoduché pokusy, při kterých si experimentálně ověří některé teoretické znalosti. Důraz bude kladen na určování a poznávání jednotlivých druhů rostlin a hub, kteří se vyskytují v rámci České republiky popřípadě ve střední Evropě. Neodmyslitelnou součástí hodin je práce s určovacími atlasy a nácvik pozorování (mikroskopování a pozorování s lupou).

Gymnastika je volitelný předmět nabízený žákům 6. až 8. ročníku v rozsahu 1 hodiny týdně. Do skupiny mohou být zařazováni žáci až tří ročníků zároveň. Předmět je zaměřený na akrobacii, přeskoky, cvičení na náradí a s náčiním, kondiční formy cvičení pro daný věk, kalanetika, jóga. Hodiny budou vedeny tak, aby se žák zdokonaloval v dané formě cvičení, budou zde zařazeny cviky se zdravotní tematikou, vyrovnávací cviky, posilovací cviky.

Míčové hry je volitelný předmět nabízený žákům 6. až 8. ročníku v rozsahu 1 hodiny týdně. Do skupiny mohou být zařazováni žáci až tří ročníků zároveň. Předmět je zaměřený především na volejbal, košíkovou, kopanou, florbal a další míčové hry (ragby-košíková, T-ball, házená, přehazovaná, vybíjená, ringo atd.) Bude kladen důraz na rozvíjení herní činnosti jednotlivce i kolektivu, herní kombinace, herní systémy, pravidla, hra fair-play, rozhodování zápasů, organizování turnajů.

Dramatická výchova je volitelný předmět nabízený žákům 6. a 7. ročníku v rozsahu jedné hodiny týdně. Vede jedince k osobnostnímu a sociálnímu rozvoji, rozvíjí jeho komunikační dovednosti prostřednictvím prvků a postupů dramatického umění.

Žák je veden k uvědomění si sama sebe, dále zná a respektuje pravidla komunikace, je schopen vést dialog, ve kterém vyjadřuje adekvátní formou svůj názor a umí řešit konflikt na základě faktů. Reflektuje osobnost žáka, jeho individuální potřeby i zvláštnosti. Jeho smyslem je pomáhat každému žákovi utvářet životní dovednosti. Žák má možnost si vyzkoušet na základě dramatické improvizace různé životní situace a stát se „chvilkovým hercem“. Všechny tyto aktivity mu pomohou v rozvíjení zdraví člověka ve všech složkách jeho osobnosti. Nedílnou součástí tohoto předmětu je osobnostní komunikace formou verbálního projevu, který slouží jako klíčový nástroj v jednání v různých životních situacích. Předmět vede k aktivnímu sebepoznání, seberegulaci a k udržení psychického zdraví, tj. „psychohygiena, komunikace, role a situace“. Všechna témata se uskutečňují prakticky, prostřednictvím vhodných her, cvičení, modelových situací a příslušných diskusí. Dramatická výchova je kromě Výchovy k občanství důležitým předmětem pro průřezová témata **Výchova demokratického občana a Osobnostní a sociální výchovu. viz kapitola 5.10.2**

MIU – Metoda instrumentálního obohacování je volitelný předmět nabízený žákům 6. a 7. ročníku v rozsahu 1 hodiny týdně. Jeho primárním cílem je rozvoj kognitivních funkcí žáků. Žáci zde pod vedením odborně vyškoleného vyučujícího – tzv. zprostředkovatele – pracují se speciálními pracovními sešity – instrumenty. Vyučující pomocí zprostředkování vede žáky nejen ke splnění zadaných úkolů, ale především k zvědomění procesu myšlení a postupu práce. Principy, které během práce vyvstanou, přemostňuje (tedy zasazuje) do různých prostředí života žáků, což vytváří příležitost pro vnímání různých situací z různých úhlů pohledu. Jedná se tedy o poměrně dynamickou metodu učení, poznávání světa a seberozvoje.

Výchova k hodnotám - Předmět, ve kterém se žáci učí nalézat vlastní motivaci, spolupracovat, rozvíjet empatii, komunikovat, porozumět životním hodnotám. Prostřednictvím metody hodnotového vzdělávání se budou učit nalézat odpovědi na otázky, jak mohou řešit různé životní situace a jak budovat vztahy mezi lidmi. Předmět má svým zaměřením přesah i do dalšího vzdělávání, kde se tyto dovednosti mohou uplatnit.

Polytechnika a podnikavost - Předmět spojuje technické a praktické dovednosti s rozvojem podnikavých kompetencí podle Evropského rámce kompetence k podnikavosti zvaného EntreComp. V části zaměřené na **polytechniku** se žáci seznámí s různými technickými nástroji, jako jsou 3D tiskárny, řezací plotery, gravírovačky, roboti a další praktické činnosti. Budou pracovat

na projektech, které jim umožní vyzkoušet si práci s různými nástroji a materiály, a tím rozvíjet své manuální dovednosti a technické myšlení.

V předmětu je kladen důraz na rozvoj kompetence k **podnikavosti**. Rozvíjena bude tedy kreativita, iniciativnost, schopnost řešit problémy, týmová práce a další. Žáci budou pracovat na různých projektech a aktivitách, které je naučí, jak přemýšlet podnikavě a jak své nápady přeměnit v reálné projekty. Budou se učit plánovat, organizovat a hodnotit své vlastní činnosti.

6.3 Přehled nepovinných předmětů

Třídnické hodiny jsou zařazeny do rozvrhu 2. stupně. Ve většině tříd probíhají během pondělí. Cílem tohoto opatření je zkvalitnění průběhu hodin s třídním učitelem, posílení jeho výchovného působení a dosažení maximální účasti žáků. Program hodin, tzv. Pelíšků, je zčásti stanoven, zčásti vychází z potřeb každé třídy. Metodicky je zajištěn ŠPP, které zpracovává aktuální náměty pro potřeby třídních učitelů, např. Jak se učit, Kyberšikana, Volba střední školy, Klima třídy apod. Pokud se ve třídě vyskytnou výchovné nebo výukové problémy, vstupuje do řešení školní psycholog nebo členové ŠPP.

Náboženství je nepovinný předmět pro žáky 1. - 9. ročníku v rozsahu 1 hodiny týdně.

Cvičení z českého jazyka je volitelný předmět nabízený žákům 8. a 9. ročníku v rozsahu 1 hodiny týdně. Jeho základem je prohlubování znalostí v tomto oboru. Žákům umožňuje získat větší přehled i nové informace. Rozšíří si slovní zásobu, získají jistotu v komunikaci a procvičí se v tvůrčím psaní. Toto vše jim pomůže mnohem snadněji zvládnout přijímací zkoušky na střední školy.

Cvičení z matematiky je volitelný předmět nabízený žákům 8. a 9. ročníku v rozsahu 1 hodiny týdně, zaměřený na prohloubení dovedností v oboru matematika s důrazem na aplikační úlohy popisující běžné situace života a technické praxe. Se zdatnějšími žáky jsou řešeny i obtížnější úlohy vhodné pro další studium na střední škole.

7. Hodnocení

7.1 Hodnocení žáků

Hodnocení se vztahuje k cílům ŠVP Amosek (komplexnost a rozvoj osobnosti žáka), musí být soustavné, systematické, jednoznačné, srozumitelné, všestranné a je součástí vzdělávacího procesu.

Žák je hodnocen podle klasifikačního řádu, který je součástí školního řádu projednaného pedagogickou radou a schválený školskou radou.

7.1.1 Pravidla hodnocení a klasifikace žáka základní školy

7.1.2 Opravné zkoušky

7.1.3 Zásady klasifikace prospěchu

7.1.4 Získávání podkladů pro hodnocení a klasifikaci

7.1.5 Klasifikace a hodnocení žáků s vývojovými poruchami

7.1.6 Sebehodnocení žáků

7.1.7 Klasifikace chování a výchovná opatření

7.1.1 Pravidla hodnocení a klasifikace žáka základní školy

a) Výsledky vzdělávání žáka v jednotlivých povinných a nepovinných předmětech stanovených školním vzdělávacím programem se v případě použití klasifikace hodnotí na vysvědčení stupni prospěchu:

- 1 - výborný
- 2 - chvalitebný
- 3 - dobrý
- 4 - dostatečný
- 5 - nedostatečný

Při hodnocení jsou výsledky vzdělávání žáka a chování žáka ve škole a na akcích pořádaných školou hodnoceny tak, aby byla zřejmá úroveň vzdělání žáka, které dosáhl zejména vzhledem k očekávaným výstupům formulovaným v učebních osnovách jednotlivých předmětů školního vzdělávacího programu, k jeho vzdělávacím a osobnostním předpokladům a k věku žáka. Klasifikace zahrnuje ohodnocení píle žáka a jeho přístupu ke vzdělávání i v souvislostech, které ovlivňují jeho výkon.

Při hodnocení žáka podle odstavců se na prvním stupni použije pro zápis stupně hodnocení číslice, na druhém stupni se použije slovní označení stupně hodnocení podle odstavců 1.

b) Celkové hodnocení žáka se na vysvědčení vyjadřuje stupni:

- a) prospěl(a) s vyznamenáním,
- b) prospěl(a),
- c) neprospěl(a)

Žák je hodnocen stupněm

a) prospěl(a) s vyznamenáním, není-li v žádném z povinných předmětů stanovených školním vzdělávacím programem hodnocen na vysvědčení stupněm prospěchu horším než 2 – chvalitebný, průměr stupňů prospěchu ze všech povinných předmětů stanovených školním vzdělávacím programem není vyšší než 1,5 a jeho chování je hodnoceno stupněm velmi dobré; v případě použití slovního hodnocení u žáků s SPVÚ se slovní hodnocení převede pro výpočet průměru do číselné podoby (slovní hodnocení musí být možné vyjádřit i stupněm),

b) prospěl(a), není-li v žádném z povinných předmětů stanovených školním vzdělávacím programem hodnocen na vysvědčení stupněm prospěchu 5 – nedostatečný nebo odpovídajícím slovním hodnocením,

c) neprospěl(a), je-li v některém z povinných předmětů stanovených školním vzdělávacím programem hodnocen na vysvědčení stupněm prospěchu 5 – nedostatečný nebo odpovídajícím slovním hodnocením **nebo není-li z něho hodnocen na konci druhého pololetí.**

d) Chování žáka ve škole a na akcích pořádaných školou se v případě použití klasifikace hodnotí na vysvědčení stupni:

- a) 1 – velmi dobré,
- b) 2 – uspokojivé,
- c) 3 – neuspokojivé.
- e) U žáka se smyslovou nebo tělesnou vadou, vadou řeči, prokázanou specifickou vývojovou

poruchou učení nebo chování se při jeho hodnocení a klasifikaci přihlédne k charakteru postižení. U žáka prvního až devátého ročníku s prokázanou specifickou vývojovou poruchou učení nebo chování rozhodne ředitel školy o použití širšího slovního hodnocení na základě žádosti zástupce žáka.

f) Do vyššího ročníku postoupí žák, který na konci druhého pololetí prospěl ze všech povinných předmětů stanovených školním vzdělávacím programem s výjimkou předmětů výchovného zaměření stanovených rámcovým vzdělávacím programem a předmětů, z nichž byl uvolněn, pokud mu nebylo povoleno opakování ročníku podle § 52 odstavce 6 školského zákona – Ředitel školy může žákovi, který splnil povinnou školní docházku a na konci druhého pololetí neprospěl nebo nemohl být hodnocen, povolit na žádost jeho zákonného zástupce opakování ročníku po posouzení jeho dosavadních studijních výsledků a důvodů uvedených v žádosti. Do vyššího ročníku postoupí i žák prvního stupně základní školy, který již v rámci prvního stupně opakoval ročník, a žák druhého stupně základní školy, který již v rámci druhého stupně opakoval ročník, a to bez ohledu na prospěch tohoto žáka.

g) Nelze-li žáka hodnotit na konci prvního pololetí, určí ředitel školy pro jeho hodnocení náhradní termín, a to tak, aby hodnocení za první pololetí bylo provedeno nejpozději do dvou měsíců po skončení prvního pololetí. Není-li možné hodnotit ani v náhradním termínu, žák se za první pololetí nehodnotí.

Nelze-li žáka hodnotit na konci druhého pololetí, určí ředitel školy pro jeho hodnocení náhradní termín, a to tak, aby hodnocení za druhé pololetí bylo provedeno nejpozději do konce září následujícího školního roku. V období měsíce září do doby hodnocení navštěvuje žák nejbližší vyšší ročník, popřípadě znovu devátý ročník.

Hodnocení v náhradním termínu probíhá obvykle formou komisionálního přezkoušení za dané období. O možných výjimkách z formy přezkoušení rozhoduje ředitel školy po posouzení závažnosti důvodů

h) Má-li zákonný zástupce žáka pochybnosti o správnosti hodnocení na konci prvního nebo druhého pololetí, může do 3 pracovních dnů ode dne, kdy se o hodnocení prokazatelně dozvěděl, nejpozději však do 3 pracovních dnů od vydání vysvědčení, požádat ředitele školy o přezkoumání výsledků hodnocení žáka; je-li vyučujícím žáka v daném předmětu ředitel školy, krajský úřad.

Pokud není dále stanoveno jinak, ředitel školy nebo krajský úřad nařídí komisionální přezkoušení žáka, které se koná nejpozději do 14 dnů od doručení žádosti nebo v termínu dohodnutém se zákonným zástupcem žáka. Česká školní inspekce poskytne součinnost na žádost ředitele školy nebo krajského úřadu.

V případě, že se žádost o přezkoumání výsledků hodnocení žáka týká hodnocení chování nebo předmětů výchovného zaměření, posoudí ředitel školy, je-li vyučujícím žáka v daném předmětu ředitel školy, krajský úřad, dodržení pravidel pro hodnocení výsledků vzdělávání žáka stanovených klasifikačním řádem školy. V případě zjištění porušení těchto pravidel ředitel školy nebo krajský úřad výsledek hodnocení změní, nebyla-li pravidla pro hodnocení výsledků vzdělávání žáků porušena, výsledek hodnocení potvrdí, a to nejpozději do 14 dnů ode dne doručení žádosti. Česká školní inspekce poskytne součinnost na žádost ředitele školy nebo krajského úřadu.

i) Žák, který plní povinnou školní docházku, opakuje ročník, pokud na konci druhého pololetí neprospěl nebo nemohl být hodnocen. To neplatí o žákovi, který na daném stupni základní školy již jednou ročník opakoval; tomuto žákovi může ředitel školy na žádost jeho zákonného zástupce a na základě doporučení vyjádření odborného lékaře povolit opakování ročníku z vážných zdravotních důvodů, a to bez ohledu na to, zda žák na daném stupni již opakoval ročník.

j) Ředitel školy může žákovi, který splnil povinnou školní docházku a na konci druhého pololetí neprospěl nebo nemohl být hodnocen, povolit na žádost jeho zákonného zástupce opakování ročníku po posouzení jeho dosavadních studijních výsledků a důvodů uvedených v žádosti.

k) Žáci devátých ročníků a žáci, kteří na daném stupni základní školy dosud neopakovali ročník, kteří na konci druhého pololetí neprospěli nejvýše ze dvou povinných předmětů s výjimkou předmětů výchovného zaměření, konají opravné zkoušky.

l) Žákovi, který po splnění povinné školní docházky nezískal základní vzdělání, může na základě žádosti jeho zákonného zástupce a po posouzení žádosti ředitel školy povolit pokračování v základním vzdělávání, nejdéle však do konce školního roku, v němž žák dosáhne osmnáctého roku věku.

m) Zkoušky při plnění povinné školní docházky v zahraničí nebo v zahraniční škole na území České republiky. Tyto zkoušky se konají dle příslušné vyhlášky 48/2005 Sb. Pro tyto zkoušky, které jsou komisionální platí stejná pravidla jako pro ostatní komisionální zkoušky s výjimkou toho, že na žádost zákonných zástupců lze konat více než jednu zkoušku v jednom dni.

n) Individuální vzdělávání probíhá dle §41 zákona 561/2004 Sb.

Tyto zkoušky probíhají na naší škole komisionálně a platí pro ně stejná pravidla jako pro ostatní komisionální zkoušky s výjimkou toho, že na žádost zákonných zástupců lze konat více než jednu zkoušku v jednom dni.

7.1.2 Opravné zkoušky a komisionální přezkoušení

a) Opravné zkoušky se konají nejpozději do konce příslušného školního roku v termínu stanoveném ředitelem školy. Žák může v jednom dni skládat pouze jednu opravnou zkoušku. Opravné zkoušky jsou komisionální.

b) Žák, který nevykoná opravnou zkoušku úspěšně nebo se k jejímu konání nedostaví, neprospěl. Ze závažných důvodů může ředitel školy žákovi stanovit náhradní termín opravné zkoušky nejpozději do 15. září následujícího školního roku. Do té doby je žák zařazen do nejbližšího vyššího ročníku, popřípadě znovu do devátého ročníku.

c) Komisionální přezkoušení. Komisi pro komisionální přezkoušení (dále jen "přezkoušení") jmenuje ředitel školy; v případě, že je vyučujícím daného předmětu ředitel školy, jmenuje komisi krajský úřad. Komisionální přezkoušení je neveřejné.

d) Komise je tříčlenná a tvoří ji:

d.a) předseda, kterým je ředitel školy, popřípadě jím pověřený učitel, nebo v případě, že vyučujícím daného předmětu je ředitel školy, krajským úřadem jmenovaný jiný pedagogický pracovník školy,

d.b) zkoušející učitel, jímž je vyučující daného předmětu ve třídě, v níž je žák zařazen, popřípadě jiný vyučující daného předmětu,

d.c) přísedící, kterým je jiný vyučující daného předmětu nebo předmětu stejné vzdělávací oblasti stanovené Rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání.

d.d) Výsledek přezkoušení již nelze napadnout novou žádostí o přezkoušení. Výsledek přezkoušení stanoví komise hlasováním. Výsledek přezkoušení se vyjádří slovním hodnocením nebo stupněm prospěchu podle 1.1. Ředitel školy sdělí výsledek přezkoušení prokazatelným způsobem žákovi a zákonnému zástupci žáka. V případě změny hodnocení na konci prvního nebo druhého pololetí se žákovi vydá nové vysvědčení.

e) O přezkoušení se pořizuje protokol, který se stává součástí dokumentace školy.

f) Žák může v jednom dni vykonat přezkoušení pouze z jednoho předmětu. Není-li možné žáka ze závažných důvodů ve stanoveném termínu přezkoušet, stanoví orgán jmenující komisi náhradní termín přezkoušení.

g) Konkrétní obsah a rozsah přezkoušení stanoví ředitel školy v souladu se školním vzdělávacím programem.

h) Vykonáním přezkoušení není dotčena možnost vykonat opravnou zkoušku podle 8.11.

7.1.3 Zásady klasifikace prospěchu

Při celkové klasifikaci přihlíží učitel k věkovým zvláštěnostem žáka i k tomu, že žák mohl v průběhu klasifikačního období zakolísat v učebních výkonech pro určitou indispozici.

7.1.4 Získávání podkladů pro hodnocení a klasifikaci

a) Podklady pro hodnocení a klasifikaci získávají vyučující zejména: soustavným diagnostickým pozorováním žáků, sledováním jeho výkonů a připravenosti na vyučování, hodnocením práce v rámci daltonské výuky, různými druhy zkoušek (písemné, ústní, grafické, praktické, pohybové...) kontrolními písemnými pracemi, analýzou výsledků různých činností žáků, konzultacemi s ostatními vyučujícími a podle potřeby i s psychologickými a zdravotnickými pracovníky.

b) Žák 2. až 9. ročníku základní školy musí mít z každého předmětu alespoň dvě známky za každé pololetí. Znamky získávají vyučující průběžně během celého klasifikačního období.

c) Učitel oznamuje žákovi výsledek každé klasifikace, klasifikaci zdůvodňuje a poukazuje na klady a nedostatky hodnocených projevů, výkonů, výtvorů. Po ústním vyzkoušení oznámí učitel žákovi výsledek hodnocení okamžitě. Výsledky hodnocení písemných zkoušek a prací a praktických činností oznámí žákovi nejpozději do 14 dnů. Učitel sděluje všechny známky, které bere v úvahu při celkové klasifikaci, zástupcům žáka, a to zejména prostřednictvím zápisů do žákovské knížky – současně se sdělováním známek žákům.

d) Kontrolní písemné práce a další druhy zkoušek rozvrhne učitel rovnoměrně na celý školní rok, aby se nadměrně nenahromadily v určitých obdobích.

e) O termínu písemné zkoušky, která má trvat více než 25 minut, informuje vyučující žáky dostatečně dlouhou dobu předem. V jednom dni mohou žáci konat jen jednu zkoušku uvedeného charakteru.

f) Učitel je povinen vést soustavnou evidenci o každé klasifikaci žáka průkazným způsobem tak, aby mohl vždy doložit správnost celkové klasifikace žáka i způsob získání známek (ústní zkoušení, písemné...). V případě dlouhodobé nepřítomnosti nebo rozvázání pracovního poměru v průběhu klasifikačního období předá tento klasifikační přehled zastupujícímu učiteli nebo vedení školy. Učitel vede klasifikaci v elektronické žákovské knížce u všech žáků. Na konci každého měsíce vytiskne přehled této klasifikace. Tisk nemusí být prováděn, pokud si vyučující vede záznamy o klasifikaci také písemně v papírové podobě.

g) Klasifikační stupeň určí učitel, který vyučuje příslušnému předmětu. Při zástupu učitele bude respektováno hodnocení zastupujícího vyučujícího. Při dlouhodobějším pobytu žáka mimo školu (lázeňské léčení, léčebné pobyty, dočasné umístění v ústavech apod.) vyučující respektuje známky žáka, které škole sdělí škola při instituci, kde byl žák umístěn; žák se znovu nepřezkoušuje.

h) Při určování stupně prospěchu v jednotlivých předmětech na konci klasifikačního období se hodnotí kvalita práce a učební výsledky, jichž žák dosáhl za celé klasifikační období. Stupeň prospěchu se neurčuje na základě průměru z klasifikace za příslušné období. Výsledná známka za klasifikační období musí odpovídat známkám, které žák získal a které byly sděleny rodičům.

i) Případy zaostávání žáků v učení a nedostatky v jejich chování se projednají v pedagogické radě.

j) Na konci klasifikačního období, v termínu, který určí ředitel školy, nejpozději však 48 hodin před jednáním pedagogické rady o klasifikaci, zapíše učitelé příslušných předmětů číslíci výsledky celkové klasifikace do třídního výkazu a připraví návrhy na umožnění opravných zkoušek, na klasifikaci v náhradním termínu apod.

k) Zákonné zástupce žáka informuje o prospěchu a chování žáka: třídní učitel a učitelé jednotlivých předmětů v polovině prvního a druhého pololetí; třídní učitel nebo učitel, jestliže o to zákonní zástupci žáka požádají.

l) Informace jsou rodičům předávány převážně při osobním jednání na třídních schůzkách nebo hovorových hodinách, na které jsou rodiče písemně zváni. Rodiče mohou využít konzultačních hodin vyučujících. Rodičům, kteří se nemohli dostavit na školou určený termín a nevyhovuje jim termín konzultačních hodin, poskytnou vyučující možnost individuální konzultace.

Údaje o klasifikaci a hodnocení chování žáka jsou sdělovány pouze zástupcům žáka, nikoli veřejně.

m) V případě mimořádného zhoršení prospěchu žáka informuje rodiče vyučující předmětu bezprostředně a prokazatelným způsobem.

n) Pokud je klasifikace žáka stanovena na základě písemných nebo grafických prací, vyučující tyto práce uschovávají po dobu, během které se klasifikace žáka určuje nebo ve které se k ní mohou zákonní zástupci žáka odvolat – tzn. celý školní rok včetně hlavních prázdnin, v případě žáků s odloženou klasifikací nebo opravnými zkouškami až do 31.10. dalšího školního roku. Opravené písemné práce musí být předloženy všem žákům a na požádání ve škole také rodičům.

o) Vyučující dodržují zásady pedagogického taktu, zejména

– neklasifikují žáky ihned po jejich návratu do školy po nepřítomnosti delší než jeden týden, – žáci nemusí dopisovat do sešitů látku za dobu nepřítomnosti, pokud to není jediný zdroj informací,

– účelem zkoušení není nacházet mezery ve vědomostech žáka, ale hodnotit to, co umí,

– učitel klasifikuje jen probrané učivo,

– před prověřováním znalostí musí mít žáci dostatek času k naučení, procvičení a zažití učiva,

– prověřování znalostí provádí učitel až po dostatečném procvičení učiva.

p) Třídní učitelé (případně výchovný poradce) jsou povinni seznamovat ostatní vyučující s doporučením psychologických vyšetření, která mají vztah ke způsobu hodnocení a klasifikace žáka a způsobu získávání podkladů. Údaje o nových vyšetřeních jsou součástí zpráv učitelů (nebo výchovného poradce) na pedagogické radě.

7.1.5 Klasifikace a hodnocení žáků s vývojovými poruchami

a) U žáka se smyslovou nebo tělesnou vadou, vadou řeči, prokázanou specifickou vývojovou poruchou učení nebo chování se při jeho hodnocení a klasifikaci přihlédne k charakteru postižení. Vyučující respektují doporučení psychologických vyšetření žáků a uplatňují je při klasifikaci a hodnocení chování žáků a také volí vhodné a přiměřené způsoby získávání podkladů.

b) Dětem a žákům, u nichž je diagnostikována specifická vývojová porucha učení, je nezbytné po celou dobu docházky do školy věnovat speciální pozornost a péči.

c) Pro zjišťování úrovně žákových vědomostí a dovedností volí učitel takové formy a druhy zkoušení, které odpovídají schopnostem žáka a na něž nemá porucha negativní vliv. Kontrolní práce a diktáty píší tito žáci po předchozí přípravě. Pokud je to nutné, nebude dítě s vývojovou poruchou vystavováno úkolům, v nichž vzhledem k poruše nemůže přiměřeně pracovat a podávat výkony odpovídající jeho předpokladům.

d) Vyučující klade důraz na ten druh projevu, ve kterém má žák předpoklady podávat lepší výkony. Při klasifikaci se nevychází z prostého počtu chyb, ale z počtu jevů, které žák zvládl.

e) Klasifikace je provázena hodnocením, t.j. vyjádřením pozitivních stránek výkonu, objasněním podstaty neúspěchu, návodem, jak mezery a nedostatky překonávat,

f) Děti, u kterých je diagnostikována dyslexie nebo dysortografie, mohou být se souhlasem rodičů během celého jejich vzdělávání hodnoceny z mateřského jazyka a z jiných jazyků slovně (a

to jak v průběhu školního roku, tak na pololetním a závěrečném vysvědčení). U dětí s diagnostikovanou dyskalkulií bude totéž platit pro matematiku a další předměty, kde výsledky mohou být touto poruchou ovlivněny. Dítě lze hodnotit dítě slovně (průběžně i na vysvědčení) po dohodě s rodiči a odborníkem prakticky ve všech předmětech, do nichž se porucha promítá. Jakmile žák překoná nejvýraznější obtíže, je vhodné postupně přecházet k běžné klasifikaci. Klasifikovat lze i známkou s tím, že se specifická porucha dítěte vezme v úvahu a odrazí se v mírnější známce. Při uplatňování všech těchto možností vyučující postupují velmi individuálně, s využitím všech dostupných informací, zejména informací z odborných vyšetření a ve spolupráci s rodiči.

g) Ředitel školy může povolit, aby pro dítě se specifickými poruchami učení byl vypracován pro kterýkoliv předmět příslušnými vyučujícími individuální vzdělávací program, který se může lišit od výuky v daném postupném ročníku, přitom však bude poskytovat dítěti v příslušných předmětech ucelené a dítětem zvládnutelné základy. Individuální plány mají charakter smlouvy mezi vedením školy, vyučujícím(i) a rodiči dítěte; vypracovávají se krátce a rámcově v písemné formě. Výsledky se hodnotí slovně.

h) Všechna závažná navrhovaná pedagogická opatření se zásadně projednávají s rodiči a jejich souhlasný či nesouhlasný názor je respektován.

i) V hodnocení se přístup vyučujícího zaměřuje na pozitivní výkony žáka, a tím na podporu jeho poznávací motivace k učení namísto jednostranného zdůrazňování chyb.

7.1.6 Sebehodnocení žáků

Žák je od začátku školní docházky veden k sebehodnocení a hodnocení své práce. Učitel mu citlivě pomáhá s ohledem na věk žáka a jeho možnosti.

7.1.7 Klasifikace chování a výchovná opatření

a) Klasifikaci chování žáků navrhuje třídní učitel po projednání s učiteli, kteří ve třídě vyučují, a s ostatními učiteli a rozhoduje o ní ředitel po projednání v pedagogické radě. Pokud třídní učitel tento postup nedodrží, mají možnost podat návrh na pedagogické radě i další vyučující. Kritériem pro klasifikaci chování je dodržování pravidel chování (školní řád včetně dodržování vnitřního řádu školy během klasifikačního období).

b) Při klasifikaci chování se přihlíží k věku, morální a rozumové vyspělosti žáka. Kritéria pro jednotlivé stupně klasifikace chování jsou následující:

Stupeň 1 (velmi dobré): Žák uvědoměle dodržuje pravidla chování a ustanovení vnitřního řádu školy. Méně závažných přestupků se dopouští ojediněle. Žák je přístupný výchovnému působení a snaží se své chyby napravit.

Stupeň 2 (uspokojivé): Chování žáka je v rozporu s pravidly chování a s ustanoveními vnitřního řádu školy. Žák se dopustí závažného přestupku proti pravidlům slušného chování nebo vnitřnímu řádu školy; nebo se opakovaně dopustí méně závažných přestupků. Zpravidla se přes důtku třídního učitele školy a důtku ředitele školy dopouští dalších přestupků.

Stupeň 3 (neuspokojivé): Chování žáka ve škole je v příkrém rozporu s pravidly slušného chování. Dopustí se takových závažných přestupků proti školnímu řádu nebo provinění, že je jimi vážně ohrožena výchova nebo bezpečnost a zdraví jiných osob. Záměrně narušuje hrubým způsobem výchovně vzdělávací činnost školy. Zpravidla se přes důtku ředitele školy dopouští dalších přestupků.

O udělení 2. nebo 3. stupně z chování rozhoduje třídní učitel na základě projednání v pedagogické radě, a to na základě návrhu třídního učitele. Třídní učitel je povinen předjednat před pedagogickou radou návrh na snížení známky z chování s ostatními pedagogickými pracovníky, kteří daného žáka učí.

c) Výchovní opatření

Pochvaly

Drobné pochvaly uděluje každý pedagogický pracovník bezprostředně po vzniku důvodu pro jejich udělení a zaznamená je do žákovské knížky.

Třídní učitel může na základě vlastního rozhodnutí nebo na základě podnětu ostatních pracovníků školy po projednání s ředitelem školy udělit pochvalu nebo jiné ocenění za výrazný projev školní iniciativy nebo za déletrvající svědomitou úspěšnou práci.

Ředitel školy může na základě vlastního rozhodnutí nebo na základě podnětu jiné právnické či fyzické osoby žákovi po projednání v pedagogické radě udělit pochvalu nebo jiné ocenění za mimořádný projev lidskosti, občanské nebo školní iniciativy, záslužný nebo statečný čin a za dlouhodobou svědomitou a úspěšnou práci.

Udělení pochvaly třídního učitele se zaznamenává do dokumentace školy a do žákovské knížky žáka, a to bezprostředně po jejím udělení.

Udělení pochvaly ředitele školy se zaznamenává do dokumentace školy a na vysvědčení za pololetí, v němž byla udělena.

Opatření k posílení kázně

Při porušení povinností stanovených školním řádem lze podle závažnosti tohoto porušení žákovi udělit:

- upozornění třídního učitele
- napomenutí TU
- důtka TU
- pohovor u ŘŠ
- důtka ŘŠ

7.2 Autoevaluace školy

Hodnocení a sebehodnocení školy vychází z ustanovení školského zákona. Je součástí výroční zprávy a autoevaluační zprávy z určené období.

7.3 Vlastní hodnocení školy

Vlastní hodnocení školy je zaměřeno na:

- a) cíle, které si škola stanovila v koncepčním záměru rozvoje školy a ve školním vzdělávacím programu, a jejich reálnost a stupeň důležitosti,
- b) posouzení, jakým způsobem škola plní cíle podle písmene a) s přihlédnutím k dalším cílům uvedeným zejména v rámcovém vzdělávacím programu a odpovídajících právních předpisech,
- c) oblasti, ve kterých škola dosahuje dobrých výsledků, a oblasti, ve kterých je třeba úroveň výchovy a vzdělávání zlepšit, včetně návrhů příslušných opatření,
- d) účinnost opatření podle písmene c) obsažených v předchozím vlastním hodnocení.

Oblasti vlastního hodnocení školy jsou :

- a) podmínky ke vzdělávání,

vyhodnocení vnějších a vnitřních podmínek ke vzdělávání prostřednictvím SWOT analýzy

- b) průběh vzdělávání,

vyhodnocení vzdělávacího programu školy, nabídky volitelných předmětů, hodnocení ICT, environmentální výchovy, péče o integrované žáky, péče o nadané žáky, hodnocení organizace školního roku, výuky, školního řádu, metod a forem výuky, možnosti komunikace žáků s vyučujícími, daltonske výuky, výuky integrovaných žáků, vyhodnocení prevence sociálně-patologických jevů

c) podpora školy žákům a studentům, spolupráce s rodiči, vliv vzájemných vztahů školy, žáků, rodičů a dalších osob na vzdělávání,

vyhodnocování činnosti školního poradenského pracoviště, nabídky mimoškolních aktivit, stravování žáků, možností využití knihoven, studoven, činnosti žákovské rady, forem spolupráce s rodiči, třídních schůzek, hovorových hodin, školské rady, účast rodičů na akcích školy – akademie, den otevřených dveří..., vyhodnocení problémů ve spolupráci s rodiči, vyhodnocení řešení stížností a připomínek, vyhodnocení spolupráce s obcí, spolupráce s jinými subjekty

d) výsledky vzdělávání žáků,

rozbor výsledků prospěchu žáků, vyhodnocení vztahu prospěchu a absence, komisionální a opravné zkoušky, úspěšnost při přijímacím řízení, vyhodnocování názoru žáků na jejich výsledky vzdělávání, výsledky žáků v soutěžích a olympiádách

e) řízení školy, kvalita personální práce, kvalita dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků,

vyhodnocení efektivnosti struktury řízení, odborného řízení, pedagogického řízení, činnosti poradních orgánů, řízení žáků,

analýza složení pedagogického sboru, kvalifikovanost pedagog. sboru, personální strategie,

vyhodnocení kvantity a kvality DVPP

f) úroveň výsledků práce školy, zejména vzhledem k podmínkám vzdělávání a ekonomickým zdrojům, zformulování slabých a silných stránek školy na základě analýzy vnitřních podmínek školy, zformulování příležitostí a hrozeb na základě vnějších podmínek školy

g) interakce a komunikace; pravidla komunikace mezi učitelem a žáky, mezi žáky navzájem, možnost vyjadřování vlastního názoru, argumentace, diskuse, vzájemné respektování, výchova k toleranci,

7.4 Nástroje autoevaluace školy

- hospitace vedení školy
- intervize kolegů
- dotazníky žáků, učitelů, rodičů
- hodnocení daltonske výuky
- testy žáků
- SWOT analýza
- portfolia žáků, sebehodnocení žáků
- portfolia učitelů
- soustavné diagnostické pozorování žáka
- soustavné sledování výkonů žáka a jeho připravenosti na vyučování
- různé druhy zkoušek (písemné, ústní, grafické, praktické, pohybové), didaktické testy
- analýza výsledků činnosti žáka
- rozhovory se žákem a zákonnými zástupci žáka
- konzultace s ostatními učiteli a podle potřeby i s pracovníky školských poradenských zařízení a zdravotnických služeb, zejména u žáků s trvalejšími psychickými a zdravotními potížemi a poruchami a u žáků nadaných a mimořádně nadaných

7.5 Časové rozvržení evaluačních činností

celoročně	Jednou za rok	Jednou za pět let	Několikrát za rok
Hospitace vedení školy – dle plánu hospitací	Dotazník pro žáky budoucího šestého ročníku	Dotazníky rodičů	Testy žáků – čtvrtletní opakování
Intervize kolegů – průběžně dle domluvy	Profesní testy v 9. ročníku – jsou v nabídce, ale nejsou povinné - podzim	Dotazníky žáků	Portfolium žáka - průběžně
Sebehodnocení žáků	Hodnotící rozhovor s pedagogy, portfolio pedagoga – květen, červen	Dotazníky pedagogů	
		Dotazníky školního poradenského pracoviště	
	Dotazník adaptace žáků 6. ročníku.	SWOT analýza – přípravný týden	
	Hodnocení daltonské výuky	Dotazník žakovského parlamentu	

7.6 Struktura evaluace školy podle oblastí

viz příloha

7.7 Pravidla a termíny vlastního hodnocení školy

Vlastní hodnocení školy se zpracovává za období pěti školních let a projedná se na pedagogické radě do konce kalendářního roku, ve kterém období končí. Autoevaluace je nástrojem pro zajišťování zpětné vazby, korigování nesprávností, vytyčování správného směru, úprav v koncepci školy. Slouží ke zvyšování kvality služeb, které poskytuje škola žákům a jejich rodičům.

7.8 Portfolia

7.8.1 Portfolio žáka

Žakovské portfolio je uspořádaný a komentovaný soubor vybraných materiálů, vznikajících během učení žáků. Není cílem učení žáků, ale prostředkem k němu. Důležité jsou proto činnosti, kterým se žáci v průběhu práce s portfoliem věnují, tj. především sbírání, třídění, průběžné reflektování a sebehodnocení, sdílení, prezentování a obhajování. Při jeho tvorbě je třeba ponechávat žákům zároveň dostatek prostoru pro projevení osobnosti, originality, tvořivosti a samostatnosti. Sebereflexe žáka je prohlubována především prezentací a rozбором svého portfolia chápaného jako shrnutí svých výsledků

Portfolio žáka obsahuje vybrané žákovy školní i mimořádné mimoškolní práce, které reálně vystihují jeho studijní úspěšnost. Portfolio slouží především k sebehodnocení žáka, napomáhá učiteli při klasifikaci v pololetí a na konci školního roku, určitou část lze rovněž použít jako podklad pro přijímací řízení na střední školu.

Během školního roku žáci zařazují sami i na doporučení učitele svoje práce do pracovní složky, která je umístěna ve volně přístupné skřínce ve třídě, a jednou za půl roku si s učitelem daného předmětu vytrídí pár nejpodstatnějších prací (max. 8 listů/předmět/pololetí) a zařadí do portfoliové složky. Slovní prezentace před vyučujícím a spolužáky by mohla probíhat za daný předmět alespoň jednou za pololetí, nejlépe ve vyučovacích hodinách daného předmětu. Rovněž je vhodné zařadit rozbor např. nejvíce, či nejméně úspěšných výsledků v rámci třídnických hodin. Za portfolio, jejich stav a úroveň zodpovídá žák, škola zajistí prostory pro jejich uchovávání během školního roku i doby prázdnin, vydá je žákovi, když končí své vzdělávání na ZŠ Horácké nám.

7.8.2 Portfolio pedagoga

Své vlastní portfolio si sestavuje učitel sám, přičemž sbírá produkty vlastní práce, mezi které patří nejen přípravy na hodiny, ale také práce jeho žáků. Učitel ho využívá k motivaci nebo sebehodnocení vlastní práce. Může obsahovat poznámky k vlastní práci, osobní deník, sebereflexe, reakce na problémové situace, zápisky ze seminářů nebo odborných školení, články z časopisů, náčrty nápadů, rozpracované verze vyučovacích hodin, projektů, očekávání žáků, dopisy žáků osobního charakteru, různé fotografie apod. Učitel si v něm může uchovávat některé učební pomůcky, testy, zkušenosti.

Náměty pro profesní portfolio:

- osobní charakteristika, osobní filozofie vzdělávání
- doklady o vzdělání, jazykové znalosti
- certifikáty, osvědčení z absolvovaných školení a dalšího vzdělávání
- popis pedagogické praxe, stručná charakteristika škol, na kterých učil
- zájmy, seznam přečtené odborné literatury
- informace o projektech, kterých se s žáky účastnil
- ukázky prací žáků (také ukázky sebehodnocení dětí, hodnocení učitele)
- fotografie a výsledky nejvýznamnějších akcí a činností, které organizoval
- reference - ředitele, kolegů, žáků i rodičů
- údaje o spolupráci s organizacemi a zahraničím
- informace o práci s nadanými nebo s žáky, kteří vyžadují zvláštní pomoc
- videozáznam nebo fotodokumentace z práce ve třídě
- ukázky průběžné komunikace s rodinou (krátké zprávy o dítěti, písemné informace, pozvánky)
- záznamy z vlastního pozorování ve třídě
- stručný komentář nebo odůvodnění k vybraným podkladům
- inovační metody výuky (příklady dobré praxe, přípravy na hodiny)
- uveřejněné články a publikace, stáže, účast na konferencích
- zajímavé mimoškolní aktivity
- profesní cíle

8. Závěr

Školní vzdělávací program AMOSEK byl vytvořen v letech 2006 – 2007 celým pedagogickým sborem školy. V souladu s legislativními změnami byl přepracován v roce 2016. Svým vstupem v platnost samozřejmě nebyl zakonzervován a stejně jako se vyvíjí škola, vyvíjí se s ní její vzdělávací plán. Každoročně je aktualizován, přihlížíme k potřebám pedagogů, žáků i k připomínkám školské rady. Jen takto bude stále živým dokumentem.